

TYÖN
Kalenteri

I

1 · 9 · 2 · 5

Hinta 12 mk.

Printed in Finland

KULUTUSOSUUSKUNTIEN KESKUSLIITTO

(K. K.)

Osuuskauppain neuvonta- ja valis-
tusjärjestö. Jäsenliikkeiden jäsen-
määrä yli 170,000, myynti 1 1/2 mil-
jardia vuodessa

OSUUSTUKKUKAUPPA R.L.

(OTK)

Osuuskauppain kaupallinen keskus-
liike. Myynti yli 500 miljoonaa
vuodessa, rahastot 25 miljoonaa

Lähes 100 miljoonaa

ovat
osuuskauppain jäsenet muutamassa
vuodessa tallettaneet varojansa

osuuskauppain säästökassoihin

Tämä todistaa, että säästökassat ovat
todellisia kansanpankkeja

VAKUUTUSOSAKEYHTIÖ

KANSA

*Osuuskauppain perustama
henkivakuutuslaitos*

Hankinta ensi vuoden kuluessa yli
100 miljoonaa. Pohjapääoma 10 milj.

Työtätekevän kansan oma yhtiö

Paloapuyhdistys Tulenturva

Osuuskauppain perustama palovakuutuslaitos
Vakuutuskanta lähes 400 miljoonaa

**RAITTIUSYHDISTYS
KOITON**

RAVINTOLAA

YRJÖNKATU 31

Puh. 79 22

*S U O S I T E L L A A N
K A I K I L L E T Y Ö L Ä I S I L L E*

Koiton Näyttämö

Helsinki - Yrjönk. 31 - Puh. 92 37

Johtaja AKU KÄYHKÖ

*Pääkaupungissamme
ainoa vakinaisesti toimiva työ-
väenteatteri. Näytäntöjä torstaisin ja lau-
ntaisin klo 7,30 ip. sekä sunnuntai-
sin klo 4 ja 7,30 ip.*

Työläiset! Kannattakaa omaa taidelaitosta!

Asianajaja

V. Joutsenlahti

*ajaa asioita kaikissa oikeuksissa
ja virastoissa*

Toimisto sijaitsee:

HELINGISSÄ WLADIMIRINKATU 2 C

Toimiston puhelimet 10 48 ja 10 49

RUOKALAT

FREDRIKINKATU 38 ja

ISO-ROOPERTINKATU 16

Puh. 44 57

Suosittelevat

hyviä ja ravitsevia ruoka-annoksia

Tilatkaa

Suomen Työväen Joulu VI

Hinta 5 markkaa,

josta asiamiehille, jos tilaus on vähintään 10 kpl., annetaan
20 pros. alennus. Tilatkaa myös

Suomen Ammattijärjestö-lehti

vuodelle 1925.

Vuosikerran hinta on 10 markkaa,
josta asiamiehille 10 pros. alennus, jos vähintään 10 vuosikertaa
tilataan, ja tilatkaa meiltä

Kirjallisuutta.

Varastossamme on:

Ammattiyhdistysliike: Suomi I, hinta 6: -
" II, " 5: -
Toimitsija Opas, ennen 15: -, nyt 8: -
Yhteiskunnallistuttaminen käytännössä ja teoriassa, ennen 12: -, nyt.... 7: -

Suomen Ammattijärjestö r. y.

Os. Helsinki, Sirkusk. 3.

M. ERONEN

Ensiluokkainen

RÄÄTÄLINLIKE

Hämeenkatu 2 B, Rappu E, toinen kerros

Puh. 37 07

Suuri valikoima

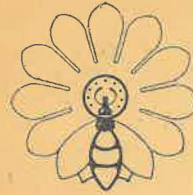
KAPPA- JA PUKUKANKAITA

PELLAVA- JA PUUVILLATEOKSIA

alle kilpailuhintojen!

Y M Ä R A B D R A H I M

Iso-Roopenkatu 28, puh. 17 80

TYÖLÄISET!

HALVALLA
LUJIA
KENKIÄ

MYYMÄLÄSSÄ
IT. VIERTOTIE 18

myydään osa varastoa huomatta-
vasti alennettuilla hinnoilla

OSUUSLIIKE ELANTO

R. L.

RUOKALA

Annankatu 6 - Puh. 99 05

HELSINKI

Hyviä, maukkaita ja ravitsevia ruoka-annoksia

SUOSITELLAAN ARVOISALLE YLEISÖLLE

K. A. KARJALAISEN PERILLISET KULTA- JA HOPEASEPÄN LIIKE

HELSINKI

SILTASAARENKATU 6

Puh. 73 28

Kiila- ja kivisormuksia, Ketjuja, Rannerenkaita ja metaljonkeja. Runsas valikoima Uushopeateoksia. Paperossikoteloita, käsilaukkuja, tasku-, seinä- ja pöytäkelloja. Valmistetaan palkintomitalleja ja seurain merkkejä y. m. alaan kuuluvaa mahdollisimman halvalla

PITÄKÄÄ SIIS MIELESSÄNNE!

Kuvalaattoja

(KLICHEITÄ)

valmistaa

K A I K K I I N
KUVITTAMISTARKOITUKSIIN

hyvin ja kohtuuhinnoilla

OSAKEYHTIÖ KUVATYÖ

HELSINKI | PORTHANINKATU 7
Käynti 4 linja 8 puolelta, rappu B.

VÄLTTÄMÄTÖN
JOKAISELLE TYÖLÄISELLE ON

TYÖVÄEN
KUVALEHTI

Itä ja Länsi

ITÄ ja LÄNSI
ilmestyy kaksi kertaa
kuukaudessa sisältö-
rikkaana ja run-
saasti kuvitettuna

TILAUSHINNAT:

1 vuosi Suomessa:	60 mk.	Amerikassa:	120 mk.
1/2 vuotta	30 "	"	60 "
1/4 "	15 "	"	30 "

Yksityisnumerot maksavat 3 mk.

Itä ja Länsi

KONTTORI: HELSINKI, SIRKUSK. 5

Sörnäisten
Työväenyhdistyksen

Kahvila

Itä-Viertotie 38

Helsinki

Puh. 30 31

MAUKAS KAHVI

NOPEA SUORITUS

KAUNOKIRJALLINEN VIIKKOLEHTI

LIEKKI

on

TYÖLÄISNEITOSTEN ja -NUORUKAISTEN
OMA LEHTI

Liekin tilaushinnat ovat: 1 v. 40 mk., 1/2 v. 20 mk. ja
1/4 v. 10 mk. Yksityisnumerot maksavat 1 mk. kappale.

Tilatkaa lehti itsellenne viipymättä. Voitte myöskin ryh-
tyä heräämään sille tilauksia muiltakin. — *Tilaukset ja*
asiamiespaperipyynnöt osoitettava:

Liekin konttori

Helsinki, Sirkuskatu 5

HAKANIEMEN PAPERIKAUPPA OSAKEYHTIÖ

HELSINKI

Hämeenkatu 1 C, »Arenan liiketalo»

Puhelin 77 92

PAPERI- JA KIRJAKAUPPA

*Koti- ja ulkomaisia Muotilehtiä ja Aika-
kausjulkaisuja myytävänä. Pilalehtiä ja
Pilajuttuja. Naisten käsilaukkuja. Matka-
laukkuja. Lompakoita. Konttoritarpeita.
Kirjoituspöytä- ja Tupakkakalustoja. Posti-
kortteja. Filmikortteja*

KIRJALLISUUTTA
TYÖVÄEN SANOMALEHTIÄ
PILALEHTI TUISKU
TYÖN PILAJUTTUJA

Käykää katsomassa ja — ostamassa

Maaseututilaukset toimitetaan nopeasti

TYÖN PILAJUTTUJA

ilmestyy joka kuukauden 10 päivänä 64
sivuisena, värillisellä kansikuvalla varus-
tettuna, runsaasti kuvitettuna vitsi-
ja juttuvihkosena, maksaen ainoastaan

*3 mk. kpl.,
tai 30 mk. koko vuosi.*

RYHTYKÄÄ ASIAMIEHIKSI!

Lisätkää itsellenne ja tovereillenne elämän
iloa, hankkimalla säännöllisesti tämä ainoa
työväenliikkeiden kustantama vitsi vihko.
Huumori pidentää ikää

NAURU ON PARAS LÄÄKÄRI

Työväen

Pilalehti Tuisku

ilmestyy toistaiseksi kerran kuukaudessa
värillisenä, runsaasti kuvitettuna ja par-
haimmalla koti- ja ulkomaalaisella satii-
rilla ja huumorilla höyrytettyinä. Mahdol-
lisesti Tuisku tulee ensivuodella 2 kertaa
kuukaudessa, josta lähemmin aikanaan.
Tilatkaa heti koko vuodeksi, niin ette jää
koskaan ilman

Paras tulee halvemmaksi

Tilatkaa

TUISKU ja TYÖN PILAJUTTUJA

OSAKEYHTIÖ TYÖN KIRJAPAINO

HELSINKI
KOTKANKATU 7
Puhelin 88 61

on työkykyisimpiä kirjapainoja maassamme, tarjoutuen edelleen, tultuaan vapautetuksi hallinnollisesta takavarikosta, tekemään työväenjärjestöjen, työväenliikelaitosten, teattereiden sekä yksityisten kirjapainotöitä nopeasti, huolellisesti ja kohtuullisilla hinnoilla

Liikkeen osakkaina ovat Suomen Ammattijärjestö ja sen alaiset liitot sekä yksityinen järjestynyt työväki. Siis työläisten oma liike

*Järjestöjen
etujen mukaista on tukea
omaa liikettään, teettämällä kaikki
kirjapainotyönsä omassa
laitoksessa*

OSAKEYHTIÖ TYÖ
HELSINKI

Tuoreita ranskalaisia

Terveysesineitä

aina varastossa. Tukutain ja vähittäin. Hinta 25: - tusina. Lähetetään maaseudulle huomiota herättämättä

**V. ALKION
TUPAKKAKAUPPA**

*Helsinki, 3:s linja 19
Puh. 107 19*

Osakeyhtiö Työn KIRJANSITOMO

HELSINKI
KOTKANK. 7
PUHEL. 88 61

Ottaa suorittaakseen työläisten ja sen järjestöjen kirjojen sitomistyöt huolella, kohtuullisia hintoja noudattaen

TYÖLÄISTEN JA TYÖVAENJÄRJESTÖJEN
KIRJANSITOMO

S U O S I T E L L A A N

**Helsingin Työväentalon
RAVINTOLAA**

Voimakas, maukas ja halpa ruoka

YLÄ-KAHVILAA

Hyvä kahvi

Viihtyisä iltojen oleskelu paikka

**Mustikkamaan Kansanpuiston
RAVINTOLA,**

Verraton saarella kävijöille

*Tanssia Tiistaina, Torstaina,
Lauvantaina ja Sunnuntaina
Suomen suurimm. tanssilavalla*

S a n o m a l e h t i m y m ä l ä

mukavin ilmoitusten ja tilausten välityspaikka
helsinkiläisiin työväenlehtiin

TYÖN KALENTERI

I

1925

HELSINKI, 1924

SIVUT 1—32 PAINETTU OSAKEYHTIÖ WEILIN & GÖÖSIN, SIVUT
33—192 OSAKEYHTIÖ TYÖN KIRJAPAINOSSA

Tampereen Jalkinekauppa Oy.

Mikonkatu 11. Puh. 31 37

Jalkinekeskus

Vrjönkatu 8-10. Puh. 48 60

*Aina runsaat varastot parhaimpien tehtaitten
tuotteita tunnetusti halvimpiin hintoihin*

JALKINELIIKE OIVA

ANNANKATU 11 - HELSINKI - PUH. Ce 21 724

*Vahvoja ja sopivia kenkiä
NAISILLE, HERROILLE ja LAPSILLE
päivän halvimpiin hintoihin*

TILAUKSET MAASEUDULLE NOPEASTI

Pimennyksiä.

Vuonna 1925 tapahtuu 2 auringon- ja 2 kuunpimennystä, joista ainoastaan ensimmäinen kuunpimennys tulee näkyviin Suomessa.

Ensimmäinen auringonpimennys, joka muutamilla paikoilla on täydellinen, näkyy tammik. 24 p:nä Euroopan länsiosassa, Afrikan luoteisosassa, Atlantin valtamerellä, Keski-Amerikassa ja Pohjois-Amerikan itäosassa.

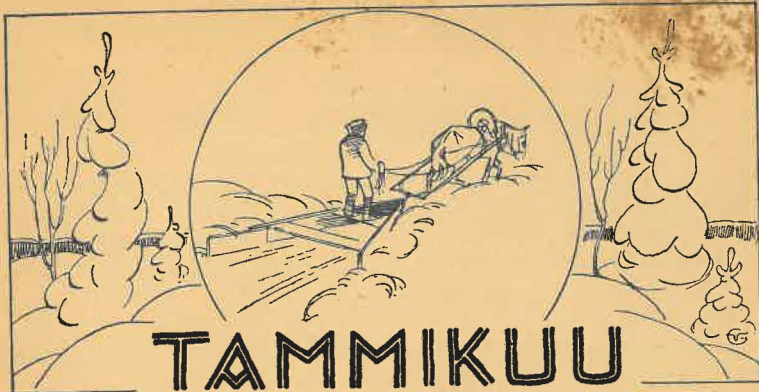
Toinen auringonpimennys, joka muutamilla paikoilla on renkaanmuotoinen, näkyy heinäk. 20 p:nä Tyynenmeren eteläosassa.

Ensimmäinen kuunpimennys on osittainen ja näkyy Atlantin valtamerellä, Euroopassa, Afrikassa ja Aasiassa. Se näkyy kokonaisuudessaan Suomessa ja alkaa helmik. 8 p:nä k. 10,9 i. p., on suurimmillaan k. 11,42 i. p., jollon $\frac{3}{4}$ kuun halkaisijasta on peittynyt ja loppuu helmik. 9 p:nä k. 1,15 a. p.

Toinen kuunpimennys on myös osittainen ja näkyy elok. 4 p:nä Tyynellämerellä, Australiassa ja Itä-Aasiassa.

Merkkien ja lyhennysten selityksiä.

☉ Aurinko. ☾ Uusi kuu. ☽ Ensimmäinen neljännes. ☺ Täysi kuu. ☾ Viimeinen neljännes. S lihavalla painettuna merkitsee pyhäpäivää. a. aamulla. i. illalla. Ⓢ 9,45 a. on luettava: kuu syntyy kello 9 ja 45 min. aamulla, ☉ 9,4—3,8: aurinko nousee kello 9 ja 4 min. aamulla ja laskee kello 3 ja 8 min. illalla.] kuuluu edelliseen päivään. [kuuluu seuraavaan päivään. On huomattava, että kaikki ajat on merkitty Suomen laillisen keskiajan mukaan, joka on kaksi tuntia edellä Greenwichin keskiaurinkoajasta eli 20 m. 11 sek. edellä Helsingin keskiajasta. Auringon ja kuun nousu- ja laskuajat koskevat kunkin taivaankappaleen keskipistettä.

TAMMIKUU

Päivä.

- 1 T. Uud. v. p. ○ 9,27—3,21
 2 P. Aapeli, Set ○ k. 1,26 a.
 3 L. Eenokki ○ 9,26—3,24

1

- 4 S. S. j. Uud. v. p. Ruut
 5 M. Lea ○ 9,24—3,27
 6 T. Loppiainen
 7 K. Ankusti ○ 9,23—3,31
 8 T. Gunnar
 9 P. Veikko, Bror ○ 9,21—3,35
 10 L. Sigurd ☺ k. 4,47 a.

2

- 11 S. 1 s. Loppiais. Osvald
 12 M. Toini ○ 9,18—3,39
 13 T. Nuutti ○ 9,15—3,43
 14 K. Feeliks
 15 T. Siviä ○ 9,12—3,47

Päivä.

- 16 P. Ilmari
 17 L. Anton ○ 9,9—3,52

3

- 18 S. 2. s. Loppiais. Laura
 19 M. Heikki [k. 1,33 a.] ○ 9,6—3,57
 20 T. Fabian
 21 K. Aune ○ 9,2—4,2
 22 T. Friidolf
 23 P. Meri ○ 8,58—4,7
 24 L. Jarl ● k. 4,45 i

4

- 25 S. 3 s. Loppiais. Paavali
 26 M. Polykarpus ○ 8,54—4,12
 27 T. Viljo ○ 8,50—4,17
 28 K. Kaarlo
 29 T. Walter ○ 8,45—4,22
 30 P. Gunilla [k. 6,43 i.
 31 L. Alli ○ 8,41—4,27

Työväen Urheilulehti ja Työläisnaisten Urheilulehti

ovat jokaisen työläisen ruumiillisen kulttuurin
 äänenkannattajat

Tilauksia vastaanottavat kaikki postitoimistot, Työväen- ja Rautatiekirjakaupat
 sekä yksityisasiamiehet ja lehtien toimisto Helsinki, Eläintarhantie 1

HELMIKUU

Päivä.

- 5
 1 S. 4 s. Loppiais. Bertta
 2 M. Kynttelinpäivä ○ 8,38—4,30
 3 T. Huugo ○ 8,33—4,36
 4 K. Ansgarius
 5 T. Agda ○ 8,29—4,41
 6 P. Dorotea
 7 L. Rikhard ○ 8,24—4,46

6

- 8 S. Kynttelinp. Laina
 9 M. Naima ☺ k. 11,49 i.]
 10 T. Elina ○ 8,18—4,52
 11 K. Eufrosyne ○ 8,13—4,57
 12 T. Elma
 13 P. Sulo ○ 8,8—5,2
 14 L. Valentín ○ 8,5—5,5

Päivä.

- 7
 15 S. Seksages. ○ 8,3—5,8 Sipri
 16 M. Julia [k. 11,41 a.
 17 T. Väinö ○ 7,57—5,13
 18 K. Tyyra
 19 T. Kauppo, Fritjof ○ 7,51—5,18
 20 P. Hulda
 21 L. Keijo, Alf ○ 7,46—5,23

8

- 22 S. Laskiaiss. Tuulikki
 23 M. Tertullianus ● k. 4,12 a.
 24 T. Mattias ○ 7,40—5,29
 25 K. Viktoria ○ 7,34—5,34
 26 T. Nestor
 27 P. Torsti ○ 7,28—5,39
 28 L. Onni ○ 7,25—5,42

O.Y. SÄHKÖTYÖ A.B.

SILTASAARENKATU 5
 Puh. 028 57

Suorittaa kaikkia sähköalaan kuuluvaa työtä kohtuuhintaan

Päivä.

- 9**
- 1 S. 1 s. Paast. Alpo ○ 7,23—5,44
 2 M. Fanny k. 2,7 i.
 3 T. Kauko ○ 7,17—5,49
 4 K. Adrian
 5 T. Laila ○ 7,11—5,54
 6 P. Rundolf
 7 L. Perpetua ○ 7,5—5,59
- 10**
- 8 S. 1 Rukousp. Vilppu
 9 M. Edvin ○ 6,59—6,4
 10 T. Aura k. 4,21 i.
 11 K. Kalervo ○ 6,53—6,9
 12 T. Gregorius
 13 P. Ernesti ○ 6,47—6,14
 14 L. Matilda
- 11**
- 15 S. 3 s. Paast. Risto

Päivä.

- 16 M. Herbert
 17 T. Kerttu k. 7,22 i.
 18 K. Edvard ○ 6,35—6,24
 19 T. Jooseppi ○ 6,29—6,29
 20 P. Jaakkima [Kev. p. tas.
 21 L. Pentti ○ 6,23—6,34
- 12**
- 22 S. Puolip. sunn. Vihtori
 23 M. Akseli ○ 6,16—6,39
 24 T. Gabriel k. 4,3 i.
 25 K. Mar. ilm. p. ○ 6,10—6,44
 26 T. Immanuel
 27 P. Soini ○ 6,4—6,49
 28 L. Armas
- 13**
- 29 S. 5 s. Paast. Jonas
 30 M. Usko ○ 5,58—6,54
 31 T. Irma ○ 5,52—6,58

Päivä.

- 1 K. Haarald k. 10,12 a.
 2 T. Pellervo ○ 5,49—7,1
 3 P. Ferdinand ○ 5,43—7,6
 4 L. Ambrosius
- 14**
- 5 S. Palmusunn. Irene
 6 M. Vilho ○ 5,37—7,11
 7 T. Allan ○ 5,31—7,16
 8 K. Suoma k. 5,33 a.
 9 T. Otto ○ 5,25—7,21
 10 P. Pitkäperj. Hesekiel
 11 L. Verna ○ 5,19—7,25
- 15**
- 12 S. Pääsiäispäivä Julius
 13 M. 2 Pääsiäispäivä Tellervo
 14 T. Tiburtius ○ 5,13—7,30
 15 K. Linda ○ 5,7—7,35

Päivä.

- 16 T. Jalo k. 1,40 a.
 17 P. Elias ○ 5,1—7,40
 18 L. Valdemar
- 16**
- 19 S. 1 s. Pääs. j. Bernhard
 20 M. Amalia ○ 4,55—7,45
 21 T. Anselmi ○ 4,50—7,50
 22 K. Alina
 23 T. Yrjö k. 4,28 a.
 24 P. Albert ○ 4,44 7,55
 25 L. Markus ○ 4,38—8,0
- 17**
- 26 S. 2 s. Pääs. j. Teresia
 27 M. Engelbrekt ○ 4,32—8,5
 28 T. Tuure
 29 K. Tyko ○ 4,27—8,10
 30 T. Mirjam ○ 4,24—8,12

RUOKA- JA SIIRTOMAATAVARAKAUPPA E. LAMMINSALO

III LINJA 10
PUHELIN 11 67

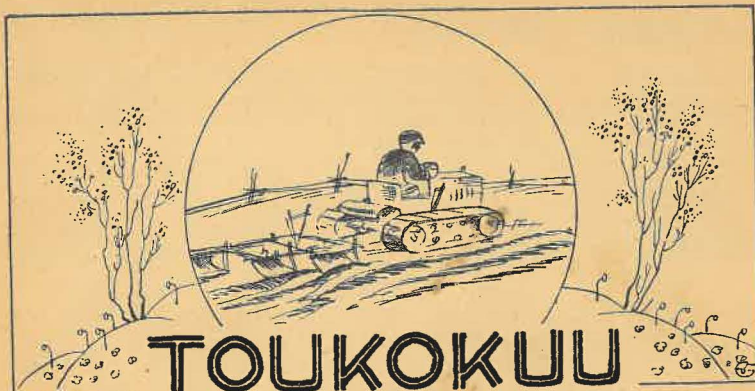
YLEIS. SUOSITTELEE

K. Puustisen Jalkineliikkeestä

ALPPIKATU 23

Suosittelua vahvoja työlapikkaita, piikki-
y. m. urheilukenkkiä yksityisille ja jälleen-
myyjille halvalla

HUOM! KORJAUSTYÖTÄ TEHDÄÄN HYVIN

TOUKOKUU

Päivä.

- 1 P. Vappu k. 5,20 a.
 2 L. Atanasius 4,21—8,15] 18
 3 S. 3 s. Pääs. j. Ristinpäivä
 4 M. Roosa 4,16—8,20]
 5 T. Jenny 4,11—8,25]
 6 K. Sigismund
 7 T. Helmi 4,5—8,30
 8 P. Aake k. 3,43 i.
 9 L. Timo 4,0—8,34
 10 S. 4 s. Pääs. j. Aino
 11 M. Osmo 3,55—8,39
 12 T. Lotta
 13 K. Floora 3,50—8,44
 14 T. Eedit 3,45—8,49
 15 P. Sofia k. 7,46 a.
 16 L. Ester

Päivä.

- 17 S. Rukoussunn. 20 Rebekka
 18 M. Erkki 3,41—8,54]
 19 T. Emilia 3,36—8,58]
 20 K. Karoliina 3,32—9,3
 21 T. Helatorstai Konstantinus
 22 P. Hemminki k. 5,48 i.
 23 L. Lyyli 3,28—9,7
 24 S. 6 s. Pääs. j. Alarik
 25 M. Urpo 3,24—9,11
 26 T. Vilhelmiina
 27 K. Ingeborg 3,21—9,15
 28 T. Alma
 29 P. Oiva 3,17—9,19
 30 L. Basilius k. 10,4 i.
 31 S. Helluntaipäivä 22 Helka

SUOSITTELEN
PARTURILIIKETTÄNI
 PORVOONKATU 35

Ida Tikkanen

KESÄKUU

Päivä.

- 1 M. 2 Helluntaip. Nikodemus
 2 T. Venla 3,12—9,25]
 3 K. Viola 3,9—9,28
 4 T. Toivo
 5 P. Bonifacius 3,7—9,31
 6 L. Kustaa k. 11,48 i.
 23
 7 S. Pyh. Kolm. p. Roobert
 8 M. Salomo 3,4—9,34]
 9 T. Ensio 3,2—9,37
 10 K. Svante
 11 T. Impi, Hjärdis 3,1—9,39
 12 P. Esko 2,59—9,41
 13 L. Eedla k. 2,44 i.
 24
 14 S. 2 Rukousp. Eelis
 15 M. Vieno 2,58—9,43

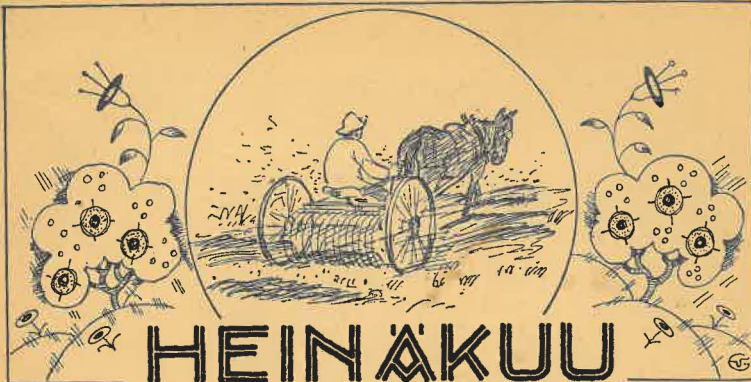
Päivä.

- 16 T. Justina
 17 K. Urho 2,58—9,44
 18 T. Tapio
 19 P. Siiri 2,57—9,45
 20 L. Into
 25
 21 S. 2 s. Kolm. p. k. 8,17 a.
 Kes. p. seis.
 22 M. Paulina 2,58—9,46
 23 T. Aadolf
 24 K. Joh. Kastajan päivä
 25 T. Uuno 2,59—9,46
 26 P. Jeremias
 27 L. Elviira 3,0—9,45
 26
 28 S. 3 s. Kolm. p. Leo
 29 M. Pietari k. 11,43 a.
 30 T. Päiviö 3,2—9,44

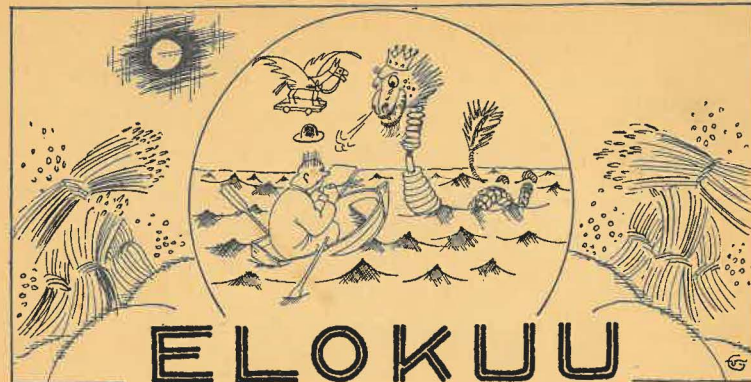
KELLOT JA KIHLASORMUKSET

ostatte aina edullisimmin

U. KOSKENRANNAN
KELLO- JA KULTASEPÄNLIIKKEESTÄ
 Helsinki, Siltasaarenkatu 16. Puh. 70 47

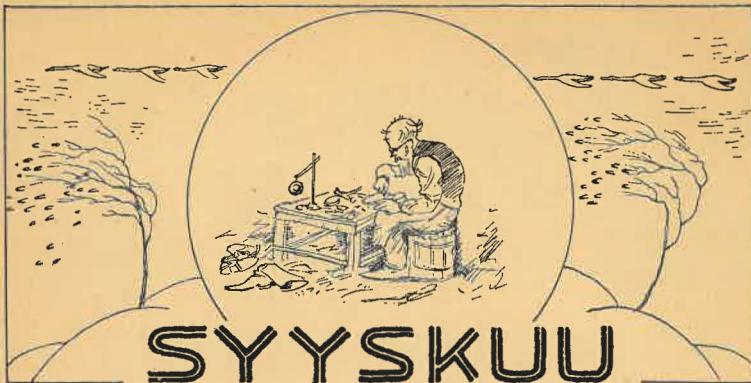
Päivä.		Päivä.	
1 K. Aaro	○ 3,3—9,43	16 T. Reino	
2 T. Linnea		17 P. Ossian	○ 3,28—9,28
3 P. Arvo	○ 3,6—9,42	18 L. Freedrik	
4 L. Ulriikka			
	27		29
5 S. 4 s. Kolm. p.	Unto	19 S. 6 s. Kolm. p.	Saara
6 M. Esaias	☺ k. 6,54 a.	20 M. Margareeta	● k. 11,40 i.
7 T. Klaus	○ 3,11—9,38	21 T. Johanna	○ 3,36—9,15
8 K. Turo		22 K. Magdaleena	
9 T. Ilta	○ 3,14—9,35	23 T. Olga	○ 3,40—9,11
10 P. Saima		24 P. Kirsti	Mätäk. alk.]
11 L. Eleonoora	○ 3,17—9,33	25 L. Jaakko	○ 3,45—9,7
	28		30
12 S. 5 s. Kolm. p.	Herman	26 S. 7 s. Kolm. p.	Martta
13 M. Joel	☺ k. 11,34 i.]	27 M. 7 unikekoa	○ 3,49—9,2
14 T. Aliisa	○ 3,20—9,30]	28 T. Haakon	☺ k. 10,23 i.
15 K. Rauni	○ 3,24—9,26	29 K. Olavi	○ 3,54—8,57
		30 T. Eriikka	
		31 P. Helena	○ 3,59—8,53

Päivä.		Päivä.	
1 L. Maire, Gerda	○ 4,1—8,50	16 S. 10 s. Kolm. p.	Brynnolf
	31	17 M. Verner	○ 4,39—8,8
2 S. 8 s. Kolm. p.	Holger	18 T. Lemmitty	
3 M. Maria	○ 4,6—8,45	19 K. Maunu	● k. 3,15 i
4 T. Veera	☺ k. 1,59 i.	20 T. Samuli	○ 4,44—8,2]
5 K. Salme, Gurli	○ 4,10—8,40	21 P. Sulho, Sven	○ 4,49—7,56
6 T. Sikstus		22 L. Iivari	
7 P. Lahja	○ 4,15—8,35		
8 L. Sylvia			34
	32	23 S. 3 Rukouspäivä	Signe
9 S. 9 s. Kolm. p.	Natalia	24 M. Pärtyyli	Mätäk. l.
10 M. Lauri	○ 4,20—8,30]	25 T. Loviisa	○ 4,58—7,45
11 T. Susanna	☺ k. 11,11 a.	26 K. Ilma	
12 K. Klaara	○ 4,25—8,24]	27 T. Rolf	☺ k. 6,46 a.
13 T. Alfonso	○ 4,29—8,19	28 P. Augustinus	○ 5,3—7,39]
14 P. Svea		29 L. Iines	○ 5,8—7,33
15 L. Marjatta	○ 4,34—8,13		35
		30 S. 12 s. Kolm. p.	Eemil
		31 M. Arvi	○ 5,13—7,27

KELLOT JA KIHSLASORMUKSET
 ostatte aina edullisimmin
U. KOSKENRANNAN
KELLO- JA KULTASEPÄNLIIKKEESTÄ
 Helsinki, Siltasaarenkatu 16. Puh. 7047

Valaistustyöt ja Moottorien asetukset
 suorittaa edullisimmin
SÄHKÖLIKE M. A. KOHTANEN
 IV linja N:o 8 Puhelin 3262

SYYSKUU

Päivä.

- 1 T. Gottfrid ○ 5,15—7,24
 2 K. Toora ☺ k. 9,53 i.
 3 T. Serafiina ○ 5,20—7,18
 4 P. Mooses
 5 L. Mainio ○ 5,25—7,12

36

- 6 S. 13 s. Kolm. p. Sakari
 7 M. Regina ○ 5,29—7,6
 8 T. Taimi, Göta
 9 K. Eevert ○ 5,34—7,0
 10 T. Kaleva € k. 2,12 a.
 11 P. Aleksanteri ○ 5,39—6,54
 12 L. Dagny

37

- 13 S. 14 s. Kolm. p. Jorma
 14 M. Iida ○ 5,44—6,47
 15 T. Runo ○ 5,48—6,41

Päivä.

- 16 K. Mielikki
 17 T. Elisabet ○ 5,53—6,35
 18 P. Tyyne ● k. 6,12 a.
 19 L. Fredriikka ○ 5,58—6,29

38

- 20 S. 15 s. Kolm. p. Augusta
 21 M. Matteus ○ 6,2—6,23
 22 T. Mauri
 23 K. Tekla ○ 6,7—6,17
 24 T. Alvar
 25 P. Kullervo ☾ k. 1,51 i.
 26 L. Cyprianus ○ 6,12—6,11

39

- 27 S. 16 s. Kolm. p. Kaino
 28 M. Lennart ○ 6,17—6,5
 29 T. Mikael ○ 6,21—5,59
 30 K. Helge ○ 6,24—5,56

LOKAKUU

Päivä.

- 1 T. Ragnar ○ 6,26—5,53
 2 P. Ludvik ☺ k. 7,23 a.
 3 L. Eevald ○ 6,31—5,47

40

- 4 S. Mikkelinpäivä Frans
 5 M. Inkeri ○ 6,36—5,41
 6 T. Bruno
 7 K. Birgitta ○ 6,40—5,35
 8 T. Hilja
 9 P. Ilona € k. 8,34 i.
 10 L. Josefiina ○ 6,45—5,29

41

- 11 S. 18 s. Kolm. p. Otso, Björn
 12 M. Valfrid ○ 6,50—5,23
 13 T. Ebba ○ 6,55—5,17
 14 K. Elsa
 15 T. Helvi ○ 7,0—5,11

Päivä.

- 16 P. Sirkka, Saga [● k. 8,6 i.
 17 L. Aleksandra ○ 7,5—5,5

42

- 18 S. 19 s. Kolm. p. Luukas
 19 M. Uljas ○ 7,10—4,59
 20 T. Kasper
 21 K. Birger ○ 7,15—4,53
 22 T. Irja
 23 P. Severi ○ 7,20—4,48
 24 L. Fjalar ☽ k. 8,38 i.

43

- 25 S. 4 Rukouspäivä Hilda
 26 M. Amanda ○ 7,26—4,42
 27 T. Hellin ○ 7,31—4,36
 28 K. Simo
 29 T. Alfred ○ 7,36—4,31
 30 P. Kustaava [○ 7,41—4,26
 31 L. Artturi ☺ k. 7,17 i.

KELLOT JA KIHLASORMUKSET

ostatte aina edullisimmin

U. KOSKENRANNAN

KELLO- JA KULTASEPÄNLIIKKEESTÄ

Helsinki, Siltasaarenkatu 16. Puh. 70 47

Valaistustyöt ja Moottorien asetukset

suorittaa edullisimmin

SÄHKÖLIKE M. A. KOHTANEN

IV linja N:o 8. Puhelin 32 62

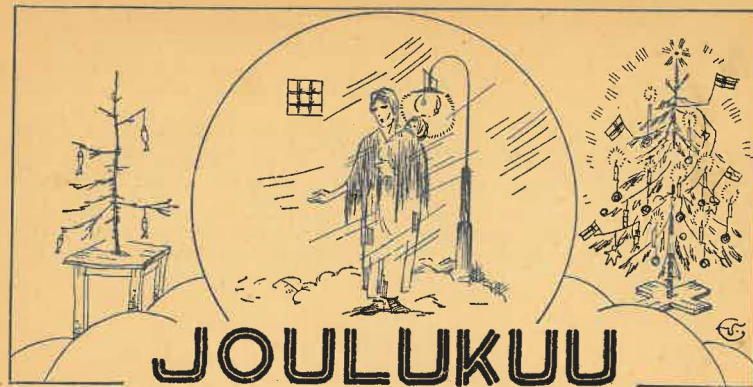
MARRASKUU

Päivä.

- 44**
 1 S. Pyh. miest. p. ○ 7,44—4,23
 2 M. Topias
 3 T. Erland ○ 7,49—4,18
 4 K. Hertta
 5 T. Malakias ○ 7,54—4,13
 6 P. Kustaa Aadolf
 7 L. Eugen ○ 7,59—4,8
- 45**
 8 S. 22 s. Kolm. p. Aatos
 9 M. Teodor ☉ k. 5,13 i.
 10 T. Martin Luther ○ 8,4—4,3
 11 K. Martti ○ 8,10—3,58
 12 T. Konrad
 13 P. Kristian ○ 8,15—3,53
 14 L. Oihonna
- 46**
 15 S. 23 s. Kolm. p. Leopold

Päivä.

- 16 M. Aarne ● k. 8,58 a.
 17 T. Eino ○ 8,25—3,45
 18 K. Maks
 19 T. Aili ○ 8,30—3,40
 20 P. Jalmari
 21 L. Hilma ○ 8,35—3,36
- 47**
 22 S. Tuomiosunn. Cecilia
 23 M. Klemetti ☉ k. 4,5 a.
 24 T. Lempi ○ 8,40—3,33
 25 K. Katri ○ 8,45—3,29
 26 T. Dagmar
 27 P. Astrid ○ 8,49—3,26
 28 L. Steen
- 48**
 29 S. 1 s. Advent. Aimo
 30 M. Antti ☺ k. 10,11 a.

JOULUKUU

Päivä.

- 1 T. Oskari ○ 8,58—3,20
 2 K. Beata
 3 T. Vellamo ○ 9,2—3,17
 4 P. Barbara
 5 L. Selma ○ 9,6—3,15
- 49**
 6 S. 2 s. Advent. Niilo
 7 M. Agaton ○ 9,10—3,13
 8 T. Kyllikki ☉ k. 2,11 i.
 9 K. Anna ○ 9,13—3,12
 10 T. Juudit
 11 P. Taneli ○ 9,16—3,10
 12 L. Tuovi
- 50**
 13 S. 3 s. Advent. Lucia
 14 M. Jouko ○ 9,19—3,10
 15 T. Heimo ● k. 9,5 i.

Päivä.

- 16 K. Adele
 17 T. Raakel ○ 9,23—3,9
 18 P. Abraham
 19 L. Iisakki ○ 9,25—3,9
- 51**
 20 S. 4 s. Advent. Israel
 21 M. Tuomas ○ 9,26—3,10
 22 T. Rafael ☉ k. 1,8 i. Talvip. s.
 23 K. Aatami ○ 9,27—3,11
 24 T. Eeva
 25 P. Joulupäivä ○ 9,28—3,12
 26 L. Tapaninpäivä
- 52**
 27 S. S. j. Joul. Joh. Evank.
 28 M. Viatt. last. p. ○ 9,28—3,14
 29 T. Rauha, Frida ○ 9,28—3,16
 30 K. Taavetti ☺ k. 4,1 a.
 31 T. Sylvester ○ 9,28—3,19

KALLION KELLO- JA KULTASEPÄNLIIKE

CASTRENINKATU 14

Ehdottomasti edullisin Työväelle

KELLOT JA KIHLASORMUKSET

ostatte aina edullisimmin

U. KOSKENRANNAN KELLO- JA KULTASEPÄNLIIKKEESTÄ

Helsinki, Siltasaarenkatu 16. Puh. 70 47

Markkinat.

Uudenmaan l.: Helsinki 1 p. lokak. (2 p.) kalakauppaa varten. Loviisa 8 p. lokak. (2 p.). Porvoo 7 p. lokak. (2 p.). Tammisaari 8 p. lokak. (2 p.). *Turun ja Porin l.:* Turku 17 p. syysk. kalakauppaa varten. Salon kauppala 1 p. lokak. kalakauppaa varten. *Viipurin l.:* Viipuri 3 p. maalisk. Viipuri 1 p. lokak. Yksinomaan käsityö- ja maalaistuotteiden sekä eläinten kauppaa varten. Hamina 13 p. lokak. (2 p.). *Mikkelin l.:* Mikkelin 18 maalisk. (2 p.). *Kuopion l.:* Kuopio tammik. viimeisen täyden viikon keskiv. ja torstai-päivinä. Käsityö- ja maalaistuotteiden sekä eläinten kauppaa varten. *Oulun l.:* Oulu 24 p. syysk. (2 p.). Raahen 8 p. lokak. (2 p.). Kajaani 19 p. helmik. (2 p.). Kemi 12 p. helmik. (2 p.). Kittilä 16 p. jouluk. (3 p.). Kolari 10 p. jouluk. (3 p.). Rovaniemi 19 p. helmik. (3 p.).

Eläinmarkkinat.

Uudenmaan l.: Helsinki, raviradalla Pohjoissatamassa, maaliskuun ensimmäisenä maanantaina ja tiistaina, jos ensi markkinapäivä sattuu jälkeen 3 p. sanottua kuuta, muussa tapauksessa maaliskuun toisena maanantaina ja tiistaina. Oulunkylä, hevosharjoitusten ensimmäisenä ja toisena päivänä. "Finska travsportens väner" nimisen yhdistyksen toimeenpanemien ravikilpailujen jälkeen. Tammisaari, 25 p. toukok. ja 23 p. syysk. Espoo, Kōklaksin asem., raviradalla 26 ja 27 p. toukok. sekä 21 ja 22 p. syysk., kalan, kotiteollisuus- ja maalaistuotteiden kauppaa varten. Iitti, Kausalan kylä, joka kuukauden ensimmäisenä arkitilistaina. *Turun ja Porin l.:* Porin 3 p. kesäk. ja 18 p. syysk. Satakunnan hevostaloustusyhdistysten liiton järjestämät hevoshuonepäivät samoihin aikoihin kuin toripäivät helmik. ja lokakuussa sekä eläinmarkkinat kesä- ja syyskuussa ja lisäksi perjantaina 18 p. joulukuuta. Rauma, Järvenranta 9 p. tammik., kolmantena tiist. huhtik. sekä toisena tiistaina heinä- ja lokakuussa.** Uusikaupunki, hevosharjoitusten ensimmäisenä arkitilistaina, joka kuukauden ensimmäisenä arkitilistaina. *Hämeen l.:* Hollola, Rataharjun palstatilalla, joka kuukauden ensimmäisenä arkitilistaina. *Viipurin l.:* Käkisalmi, hevosharjoitusten ensimmäisenä arkitilistaina. Sortavalan kaupungissa, hevosharjoitusten ensimmäisenä arkitilistaina. *Uudenmaan l.:* Hämeenlinna, 5 p. toukok. (2 p.). Jaakkiman Kauppakylä 12 p. tammik.** Kouvola asemalla, toisena torstaina toukok. ja lokak.** Laveden Armilan tai Kourulanmäen kylä. 23 p. toukok. ja 25 p. syysk. Sakkola, Kiviniemi, 10 p. toukok. ja 10 p. lokak.** Markkinat ovat myöskin kotiteollisuus- ja maalaistuotteiden kauppaa varten. Soanlahden kk., 25 ja 26 p. syysk. tai, jos silloin on pyhä, kahtena edell. arkip. Markkinat ovat myöskin kotiteoll. kauppaa varten. *Mikkelin l.:* Heinola 1 p. lokak. Pieksämäen kk., keskiv. sillä viikolla, jona 8 p. syyskuuta sattuu. *Kuopion l.:* Iisalmi, 17 p. syysk. Joensuu, kesäajoradalla, 17 p. syysk. *Vaasan l.:* Jyväskylä 22 p. syysk. Jyväskylässä, hevosharjoitusten ensimmäisenä arkitilistaina. *Uudenmaan l.:* Loviisa 2 p. helmik. ja 18 p. kesäk. Porvoo 23 p. tammik. ja 27 p. kesäk. Espoon kk., joka perjantai.** Grankullan asem. joka tiistai ja perjantai.** Iitin Kausala, joka kuukauden ensimmäisenä arkitilistaina. Inkoon kk., joka lauantai* Karjan as., joka perjantai* Lohjan Lohja, joka keskiviikko ja lauantai* Lohjan Virkkala, joka lauantai sekä Toukok.—Syysk. sitä paitsi joka tiistai.* Mustion teht., joka torstai* Mäntsälän kk., joka kuukauden 3 ja 18 p.** Orimattilan kk., joka kuukauden ensimmäisenä arkitilistaina sekä kolmantena torstaina.** Pohjan Billnäs, joka kuukauden 12 ja 26 p.** Pohjan Fiskars, joka toinen lauantai* Pynäjärven kk., joka perjantai.* Sipoon Nick-

Toripäivät.

Uudenmaan l.: Loviisa 2 p. helmik. ja 18 p. kesäk. Porvoo 23 p. tammik. ja 27 p. kesäk. Espoon kk., joka perjantai.** Grankullan asem. joka tiistai ja perjantai.** Iitin Kausala, joka kuukauden ensimmäisenä arkitilistaina. Inkoon kk., joka lauantai* Karjan as., joka perjantai* Lohjan Lohja, joka keskiviikko ja lauantai* Lohjan Virkkala, joka lauantai sekä Toukok.—Syysk. sitä paitsi joka tiistai.* Mustion teht., joka torstai* Mäntsälän kk., joka kuukauden 3 ja 18 p.** Orimattilan kk., joka kuukauden ensimmäisenä arkitilistaina sekä kolmantena torstaina.** Pohjan Billnäs, joka kuukauden 12 ja 26 p.** Pohjan Fiskars, joka toinen lauantai* Pynäjärven kk., joka perjantai.* Sipoon Nick-

* Jos määröpäivänä on pyhä, pidetään markkinat ja toripäivät edell. päivänä.
** Jos määröpäivänä on pyhä, pidetään markkinat ja toripäivät seur. päivänä.

byn kyl. joka perjantai.** Tenholan Lappvik, joka tiistai ja perjantai.* Tuusulan Kera, joka perjantai.** Vihti Nummela, joka torstai.* Kuntakokouksella on oikeus määrätä toripäivät pidettäväksi ainoastaan joka toinen viikko. Vihti Ojakkala, syysk.—toukok., joka toinen keskiviikko sekä kesäk.—elok. joka keskiviikko. kl. 7—11 e. p. p. Vihtiin kk., joka perjantai.* Maa- ja karjalouduustuott. sekä kotiteollisuustav. kaupp. varten. *Turun ja Porin l.:* Porin 14 p. helmik. ja 8 p. lokak. Ahlaisten Alakylä, joka lauantai.* Alastaro Vahvala, joka torstai.* Euran kk., joka arkitilistai. Euran Kuivalahti Vanhan Jaakkolan tilalla, joka arkitilistai. Finnybyn Förby, joka kuukauden 15 ja 20 p.* Hinnerjoen kk., joka perjantai.* Honkajoen Honko, joka kuukauden kolmantena keskiviikkona.* Huittisten Lauttakylä, joka lauantai.* Jämijärven Peijari, joka kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona.* Kankaanpään kk., joka kuukauden ensimmäisenä arkitilistaina.* Karjalan kk., joka arkitilistai. Karjun Palviala, Seikun puustelinta maalla, joka toinen arkiperjantai. Karvian kk., Ollilan tilan maalla, joka kuukauden kolmantena tiistaina.* Keikyän Meskala, joka torstai.* Kemiön kk., joka arkiperjantai. Kihniön kk., joka kuukauden ensimmäisenä torstaina.* Kiikaala Johanneslundin lastehtaalla, joka kuukauden 15 p.* Kiikan Kiikanoja, joka arkiperjantai. Kiihoisten Kiihoisten, Ylikiikosten tilan maalla, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena torstaina.* Kiikaisten kk., (Eurakosken kylässä) joka arkitilistai ja Panellan kylässä joka arkitilistai. Korpon pappilan rannalla, joka lauantai.* Laitilan kk., joka arkiperjantai. Lapin kk., joka kuukauden ensimmäisenä arkiperjantaina. Lavian kk., joka kuukauden ensimmäisenä arkiperjantaina. Loimaan Pelttoinen, joka perjantai.* Luvia, joka toinen arkiperjantai. Merikarvian Ylikylä, joka perjantai.* Mynämäki joka arkiperjantai. Nakkilan kk., joka arkiperjantai. Nauvo, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena lauantaina.* Normarkun tehtaalla, joka perjantai.* Paimion Vista, joka arkitilistai. Parainen Malmilla, joka arkitilistai, arkitilistai ja arkitilistai. Parkanon kk., joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena perj. Perniön p. Lampon tilan maalla, joka lauantai.* Poomarkun p. joka kuukauden toisena ja neljäntenä torstaina.* Pöytyän p. Auran asem. lähellä, joka arkiperjantai. Sauvon kk., joka perjantai.* Siikaisten kk., joka kuukauden kolmantena lauantaina.* Suomensjärvi, joka toinen perjantai.* Säkyän p. Jussilan tilalla, joka arkitilistai. Tuusulan p. Marttilan kyl., joka arkitilistai. Vammala, joka keskiviikko ja lauantai.* Yläne kerran viikossa. *Hämeen l.:* Hämeenlinna 10 p. tammik., laskiaistiistaina, 12 p. kesäk., 17 p. syysk., 12 p. jouluk. Akaan Toijala, joka keskiviikko.** Akaan Viiala, joka torstai.** Asikkalan Vääkynen kyl. lokak. 1 p. ja kesäk. 1 p. välisellä ajalla, joka kuukauden ensimmäisenä perjantaina, sekä kesäk. 1 p. ja lokak. 1 p. välisellä ajalla, joka perjantai.** Hollolan kk., joka kuukauden toisena tai neljäntenä tiistaina.* Hollola, Lahden kaupungin vieressä, joka kuukaud. ensimmäisenä keskiviikkona. Humpinlan Koivisto, joka perjantai.* Hyvinkään as., joka perjantai.** Janakkala Turenki, joka torstai.* Jokioisten p. Jokioisten tilalla, joka perjantai klo 12—4 päivällä.* Jämsän Moisala, Mattilan tilan maalla, joka arkitilistai. Kalvolan Iittala, joka lauantai.* Kangasalan kk., joka lauantai sekä kesä-, heinä- ja elokuun aikana sitä paitsi joka keskiviikko.* Kosken kk., joka kuukauden ensimmäisenä arkitilistaina. Kūhmoisten kk., joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena keskiviikkona.** Kärkölä, joka kuukauden ensimmäisenä perjantaina.** Lempäälä, joka lauantai sekä tarpeen vaatessa joka keskiviikko* lokak. 1 p. ja maalisk. 31 p. välisellä ajalla klo 8—12 ja muuten klo 6—10 e. p. p. Oriveden kk., joka lauantai.* Pälkäneen Onkkala, joka lauantai.* Riihimäki, joka torstai,** yksinomaan maanviljelys-, ruoka- ja kotiteollisuustuott. kaupp. vart. Ruoveden Ruhala, joka lauantai.* Ruoveden Ritoniemi, joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena lauantaina.* Someron Joensuu, joka arkiperjantai. Sääksmäki, Valkiakosken tehtaalla, joka tiistai, perjantai ja lauantai.* Tammelan Forssa, joka keskiviikko ja lauantai.* Urjala Nuutajärven lasitehtaan maalla, joka kuukaud. 10 ja 23 p.** Vesilahden Narva, joka perjantai.* Viilppula, rautatien as. lähellä 2 ja 4 lauant. sekä Mäntän tehtaalla 6 ja 21 p. joka kuukaudessa.* *Viipurin l.:* Viipuri, toukok. ja jouluk. toisena keskiviikkona*, yksinomaan kotiteollisuustuott. kaupp. vart. Tiiliruukki, joka päivä. Viipurin Sorvalinsaar, joka arkipäivä. Kotka, joka kuukaud. ensimmäisenä torstaina.** Hiitolan Hännilä, samalla aik. kuin siellä toukok. tapaht. eläinmarkk. Impilahden kk., joka keskiviikko. Impilahden Pitkäranta, kerran viikossa, ainoastaan maataloustuott. ja kotiteollisuustavaroiden kauppaa varten. Johanneksen kk., joka perjantai*, ainoastaan maataloustuott. ja kotiteollisuustav. kauppaa varten. Koivisto, joka lauantai.* Korpselkä, torst. 12 p. helmik. (2 p.). Kouvola, joka kuuk. toisena torst.** sekä joka tiistai.* Kurkijoki, 12 p. maalisk. (2 p.). Lahdenpohja, joka kuukauden toisena ja neljäntenä lauantaina*, ainoastaan maataloustuott. ja kotiteollisuustav. kauppaa varten. Luumäki, Taavetti, joka kuukauden viimeisenä lauantaina*, ainoastaan maataloustuott. ja kotiteollisuustavaroiden kauppaa varten. Ruokolahden Tainionkoski, joka kuuk. 5 ja 20 p.** Salmin Tuemanjoki, joka perj.** Salmin Uuku, joka lauant. klo 6—12 e. p. p.* Sortanlahden kaupapaikassa, joka lauantai.* Suojärven Varpakylä, 8 p. tammik. Sääntö, rautateaseman läheisyydessä, joka arkitilistai ja lauantai. *Mikkelin l.:* Mikkelin, ensimmäisenä lauantaina kuuk., paitsi tam-

* Jos määröpäivänä on pyhä, pidetään toripäivät edell. päivänä.
** Jos määröpäivänä on pyhä, pidetään toripäivät seur. päivänä.

mik., jolloin toripäivät ovat toisena lauantaina, maaliskuussa markkinoitten yhteydessä, sekä joulukuussa 21 p. tai, jos pyhä näinä päivinä sattuu, edellisenä arkip. Toripäivät ovat yksinomaan maalais- ja käsityötuotteiden kauppaa varten. Savonlinna, keskiv. ja torst. sillä viikolla, jona 15 p. syysk. sattuu. Toripäivät ovat yksinomaan maalais- ja käsityötuotteiden sekä eläinten kauppaa varten. Joroisten kk., joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena lauantaina. Joutsa, kk., syysk. ensimmäisenä keski- ja karjakauppaa varten. Kangasniemi, kk., joka lau-antai*, yksinomaan maataloustuotteiden ja kotiteollisuustav. kauppaa varten. Pieksämäen kk., joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena lauantaina.** Puumalan kk., joka kuuk. ensimmäisenä ja kolmantena lauantaina. Rantasalmen kk., joka arkilauantai. *Kuopion l.:* Iisalmi, 11 p. maalisk. (2 p.) ja 17 p. jouluk. (2 p.). Joensuu, kahtena peräkkäin seuraavana, tammik. 15 p. jälkeisenä arkipäivänä. Nurmes, kerran viikossa. Eno, joka kuuk. 5 ja 20 p. tai, jos silloin on pyhä, seuraav. arkip., vuoroin kirkonk. Vallinmies ja Enonnskassa lossimaalla. Ilomantsi, 7 p. tammik. Kuruvesi, kk., joka perjant.* Muuruveden p. Juantehtaalla, joka perjantai.* Piellijärven Lieksa, joka lauantai.* Suonnejoki kk., joka lauantai.* Tohmajärven p. Värttilän teht., joka perj.* *Vaasan l.:* Alahärmä kk., joka lauantai.* Himanka, kk. joka arkilauantai. Iimajoen Palo, joka perjantai klo 8—1 p.* Isojoen p. joka kuuk. ensimmäisenä ja kolmantena tiistaina.* Jalasjärven kk., joka lauantaina klo 8—12 e. p.* Jepuan asem. joka arkiperjant. Jurva, joka toinen lauantai.* Kannus, joka arkilauantai. Karijoki, lähellä kirkkoa, joka kuuk. ensimmäisenä ja kolm. torst. klo 8—12.* Kauhajoen kk., joka arkilauantai. Kauhavan Alakylä, joka lauantai.* Keuruun kk., joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena lauantai.* Kruununkylä, Harabackan tilalla, joka arkiperjantai klo 11 asti e. p. p. Kurikan kk., joka perjantai klo 8—2 p.* Lapuan kk., joka perjant.* Lapväärtin kk., joka perjantai klo 12 asti päivällä * Mänttä, katso Hämeen läänin, Viip-pula. Oravaisten kk., joka perjantai.* Saarijärven kk., joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena lauantaina klo 9—12 e. p. p.* Seinäjoen asema, joka lauantai.* Sidebyn kk., joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena lauantaina.* Suolahti, asema, joka lau-antai*, yksinomaan maataloustuot. ja kotiteollisuustav. kauppaa varten. Viitasaaren kk., joka kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena lauantaina.* Äänekoski, kk., joka lauantai*, yksinom. maataloust. ja kotiteoll. tav. kaupp. vart. *Oulun l.:* Raahen, 2 p. helmik. Raahen, joka arkikeski- ja arkilauantai. Kajaani, 14 ja 15 p. jouluk. ** Haapaveden kk., joka arkiperjantai klo 6—11 e. p. p. Iin kk., joka toinen lauantai klo 6 asti j. p. p.* Kalajoen Pohjankylä, joka arkilauantai. Muhos, Valkola, joka toinen lauantai (15 p. toukok.—15 p. syysk. joka lauantai).* Oulaisten asema, joka arkilauantai. Paavolan Ruukinkylä, joka perjantai klo 8—2.* Ruokatavaroiden ja maanviljelystuotteiden kaup-paa varten. Sofkamon kk., joka arkilauantai klo 10—12 e. p. etupäässä 1 p. kesäk.—30 p. syysk. Ylivieska, joka lauantai.*

* Jos määröpäivänä on pyhä, pidetään toripäivät edell. päivänä.

** Jos määröpäivänä on pyhä, pidetään toripäivät seur. päivänä.

Merkkipäiviä.

TAMMIKUU.

P:vä	V.	
1	1899	''Työmies'' tulee 6-päiväiseksi.
1	1906	Työläisten aseellisen kapinan kukistaminen Moskovassa.
2	1918	Julkaistiin Venäjällä dekreetti siviilivioliitosta.
3	1918	Julkaistiin Venäjällä dekreetti vallankumoustribunaalista.
5—15	1919	Spartacuskapinat Berlinissä ja muualla Saksassa.
8	1900	Alkoi Tampereella ammattijärjestön perustava kokous.
11	1905	Venäjän Sosialivallankumouksellisen puolueen ensimmäinen kokous.
13	1918	Julkaistiin Venäjällä dekreetti sairausvakuutuksesta.
13—17	1908	Toinen torpparikokous Tampereella.
15	1918	Perustettiin Venäjällä Punainen armeija.
15	1919	Rosa Luxemburg ja Karl Liebknecht vangittiin ja teuras-tettiin Berliinissä.
15	1921	Italian Sosialistipuolue hajaantuu.
16	1905	Alkoi lakko Putilowin tehtaalla Pietarissa.
18	1918	Venäjän perustuslakia säätävän kokouksen avajaiset ja hajoitus.
20	1905	Yleislakko Pietarissa.
20	1918	Yleislakko Itävallassa sotaa vastaan.
21	1924	Kuoli Lenin.
22	1863	Puolan kapina. Hirtettiin ja ammuttiin useita satoja vallankumouksellisia. Kymmentuhatta karkoitettiin Siperiaan.
22	1871	Pariisin proletariaatin onnistumaton yritys ottaa käsiinsä valta.
22	1905	Aseettomien työläisten ammuttaa Pietarissa (''Verinen sunnuntai''). Alku työläisten joukkoliikehtimiselle Venä-jällä.
22	1906	Useissa Venäjän kaupungeissa lakkoja ''Verisen sunnun-tain'' muistoksi.
22	1906	Useissa Länsi-Euroopan kaupungeissa mielenosoituksia ''Verisen sunnuntain'' muistoksi.
23	1918	Kolmas Yleisvenäläinen Työläis- ja Sotilas-Neuvostojen kokous.

P:vä	V.	
25	1918	Julkaistiin Venäjällä dekreetti laivaston kansallistuttamisesta.
26	1922	Vangittiin "rauhanjulistajat" SSTP:n Puoluetoimikunnan jäseniä ja puoluelehtien toimittajia yhteensä 11 henkilöä. Tuomittiin kuritushuoneeseen 3—4 vuodeksi.
27	1918	Yleislakko Saksassa sotaa vastaan.
27	1918	Vallankumous alkoi Suomessa.

HELMIKUU.

2	1905	Suljettiin Kiovan, Harkovin, Varsovan ja Kasanin yliopistot ylioppilaiden protestien takia tammikuun 22 päivän 1905 tapahtuman johdosta.
2	1920	Solmittiin rauha Neuvosto-Venäjän ja Viron välillä.
5	1918	Julkaistiin Venäjällä dekreetti kirkon erottamisesta valtiosta ja koulun erottamisesta kirkosta.
8	1918	Julkaistiin Venäjällä dekreetti uuden ajanlaskun käyttööntottamisesta ja kauppalaivaston kansallistuttamisesta.
10	1918	Venäjän valtuuskunta kieltäytyi Brest-Litovskissa allekirjoittamasta saksalaisten valtaajien esittämiä rauhanneitoja ilmoittaen sodan loppumisesta ja Venäjän armeijan demobilisoinnista.
10	1918	Julkaistiin Venäjällä dekreetti valtiolainojen mitättömäksi tekemisestä.
13	1918	Julkaistiin Venäjällä dekreetti Työnvälitystoimistosta.
15	1915	Liittolaismaiden sos.-dem.:it päättävät olla kokoontumatta ennenkuin sota on voitettu.
19	1918	Julkaistiin Venäjällä dekreetti maan sosialisoinnista.
22	1840	Aug. Bebelin syntymäpäivä.
22	1848	Vallankumouksen alkaminen Ranskassa, joka päättyi Ranskan toisen tasavallan syntymiseen.
22	1921	Perustettiin Wienissä surullisen kuuluisa Wienin Internationaale.

MAALISKUU.

2	1918	Solmittiin Brest-Litovskin rauha.
2	1919	III Internationaalen I:n kongressi alkoi Moskovassa.
3	1895	"Työmies" alkoi ilmestyä.
3	1861	Venäjän talonpoikain vapautus.
3—8	1919	Yleislakkoliike Saksassa.
7	1919	III (Kommunistisen) Internationaalen perustaminen Moskovassa.
10	1793	Vallankumoustribunaaalin perustaminen Ranskassa.
10	1919	Kapinoita Egyptissä.
11	1917	Sotilaskapina Pietarissa. Viipurin puolen vankilan valtaus. Valtakunnan duuman hajotus.

P:vä	V.	
13	1917	Ministerien ja ylempien virkamiesten vangitsemiset. Pietarissa muodostettiin valtakunnan Duuman komitea sekä Työläis- ja Sotamiesneuvosto.
18	1917	Pähkinälinnan linnoituksen valtaus. Moskovassa sotaväki yhtyy vallankumousliikkeeseen.
13—17	1920	Kappin (taantumuksellisten) vallankaappaus Saksassa.
14	1883	Karl Marxin kuolinpäivä.
15	1848	Vallankumous Wienissä. Ruhtinas Metternichin kukistuminen.
15	1917	Nikolai II luopuminen valtaistuimelta.
15—16	1907	Suomen ensimmäiset vaalit.
17	1861	Manifestin julkaiseminen talonpoikain vapautuksesta.
17—24	1920	Kommunistit vallassa Ruhrilla Saksassa.
18—19	1848	Vallankumoukselliset Berliinissä voittavat.
18	1871	Parisin proletariaatin nousu. Parisin työläiset ottivat vallan käsiinsä ja perustivat Parisin Kommunin.
19	1919	Karolyi luopuu vallasta Unkarissa. Neuvostot Bela Kun'in johdolla ottavat vallan.
23	1917	Pietarin Työläisneuvosto tekee päätöksen 8-tuntisen työpäivän voimaansaattamisesta.
25	1914	S. Työväen Raittiusliitto perustettiin (nimellä S. Sos.-dem. Raittiusliitto).
27—30	1922	Sos.-dem. Nuorisoliiton seitsemäs edustajakokous.
28	1871	Parisin Kommunin ensimmäinen istunto.
29	1826	Syntyi Wilhelm Liebknecht.
30	1848	Sotaväkeä saapuu Berliiniin ja vastavallankumous alkaa.
30	1871	Parisin Kommunin dekreetti vakinaisen armeijan hävittämisestä ja kansalliskaartin muodostamisesta.

HUHTIKUU.

1—2	1924	Toimitettiin eduskuntavaalit, joissa työväki sai 18, sos.-dem. 60 ja porvarit 122 edustajaa.
1	1871	Parisin Kommunin dekreetti kommunin virkailijain palkoista.
1	1917	Työväen Osuusliikkeiden yleisvenäläinen kokous.
1	1919	Koko Ukraina bolshevikien hallussa.
2	1791	Mirabeau kuolema.
2	1871	Parisin Kommunin dekreetti kirkon erottamisesta valtiosta ja kirkkojen omaisuuden kansallistuttamisesta.
3	1893	II Internationaalen III kongressi Zürichissä.
4	1908	Suomen ensimmäinen eduskunta hajoitettiin.
5	1834	Työläiskapina Lyonissa. Tämän kapinan verinen kukistuminen aiheutti levottomuuksia koko Ranskassa.
5	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti kansalaisoikeuden saamisesta Venäjällä.

P:vä	V.	
6	1917	Saksan riippumaton Sosialidemokraattinen puolue perustettiin Gothassa.
6	1919	Julistettiin Baijeri neuvostotasavallaksi.
9—13	1906	Ensimmäinen torpparikokous Tampereella.
10	1870	Syntyi Simbirskin kaupungissa V. I. Lenin.
11	1825	Syntyi Ferdinand Lassalle.
11	1893	Belgian työväki alkoi yleislakon, jolla yleinen äänioikeus saavutettiin.
11	1921	Yhdysvaltain ylioikeus vahvisti aina 20 v. asti tuomiot 94 I.W.W.:liiton jäsenelle. Tuomituista 5 suomalaista.
11	1923	Suomen Sos.-dem. Nuorisoliitto lakkautettiin.
12	1862	Lassalle julkaisi "Työväen ohjelman".
12	1918	Anarkistien riisuminen aseista Moskovassa.
13	1917	Saapui Pietariin G. V. Plehanow oltuaan maanpaossa 40 vuotta.
13	1918	Saksalaiset joukot valtasivat Helsingin.
14	1905	Suomen säätyjen "häpeäpäivä".
15	1907	Alkoi S. Ammattijärjestön perustava kokous Tampereella.
16	1871	Parisin Kommuunin dekreetti seisovien tehtaiden asettamisesta työväen liittojen hallintoon.
16	1917	Ensimmäinen Yleisvenäläinen neuvostokongressi.
19	1913	Alkoi viides torpparikokous Tampereella.
19	1919	Ranskan merisotilainen kapina Mustalla merellä.
20	1919	Rumania hyökkää Neuvosto-Unkaria vastaan.
23	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti ulkomaankaupan kansallistuttamisesta.
24	1916	Kapina Dublinissa Irlannissa.
24	1916	II:sen Zimmerwaldin konferenssin avaaminen Kienthalissa.
26	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti pakollisesta sotilasopetuksesta ja punaisen armeijan toimipaikkojen täyttämisestä.
29	1901	Joukkovangitsemisia ympäri Venäjää tarkoituksella estää työläisten Vapun vettä.

TOUKOKUU.

1	1890	Työväen ensimmäinen kansainvälinen juhlapäivä.
1	1916	Spartakuspuoluealaisten järjestämä valtava mielenosoitus Berliinissä Liebknechtin johdolla sotaa vastaan.
1	1917	Ensimmäinen Venäjän työläisten vapaa juhlapäivä.
1	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti perintöoikeuden kumoamisesta.
1	1919	Kukistettiin Baijerin Neuvostotasavalta.
2	1849	Kapina Saksissa Dresdenin kaupungissa, johon otti osaa M. Bakunin.
4	1818	Syntyi Karl Marx Trierissä Saksassa.
6	1923	Perustettiin Suomen Sosialistinen Nuorisoliitto Helsingissä.
10	1796	Babeufin salaliitto kavallettiin.

P:vä	V.	
10	1906	Avattiin ensimmäinen duuma Pietarissa.
13—14	1920	Perustettiin Helsingissä S. Sosialistinen Työväenpuolue.
14—16	1910	Sos.-dem. Nuorisoliiton kolmas edustajakokous.
15	1848	Parisin proletariaatin onnistumaton yritys vallata valta.
15	1902	Äänioikeussuurlakko Ruotsissa.
15	1919	Yleislakko Winnepegissä Kanadassa.
15—18	1923	Suomen Työväenpuolueen perustava kokous Helsingissä.
16	1849	Karl Marx karkoitetiin Saksasta.
17	1895	Työväen ensimmäinen kävelyretki Helsingissä.
17	1896	Ensi kerran työväen kävelyretkiä maaseuduilla Suomessa.
18	1899	Haagin rauhankonferenssi yleisestä aseistariisumisesta.
18	1917	Kokoomushallituksen muodostuminen Venäjällä.
18	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti työn valvomisesta.
20	1912	Alkoi S. Ammattijärjestön kolmas edustajakokous Helsingissä.
21	1871	Parisin Kommuunin viimeinen istunto.
21—25	1923	S. Ammattijärjestön 6:des edustajakokous Helsingissä.
22	1907	Suomen ensimmäinen kansaneduskunta kokoontuu.
22	1871	Parisin Kommuunin kukistuminen. Ranskan porvaristo petomaisesti teurasti kommunaardeja.
23	1913	Saksan sosialidemokratia täytti 50 vuotta.
23	1923	Sos.-dem:it uudestisyntyivät II Internationalen Hamburg'issa.
25	1920	S. Ammattijärjestön viides edustajakokous Helsingissä.
29	1906	Säädyt hyväksyivät Suomen yksikamarisen eduskunnan.
31	1918	Julkaistiin dekreetti yhteisopetuksesta Neuvosto-Venäjän kouluissa.

KESÄKUU.

2	1793	Girondistien kukistuminen Ranskassa.
4	1844	Kankurikapina Slesiaassa.
5	1904	Työläisten mielenosoituksia Suomessa suunnattuina Venäjän tsaarivaltaa vastaan.
6—8	1908	Sos.-dem. Nuorisoliiton toinen edustajakokous.
7	1919	Norjan Työväenpuolue liittyi III Internationaaleen.
8	1794	Järjen juhlapäivä Ranskassa.
9	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti mobilisoimisesta Punaiseen armeijaan.
9	1923	Fascistivallankaappaus Bulgariassa. Kommunistipuolue hajoitettiin ja noin 1,000 työläistä vangittiin.
11	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti metsistä.
12	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti maalaisköyhälistön järjestämisestä.
13	1917	Tehdaskomiteain konferenssi Pietarissa.
13	1917	Avattiin ensimmäinen Yleisvenäläinen Työläis- ja Sotilas-Neuvostojen kokous.

P:vä	V.	
15—18	1917	Yhdeksäs sos.-dem. puoluekokous Helsingissä.
16	1904	Eugen Schauaman ampui Suomessa kenraalikuvernööri Bobrikowin.
22	1921	Alkoi III Internationaalien kolmas kongressi Moskovassa.
23	1905	Yleislakko ja barrikaaditaistelut Lodzissa (Puolassa).
24	1793	Kansalliskonventti hyväksyi Ranskan perustuslain.
26	1848	Vastavallankumous voittaa Ranskassa.
26	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti kansanvalistuksen järjestämisestä Neuvosto-Venäjällä.
28	1712	Syntyi J. J. Rotisseau.
29	1848	Ranskan porvaristo saatuaan voiton kapinoivista työläisistä teurasti 3,000 henkeä.
30	1924	Korkein oikeus tuomitsee Pohjolan ammatillisen piirijärjestön toimikunnan monivuotisiin kuritushuonerangaistuksiin.

HEINÄKUU.

1 ja 3	1922	Eduskuntavaalit Suomessa. Työväki sai 27, sos.-dem. 53 ja porvarit 120 edustajaa.
1	1876	Kuoli venäläinen anarkisti Bakunin.
2	1896	II Internationalen IV kongressi Lontoossa.
2	1778	Kuoli J. J. Rousseau.
3—21	1921	Punaisen Ammattiyhdistys-Internationaalien perustamiskongressi Moskovassa.
5	1900	Perustettiin sos.-dem. Työläisnaisten liitto Suomessa.
6	1918	Sosialivallankumoukselliset murhasivat Moskovassa Saksan lähettilään Mirbachin.
7	1918	Vasemmisto-sosialivallankumouksellisten kapina Moskovassa.
9—11	1896	Toinen Suomen työväen edustajakokous Tampereella.
13	1857	Ilmestyi ensimmäinen numero A. Herzenin toimittamaa kuuluisaa "Kolokol"-lehteä.
13	1793	Murhattiin Marat, Ranskan vallankumouksen parhaimpia miehiä.
14	1906	Alkoi Suomen ruotsinkielisen työväen ensimmäinen edustajakokous Helsingissä.
14	1789	Bastiljin valloitus Parisissa.
14	1889	II Internationaalien perustamiskongressi Parisissa.
15	1917	Pietarissa sotilaiden miitingejä, joissa vaadittiin vallan siirtämistä Neuvostoilta. Lakkoja Pietarissa saman vaatimuksen hyväksi. Kuohuntaa Pietarin linnäväessä.
16	1918	Nikolai II:n ampuminen Jekaterinburgissa.
17—20	1899	Ensimmäinen Suomen Työväenpuolueen perustava kokous Turussa.
17	1901	Alkoi sos.-dem. puoluekokous Viipurissa.
17	1920	III Internationaalien II Kongressin avajaiset Pietarissa.

P:vä	V.	
19	1918	Julkaistiin Neuvosto-Venäjän perustuslaki.
20	1899	Perustettiin ensimmäinen Suomen työväenpuolue Turussa.
20	1902	Pidettiin Turussa ensimmäinen yleinen palvelijain edustajakokous.
20	1906	Vahvistettiin Suomen uusi valtiopäiväjärjestys.
24	1917	Työläisten aseistariisuminen Pietarissa.
28	1851	Vallankaappaus ja työläisten teurastus Parisissa.
28	1794	Mestattiin Robespierre Ranskassa.
28	1914	Alkoi maailmansota.
30	1906	Kapina Viaporin linnoituksessa.
31	1914	Murhattiin Jean Jaures.

ELOKUU.

1	1906	Matruusikapina Kronstadissa.
1	1919	Unkarin neuvostohallitus eroaa. Sosialidemokraatit muodostavat hallituksen. Työläisten teurastukset seuraavat.
1	1919	"Sosialistinen Aikakauslehti" alkoi jälleen ilmestyä.
2	1920	II Internationaalien kongressi Genevessä. Luokkataisteluvastainen kanta hyväksyttiin.
3	1923	Vangittiin Suomessa yli 200 Sosialistisen Työväenpuolueen toimihenkilöä. Lakkautettiin hallituksen määräyksellä puolue ja sen alajärjestöt sekä lehdet. Työväen kirjapainot suljettiin.
3	1914	Belgian sos.-dem. puolue hyväksyy puolustussodan. Vandervelde astuu ministeristöön.
4	1909	Alkoi suurlakko Ruotsissa.
4	1914	Saksan sosialidemokraatit hyväksyvät sotamäärärahat.
5	1895	Kuoli Friedrich Engels.
5	1904	II Internationaalien kuudes kongressi Amsterdamissa.
5	1917	Kerenskin hallitus vangitutti Trotskin ja Lunatsharskin.
6	1914	Ranskan sosialidemokraatit hyväksyvät sotamäärärahat.
7	1900	Kuoli Wilhelm Liebknecht.
7	1914	Englannin Työväenpuolue hyväksyi sotamäärärahat.
7	1918	Saksan merisotilaiden kapina Wilhelmshavenissa.
8	1891	II Internationaalien toinen kongressi Brysselissä.
8	1914	Venäjän työväki ja vasemmisto-sosialidemokraatit asettuvat sotaan vastaan.
10	1792	Kukistui itsevaltius Ranskassa ja vangittiin kuningas Ludvig XVI.
13	1913	Aug. Bebel kuoli.
13	1917	Helsingissä puhkesi yleislakko sen johdosta, että Kerenskin hallitus ei tunnustanut Suomen itsenäisyyttä.
16	1917	Loppui Helsingissä yleislakko.
17—20	1903	Forssan puoluekokous.
18	1917	Levottomuutta Helsingissä sen johdosta, ettei Kerenskin hallitus tunnustanut Suomen itsenäisyyttä.

P:vä	V.	
19—24	1917	Sos.-dem. Nuorisoliiton viides edustajakokous.
20—27	1907	Oulun puoluekokous.
25	1867	Ilmestyi painosta Marxin "Pääoma".
25	1918	Julkaistiin Venäjällä dekreetti yksityisomistusoikeuden kumoamisesta kaupunkikiinteistöön.
28	1828	Syntyi Leo Tolstoi.
28	1910	II Internationalen kahdeksas kongressi Köpenhaminassa.
29	1914	Englannin sosialidemokraatit alkavat värvätä työläisiä sotaan.
30	1918	Sosialivallankumouksellinen Kaplan teki murhayrityksen Leniniä vastaan.
30	1918	Murhattiin Pietarissa Uritskij.
30	1920	Italian metallityöläiset alkoivat vallata tehtaita.
30	1920	Itämaiden kommunistikongressi Bakussa.
31	1864	Lassalle kuoli.
31	1920	Murhattiin Pietarissa 8 suomalaista kommunistia: Jukka Rahja, Väinö Jokinen, Tuomas Hyrskymurto, Konsta Lindqvist, Liisa Savolainen, F. Kettunen, J. T. Viitasaari ja J. V. Sainio. Samalla haavoitettiin kymmentä kommunistia.

SYYSKUU.

2	1867	I Internationalaalen toinen kongressi Lausannessa.
2	1872	I Internationalaalen viides kongressi Haagissa.
3	1866	I Internationalaalen ensimmäinen kongressi Genevessä.
4	1870	Napoleon III:n itsevaltiuden kukistuminen Ranskassa.
4—10	1911	Seitsemäs sos.-dem. puoluekokous Helsingissä.
5	1915	Avattiin kansainvälinen sosialistikonferenssi Zimmerwaldissa.
6	1868	I Internationalaalen kolmas kongressi Brysselissä.
6	1869	I Internationalaalen neljäs kongressi Baselissa.
7	1879	"Narodnaja Volja"-puolueen toimeenpanevan komitean kokous, jossa tehtiin päätös Aleksanteri II poistamisesta.
8—13	1909	Kuudes sos.-dem. puoluekokous Kotkassa.
12	1899	Tampereen työväki päättää ryhtyä valtiolliseen vaalilakkoon.
13	1917	Venäjän väliaikaiseen hallitukseen tuli kadetteja, mikä herätti suurta tyytymättömyyttä proletariaatin keskuudessa.
14	1911	Ammuttiin pääministeri Stolypin.
14	1917	Venäjän väliaikainen hallitus julisti Venäjän tasavallaksi.
15—20	1919	Sos.-dem. Nuorisoliiton kuudes edustajakokous.
17	1917	Trotski vapautettiin "Krestyn" vankilasta.
18	1906	Viaporissa ammuttiin 17 matruusia osanotosta Viaporin kapinaan.
18—20	1893	Ensimmäinen Suomen työväen edustajakokous Helsingissä.
19	1923	Työväenjärjestöjen Tiedonantaja alkaa ilmestyä.
19	1890	Saksan sosialistilaki raukeaa.

P:vä	V.	
21	1917	Uudet vaalit Pietarin Työläis- ja Sotilas-Neuvoston toimeenpanevaan komiteaan. Bolshevikit saivat täydellisen voiton (6 bolshevikkiä, 3 sosialivallankumouksellista, 2 men-shevikkiä).
23	1900	II Internationalaalen viides kongressi Parisissa.
25—28	1904	Sos.-dem. ylimääräinen puoluekokous Helsingissä.
27	1909	Alkoi S. Ammattijärjestön toinen edustajakokous Helsingissä.
27	1914	Italian Sosialistipuolue antaa sotavastaisen julistuksen.
28	1864	Internationaale perustetaan Lontoossa.

LOKAKUU.

1	1791	Avattiin Lakiasäättävä kokous Ranskassa.
2	1881	Kansainvälinen sosialistikongressi Gentissä.
5	1793	Vallankumouskalenterin käyttäntöönotto Ranskassa.
6	1918	Vallankumous Bulgariassa. Tsaari Ferdinandin luopumi-nen valtaistuimelta poikansa Boris'in hyväksi.
11	1878	Saksassa hyväksyttiin sosialistilaki. Työväen sanomalehdet lakkautettiin, järjestöt pirstottiin ja satoja vangittiin.
14	1891	Erfurtin ohjelma hyväksyttiin.
14	1913	Ilmestyi Marxin "Pääoman" ensimmäinen vihko suomeksi.
14	1920	Allekirjoitettiin rauha Suomen ja Venäjän välillä Tartossa.
16	1854	Karl Kautskyn syntymäpäivä.
16	1918	Julkaistiin Venäjällä dekreetti yhtenäisestä työkoulusta.
20	1905	Alkoi Venäjällä ensimmäinen poliittinen rautatielakko.
22	1916	Hamburgissa uudestisyntyneen II Internationalen nykyi-nen sihteeri Fr. Adler ampui Itävallan pääministerin.
22	1918	Julkaistiin Venäjällä lakikokoelma siviililaista.
25	1904	Alkoi ylimääräinen sos.-dem. puoluekokous Helsingissä.
25	1918	Vallankumous Itävalta-Unkarissa. Muodostettiin työläis-järjestöjen neuvostoja.
25	1918	Vapautettiin vankilasta Karl Liebknecht.
26	1905	Ensimmäinen yleisvenäläinen lakko.
26	1913	Alkoi Tampereen puoluekokous.
28	1905	Suurlakko Suomessa.
28	1923	Fascisti-vallankaappaus Italiassa. Työväentalot poltettiin, sanomalehdet lakkautettiin, tuhansia työläisiä teurastettiin ja vangittiin.
29	1897	Henry George kuoli.
30	1911	Alkoi torpparien neljäs kokous Tampereella.
31	1793	Girondistien mestaus Ranskassa.
31	1848	Taantumukselliset valtaavat Wienin.
31	1907	Suomen eduskunta hyväksyy kieltolain.
31	1918	Itävalta-Unkarin vallankumous alkaa.

MARRASKUU.

P:vä	V.	
1	1904	''Punainen julistus'' Tampereella.
2	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti erikoiskomiteoista (tshe- kasta).
3	1905	Satatuhantinen mielenosoituskulku Pietarissa vaatien amnestiaa poliittisille vangeille, jolloin hallitus osittaisen amnestian antoi.
3	1917	Venäjän vallankumouskomitea levitti kaikkiin joukko- osastoihin määräykset olla tottelematta kaikkia linnaväelle annettuja määräyksiä, joita ei komitea ollut allekirjoit- tanut.
3	1918	Saksan vallankumous alkaa Kielissä.
5	1916	5 I. W. W.:liiton jäsentä ammuttiin Everetissä Yhdys- valloissa.
5	1923	III Internationalen IV kongressi avattiin Pietarissa.
6	1905	Suurlakko Suomessa päättyi.
7	1917	<i>Alkoi Lokakuun-vallankumous Pietarissa.</i> Talvipalatsin valtaus. Väliaikaisen hallituksen jäsenien vangitseminen.
8	1905	Aseellinen kapina Kronstadissa.
9	1917	Lokakuun-kumouksen alkaminen Moskovassa.
9	1918	Vallankumous Saksassa. Hallituksen muodostuminen enemmistö-sosialisteista ja riippumattomista.
10	1917	Julkaistiin Venäjällä dekreetti rauhasta.
10	1920	Saksassa muodostetaan Ebert—Haasen sos.-dem. hallitus.
11	1917	Kansalaissota Moskovassa. Rintamalta kutsutut joukko- osastot yhtyvät bolshevikeihin.
11	1917	Yleisvenäläinen Neuvostojen kokous muodosti uuden halli- tuksen Leninin puheenjohdolla.
12	1794	Suljettiin jakobiinien klubi Ranskassa.
12	1917	Alkoi S. Ammattijärjestön neljäs edustajakokous.
13	1917	Venäjällä julkaistiin dekreetti 8-tuntisesta työpäivästä.
14	1917	Suurlakko Suomessa.
14	1920	Bolshevikit lyövät lopullisesti Wrangelin vastavallan- kumoukselliset sotajoukot.
20—22	1905	Tampereen puoluekokous.
20	1910	Kuoli Leo Tolstoi.
21	1922	Punaisen Ammattiyhdistys-Internationalen II kongressi alkoi Moskovassa.
21	1831	Kankurien kapina Lyonissa Ranskassa.

JOULUKUU.

1	1911	Alkoi ensimmäinen sos.-dem. Puolueopisto Helsingissä.
1	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti Työläis- ja Talonpoikais- Puolustusneuvoston muodostamisesta.
2	1914	Karl Liebknecht äänestää sotamäärärahoja vastaan.

P:vä	V.	
2	1923	Sosialistisen Nuorisoliiton perustava kokous.
4	1851	Vallankaappaus ja työläisten teurastus Parisissa.
8	1917	Venäjällä julkaistiin dekreetti oikeudenkäytöstä.
8—16	1919	Kahdestoista sos.-dem. puoluekokous Helsingissä.
9	1906	Perustettiin Tampereella Suomen Sos.-dem. Nuorisoliitto.
10	1917	Julkaistiin dekreetti maan yhteiskunnallistuttamisesta Venäjällä.
14	1920	Suuri lakkoliike Tšekko-Slovakiassa alkaa.
17	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti työtätekevien yhteiskunnalli- sesta huollosta.
18	1917	Venäjällä julkaistiin dekreetti Korkeimmasta Kansan- talousneuvostosta.
23	1918	Matruusikapina kukistetaan Berlinissä.
26	1918	Venäjällä julkaistiin dekreetti työttömyysvakuutuksesta.
27—29	1918	Yhdestoista ylim. sos.-dem. puoluekokous Helsingissä.
29	1918	Noske astuu Saksan hallitukseen.
29	1920	Ranskan Sos. puolue Toursin kongr. liittyy III Interna- tionaaleen.
30	1918	Saksan Kommunistipuolue (Spartacubund) perustettiin.

Merkkipäiviä v. 1925

(Muistiinpanoja varten)

Se yleisön suosio,

joka

**FENNIA,
SAIMA,
MEKKA JA
ARMIRO 2**

paperosseilla koko maassa on, riippuu
etupäässä siitä, että ne ovat

parhaimpia laadultaan

*

A.B. Ph. U. Strengberg & C:o O.Y.

Timo Springert'in **LAKIASIAINTOIMISTO**

Omistajat:

Timo Springert / *Sulo Vuolijoki*
Varatuomari Fil. kand.

Vakinainen avustaja:

Urho E. Kaarna
Hovioik. auskultantti

*

Ajaa asioita kaikissa
Suomen oikeuksissa
ja virastoissa

Vladimirinkatu 18. Avoinna 10—3 ja 1/26—1/27

TYÖMIEHEN

VIKKOLEHTI

1925

*

Onko perheellesi jo tilattu tämä ainoa työväen viikko-
julkaisu. Lehdessä on tarpeellisia tietoja lapsillesi, vai-
mollesi, itsellesi, siis sanalla sanoen koko perheellesi.
Esperanto-osasto, Shakki-osasto, Emäntien osasto y.m. osastot
ovat opettavaisia ja mielenkiintoisia. Kaunokirjallisia ker-
tomuksia kirjallisuuden edustavimmilta henkilöiltä. Kuvitus
tulee olemaan runsas. Lehti tulee 8-sivuinen, joista 2 sivua
kuvitettuna

Lehden hinta on tilattaessa koko vuosi 40 mk. ja irto-
numerot 1 mk. kpl. Ulkomaille tilattaessa on hinta 75 mk.

Työmiehen Viikkolehden konttori
Helsinki, Kotkankatu 7

Oulun läänin Työväen Kirja- teollisuus-Oy.

Oulu, Pakkahuoneenkatu 19

Puh. 49, 2 soittoa

KIRJAPAINO

suorittaa kaikenlaatuisia painatustöitä huolellisesti ja kohtuullisilla hinnoilla
Ensiluokkainen työnsuoritus

KIRJA- JA PAPERIKAUPAT

Oulussa ja Kemissä, Kaivok. 91, puh. 90

Kirja- ja paperikauppa-alaan kuuluvia tavaroita,
kirjallisuutta, tapetteja y.m.

Pohjois-Suomen suurin ja
huomatuin sekä enin levinnyt työväen
sanomalehti on kuusi kertaa viikossa ilmestyvä

POHJAN VOIMA

Pohjois-Suomen työläisjärjestöt ovat aatteidensa tulkiksi
omaksuneet Pohjan Voiman.

Oletko työläinen seurannut lehteä niin paljon, että voit
sanoa: Minun aatteiden tulkitsija on Pohjan Voima.

Jos olet palkkatyöläinen, torppari tai pienviljelijä, niin
sinun on tilattava ja levitettävä Pohjan Voimaa.

Se lehti, joka taistelee niiden asiain puolesta, jotka
ovat lähinnä teidän sydäntä on Pohjan Voima.

Kerta kaikkiaan, Pohjan Voima on Pohjois-Suomen
työtätekevän väestön henkinen majakka, joka valaisee
porvariston puristuksessa oleville työläisille tien vapauteen.

Lukekaa ja levittäkää omaa sanomalehteänne. Ryhtykää
Pohjan Voiman asiamieheksi. — Osoite on: Oulu,
Pakkahuoneenkatu 19.

AIKOESSANNE OSTAA SOITTIMIA

niin tiedustelkaa hintojamme

Monipuolisin varasto kaikenlaisia soittimia, niinkuin:

Urkuharmooneja, Pianiinoja, Viuluja, Mandoliineja, Kitareja, Sitroja, Harmonikkoja, Puhallusharmonikkoja, Suuharppuja, Gramofoneja, Torvisoitteita y.m.

Suurin varasto koti- ja ulkolaisia
nuotteja

Kuvallisen pääluettelomme lähetämme,
jos postimaksuksi seuraa Smk. 2:—

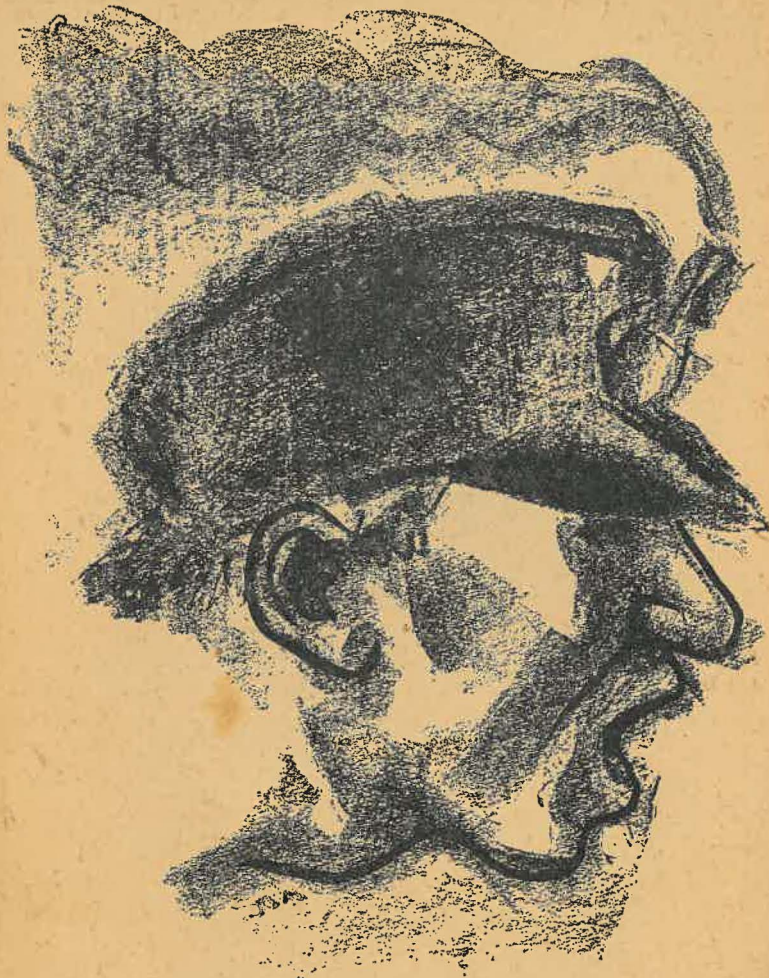
A/B. R. E. WESTERLUND O/Y.

Helsinki

P. Esplanaadikatu 37

Turku
Yliopistonkatu 23

Tampere
Hämeenkatu 12

LAKKO!

Piirtänyt Hugo Gellert

Aika ja läisyys.

*Omahyväisen kylläänä Aika se ilkkuu:
— Olen aina ma ollut ja aina ma olen,
kuin muinen nyt ainaista uraani polen,
kuin aina nyt kahle mun vyölläni kilkkuu.*

*Vain houkat ja juhdat ja köyhät ne luulee,
ma kuoleman että jo kannan nyt vaippaa,
ja kohta ett'ei ole kahletta, raippaa,
uus' aika kun saa, muka köyhää mi kuulee,*

*ja kasvonsa kääntää sille, mi uurtaa,
muka uuraan on auvo ja ansion tuoja,
on ihmisen oikeuden muka luoja
ja hoivaaja sen, joka hiessänsä puurtaa.*

*Mitä mielettömyyttä! Sadat kerrat se kuultiin.
Ajast' uudesta ammoihan orjat jo koikkui
suin suulain, he ennenkun ristillä roikkui,
kun vahvempi vanha kuin loukoissa luultiin.*

*Se muinen jo kuultiin ja kuullahan tälleen.
Mut mullapa vahva on linna ja muuri:
mun omistus jyhä ja julma ja suuri,
se taikani ennen, se pohjani jälleen.*

*Kera senpä mä seison ja sen kera kaadun.
Ei, kaadu en! Aina kun omistus elää,
ja koskaan "huomenen" kellot ei helää,
ja taivaan ja maan kera vasta ma maadun! —*

*Mut Iäisyys sepä ääriltänsä
hohonaurulla vastaa kerskahan Ajan:
— Loit hiekalle pöyhkä sä horjuvan majan,
tuhon toukan se kantavi itsessänsä.*

*Monen painuvan näin ajan hikeen ja vereen.
Perit vääryyden vallan sa niiltä, ja kerran
kera sorrut sa sortajan, kuhnurin, herran,
majas kun laho suistuu joukkojen mereen.*

*Mitä vääryys se rakensi, hiekalla häilyy,
mitä nostattanut rikos, koston on kerta.
Jo jäljissäs kyllin on saastaa ja verta.
Uus synkeyteeshän jo aika nyt päilyy!*

K. K.

Broadway New Yorkissa

Amerikan yhteiskunnallinen elämä ja työväenliike.

Kirj. E. S.

Vasta viime aikoina on Amerikassa asuvien ulkomaalaisten ja taistelevan työväenliikkeen taholta kiinnitetty suurempaa huomiota Amerikan yhteiskunnallisen elämän ominaisuuksiin ja tämän "uuden kultalan" merkillisen historiallisen perintätavan vaikutelmiin työväenliikkeessä. Amerikan historiallinen kehitys, kapitalistisen tuotantotavan yhteiskunnalliset, jopa teknillisetkin vaiheet, ovat kaikki kulkeneet Europan maiden

kehityksestä suuresti poikkeavaa rataa. Amerika on yhä vielä, kuten "nuortunut Europa", jossa maailman valtavin kapitalismi on kehittynyt "vanhan maailman" historiallisten järjestelmien kehitysprosessista irtireväistynä ja jonka kehityksen aikakausi niin hyvin satunnaisine kuin tilapäisine mahdollisuuksineen eteemme on asettanut aivan toisenlaisia probleemeja kuin Euroopan maiden yhteiskunnallinen elämä. Tämä kehityksen aikakausi piti tosiasiana, että "Amerika merkitsee vain toista nimitystä tilaisuudelle" ja että tämä maa rikkauksineen oli todellakin "jumalan viimeinen ja paras lahja ihmiskunnalle". Perustumatta tosiasioihin ja elävään kokemukseen, on näillä kapitalistista itsetehostusta lietsovilla aatteellisilla ilmalinnoilla vielä tänäkin päivänä vahva jalansija maan työläistenkin psykologiassa. Ihmisten mielipiteissä eivät ilmene ainoastaan tämän päivän kokemukset, mutta entisten aikojen ja tapojen juurruttamat mielikuvat ja aatteet.

Asutuksen laajeneminen ja sen luonne.

Amerikan historiallisen kehityksen silmäänpistävin ominaisuus on uhkapelurimainen keinottelu rikkauksista ja tilaisuuksista, jollaiseen tämä laaja maa antoi hyvät mahdollisuudet. Vuosituhansia viljelyksen alaisena olleista Euroopan maista riensivät rasittuneet ja vapautta etsivät siirtolaisjoukot tänne neitseelliseen maahan "runsaasti katettujen pöytien ääreen, jossa ateria ei vielä oikeastaan ollut alkanutkaan", kuten muuan kirjoittaja lausuu. Annamme tämän historiallisen kehityksen vaiheen kulkea silmiemme ohi seuraavalla Jack Londonin lyhennetyllä kuvauksella:

"Koskematon maa, merien rajoittama, ilmastollisesti parhaimmalla paikalla maapalloa, hedelmällinen maa, suurimmat luonnonrikkaukset, siirtolaisten asuma, jotka olivat lähteneet

Pilakuva presidentin vaaleista Amerikassa. Presidenttiehdokkaat seisovat jalustalla, joka kuvaa Amerikan yhteiskuntarakennetta. Yhteiskuntarakennetta kannattavat olennot jalustan alla ovat: orjuutettu työ, rotueroavaisuudet, terrori (ku-kluks-klan), imperialismi ja farmarien tuhoaminen.

vanhasta maailmasta lopullisesti etsiäkseen vapautta ja olivat kansanvaltaisia mieleltään. Mutta heillä oli vain yksi syy, mikä heitä esti täydentämästä alkamaansa kansanvaltaa, ja se oli heidän saaliinhimonsa."

"He alkoivat ahmia, kuten sikalauma, ja siihen luhistui kansanvalta. Saalistus muuttui uhkapeliksi. Joka menetti pelissä, hän muutti asutuksen rajaa muutaman mailin länteen ja alkoi uudestaan. Näin he menivät mantereen yli, kuten sikaparvi. He hävittivät kaiken: indiaanit, maan, metsät, buffalot ja kirjekyyhkyskin. Heidän moraalisensa liike-elämässä ja poliitikassa oli uhkapelurin moraalia. Kaikki pelasivat. Heidän lakinsa oli uhkapelurin laki. Uhkapelille hurrattiin. Tänään

saattoi voittaa ja huomenna hävitä, ja sitä seuraavana päivänä saattoi menestys ja onni olla taas kukkuloilla.”

”Näin he anastivat koko mantereen Atlantista Tyynenmereen. Kun he ensin olivat ahmineet päällisin puolin maat, metsät ja mineraalilähteet, niin kääntyivät he takaisin pelaamaan pienemmistä panoksista, jotka ensin olivat jääneet huomioonottamatta, perinpohjaisemmin, kuten oikeuksista riistää kaupunkilaisia, vesijohtojen, rautateiden, raitioteiden ja muiden sellaisten muodossa, käyttäen politiikkaa suojelemaan törkeitä vääryyksiä ja kavalluksia. Kansanvalta katosi yhä vähäisemmäksi.”

”Sitten tuli kaikista hullunkurisin aika. Hävinneet eivät saaneetkaan enää uusia tilaisuuksia pelissä ja voittajat jatkoivat ”huijausta” keskenään yhä suuremmissa panoksissa. Hävinneet saivat seisoa ympärillä kädet taskussa. Kun heille tuli nälkä, menivät he nöyrinä pyytämään oikeutta tehdä työtä voittajille ja heistä tuli uhkapelureita työpaikoissa. Hävinneet alkoivat raataa voittajille ja he ovat raataneet niille yhä siitä saakka.”

Vapaiden tilaisuuksien käsityskanta.

Niin epäselvä kuin tämä kuvaus luokkien keskinäistä taistelua tarkastavan kannalta onkin ja niin oudolta kuin se tuntuukin europolaisen kapitalismin kehitykseen rinnastettuna, on se kuitenkin yleispiirteisissään totuuden mukainen, kun jättää huomioonottamatta orjatalouden ja sen varhaisen vaikutuksen tässä uusien tilaisuuksien etsivässä uhkapelissä.

Viime vuosisata ehti jo vierähtää lopulle, ennen kuin lännen vapaat mahdollisuudet poistuivat. Mutta toista sataa vuotta siihen asti oli Amerika ollut pelurien vapaa tanner. Täällä ei ole tunnettu feodalismia. Ei niitä valtavia yhteiskunnallisia liikkeitä, joita se Euroopassa synnytti. Täällä ei ole koetettu

porvarillisia vallankumouksia. Ei kuningasvaltaa. Ei säätyeroavaisuuksia. Täällä saatiin yhteiskunnalliseen elämään ja taisteluihin nähden elää kuten mullikat.

Ja tämä kehitys sattui aikana, jolloin koko vanha maailma taisteli monarkistista valtiojärjestelmää vastaan, valtiollisten, yhteiskunnallisten ja aatteellisten vapauksien puolesta. Täällä tämä ”vapaus” oli kuin jumalan lahja. Tarvitsi vain ottaa se.

Ja kun idän teollisuusseudut tulivat ahtaiksi ja tehdasteollisuus Uuden Englannin valtioissa ja muualla idässä tuli orjuuttavaksi, niin työväestön paras, uskaliain ja tarmokkain osa lähti lännelle. Tehtaisiin jäivät puolustuskyvyttömimmät ja taisteluihin heikommat. Länteen meni aines, jota idän alkava työväenliike viime vuosisadan alussa olisi kipeimmin kaivannut. Ne tulivat itsenäisiksi. Ja tämä seikka jarrutti paljon kaikenlaisen työväenliikkeen kehitystä.

Työläisistä saattoi näissä olosuhteissa tulla rikkaita. Entisistä sopimusorjista tuli isäntiä. Joku kohosi valtiomieheksi. Tulipa muulin ajajasta presidenttikin. Vapaita tilaisuuksia oli, jos ei lähellä, niin kauempana. Vasta v. 1862 ryhdytään näitä säännöstelemään. Säädetään ”homestead-laki”. Ja vielä v. 1903 yritetään samoja mahdollisuuksia laajentaa lainsäädännön kautta. Kalliovuorien seutuvilla aletaan kehittää keino-tekkoista kastelulaitosta. Silloin laskettiin vielä olevan 15 miljoonaa pikkutilaa odottamassa viljelijää, ja maasta kolme kymmenesosa oli hyvää ja viljelyskelpoista.

Vuosisadan, Yhdysvaltain tasavallan perustamisesta, oli länsi idässä kehittyvälle kapitalismille laajana varaventiilinä. Kaikki kapitalismin epäkohdat ja ristiriidat saivat lievennyksensä ensin asutuksen ja yrittelijöiden siirtymisessä Mississippille, sitten Kalliovuorille ja sen jälkeen Tyynenmeren rantaan. Samaan aikaan kun idässä jo vallitsi teollisuustuotanto oli tämän rinnalla lännempänä käsityö ja kotitalous täydessä

kukoistuksessaan. Kaikki nämä seikat ovat lyöneet leimansa maan kaikkiin poliittisiin liikehtimisiin ja kansan psykologiaan sekä vaikeuttaneet työväenliikkeen kehittymistä.

Yksilöllisyys.

Miltei kaikki kirjoittajat ovat yksimielisiä siitä, että ”jänkki” on yksilöllisin ihminen maailmassa. Se ei ole teeskentelyä, mutta se on Amerikan kansan luonnollisista ja historiallisista oloista peritty ominaisuus. Uutismaan raivaajan menestyminen perustuu ennen kaikkea hänen omiin avuihinsa, hänen tarmoonsa ja kestävyyteensä. Hänen täytyy päästä eteenpäin. Hän ei voi palata takaisin. Hän on polttanut sillat takanaan, kuten London huomauttaa. Voimalla on tässä tilaisuus ja se vaatii vapauden voidakseen toteuttaa sen, mikä sille on mahdollista. Aukkaita on harvassa. He ovat riippumattomia toisistaan. Edessä on tuntematon taival, suuri luonto, jota heidän täytyy elämänsä menestymiseksi alistaa palvelukseensa. Tässä tulee kysymykseen personallinen uskallus, tarmo ja kestävyys. ”Itsemääräys, itsetoiminta, itsetunto ja itsekehitys ovat amerikalaisen pääasialliset ominaisuudet”, sanoo muuan porvari ja toinen supistaa tämän ajatuksen yhteen sanaan: individualismi.

Yksityiseen aloitteluun pakotetussa ympäristössä lisääntyi yritteliäisyys ja keksintökyky. Se hakee kaikessa vain käytännöllisyyttä, tämän päivän tarpeen tyydytystä. Se ei halua miettiä, vaan koetella. Se ei rakenna teorioita, vaan praktiikkaa. Ja amerikalainen kapitalismi on lainanut nämä uutismaaperässä kehittyneet ominaisuudet ja yrittää sovelluttaa niitä imperialistiseen maailmanpolitiikkaansa. ”Englantilainen tarmo ja saksalainen tiedon tasapaino johtavat maailman herruuteen”, sanoi teräskuningas Carnegie, ja amerikkalaiset hänen

mielestään edustavat näiden ominaisuuksien synteesiä. Hän ei käsitä tämän kehityksen rajoitettuja puitteita eikä sitä, kuinka kapitalismi vihdoin murhaa omat käyttövoimansa tässäkin maassa.

Pitkän ajan vallitsi tämä reipas yksilöllisyys Amerikan taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa elämässä. Vapautta oli. Ei kiskottu veroja. Ei ollut tilanherran sortoa. Ei vaadittu sotilaita armeijaan. Ei ollut hallinnollisia, poliittisia eikä uskonnollisia vainoja. Ja jos olikin, niin niiden merkitys oli suppea. Tämä itsenäisyys, tämä vapaus katsottiin hyveeksi, siitä ylpeiltiin ja niin tehdään vieläkin. Amerikalainen vapaus loisti yli kaiken ja muu maailma joutui halveksittuun asemaan. Ja näitä Amerikan historiassa niin luonnollisia ja nuorelle kehittyvälle kapitalismille soveltuvia käsitteitä yrittää nyt se kapitalismi, joka on saavuttanut täyden iän, joka on, kuten veren makuun päässyt tiikeri, kohottaa väkivaltaisten ryöstö- ja riistotoimenpiteittensä verhoksi.

Valtiollinen mädännäisyys.

Siinä hurjassa uhkapelimäisessä saalistuksessa, jota Euro-pasta tulleet seikkailijat maan luonnonrikkauksien riistämisessä ja valtansa hankkimisessa harjoittivat, hukkuivat kaikki valtiolliset aatteet. Poliitiikka oli seikkailua ja tilaisuuksien ahmimista, kuten kaikki muukin. Suuret valtiomiehet olivat suurimpia keinottelijoita. Pienemmät virkailijat rosvosivat minkä voivat. Virkapaikkoja jaettiin ”hyvinä ansiomahdollisuuksina tuttavuussuhteiden perusteella”. Valtiovarkaat olivat yleisiä. Tullikavallus kuului elinkeinoon. Yleisten maiden nimiinsä anastaminen oli tavallista. Täten pyhitettiin luonnonrikkaukset yksityisomaisuudeksi. Tämä kaikki kuului pelin

Yläluokka

sääntöihin. Johtavien poliitikoitsijoiden piiri kehittää suljetun 'kaukus'-järjestelmän, poliittisten johtajien salaiset koneistot, jotka keinoista välittämättä määräävät valtiolliset asiat. Lahjusjärjestelmä ja kaikenlainen petos ja 'kräftäys' kuuluu tähän yleisenä ja eroittamattomana osana.

Yhdeksänkymmentä vuotta sitten alkaa ensi kerran kuulua vaatimus "puhdistetusta kansanvallasta" lännen maanviljelijöiden keskuudesta. Kehittyy "köyhän miehen demokratia" ja presidentiksi tulee Andrew Jackson. Virastot puhdistetaan. "Kansanjoukkojen ääntä" ja "enemmistöä" imarrellaan. Se on lännen uutisasatuksen kapinaa, joka yhtyi etelän maaloordien kanssa idän pankkiherroja vastaan. Laajennettua luottoa, maanteitä j.n.e. vaaditaan. Taistellaan velkavankeutta vastaan ja orjuusvastaisen liikkeen siemenet itävät. Tämä epä-määräinen kapina "paremman" kansanvallan puolesta hukkuu sisällissodassa ja sen jälkeen lännen kapitalistisoitumiseen. Nykyiset progressivit Yhdysvaltain politiikassa koettavat menestymisensä astinlaudaksi asettaa tämän ajan poliittisia puheenparsia, mutta he eivät voi olla "jacksonilaisia demokraatteja", koska länsi on samassa kadotuksessa kuin itäkin ja koska maanviljelijät, jotka uudistuksia vaativat, joutuvat taistelussaan yhä enemmän luokkapohjalle.

Tulos näistä "puhtaan demokratian" liikkeistä oli, että kansanvalta saatiin entistä tiiviimmäksi verhoksi poliittiselle huijaukselle ja mädännäisyydelle, mikä yhä nytkin Yhdysvaltain politiikassa on niin yleistä.

Tasavalta vaiko keisarivalta.

Poliittista mädännäisyyttä ja kansanvallan turmeltunutta muotoa koettaa uusi natsionalismi korjata vaalilakien uudistuksilla ja lainsäädännöllisillä reformeilla kunnallishallituksissa. Mutta tulokset ovat sangen niukat. Parannusta ei saavuteta. Valtio- ja teollisuuspolitiikkaa johtaa nyt täyteen valtaansa kehittynyt imperialistinen kapitalismi, joka jo kauan aikaa sitten on asettanut välittömäksi päämääräkseen koko Amerikan mantereen valloittamisen ja joka nyt maailmansodan luomaa suosiollista tilaisuutta hyväkseen käyttäen pyrkii johtavaksi suurvallaksi maailman politiikassa. "Ihmiskunta on kerran pelastava kotijumalansa Amerikan", sanoo muuan kirjailija. Se ei tarkoita enempää eikä vähempää kuin että Amerikan kapitalismi aikoo kestää ja säilyä vaikka yksin. Se tahtoo asettaa maailman kuningas dollarin alaiseksi. Soveltuuko näihin unelmiin minkäänlainen kansanvalta, kysyy eräs tutkija. Tuleeko imperialismi lopultakaan toimeen ilman imperaattoria? Ja hän arvelee tarvittavan lujemmin taottua valtiollista järjestelmää kuin mitä Yhdysvaltain demokratia on. Mutta tämä herra ei tiedä eikä ymmärrä, että tämä kysymys yhdysvaltalaisen demokratian piirissä on jo sievästi ratkaistu ja että täällä presidentin toimi myydään paljon vähemmällä porulla kuin ennen Rooman keisarin kruunu. Amerikassa ei tosin ole Napoleonaa, Caesaria eikä Alexanderia, mutta täällä on Rockefeller, Morgan, Gould ja kymmeniä muita, joilta ei puutu muuta kuin sukuhistoria, mutta, jotka hallitsevat tätä maata paljon kivuttomammin nykyisten kansanvaltaisten valhekuvien avulla kuin yksikään monarkisti on koskaan missään maassa hallinnut. Ja menestymisestään saavat he kiittää sitä omituista historiaa, sitä omituista työväenluokkaa ja kansan psykologiaa, minkä kautta Yhdysvallat ovat kehittyneet ja mitkä täällä tämän kehityksen luonnollisena seurauksena vieläkin vallitsevat.

Työväenliikkeen vaiheista ja vaikeuksista.

Toista sataa vuotta Amerikan vallankumoussodasta kesti kapitalistisen tuotantotavan laajeneminen ja tasoittuminen Yhdysvalloissa ja koko tämän ajanjakson oli länsi teolliselle idälle varaventiilinä, jonne tyytymättömyys kapitalismiin voi paeta. Mainittiin jo kuinka tarmokkain osa työväestöstä meni länteen etsien tilaisuuksia kohoamiseen ja idän työväestöksi jäi alhaisimmalla kehityksen asteella olevat ja vähemmän puolustuskykyiset ainekset. Idän teollisuuslaitoksissa vallitsi kurjat olot, mutta työväenliike ei päässyt vakiintumaan. Valta-alueet ottivat sittemmin ohjelmiinsa alkuperäisen työväenliikkeen reformistisia vaatimuksia, sillä ne soveltuivat nopeasti edistyvään kapitalismiin. Alkoi koko maata käsittävä liike orjuuden poistamiseksi, joka huusi vapautta, edistystä ja tasa-arvoisuutta avukseen. Siihen kaikkien edellämäinittujen syiden alati vaikuttaessa, hukkuivat ne valtiolliset ja taloudelliset järjestöyritykset, mitä työväki oli luonut. Sisällissota toi mukanaan ennenkuulumattoman nousukauden ja jokainen juoksi dollarin perässä. Kaikki asiat mitattiin dollareissa. Ja nämä kaikki ovat aiheuttaneet sen, että marxilaisuus tässä maassa on niin vaivalloisesti edistynyt.

Lännelle siirtymisen seurauksena sietää mainita, että viime vuosisadan lopulla kaikki reformistiset ja sorrettujen luokkien liikkeet alkoivat länneltä. Reippaat uutisasukkaat vaativat oikeuksia, jotka aste asteelta luisuivat heiltä keinottelijoille. Länsi kohottaa erikoisen agraari-radikalismia, joka on ilmennyt monivärisinä ja monikirjavaisina puolueyhmittyminä, johtuen tämän kansanaineksen hajanaisuudesta ja heikosti kehittyneestä yhtenäisestä luokka-asemasta. Mutta suurin piirtein katsoen on näillä liikkeillä ollut sellainen yleisvaikutus, että lännen ja keskilännen työväenliike on aina ollut radikaalisempaa ja eheämpää kuin työväenliike idässä. Ei ole mikään sattuma,

että Chicagon unioiden keskusjärjestö on radikaalisin ryhmitymä Amerikan Työväenliitossa. Kommunistinen liikekin on maan keskiosissa ollut kaiken aikaa yhtenäisempää kuin maailman suurimmassa kaupungissa New-Yorkissa.

''Täysi-ikäinen'' kapitalismi ja uusi työväenliike.

Niin valtava kuin historiallisten traditsioiden voima onkin, täytyy niidenkin murtua uuden ajan suurimman hirviön, pääoman diktatuurin edessä. Viime vuosisadan viimeisellä vuosikymmenellä teki maan työväestö, suurin piirtein katsoen, sen havainnon, että vapaus josta oli puhuttu oli valhetta ja että yhtäläiset mahdollisuudet, mitä jokaisella kerrottiin olevan, olivat narrausta. Alkaa sosialistisen liikkeen ensimmäinen vaihekausi. Se päättyy maailmansotaan ja Toisen Internationalen kukistumiseen. Sitä vastaa ammattiunionistisen liikkeen kehittyminen ja laajentuminen. Sen rinnalla, työväenluokan sisäisten ristiriitojen seurauksena, kehittyi kilpaileva unionismi syndikalistisine ominaisuuksineen, mutta sekin sortuu siihen yleismaailmalliseen työväenliikkeen kriisiin, jossa me olemme eläneet viime vuodet.

Yhdysvaltain kapitalistiset järjestöt, trustien trustituumiset ja pankkikapitalismi, olivat juuri päässeet kapitalisteille edullisen kehityksensä alkuun, kun alkoi maailmansota. Se oli juuri päässyt imperialistisen politiikan ensimmäisistä seikkailuvaiheista vakiintuneen väkivaltaisen rosvouksen ja militaristisen ohjelman kehityksen alkuun, kun kutsuttiin kolme miljoonaa miestä käsittävä armeija aseisiin, maailmansotaa ratkaisemaan. Köyhtynyt ja itsensä hävittänyt Europa ja koko maailma käänsi katseensa Yhdysvaltain tuotannolliseen elämään ja Yhdysvalloilta kysyttiin kaikkea, mitä kansakunnat jokapäiväi-

Kuningas Dollari

sessä elämässään ja teuras-
tuksessa tarvitsivat. Tuotan-
totechnikka parani. Tuotanto
laajeni niin, että Yhdysval-
lat pröystäilivät kykenevänsä
tydyttämään koko maail-
man tarpeet. Ja tosiasia on-
kin, että nykyisellä tuotanto-
koneistolla tässä maassa voi-
daan tuottaa sata pros. enem-
män kuin nyt tuotetaan, jos
markkinaolot vain tekisivät
sen edulliseksi. Pääomat li-
sääntyivät ja keskittyivät.
Pankkikapitalismi astui kont-
rolleraavaksi voimaksi. Val-
tio tulee finanssikapitalistien
toimeenpaneavaksi organiksi.

Tämän kehityksen täytyy tapahtua alati kiihtyvän työväen-
luokan riistämisen kautta. Imperialistinen ja militaristinen
politiikka kiskoo entistä enemmän työväenluokan luista ja yti-
mistä. Koko maan voimat täytyy organiseraata tiukan pakko-
lain mukaan yhden keskitetyn kapitalismin komennusta totte-
levaksi. Vapaus katoaa. Liberaalisuus on unelma. Työväen-
luokan kohoamisihanteet ovat pirstaleina. Pakonalainen palkka-
työ on edessä pysyvänä tilana. Ei enää ole pelastusta lännestä,
ei vapaasta maasta, ei keinottelusta. Ainoa pelastus on yhte-
näinen työväenluokan järjestö, luokkataisteluun perustuva
omaperäinen toiminta.

Maailmansodan aiheuttama teollinen nousu kompastui
paniikkiin v. 1920 ja palkat laskivat niin, että työväestön elin-
taso oli alhaisempi kuin v. 1913. Seuraava nousu perustuu

kokonaan imperialistiseen politiikkaan ja kotimaassa siihen
varustautumiseen. Europpa ei voi maksaa velkojaan. Saalis-
tetaan sitä enemmän Keski- ja Etelä-Amerikassa. Ollaan
mukana myöskin Europan selkkauksissa ja kahmitaan mitä voi-
daan. Alkaa uusi militaristisen varustautumisen ajanjakso,
joka selvästi tuntui jo vuoden 1922 alussa. Sotilasmenot koho-
vat huimaavasti.

Kun v. 1920 liikepulan jälkimainingit väistyivät, nousi
unionistinen (ammatillinen) liike sota-ajan isänmaallisuus-
humalasta. Vaadittiin yksinkertaisesti parempia olosuhteita.
Taisteltiin suuria lakkoja. Yhdysvaltain historian ensimmäinen
koko maan kivihiiikaivosteollisuutta käsittävä lakko riehui
kuukausia. Kapitalismi on julistanut sodan unioita vastaan ja
kommunisteja on vainottu kaiken aikaa. Mutta nyt kohdiste-
taan sama vaino kaikkia taistelevia työläisiä vastaan. Yksi-
tyiset korporatsioonit laajentavat pyssyhurttajärjestelmää eten-
kin kaivosseuduilla. Sattuu aseellisia yhteenottoja. Työläiset
eivät ole vallankumouksellisia, mutta vaativat oikeutta niiden
perintätapojen mukaisesti, mihin he itsenäisyysjulistuksen teks-
tin mukaan olivat uskoneet.

Tämän väkivaltaiseksi kehittyneen kapitalismin aktiivisten
toimenpiteiden rinnalla muuttuu työväenluokan ajatusmaailma
ja sen keskuudessa vallitsevat ristiriitaisuudet hälvnevät.
Ammattitömiä ja ammattitaitoisten työläisten välinen ja ulko-
maalaisten ja maassa syntyneiden työläisten välinen ristiriita
ylläpiti yli kaksikymmentä vuotta kilpailevan ja hajoittavan
unionismin ideologiaa, joka on tuottanut niin paljon pahaa
maan työväenliikkeelle. Nämä ristiriidat hälvnevät ensiksi sen
kautta, että ammattitaitoisten työläisten ryhmäedut poistaa
kapitalismi sekä teollisen kehityksen että kiristyvän riiston

takia, jolloin tähän asti hyvä, tyypillinen amerikalainen ammattiunioni tulee vihatuksi ja toiseksi sen takia, että siirtolaisuus sellaisenaan sulautuu amerikalaisiin oloihin. Tässä suhteessa antoi sota-aika huomattavia sysäyksiä, vetämällä ulkomaalaisia sotateollisuuteen, jossa he joutuivat tekemisiin amerikalaisen työläisten katsantokantojen ja heidän liikehtimistensä kanssa ja valtion vapaaehtoisilla ja pakollisilla toimenpiteillä, kansalaistuttamalla ja "amerikalaiistuttamalla" heitä.

Vasta imperialistisen kapitalismin nykyinen vaihe on täydellisesti muuttanut Amerikan kapitalistisen kehityksen historialliset muodot. Ja se seikka vaikuttaa niin, että ammattiunionit rientävät hyväksymään luokkaunionismin ja itsenäisen valtiollisen luokkapuolueen perustamisen tarpeellisuuden.

Vasta tässä kehityksen prosessissa muuttuu amerikalaisen työläisen ajattelutapa täydellisesti. Työläinen lähtee taisteluun ahnasta kapitalismia vastaan amerikalaisille ominaisen oikeudentunnon innostamana. Mutta tämä taistelu, pääoman ahnaammaksi käyvän luonteen seurauksena, loikkaa yli niiden aatteellisten ja oikeuskäsitteellisten aitojen, mitkä tämän maan historiallisen kehityksen seurauksena ovat amerikalaisen työläisen ajatusmaailmaa rajoittaneet, ja se seikka vie työläisen mukaansa — vie hänet luokkataistelukannalle. Työläiset eivät voi rajoittua ahtaisiin puitteisiin tässä taistelussa, koska käytännöllinen tarve pakottaa pitemmälle. Ja tällöin me näemme, että amerikalaisen työläisten "itseapu", "itsetehostus" ja "itsetunto", sanalla sanoen, heidän individualisminsa, joka entisten olojen kautta on heitä kahlehtinut, muodostuu nyt heitä kiihoittavaksi tekijäksi. Amerikalainen työläinen on oikeudentuntoinen, hän on pröystäillyt vapaudellaan ja kun hän havaitsee, ei niin paljon teoreettisen opetuksen kuin käytännön

kautta, — sillä hän on vastenmielinen uusille opinkappaleille — vapautensa ja oikeutensa menetetyksi, niin hän on valmis asettumaan taistelukannalle ja on siinä yhtä leppymätön ja äärimmäisyyteen menevä kuin kuka muu hyvänsä. Tämä olosuhteiden ja ajattelutapojen muuttuminen on juuri nyt käsillä ja se asettaa raskaita velvollisuuksia maan työväenliikkeessä eturintamassa kulkeville.

MORGAN

Fred Ellisin pilakuva: „Sinun on valtakunta, voima ja kunnia”

Eräs porvarillinen yritys uuden historianfilosofian luomiseksi.

Spenglerin oppi.

Saksalaisen Oswald Spenglerin maailmansodan jälkeen ilmestynyt teos ”Der Untergang des Abendlandes” (Länsimaiden perikato) herätti heti ilmestyessään suurta huomiota. Eikä syyttä. Siinä käsitellään ennen tuntemattomalla tavalla historiallisia ilmiöitä ja koetetaan määritellä, mihin suuntaan kehitys on kulkeva. Itse sanoo Spengler teoksensa alussa, että siinä uskalletaan ensi kerran yrittää määritellä edeltä käsin historian kulku, toisin sanoin länsimaisen kulttuurin kohtalo. Spengler mainitsee teoksensa synnystä, että hänellä v. 1911 oli aikomus kirjoittaa tutkimus ajan poliittisista ilmiöistä ja niistä päätellä tulevaisuutta. Maailmansota oli jo silloin odotettavissa. Mutta työn kuluessa paisui tutkimus historianfilosoofiseksi teokseksi. Sen johdosta on paljon väitelty.

Spenglerin käsityksen mukaan maailmanhistoria ei ole yhtäjaksoista kehityskulkua, vaan erillisten kulttuurien historiaa. Mikäli eri kulttuureilla on ollut suhteita, niin on niiden vaikutus toisiinsa ollut aivan ulkoista laatua. Perinpohjaisemmin käsittelee Spengler teoksessaan länsimaista, antiikkista (kreikkalaista ja roomalaista) ja arabialaista kulttuuria. Länsimainen kulttuuri on syntynyt vuoden 1000 vaiheilla j. Kr. ja kuolee noin v. 2000. Se kestää siis noin tuhannen vuotta. Tämän Spengler päättelee siitä, että kaikki jo kuolleet kulttuurit ovat eläneet saman ajan: arabialainen kulttuuri ajanlaskumme alusta vuoteen 1000, antiikkinen kulttuuri vuosina 1100 e. Kr. — 100 e. Kr. Egyptiläinen ja babylonialainen kulttuuri ovat syntyneet n. 300 e. Kr., intialainen kulttuuri n. 1400 e. Kr., kiinalainen kulttuuri n. 1400 e. Kr. ja mayakulttuuri (sitä edustivat Meksikon aztekit, jotka espanjalaiset kukistivat Amerikan löydön jälkeen uuden ajan alussa). Kaikki nämä ovat niinkään kuolleet noin tuhannen vuotta elettyään. Kulttuurit ovat organismeja, joilla kullakin on omalaatuinen elämänsä. Ne syntyvät, kasvavat ja kuolevat ilman mitään tarkoitusta. Spengler sanoo, että ihmiskunnalla ei ole mitään pää-

määrää, aatetta eikä suunnitelmaa yhtä vähän kuin perhosilla tai jollakin kasvilla on päämäärä. Jokaisella kulttuurilla on omat mahdollisuutensa ja ilmaisumuotonsa, jotka eivät milloinkaan enää pala. Jokainen kulttuuri on sisäiseltä olemukseltaan aivan erilainen kuin toinen. Sen vuoksi toisen kulttuurin ihmisen on mahdoton täydelleen käsittää toista kulttuuria. Länsimainen ajattelukin on vain suhteellista, se on länsimaisen kulttuurin ilmaisu ja sen tulokset ovat vain länsimaalaiselle tosia, ei esim. arabialaisen kulttuurin ihmiselle. Historialliset ilmiöt ovat kokonaan arvojen ja pahan, väärän ja oikean käsitteiden ulkopuolella. Niitä on arvostettava sen mukaan, mikä merkitys niillä on todellisuudessa ollut. Esim. jonkun yhteiskunnallisen teorian merkitystä ei ratkaise se, onko se "oikea" vai "väärä". Spengler sanoo marxilaisuudesta, jota hän ei hyväksy, että sen "kumoaminen" kuuluu yliopistollisten väittelyiden piiriin. Merkitystä on vain sillä seikalla, mitä tämä teoria on vaikuttanut. Ja Spengler mainitsee, että sillä on ollut suuri vaikutus. Marxin ja Engelsin "Kommunistinen manifesti" on ollut ensi luokan yhteiskunnallinen mahtiväline.

Täydellä syyllä arvostelee Spengler ankarasti nykyistä historiantutkimusta, joka on maailmanhistorian keskipisteeksi tehnyt Europan. Kaikkia historiallisia ilmiöitä arvostellaan yksinomaan länsimaiden kannalta. Muiden kulttuurien historiasta tiedetään hyvin vähän. Siitä ei yksinkertaisesti välitetä. Esim. Kiinan historia on länsimaalaisille aivan pintapuolisesti tunnettua. Länsimaiden historiassa taasen on uusi aika paisutettu kohuttoman suureksi, varsinkin Napoleonin ajan jälkeen.

Jokaisen kulttuurin historiassa erottaa Spengler kaksi vaihetta: *kulttuurin* ja *sivilisatsionin*. Sivilisatsioni on jokaisen kulttuurin kohtalo. Antiikin historiassa tapahtui siirtyminen kulttuurista sivilisatsiooniin neljännellä vuosisadalla e. Kr., Aleksanteri Suuren aikoihin. Kreikkalaiset edustavat kulttuuria, roomalaiset sivilisatsionia. Länsimaissa tapahtui tämä siirtyminen yhdeksännellätoista vuosisadalla. Me elämme siis sivilisatsionin kaudella.

Varsinaisella kulttuurikaudella kukoistavat tieteet ja taiteet, se on ylitse pursuvan sisäisen voiman aikaa. Sivilisatsionikausi on käytännöllisen toiminnan aikaa. Spengler käsittelee laajasti sivilisatsioni-ilmiöitä ja vertailee toisiinsa nykyajan ja Rooman historian, siis kahden sivilisatsionin ilmiöitä. Rooman historiassa me Spenglerin mielestä näemme oman aikamme kuvan ja voimme siitä päätellä tulevaisuuttamme. Kreikkalaiset harrastivat tieteitä ja taiteita ja kohottivat ne korkealle tasolle, mutta

eivät osanneet ajaa suurisuuntaista politiikkaa, vaan elivät pirstoutuneina pieniin kaupunkivaltioihin, jotka alituisesti keskenään taistelivat, eivät myöskään kyenneet suurisuuntaiseen organisatsiooniyöhön, eivät myöskään vieneet tekniikkaa sanottavasti eteenpäin. Roomalaisten tiede ja taide oli etupäässä kreikkalaisten jäljittelyä. Ainoa tieteen haara, jolla he ovat omaperäistä ja todella suurta aikaan saaneet, on lakitiede, mutta se onkin tiede, jolla on yksinomaan käytännölliset tarkoitukset. Roomalaiset olivat ensi kädessä käytännön miehiä, he perustivat suuren maailmanvallan ja osasivat myöskin sen organiseerata. Rooman historian huomattavimmat miehet olivat suuria valtiomiehiä, sotapäälliköitä, organisaattoreita ja liikemiehiä, ei oppineita eikä taiteilijoita. Samanlainen on Spenglerin mielestä meidän aikakautemme piirre. Hän sanoo, että länsimainen taide on jo elänyt aikansa. Sen viimeinen vaihe oli yhdeksännellätoista vuosisadalla. Mitä nykyään taiteena harjoitetaan, on voimatonta ja valhetta. Spengler antaa musertavan arvostelun nykyajan taiteesta. Hän sanoo, että aikamme taiteilijat eivät ole muuta kuin yritteliäitä käsityöläisiä tai meluavia nareja, jotka koettavat tuoda jotakin markkinoille. Jonkun osakeyhtiön yhtiökokouksessa tai minkä tahansa tehtaan insinöörien keskuudessa tavaataan paljon enemmän älyä, makua, huumetta ja taitoa kuin nykyisen Europan koko maalaustaiteessa ja musiikissa. Taide varsinaisessa merkityksessä ei kerta kaikkiaan kuulu sivilisatsionin kaudelle. Se on kylmän järjen valta-aikaa. Esim. sivilisatsionin kirjallisuus on "järkekirjallisuutta", jossa pohditaan yhteiskunnallisia kysymyksiä tai muita "kysymyksiä". Se ei ole enää kirjallisuutta kulttuurin mielessä. Nykyajan tyypillisimpänä kirjailijana, jolla on jotain merkitystä, pitää Spengler englantilaista Shaw'ia. Hänen teoksissaan on yhteiskuntakritiikkiä ja länsimaisen moraalin arvostelua ja hän on myöskin pannut teoksiinsa taiteellisen muodon sijaan keskusteluita elämän käytännöllisistä kysymyksistä. Jo norjalainen Ibsen oli "järkekirjailijoita". Hän asetti teoksissaan ratkaistavaksi yhteiskunnallisia kysymyksiä, ennen kaikkea avioliittokysymyksen.

Useimmat nykyajan tieteet ovat jo saapuneet äärimmäisten mahdollisuksiensa rajoille. Ennen horjumattomina pidettyjä peruskäsitteitä epäillään. Fysiikan alalla on relativiteettiteoria ilmaus vanhojen käsitteiden hylkäämistä: ei tunnusteta absoluuttista aikaa, ei ainetta (aine vain energian kokoutuma), ei eetteriä (aine, jonka pitäisi täyttää avaruuden) j.n.e. Darwinismi on osoitettu paikkansapitämättömäksi, mutta sen sijaan ei ole voitu mitään uutta asettaa. Nykyajan tieteen peruspiirteitä

on skeptisismi, epäily. Vanhat totuudet kaadetaan, mutta uusia ei löydetä. Spengler ennustaa, että länsimainen tiede on kuoleva järjen hienostumisen takia. Nykyään jo elämme järjen tyrannian alaisena, vaikka emme sitä vielä huomaa.

Sivilisatsioonikauden yhteiskunnallisesta ja valtiollisesta kehityksestä lausuu Spengler, että historia keskittyy muutamiin maailmankaupunkeihin ja muu osa maailmaa alenee provinssin asemaan ja merkityksettömäksi. Roomalaisaikana muutamat suuret kaupungit: Rooma, Byzantium, Aleksandria, Antiokia j.n.e. vallitsivat koko valtakuntaa. Nykyään suurenee maailmankaupunkien merkitys jatkuvasti. Niihin keskittyy maailman sekä aineellinen että henkinen voima tai paremmin sanoen, ne pannaan käyntiin sieltä käsin. Rahan valta kasvaa suunnattomasti, siitä tulee yksinvaltiain mahti. Se hallitsee nykyajan politiikkaa ensi kädessä sanomalehdistön avulla. Spengler mainitsee esimerkkinä, että maailmansodan puhjetessa alistettiin useiden maiden sanomalehdistö rahallisesti Lontoon ja Parisin pörssin alaiseksi, mistä sitten johtuikin Saksaa vastaan tavaton sanomalehtisota, jossa yleisön mielipide muokattiin liittolaisvalloille edulliseksi. Sanomalehdistöllä on nykyään sama asema kuin puhujalavalla roomalaisvallan aikana. Ja molemmissa on raha päätekijänä. Spengler antaa sanomalehdistölle tavattoman suuren merkityksen ja väittää, että se muodostaa nykyään mielipiteet. Suuri yleisö ei nykyään vapaasti valitse mielipiteitään, vaan sanomalehdistö iskee ne ihmisten päihin. Suurelle joukolle on totta se, mitä se alituisesti lukee. Spengler sanoo, että entisajan demokraatit eivät nykyään vatsoi vapautta sanomalehdistölle, vaan vapautta sanomalehdistöstä. Painovapaus on tyhjä sana. Sillä siihen kuuluu sanomalehdistön omistaminen, joka taasen on rahakysymys. Vanha demokratia ja siihen kuuluva parlamentarismi on rappeutuksessa. Maailmansota oli tässä käännekohtana.

Kulttuuri-ihmisen energia suuntautuu sisäänpäin, sivilisatsioonin ihmisen ulospäin. Sivilisatsioonin valtiolla on pyrkimys laajentaa aluettaan, niin vanhan ajan Roomalla, niin nykyajan valtioilla. Imperialismi on sivilisatsioonin ilmiö. Englanti on tyypillinen sivilisatsioonin valtio. Spengler ottaa esimerkiksi sivilisatsioonin järki- ja väkivaltaihmisestä Cecil Rhodes'in, joka perusti Englannin siirtomaavallan Etelä-Afrikassa. Kuten tiedetään oli tämä mitä häikäilemättömin ja tunnottomin maan alkuaasukkaiden sortaja, joka samalla kuin hankki Englannille uusia alueita, kokosi itselleen jättäjäisomaisuuden. Hän on Spenglerin mielestä nykyajan moraalin tyypillinen edustaja: kylmä ja häikäilemätön. Napoleonissa

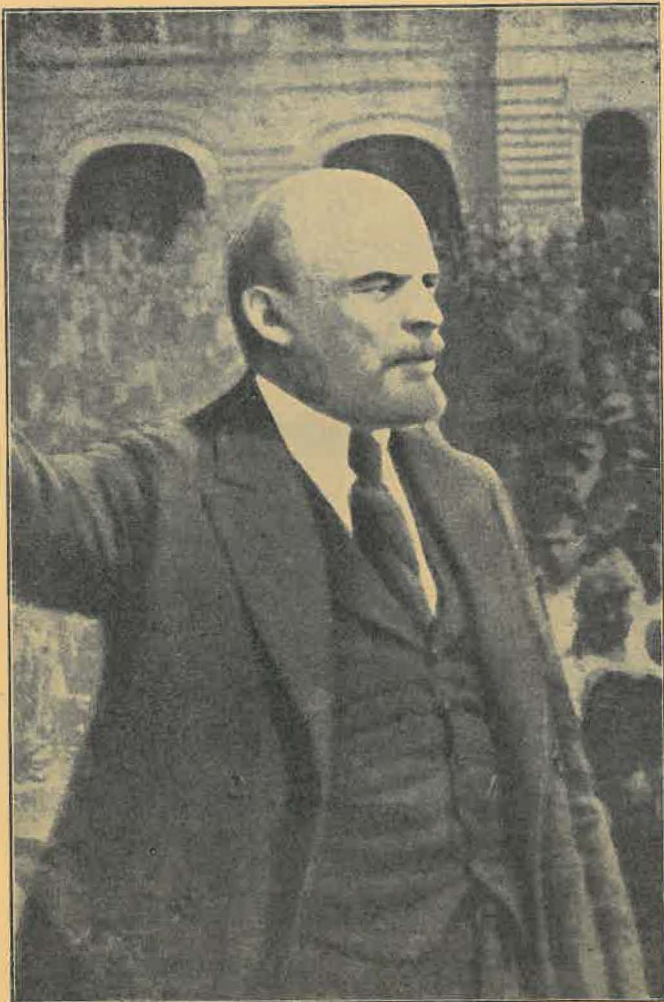
oli vielä paljon romantikkoo. Moraalisiaarnat eivät voi, sanoo Spengler, muuttaa ajan luonnetta. Se on otettava sellaisena kuin se on. Vain voimatekijät voivat vaikuttaa todellisuuteen.

Spengler katsoo oppiansa hyväksi työksi tuleville sukupolville, koska se näyttää niille, mikä on mahdollista ja välttämätöntä ja mikä ei kuulu nykyajan sisäiseen lounteeseen. Tähän asti on voimaa tuhlatu vääryyden suuntaan. Spengler ei sano toivovansa parempaa, kuin että hänen kirjansa vaikutuksesta uuden sukupolven ihmiset ryhtyvät tekniikkaan runoilun sijasta, liike-elämään maalaustaiteen sijasta ja politiikkaan filosofian sijasta.

Mikä on länsimaiden kulttuurin loppu? Spenglerin tutkimustavan mukaan sen selvittää meille muiden kulttuurien historia. Loppu olisi siis samantapainen kuin Rooman valtakunnan. Vanhat valtakunnat hajoavat, sivistys rappeutuu, kaikki joutuu kaaosmaiseen tilaan, kunnes uusi kulttuuri syntyy. Antiikin kulttuurin jälkeen syntyi arabialainen kulttuuri, jonka huomattavimpia ilmiöitä oli kristinusko.

Spengler ei ole tavallinen porvarillinen tutkija. Hän käsittelee asioita laajalta näkökannalta, ja useat hänen huomioistaan osoittavat ennakkoluulottomuutta, jota ei usein tapaa. Hänen arvostelunsa Euroopan tekemisestä historian keskipisteeksi, hänen eräät vertailunsa eri kulttuurien ilmiöiden suhteen ja hänen käsityksensä nykyajan käytännöllisestä luonteesta ovat oikeaan osuneita. Spengler käsittelee teoksessaan mitä moninaisimpia aloja, mutta yhteiskunnalliset liikkeet ovat hänen esityksessään jääneet taka-alalle. Sosialismia hän kyllä käsittelee, mutta ei ymmärrä sen olemusta, koska ei näe niitä yhteiskunnallisia tekijöitä, jotka ovat sen synnyttäneet, vaan takertuu muutamiin pinnallisiin ilmiöihin ja ryhtyy niiden perusteella filosofoimaan ja vertailemaan sosialismia vanhan ajan stoalaisuuteen ja Indian buddhalaisuuteen, jotka hän niinkään määrittelee sivilisatsioonin ilmiöiksi. Spengler on kuitenkin porvarillinen tutkija, joka tahtomattaankin katselee asioita porvarillisen yhteiskunnan näkökannalta. Hän näkee kapitalistisen yhteiskunnan rappeutumisen, mutta ei huomaa niitä uusia voimia, jotka sama yhteiskunta on synnyttänyt, voimia, jotka tulevat luomaan uuden yhteiskunnan, toisin sanoen, ei ymmärrä työtätekevän luokan historiallista tehtävää. Spenglerin oppi on heijastus nykyisen yhteiskunnan hajoamisprosessista. Se on suurisuuntainen yritys luoda yhtenäisyyttä ja järjestystä nykyiseen hajanaiseen porvarilliseen yhteiskuntatieteilyyn. Mutta mahdoton on luoda järjestystä sinne, missä perusta pettä.

Eino Pekkala.

Lenin puhumassa

Muistelmia Leninistä.

Tammik. 21 p. 1924 sammui meidän aikamme suurimman kansanjohdajan ja valtiomies Leninin elämä. Heti seuraavana päivänä alkoi maailmalle tulvata suunnaton joukko muistokirjoituksia, joissa eri yhteiskuntaluokkiin kuuluvat ihmiset, jotka vain jotenkin olivat joutuneet Leninin kanssa kosketuksiin kuvailivat hänen elämäntapojaan ja arvostelivat hänen suuren työnsä merkitystä. Poimimme näistä muistokirjoituksista tähän muutamia, siitäkin huolimatta, vaikka Leninistä kuluneen vuoden varrella on Suomessakin paljon kirjoitettu. Leninin lainen suuri persoonallisuus ei koskaan tule riittävästi tyhjentyvästi selostettua.

Sosialidemokraatissa The New Leader-lehdessä kirjoittaa englantilainen sosiologi *Bertrand Russel*, joka vuonna 1920 oleskeli Venäjällä, seuraavasti Leninistä saamistaan vaikutuksista:

Leninin kuolema saattaa maailman köyhemmäksi riistämällä tältä sen ainoan suuren miehen minkä sota toi tullessaan. On varsin uskottavaa, että meidän aikamme on historiassa kulkeva Leninin ja Einsteinin ajan nimellä — kahden miehen, jotka analysoivana aikana onnistuivat suuressa systeettisessä teossa, toinen ajatusmaailmassa, toinen teossa. Lenin on loukkaantuneen porvariston mielestä hävittäjä, mutta hävitystyö ei suinkaan tehnyt häntä niin verrattomaksi. Kuka tahansa olisi voinut hävittää, mutta minä epäilen, tokko kukaan muu ihminen olisi voinut rakentaa niin hyvin uudelle pohjalle. Hänen ajatustoimintansa oli johdonmukaista ja luovaa, hän oli filosofinen systeemirakentaja käytännöllisellä alalla. Vallankumouksissa ilmeneiksen kolmen laadun ihmistyyppiä. Sellaisia, jotka rakastavat vallankumousta, koska ovat anarkistisia ja väkivaltaisia luonteita. Sitten on sellaisia, jotka ovat katkeroituneita mieskohtaisesti kärsimistään vääryyksistä. Ja lopuksi sellaisia, joilla on määrätty yhteiskuntajärjestelmän ihanne, poikkeava olemassaolevasta, ja jotka, jos vallankumous onnistuu, käyvät käsiksi työhön luodakseen ihan-

teidensa mukaisen kestäväan maailman. Lenin lukeutui viimeksimainittuun tyyppiin — harvinaisimpaan, mutta verrattomasti hyödyllisimpään näistä kolmesta.

Olen vain kerran tavannut Leninin. Vuonna 1920 näet keskustelin tunnin hänen kanssaan työhuoneessaan Kremlissä. Minusta muistutti hän Cromwellia enemmän kuin mikään muu historiallinen henkilö. Kuten Cromwell, tuli hänkin pakotetuksi diktaattorin paikalle vain siksi, että hän oli ainoa pätevä henkilö asian vaatimalla hetkellä. Kuten Cromwellissa, yhdistyi hänessäkin ahdas ajattelun oikeaoppisuus suureen taitavuuteen ja joustavuuteen teossa, vaikkakaan ei hän koskaan taipunut mihinkään myönnytyksiin, joilla oli jokin muu tarkoitus kuin kommunismin lopullinen toteuttaminen. Hän oli täysin rehellinen ja vailla itsekkyyttä. Olen vakuutettu siitä, että hän olisi asettunut syrjään millä hetkellä hyvänsä, jos hän täten olisi luullut palvelevansa kommunismin asiaa.

Hänen teonvoimaisuutensa juontui horjumattomasta vakaumuksesta. Hänellä oli sellainen ehdoton usko, joka on melkein tuntematon epäilevämmällä lännellä. Hänestä oli kaikki muu usko — esim. että sää- ja rotusuhteet vaikuttavat kansallisuonteeseen tavalla, jota ei voida selittää taloudellisilla syillä vain porvarien ja pappien vääräoppisuutta. Kommunismin kiertämättömyys oli hänestä kohtalosaateista, tieteellisesti yhtä varmasti todistettavaa kuin auringon rata. Tämä teki hänet levolliseksi vaikeuksissa, urheaksi vaaroissa, kykeneväksi näkemään Venäjän vallankumouksen vain maailmantaistelun välikohtauksena. Bolshevikkihallinnan ensi kuukausina odotti hän kukistuvansa millä hetkellä hyvänsä. Luulen, että Skotland Yard — Englannin salapoliisikunta — oli vähemmän hämmästyneenä Leninin menestyksestä kuin tämä itse. Mutta hän oli todellinen internatsionalisti, hän tiesi, että vaikka Venäjän vallankumous epäonnistuisikin, johtaisi se kuitenkin maailman lähemmäksi valankumousta.

Hänen vakaumuksensa tehokkuus oli samalla kertaa sekä hänen voimansa että eräässä määrin hänen jääväämättömyytensä ja taipumattomuutensa lähde. Hän ei voinut uskoa, että toinen maa voisi erota toisesta muussa kuin taloudellisessa kehityskohdassaan. Muistiinpanoissani, joita tein keskustelustani Leninin kanssa, on seuraava kohta: ”Kysyin häneltä, myönsikö hän ja missä määrin englantilaisten olosuhteiden erikoisuudet. Hän myönsi, että Englannissa oli silloisella hetkellä varsin vähän vallan-

kumousmahdollisuuksia ja ettei työväenluokka siellä vielä ollut saanut kyllikseen parlamenttaarisesta hallinnasta. Hän toivoi kuitenkin, että tämä tulisi tapahtumaan työväenministeristön vaikutuksesta. Mutta väittäessäni, että Englannin mahdolliset tapahtumat sujuisivat ilman verenvuodatusta, torjui hän käsitykseni mielikuvituksen tuotteena.” Toivon, että tämä hänen käsityksensä oli erehdys. Mutta tämä on oleellinen osa siitä, mikä muodosti hänen voimansa, ja ilman vakaumustaan ei hän koskaan olisi voinut vallita niitä rajuja voimia, jotka pääsivät irralleen Venäjällä. Hänen mittaansa olevia valtiomiehiä ei tavata maailmassa enempää kuin yksi vuosisadassa ja harva meistä saanee nähdä hänen vertaistaan.

Prof. Klemperer, joka kahden vuoden ajan hoiti Leniniä, lausui hänestä seuraavaa:

Helmikuussa 1922 kutsuttiin minut ensi kerran Leninin tautivuoteelle. Helposti ymmärrettävällä arkuudella lähestyin minä tuota niin ankarasti kiisteltä henkilöä, ja itsetiedottomasti olin minä niiden järkyttävien kertomusten vaikutuksen alainen, joita oli liikkeessä Venäjän vallankumouksen johtajasta. Nyt voin juurtajaksaisen Lenin-tuntemukseni perusteella sanoa, että opin hänessä tuntemaan jalon luonteen, rautaisen tahdon hallitseman ja yleväin ihanteiden eläyttämän persoonallisuuden.

Lenin kärsi silloin suuresti unettomuudesta, ylenmääräisestä hermo-
kiihoituksesta, mitkä olivat johtuneet hänen tekonsa valmistelun ja läpiajamisen vaatimista liikaponnistuksista sekä hänen aikaisemman ylenkuohuneisen elämänsä vaikeuksista. Sairaanaakaan ei hän suonut itselleen mitään lepoa, kun suurin edesvastuu oli hänen harteillaan. Rajun työtehtäväänä oli hän jännittänyt työvoimansa ihanteidensa palveluksessa jopa 14—16 tunnin päivittäisiin työsuorituksiin, viettäen tuon ajan työpöy-

Lenin kolmenvuotiaana

tänsä ääressä, suunnitellen, johtaen sekä ottaen osaa rasittaviin neuvotteluihin. Tämän kautta oli hänen hermovoimansa tietysti huomattavasti heikentynyt. Poikkeuksellinen tarmo, sitkeys ja voima täytti tämän miehen, ja olisi väärin aliarvioida hänen lahjojaan ja terävyyttään ja pyrkiä selittämään neuvostovallan mahdollisuus vain Venäjän sodan jälkeisen rappion nojalla. Päinvastoin on marraskuun vallankumouksen uhkapeli vain luettava hänen päättäväisyytensä ja rautatahtonsa ansioksi, mitkä ominaisuudet jouduttivat hallitusvallan hänen ja hänen alussa vastahakoisten kannattajainsa käsiin.

Heinäkuussa 1922 sai Lenin lievän halpauskohtauksen yhdistettynä molemmanpuolisella herpaantumisella, joka ulettui puhekykyynkin. Kynä oli väännetty hänen kädestään, sana riistetty häneltä, joilla hän oli niin kauan johtanut joukkoja. Sosialivallankumouksellisen attentaattorin Dora Kaplanin murhayritys syyskuussa 1918 oli heikentänyt hänen ruumiillista vastusvoimaansa, sillä kaksi kuulaa oli sattunut silloin häneen, joista toisen prof. Borchardt poisti niskalihaksesta toukokuussa 1922, ja toisen laukauksen jälki rinnassa taas oli parantunut suhteellisen hyvin, kuten röntgenvalokuvan avulla saatiin todeta. Potilasta oli varotettu äärimmäisen tarkkaan säästämään voimiaan, mihin hän tosin hymyillen myöntyi, mutta ei kuitenkaan aina noudattanut työn vaatiessa liian paljon hänen voimiaan. Liikaponnistus on ilmeisesti suuressa määrin huonontanut hänen sairauttaan ja hänen esiintymisensä kolmannen internationaalin kongressissa marraskuussa 1922, mistä hän ei suostunut pysymään poissa, tuhosi pitempiä aikaisia parannuskuurin seuraukset. Hänen voimansa heikkenivät vitkaan mutta varmasti. Tämä tosin salattiin ja kaikki levottomuutta herättävät huhut kumottiin, mutta huhtikuussa 1923 kutsuttiin 12 etevää lääkäriä hänen tautivuoteensa ääreen, missä pidettyyn neuvotteluun minäkin otin osaa. Jo silloin oli hänen sairaudellaan paha hahmo, joskin oli olemassa toiveita hänen pitämisekseen elävien kirjoissa pitemmän aikaa. Lenin itse ei ollut tietoinen tautinsa vakavuudesta ja hän oli joka tapauksessa suuri optimisti uskoen aina kuolemaansa asti lopulliseen tervehtymiseensä. Viime kuukausien aikana oli hänen terveytensä huomattavasti huonontunut, kunnes tammikuun loppupuoliskolla odottamatta sattui tuntuva huononnuks, joka johti pikaiseen kuolemaan. Lenin heitti henkensä hengityselinten halpautumisoireissa. Leikkaus osoitti juuri sattuneen verenvuodon aivokuoressa — mikä oli välittömänä syynä hänen kuolemaansa.

Lääkärinä on minulla tietysti ollut parempi tilaisuus kuin ulkopuolisella oppia tuntemaan Leniniä ihmisenä ja perehtyä hänen elämäntapoihinsa. Jonkunverran iäkkäämmän puolisonsa ja korkeasti sivistyneen sisarensa Maria Iljitshan kanssa eli hän täydellisessä sopusoinnussa mutta spartalaisessa yksinkertaisuudessa. Hänen makuuhuoneensa oli enemmän kuin puutteellinen. Siellä oli vain pöytä ja muutamia tuelleja, minkä lisäksi hän nukkui tavallisessa telttavuoteessa. Gorkissa, minne hän muutti vähää ennen kuolemaansa, asui hän ensin pormestari Worosovin vastaanottohuoneessa ja saatiin hänet vain lääkärien itsepintaisista pyynnöistä muuttamaan herrasväen rakennukseen, missä hän saattoi käyttää hyväkseen ilmavaa, aurinkoista huonetta. Huoneen parkettilattialla lipsi hänen jalkansa ja hän huomautti ilvehtien minulle: 'Siinä sen näette, en saa lähteä parketille'. Hänen vaatteensa olivat niinkään äärimmäisen yksinkertaiset. Tavallisesti oli hän puettuna karkeaan venäläiseen puseroon, joka kurottiin nauhalla kaulan ympärille. Sitäpaitsi oli hänellä aina maalaisvaistoja ja puuhaili hän vapaina hetkinään sieniviljelyksessä ja kaniininhoidossa. Lääkärinä en pidä selittämästä, että Leninin elintavat ja hänen vastenmielisyytensä kaikkea kohtaan, jota voitiin pitää ylellisyytenä, olivat suuressa määrin omiaan huonontamaan hänen tilaansa.'

Shahno Epstein kirjoittaa 'New Zeitungissa':

Leninin esitelmän jälkeen, minkä satuin kuulemaan Genevessä, tein matkan Zürichiin. Tuttavani, joiden luona asuin, olivat kiihkeitä bolshevikkejä; tunsivat Leninin mieskohtaisesti; olivat eläneet hänen kanssaan pitkin ulkomaita; heidän suhteensa häneen oli oppilaiden suhde mestariin ja opettajaan; he yksinkertaisesti jumaloivat häntä.

Samallaisen fanaattisen luottamuksen Leniniin tapasin kaikissa bolshevikkeissä, joihin ystävänäi kautta tutustuin. Minun on myönnettävä, että tällainen persoonakultti marxilaisissa loukkasi minua jossakin määrin, moinen yksilöjumalointi kun oli minulle siihen mennessä ollut kokonaan vierasta.

Muistelen, että jo ensimmäisenä iltana tuli tämän johdosta yhteen-törmäys minun ja ystävänäi sekä heidän tuttavainsa välillä. Olimme kiihkeässä keskustelussa uusien suuntavirtausten johdosta venäläisessä kirjallisuudessa; keskustelimme n.k. jumalaetsijöistä, joita tavattiin jopa venäläisten sivistyneiden sosialistienkin piirissä. Erittäin ankarasti arvosteltiin varsinkin Gorkin 'Rippiä' ja Lunatsharskin teosta 'Uskonto ja Sosialismi'. Menshevikit eivät pitäneet Lunatsharskin teoksesta; sen

Lenin 14 vuotiaana

kimppuun hyökkäsi etenkin Plehanov, joka piti kirjaa epämarxilaisena. Ja kun "Rippi" oli kirjoitettu Lunatsharskin mainitun teoksen vaikutuksen alaisena, ei Plehanov säästänyt Gorkiakaan.

Minuun olivat nuo molemmat kirjat tehneet syvän vaikutuksen. Suorastaan järkyttävän vaikutuksen teki minuun kohtaus "Ripissä", missä halvattu tyttö joukon hypnosoimana saa liikkumiskyvyn — vertauskuva kollektivismin mahdista. Mutta siten piti Plehanov Genevessä eräitä esitelmää "Jumalanetsijöistä". Hän osoitti marxilaisesti, kuinka Lunatsharski oli "uskonnollisella mielen-tilallaan" ampunut ohi maalin, sekä

valitti, että Gorki oli joutunut tämän mielialan vaikutuksen alaiseksi. Mainittujen esitelmien jälkeen heikkeni noiden teosten minuun tekemä vaikutus huomattavasti.

Kiistellessäni zürichiläisten tuttavaini kanssa asetuin Plehanovin kannalle, mutta tällä en päässyt pitkälle. Ystäväni näet osoittivat, että molemmat, niin hyvin Lunatsharski kuin hänen jälkeensä Gorki, olivat olleet — Leninin vaikutuksen alaisia. Tämä argumentti oli kylliksi, jotta minun väitteisiini ei kiinnitetty mitään huomiota. Tällöin menetin kärsivällisyyteni. Keskustelua käytiin viinilasien ääressä, ulvoin kiihoituksesta ääneni käheäksi ja haukuin ystäviäni epäjumalan palvelijoiksi.

Kehittyi suoranainen mellakka. Paksussa tupakan sauhussa ja alkoholien vaikutuksesta haukkuivat he puolestaan minua yksipuoliseksi ja ahtaaksi bundilaiseksi, joka papukaijana toistin kaiken mitä Plehanov oli sanonut. Puolustin itseäni samoilla aseilla. Mutta olin yksin monia vastaan...

Seuraavana päivänä ryhtyivät ystäväni tavallisessa keskustelussa ja mitä rauhallisemmalla tavalla selittämään, miksi he niin syvästi uskoivat Leniniin. Heidän kuvauksensa Leninin natsarealaisista elämäntavoista, hänen äärimmäisestä häveliäisyydestään, kuinka hän oli tyytyväinen vähimpään ja seurusteli mitä luontevammin kaikkien vähäpätöisim-

päinkin ihmisten kanssa, kaikesta tästä, mutta ennenkaikkea luomastaan toverillisesta ilmakehästä, huokui liikuttavaa sydämellisyyttä. Sain siten kuulla luonteenomaisia yksityiskohtia: Lenin asettui puolisonsa kanssa aina asumaan proletaarien luokse. Hänellä oli tavallisesti hallussaan yksi niukasti kalustettu, mutta aina siisti huone. Lenin käytti yhtä vaatekertaa vuosikausia, mutta oli se aina moitteettomassa kunnossa. Suhteensa asunnon isäntäväkeen oli läheinen ja rakastettava ja eronsa näistä muodostui aina todelliseksi murhenäytelmäksi. Hän ei pitänyt arvoaan alentavana katsoa isäntäväkensä lapsia, mennä vasu kourassa torille ja jopa keittää aterian koko väelle, milloin talon emäntä oli sairan kirjoissa.

Perheen nuorin se varsinkin oli aina Leninin silmäterä; tämän kanssa leikki hän kernaasti, muuttuen sen kautta itsekin lapseksi. Lisäksi oli hän "hauska mies", rupatteli kernaasti ja sinkahutteli sukkeluuskia sellaisia, ettei kukaan voinut olla nauramatta. Retkeily hänen kanssaan varsinkin polkupyörällä, jolla hän ajoi mestarillisesti, oli todellinen nautinto. Hän oli myös taitava shakkipeluri; saattoi tuntikausia pelata yhtä ainoata peliä, jopa varsinaisten mestarienkin kanssa. Kaiken lisäksi sain kuulla vielä yhden uutisen: Leninin rakkain venäläinen kirjailija oli Leo Tolstoi, minkä "Sodan ja Rauhan" hän osasi ulkoa ja oli varsinkin ihastunut talonpoika Karatajeviin, joka oli marxilainen vaivastosta...

Luin äskettäin Arthur Holitscherin erään kirjoituksen, jossa esitettiin keskustelu zürichiläisen Schusterin kanssa, jonka luona Lenin oli asunut, sekä Semashkon artikkelin "Lenin ihmisenä", pannen tällöin merkille, etteivät minun zürichiläiset ystäväni Leniniä kuvatessaan olleet rahtuaakaan liioitelleet.

Minun mieltäni ei tosin suurestikaan kiinnittänyt, olivatko kaikki yksityiskohdat tosia vaiko eivät, joskohta ei minulla ollut mitään syytä epäillä niiden todenperäisyyttäkään. Mutta tällaiset pikku tosiasiat olivat omiaan selvittämään eroa Leninin ja Plehanovin kannattajain suhtautumisessa mestareihinsa.

Pakolaisaikani en nähnyt enää Leniniä. Kohtasin hänet vasta Venäjällä, jolloin hänen uskollisten oppilastensa parvi oli paisunut miljoonaiseksi.

Joulukuu. Lumimyrsky riehuu kuin pahojen henkien helvetti. Pohjonen pauhaa Nevan partaalla. Jäinen viima ja pureva pakkanen vie railee Pietarissa. Ihmiset rientävät huojuvin, hyppivin askelin ja hen-

Lenin kuolleena

keään pidätellen pitkin katuja. Ikävä päivä pimenee nopeasti; sen mukana katoa katuelämäkin. Harvoin liikkuu ohi jokin varjo taikka jäänytynyt katuvaunu. Mykkinä värjyvät lumittuneet talot ja yksinäiset sähköpylväät.

Eräänä tällaisena joulukuun päivänä vietiin meitä, Siperiaan karkoitettua ryhmää, pitkin Nevskin Prospektia. Taloista, ravintoloista, huvipaikoista virtasi häikäisevää valoa. Mutta pääkadulla oli kaikki elotonta vain pohjatuulen armahtamattomasti riepottaessa meitä. Painuimme tiukasti toisiamme vasten, ettemme olisi kompastelleet, ja meistä tuntui aivan kuin olisimme viimeisine voiminemme rähmineet lumiaavikkoa hehkuvain suttensilmäin jostakin kaukaa palaessa vastaamme. Tämäkö se sitten oli se kuulu pääkaupunki remuineen ja loistoineen, hienostuneine "sivistyksineen" ja "aasialaisine" hurjuksineen?

Nyt, monta vuotta jälkeensä, pauhaa samallinen joulukuun myrsky. Mutta mitään valoaaltoja ei läikky vastaamme Nevskin Prospektilta. Hyvä, kun tuikkaa joku yksinäinen lyhtykään. Sen sijaan vyöry kadulla pauhaavat ihmislaineet, jotka tekevät tenän myrskyllekin. Ne vetävät meidät mukaansa, ja syvä salaperäisyys lepää tuhdin ihmisen joukon sinelleissä, repaleisissa nutuissa, nukkavieruissa turkeissa ja vanhoissa huiveissa. Me, pieni bundilaisvaltuutettujen ryhmä, muodostamme osan

ihmisvirrasta. Hampaamme kalisevat, seisomme tuskin jaloillamme, annamme ihmislaineiden kuljettaa itseämme. Mistä sitten on kysymys?

Nuori, miestensaappaisiin ja miestenviittaan puettu neito luo meihin pilkallisen katseen: sivistyneitä, porvaristoa, kylmään tottumattomia! Hän katsahtaa häijyisti meihin: "Tjitsh ajaa pian ohi; häntä tässä varrotaan!" Lyhyt, salaperäisyyden paljastanut huomautus. "Tjitsh!" kaikui satakertainen ääni voittaen myrskynkin pauhinan. Merkillinen haltio helisi tuossa äänessä. Sydän värähti.

Oli kulunut vain hetki siitä, kun Liber oli meidän bundilaisten puoluepäivillä moittinut Leniniä ja sanonut häntä vallankumouksen haudan-kaivajaksi. Ja koossaolleet bundilaiset olivat paukuttaneet käsiään. Ja jos joku valtuutettu rohkeni olla toista mieltä, mykistettiin hänet yksinkertaisesti bolshevikkina. Se riitti, jotta syntipukki jätti puhujalavan kuin tuomittu.

Ja nyt seisomme me tässä yhteenpuristuneina ja ällistyneinä ihmisjoukossa, joka sellaisella kunnioituksella odotti "haudankaivaja" Leniniä. Muistan selvästi toveri Stione-vainajan sanat, hänen, jonka bundilaiset leimasivat bolshevikiksi: "No, kellä nyt sitten on vaikutusvaltaa joukkoihin, 'demagoogi' Leninilläkö vai 'johdonmukaisella' Liberillä?" Mutta kukaan ei vastannut hänelle. Ja itse asiassa: siellä lämpöisessä Pietarin juutalaisen porvariston klubissa, missä Bund piti puoluepäivää, järkeiltiin ja keskusteltiin loppumattomiin, jotta olisi marxismin kaikkien sääntöjen mukaan voitu osoittaa, ettei Leninin vallankumous ollut lainkaan mikään vallankumous; ja täällä ulkona purevan pakkasen kynsissä odottivat tuhannet köyhät, ryysyiset, nälkiintyneet ihmiset nähdäkseen vain vilahdukseltakaan johtajansa. Kuka on oikeassa, mekö, jotka olimme saaneet armon Pietarin juutalaisporvariston silmien edessä, vai ko Lenin, kaikkien tähänastisten herrain hirmu? On tietysti niin ja näin, että minä ja muut toverit olisimme silloin näin tuumiskelleet. Mutta varmasti tunsin silloin, kuinka epäily iski kyntensä sydämeni sisimpään.

Tiesimme, että Pietarin neuvostolla oli tänä iltana istunto, missä Lenin puhuisi rauhanneuvotteluista Saksan kanssa. Sitä ennen tulisi hän pitämään puheen Nevskin piirin työväenkokouksessa. Siitä ihmistungos, joka tuntui ihmiselementin ja luonnonvoiman väliseltä kamppailulta. Muudan ryhmä alkoi laulaa Kansainvälistä, ja tuuli kantoi säveleet yli lyhtypatsaiden, rakennusten ja muistomerkkien; säveleihin yhdyttiin, ja myrskyn kasvava vimma ei voinut tukahuttaa niitä. Mutta yht'äkkiä hal-koilmaa autotorven törähdys. Ihmisaallot juutuivat paikolleen ikään-

kuin mahtavan voiman kytkemänä. Ja yht'äkkiä jylisi ilmassa yhden ainoan nimen kaiku: Iljitsh!

Minua potkaisi onni: satuin seisomaan juuri auton pysähdyskohdalla. Näin selvästi saman miehen, jonka useita vuosia sitten olin tavannut Genevessä; sama hymy huulilla, sama terävä ilme silmissä, samat ulkonevat poskipäät. Ainoana erona oli vain, että hänen päässään nyt oli iänikuinen karvalakki ja päällään paltto, jonka kapea kaulus sopeutui varsin huonosti Pietarin pakkaseen.

Siinä Lenin vain jonkun verran vanhentuneena. Kansa vaatii Leniniä puhumaan. Rajuilman ulvonta yltyy. Iljitshin ääni voittaa kuitenkin myrskyn pauhinan; hänen sanansa helähtävät kuin teräs terävinä, leikkaavina. En kuule mitä Iljits sanoo, sillä tuiskun lumittama ihmis-aalto kantaa minua toisaalle, mutta kuulen kättenläiskeen, joka ratisee kuin konekiväärin tulituli, ja tuhatsointuisen: huraa!

Puoliksi paleltuneena palattuani kongressimme varaamaan asuntoon, joka sijaitisi ruotsalaisessa hospitaalissa, lausui asunnon palvelija, kookas harmaapartainen, venäläistynyt ruotsalainen: "Minkälainen herran ilma! Sula helvetti. Leninkään ei voinut puhua loppuun asti!"

Ruotsalainen ukko oli itsekin vast'ikään palannut Prospektilta

Valuuttapakinaa.

Me kaikki olemme valmiit naurahtamaan, kun kuulemme väitettävän, että osa Saksan nykyisiä vallanpitäjiä ennen sotaa eli siinä luulossa, että *valuutta* oli naisen nimi. Mutta jos meiltä itseltä kysytään: mikä on valuutta? niin tuskinpa vain suoralta kädeltä osaamme oikeata vastausta antaa. Valuutta ei ole suinkaan jonkun maan raha sinänsä, vaan valuuttaksi sanotaan jonkun maan maksuvälineen arvoa verrattuna jonkun toisen maan maksuvälineen arvoon.

Toinen sana, joka valuuttakysymyksiä käsiteltäessä aivan yhtä mittaa esiintyy, on *inflatio*. Sen käsitteestä on ollut jonkun verran erimielisyyttä. Oikeimpaan tuntuu osuneen saksalaisen professorin Karl Diehlin määritelmä: inflatio on yleisen hintatason kohoaminen, jonka aiheuttaa maksuvälineiden lisääntyminen. Tämän mukaan voidaan siis silloinkin puhua inflatiosta, kun kysymys ei ole ensinkään setelirahan, paperirahan, lisäämisestä, vaan esim. kullan, kultarahojen, liikkeelle laskemisesta. Sillä jos paljon kultarahaa lasketaan liikkeeseen, on seurauksena yleisen hintatason kohoaminen, aivan samoin kuin liiallisesta setelitulvastakin.

Kun nämä kaksi määritelmää pidämme mielessämme, voimme ruveta tarinoimaan itse valuuttakysymyksestä. Rahalle voimme vielä lisäksi antaa seuraavan määritelmän: rahaa on kaikki se, jonka valtio on julistanut lailliseksi maksuvälineeksi. Rahaa olivat siis n.s. Mannerinkin setelit, eivätkä suomalaiset tuomioistuimet tietääkseni olekaan rangaisseet ketään niiden myyjää väärän rahan kauppaamisesta. Asia tietysti muuttuu toiseksi, jos niissä on numeroita väärennetty.

Mistä se sitten johtuu, että muutamien maitten valuutta on sodan aikana ja sen jälkeen niin suuresti alentunut? Ja miten toiselta puolen on ymmärrettävä, että rauhan aikana esim. meidän valuuttamme muihin kultakannalla oleviin maihin verrattuna on aina ollut niin muuttumaton? Tämä viimeainittu on siten selitettävissä, että valuutalla on normaalioloissa määrätty hintansa. Voi sanoa: raha on ainoa tavara, jolla on

määrätty hintansa. Kotimaassa on rahan hinta määrätty, koska rahasta annetun lain mukaan kilosta kultaa on leimattava vissi luku kymmenmarkkasia. Ulkomaan rahalla on meihin nähden myös kiinteä hintansa, ja määrää sen se paljous kultaa, jonka ulkomainen kultaraha sisältää, verrattuna kotimaisen kultarahan sisältämään kultamäärään. Jos sulatetaan 1,000 markan edestä 10 markan kappaleita, tulee siitä täsmälleen niin paljon kultaa kuin esim. Saksan 81:stä kultakymmenmarkkasesta. Siitä sitten seuraa, että saksalais-suomalainen vekselikurssi hyvin vähän vaihdellen pysyy 81:n seutuvilla. Kultakannan perustuksella on saksalais-englantilainen vekselikurssi noin 20,43. Jos saksalainen ennen sotaa oli Ranskaan velkaa 1,000 frangia, ei hän lähettänyt näitä 1,000 frangia Ranskan eikä Saksan kultakolikoissa Ranskaan, vaan koetti ostaa 1,000 frangin vekselin, joka oli jonkun saksalaisen kauppiaan hallussa, koska tämä oli toimittanut tavaroita jollekin ranskalaiselle toiminimelle. Tästä vekselistä hän oli valmis maksamaan kurssin 81 mukaan, mutta ei koskaan kurssin 82 tai 83 mukaan, puhumattakaan vielä korkeammista kurseista. Kurssi ei sentähden voinut sanottavasti nousta yli 81:n, koska sellaisessa tapauksessa saksalainen kauppiaa olisi lähettänyt kultakolikoita Ranskaan, jossa aina sulattamalla olisi 81 Saksan markasta saanut 100 frangin edestä kultaa. Nämä kullan lähettämiskustannukset määräsivät rauhan-aikaisen kurssin ('kultapistee'), ja kurssi poikkesi siis vain hyvin vähän eri rahalajien välisestä, kultaan perustuvasta suhteesta, toisin sanoen se ei noussut yli sen määrän, mikä asianomaiselta olisi mennyt kultarahojen lähettämiseen. Kaikkien kultakannalla olevien maitten kesken oli olemassa normaali valuuttatila, niinsanottu pariteetti, joka vastasi laisamäärättyä kultarahan pelkkyyttä. Siitä johtuu, että vaikka kukin raha oli käypää ainoastaan oman maan rajojen sisällä, kuitenkin kaikkien kultakannalla olevien maitten rahalajeilla oli kansainvälinen, yhtenäinen hintansa. Kultakannan perustuksena oleva sama metalli muodosti määrätyn ja varman tasoitushinnan, eri rahamarkkinain välisen solidariteetin.

Kulta oli siis kansainvälinen, eri maiden velkojen ja saamisten tasoitusväline, ja koska kullalla oli määrätty hintansa, johtui siitä, että kultakannalla olevien maitten kesken normaalina kauppa-aikana vekselikurssit olivat pysyväiset. Käytännössä tuli itse kullan lähettäminen kysymykseen kuitenkin vasta silloin, kun viennistä y.m. johtuneet saamiset eivät vastanneet velkoja ja kun kaikki muut tasoituskeinot jo olivat käytetyt. Mutta jo se mahdollisuus, että kultaa voitiin lähettää, määräsi kurssit pysyväisiksi.

Sota muutti kokonaan nämä normaalit kauppa- ja tasoitusmahdollisuudet. — Tavaramarkkinoille ilmestyi niinhyvin sotaikävisissä kuin puolueettomissakin maissa uusi kauhea tekijä, suur-ostaja, jonka kanssa kukaan entisistä ostajista ei voinut kilpailla. Tämä uusi ostaja oli sota. Ei ollut sitä tavaraa, sitä raaka-ainetta, sitä teollisuusalaa, sitä liikelalaa, jossa sota ei olisi ostajana vaikuttanut. Tavarain kysyntä maailmassa suureni suunnattomasti. — Kansantaloudesta taas tiedämme, että kiihtynyt kysyntä kohottaa hintoja. Hinnat rupesivat siis, heti sodan alusta alkaen, kautta koko maailman, suunnattomasti nousemaan.

Scheidemann

Tiedemiesten ja tavallistenkin kuolevaisten kesken on hyvin paljon kiistelty siitä, onko pääsyynä tähän sodanaikaiseen suunnattomaan hinnannousuun ollut tavaran vähyys vai rahan paljous, onko siis syy ollut tavaran puolella vai rahan puolella. Oikea kanta näyttää asiassa olevan se, että aluksi — aivan suurin piirtein puhuen — oli syy hintatason nousuun tavaran puolella. Markkinoilla tarjona oleva tavara ei vastannut suunnattomasti nousutta kysyntää. Vasta hiukan myöhemmin, kun uusia, lisättyjä maksuvälineitä rupesi valtiolta leviämään yleiseen liikkeeseen, kansan käsiin, alkaa syyn painopiste siirtyä rahan puolelle.

Yleensä kaikki sotaikäyvät jopa eräät puolueettomatkin maat julistivat heti sotatilan alettua kullankäyttöä. Kun siis kullalla maksaminen eri maiden kesken kävi mahdottomaksi, eikä sodan vuoksi myöskään voitu saada riittävästi ulkomaisia maksuosoituksia tai ulkomaisia seteleitä, ei ollut muuta keinoa kuin maksaa kotimaisilla pankkiseteleillä. Mutta niillä on rahanarvo vain kunkin maan sisällä, niitä ei voi kuten kultakolikoita sulattamalla muuttaa ulkomaan rahaksi, niitä voivat toiset maat käyttää siis vain lähettämällä ne setelien kotimaahan maksuksi. Niinpiankuin tilanne on tullut tällaiseksi, ei valuutalla ole enää määrättyä

hintaa, sillä maksuja ei voida enää suorittaa kullassa, joka on *kansainvälisesti* pätevä ja tunnustettu maksuväline. Voidaan maksaa vain *kansallisilla* maksuvälineillä, ja kansallisten maksuvälineitten hinnan eri maissa määrää yksin asianomaisen maksuvälineen tarjonnan ja kysynnän välinen suhde. Eri maitten vekselikursseja rupeaa nyt määräämään kauppa- ja maksutasauksen tila, ja kurssit voivat senjohdosta rajattomasti heilahdella ylöspäin ja alaspäin.

Mutta eri valtiot eivät tyytyneet vain siihen, että ne julistivat kullan maastavientikiellon ja kieltäytyivät lunastamasta seteleitä kullalla. Ne ryhtyivät myös paljoo pahempaan ja vaarallisempaan keinoon. Ne alkoivat lyödä uutta setelirahaa oman rahantarpeensa tyydyttämiseksi. Näitten uusien setelien katteena ei enää ollut kulta, ei myöskään yleisesti katteeksi hyväksytyt kauppavekselit, vaan niitten katteena oli valtioitten velkakirjoja. Niin omituiselta kuin se maallikon korvissa kuuluukin, niin tavarantuottajan ja kauppiaan vekseli on paljoo parempi ja varmempi setelin katteena kuin valtion vekseli tai velkakirja. Kun tavaravekseleitä vastaan annetaan liikemiehille seteleitä, on seteleitä vastaava arvo jo tavaroissa olemassa ja liikkeessä olevan setelistön sekä liikkeessä olevan tavaramäärän suhde pysyy tavallaan samana. Sitäpaitsi luovutettuaan tavaramäärän toiselle ja saatuaan siitä maksun, liikemies säännönmukaisesti lunastaa vekselinsä, ja liikkeellelasketut setelit siis määrääjoittain palaavat setelipankkiin takaisin. Aivan toisin on asianlaita kun valtio lainaa setelipankista, ja liikkeelle lasketaan uusia seteleitä, joitten katteena on valtion velkakirjoja. Mitään uutta tavaraa ei ole tällöin uutta seteliä vastaamassa, setelistön ja tavaran suhde muuttuu siten, että samaa tavaramäärää vastaa entistä suurempi setelistö. Vaikka niillä vallanpitäjillä, jotka kotimaisen setelilainan ottavat, olisi hyväkin halu maksaa lyhytaikaiset velkansa takaisin, on kokemus osoittanut, että siitä ei juuri koskaan tule mitään. Setelistö, joka jo syntyessään oli liike-elämälle aivan tarpeeton, jää siis pitkiksi, epämääräisiksi ajoiksi rasittamaan maata ja sen elinkeinoja. Siis se raha, jota useat valtiot alkoivat lyödä poistettuaan ensin seteliensä lunastuspakon, oli jo itsessään huonoa, sen oma, sisäinen arvo oli alhaista, ja tämä huono arvo yhdessä enemmän tai vähemmän epäedullisten maksutasausten kanssa heijastui eri maitten valuuttamarkkinoitten suhteissa.

Siis valuuttahäiriöt teki mahdolliseksi se, että eri maissa luovuttiin lunastamasta seteleitä kullalla, toisin sanoen hylättiin kultakanta. Hintojen nousun ensimmäisenä syynä oli sotatarvetilauksen johdosta syntynyt

ääretön tavaran kysyntä, jota ei tuotettu tavaramäärä riittänyt tyydyttämään. Kurjuutta heti lisäsi, saattaen sen toisin paikoin aivan huippuunsa, eri valtioiden liikkeelle laskema ala-arvoinen raha, jonka katteena setelipankissa oli vain valtion omia velkakirjoja.

Englantilainen raha-asiantuntija Cannan kuvaa näin syntyynyttä tilannetta joku aika sitten ilmestyneessä teoksessaan (*The paper Pound of 1797—1821*) muun muassa seuraavasti: "Valtiomiehet ovat varmaankin tehneet suuren virheen siinä, että eivät ole panneet kylliksi huomiota vieraisiin vekselikursseihin ja rahan arvoon lisätessään setelistöä. Sensijaan löpöttelevät he tietämättömille alamaisilleen mielikuvituksellisia selitelyitä vekselikurssien vilkkaista vaihteluista ja näennäisistä suunnitelmista "parantaa" kurssuja joko estämällä tuontia tai saamalla vielä suurempia lainoja. Ei kukaan voi väittää, että nämä paperirahalahjit olisivat parempia kuin kultakanta. Ensiksikin ne kaikki ovat erilaisia ja toiseksi niillä on se yhteinen ominaisuus, että ne nostavat hintoja yli sen, mitä ne olisivat, ellei kultaraha ja paperiraha olisi eri hintaista. Tämä osoittaa ne ala-arvoisiksi. Koko sodan ajan on kulta tuotettu miltei tavannumukaiset määrät. Se on kaikkien metallien joukossa miltei ainoa, jota ei ole sotateollisuuteen käytetty, ja sitäpaitsi se on laajoilla aloilla entisestä käytännöstä poistettu. Senjohdosta se on suuresti arvossaan alentunut, verrattuna tavaroihin, t.s. 123¼ graania kulta tai sen painoinen kultaraha, jonka saa vapaasti ulosviedä, on pienemmän tavaramäärän arvoinen kuin ennen sotaa, tuskin puoltakaan entisestään. Kaikki erikoiset ja paikalliset erotukset kullan ja paperirahan välillä ovat vain paikallisia huononnuksilmauksia yli koko maailman levinneestä hintojen noususta, jonka suureksi osaksi on aiheuttanut paperikannan käytäntöön ottaminen. Kun suomukset putoavat Euroopan kansojen silmistä, kansojen, jotka nyt huokailevat kohonneen hintatason johdosta, eivät he enää huuda hallituksilleen: "hirttäkää kulassit!" vaan: "polttakaa paperirahaa ja jatkakaa tätä polttamista siksi kunnes sillä saa saman määrän kulta kuin ennenkin!"

Siihen asiaan, jota tämä viimeainittu huudahdus koskee, palaamme myöhemmin.

Olemme siis nähneet, että hintoja nosti aluksi tavaran vähyys tai pikemmin kysynnän lisääntyminen sekä sittemmin rahan paljous. Mutta nyt meille huomautetaan, että sanomalehdet huutavat joka päivä "keinotellun" ja "politiikan" huonontavan valuuttaa. Suomen vekselikurssistaakin on väitetty, että se on huonontunut paljoo suuremmassa määrässä kei-

Noske

nottelulla kuin kaupallisilla toimenpiteillä. Tämä mielipide on väärä. Jätetään nimittäin kokonaan huomioonottamatta, että useimmissa näissä keinotteluissa, joiden laajuutta ei sovi kieltää, on sellaisia, jotka keinottelevat valuutan nousulla. Markkinoilla he tekevät toinen toisensa vaikutukset mitättömiksi. Mutta jos sensijaan valuutalla on epäsuotuisan maksutaseen johdosta taipumus laskea, voi keinottelija kyläkin jossakin määrin tilapäisesti tätä laskua jouduttaa, levittämällä vääriä huhuja j.n.e. Mutta minkäänlaisista itsenäistä merkitystä ei keinottelulla ole, huoli-

matta siitä, että eri maiden hallituksetkin koettavat usein oman syyllisyytensä peittämiseksi herkkäuskoisille alamaisilleen selittää, että "jobbarit" ovat syyppäät kaikkeen valuuttakurjuuteen.

"Politiikan" vaikutusta valuuttaan näkee myös jokainen päivä sanomalehdissä suurenneltavan. Lainaan tähän, mitä saksalainen professori Karl Diehl sanoo asiasta. Ensin todettuaan, että politiikan vaikutukset ovat mitä läheisimmässä yhteydessä kauppa- ja maksubilanssin kanssa, hän jatkaa: "Kun vuoden 1917 lopulla Brest-Litowskin rauhanneuvotteluiden johdosta Saksan vekselikurssit puolueettomissa maissa suuresti paranivat, oltiin sitä mieltä, että tästä nyt näkyy, miten poliittiset tekijät paljon mahtavammin vaikuttavat vekselikurssien tilaan kuin kauppa- ja maksuliike. Tämä on erehdys. Päinvastoin juuri näitten poliittisten ilmiöitten vaikutukset vahvistavat meidän käsitystämme kauppa- ja maksutaseen merkityksestä, sillä kun Saksan vekselikurssi rauhanneuvottelujen johdosta nousi, tapahtui se sen tähden, että ruvettiin uskomaan Saksan kauppasuhteittenkin lyhyessä ajassa uudelleen vilkastuvan, luultiin esteitten tavara- ja laivaliikkeen alalla poistuvan ja Saksan maksuvälineitten jälleen tulevan olemaan haluttua tavaraa. Niinpiankuin kansainvälisen samanarvoisen maksuvälineen, kullan, tilalle on tullut toinen, kansallinen maksuväline, jonka arvo vaihtelee ja jolla ei ole, kuten kullalla, reaalista

ainearvoa, täytyy kaiken, joka asianomaisen maan luottoa lisää, kohottaa myös sen maan maksuvälineitten arvoa. Sellaisten paperisten maksuvälineitten omistajat eivät enää myyneet omistamiaan papereita alentumisen pelosta halvalla hinnalla, vaan vaativat papereistaan enemmän, koska he odottivat, että nämä maksuvälineet tulevaisuudessa taas ovat haluttuja. — Katsoen muuttuneeseen taloudelliseen tilaan ovat niitten maitten vekselit halutuimpia, joista on oletettavissa, että ne rauhan tultua saavuttavat taloudellisia ja rauhallisia etuja."

"Politiikan ja valuutan yhteys on siis se, että kaikki valtiolliset tapahtumat, jotka ovat omansa vahvistamaan uskoa jonkun maan taloudelliseen voimaan, myös parantavat asianomaisen maan valuuttaa. Mutta kokonaan väärin on arvostella politiikan ja valuutan suhdetta puoluepoliittiselta kannalta."

Myös Suomessa on tehty paljon vääriä väitöksiä politiikan vaikutuksesta maan valuuttaan. Tyypillisimpiä näistä typeryyksistä on ruotsalaisen puolueen nykyisen henkisen "johtajan" ja sihteerin R. Collianderin Åbo Underrättelser-lehdessä julkaisema kirjoitus, jossa peloittavalla varmuudella väitettiin, jopa käyrillä osoitettiinkin, että milloin Mannerheim oli kalahuttanut sapeliam, niin Suomen valuutta oli noussut, ja milloin taas Ståhlberg tai hänen kannattajansa olivat tehneet jonkun rauhallisen eleen, niin valuutta oli muka laskenut. Tämä kaikki esitettiin sellaisella varmuudella, jonka ainoastaan tietämättömyys ihmiselle antaa. Jos näillä puheilla ja eleillä yleensä jotakin vaikutusta on valuuttaamme ollut, on se ollut jotakuinkin täsmälleen päinvastainen.

Hiukan yli sata vuotta takaperin esitti tunnettu englantilainen pankkimies David Ricardo, muutamiin edeltäjiin liittyen, kuuluisan rahateoriaansa, jonka mukaan liikkeessäoleva rahamäärä ja maassa olevain tavarain hinnat ovat suorassa suhteessa toisiinsa. Jos siis maksuvälineitten määrää pienennetään, alenevat hinnat, jos niitten määrää suurennetaan, nousevat hinnat. Tätä Ricardon teoriaa oli aikojen kuluessa ruvettu vastustamaan, huomautettu rahan liikuntanopeudesta, kauppa- ja maksutaseen vaikutuksista sekä erinäisistä muista seikoista, jotka Ricardo muka oli jättänyt huomioon ottamatta. Maailmansodan aikaiset ja jälkeiset tapahtumat valuuttamarkkinoilla ovat kuitenkin aikaansaaneet sen, että Ricardon teoria on jälleen kaivettu esille, onpa se aivan äärimmäisessä muodossaankin saanut sangan pätevinä pidettyjä puoltajia. Ruotsalainen professori Gustav Cassel on nimittäin useissa kirjjasissa, joita on eri kielille käännettyinä levinnyt kautta maailman, voimakkaasti korostanut maksuvälineitten

määrän vaikutusta tavarain hintoihin. Brüsselin finanssikongressille antamassaan lausunnossa hän todistelee, että rahan ulkomainen hinta riippuu läheisesti sen kotimaisesta ostovoimasta. Casselin kanta ei ole kuitenkaan jäänyt yksin vallitsevaksi, päinvastoin se on saanut odottamattoman paljon moitetta ja ankaraa arvostelua osakseen. Suomenkielisistäkin kirjailijoista on pari (O. K. Kilpi, K. Kivialho) esittänyt vastakkaisia mielipiteitä. Edellinen ei näköjään halua Casselin kantaa semmoisenaan hylätä, hän tahtoo vain sanoa, että kolme pääasiallista selitystä on olemassa suuriin hintojen vaihteluihin. Nimittäin: 1. rahamäärän muutokset vaikuttavat hintoihin, 2. tavaramäärän muutokset vaikuttavat hintoihin, 3. samalla aikaa nämä molemmat syyt vaikuttavat. Jälkimmäisellä taas on ominaisempi teoria. Kysymykseen: mistä seikasta markkamme ulkomainen hinta lähinnä on riippunut? hän vastaa: "Tärkeimpänä tekijänä on ilmeisesti ollut velkaantumisemme muihin maihin. Olemme tuoneet maahan tavaraa enemmän kuin olemme vieneet. Kauppatausauksemme ja siihen pääasiassa perustuva maksutasauksemme on useampia vuosia ollut sangen epädullinen" (Markkamme tulevaisuus, s. 25).

Tämän kirjoittajan vaatimattoman mielipiteen mukaan tuntuu kuitenkin siltä, kuin viimeaikaiset tapahtumat valuuttamarkkinoilla olisivat osoittaneet, että vanha David Ricardo ei olisi aivan pöytä puhunut. Suurin piirtein katsoen tuntuu Ricardon teoria Casselin sille antamassa muodossa jotakuinkin oikealta. Ranskan vallankumouksen aikana liikkeellelasketut assignaatit kohottivat lyhyessä ajassa saapasparin hinnan kuuteentuhanteen frangiin. Assignaatit olivat kuitenkin tavallaan katettuja muullakin kuin valtion velkakirjoilla. Itävaltalainen laskee olutpuolikkaansa hinnan nelinumeroisissa luvuissa, varsovalaisella sanomalehtimujilla on Vanderlipin mukaan lehtiä kadunkulmassa myydessään kaksi yhtä suurta paperikasaa vieressään, yhtä suuri tiilikivi kummankin päällä estämässä tuulen niitä viemästä. Toisessa kasassa on myytäviä sanomalehtiä, toisessa myydyistä lehdistä saatua paperirahaa. Sellaista menoa katsellessaan sanoo Vanderlip ajatellessaan, että tämän maan raha-asiat eivät mahda olla ihan oikealla tolalla. Savukelaatikosta maksetaan Venäjällä miljoona tsaarinaikaista rahayksikköä j.n.e. Suomessa hinnat ja setelistö ovat kohonneet lähimpäin saman määrän, ollen kumpikin noin yksitoistakertaiset. Kaikissa näissä maissa — ja lisäksi monissa muissakin maissa — on kultakannalta luopumisen jälkeen setelistöä lisätty, missä suuremmissa, missä pienemmissä määrässä. Ja suurin piirtein katsoen on maksuvälineitten määrä jokaisessa näistä maista suorassa suhteessa — savukelaatikon hintaan.

Noin äärettömän hintainnousun pääasiallisimpana — tekisi mieli sanoa yksinomaisena — aiheuttajana on varmasti ollut määrätön setelien, paperirahan, liikkeellelaskeminen. Rahan alentunut arvo kotimaassa on vaikuttanut — milloin nopeammin, milloin hitaammin — sen alentumisen myöskin ulkomaisissa noteerauksissa. Mikäli muilla tekijöillä on tässä suhteessa ollut merkitystä, on se ollut pientä kuin silkkiä. K. Kivialhon kannan johdosta tahtoisin nimenomaan huomauttaa, että hänen väitteensä, jonka mukaan dollarin kurssi on meillä noussut jotakuinkin samassa suhteessa kuin ulkomainen pankkivelkamme on kasvanut, on kai siten ymmärrettävää, että ulkomaisten pankkisaatavat ovat lisääntyneet jotakuinkin samassa suhteessa kuin markkamme sisäinen ostokyky on kevytmielisen setelinantomme johdosta vähentynyt. Toisin sanoen. Sanotut pankkisaatavat eivät ole vuosien 1915—1921 välillä ensinkään arvoltaan lisääntyneet, ne vain näyttävät suuremmilta, koska niiden mittana käytetty kynnärpuu, s.o. meidän markkamme, on kymmenen tai yksitoista kertaa lyhempi kuin ennen. Suomen raha on vain alentunut, mutta Suomen velkaantuminen ulkomaille on pysynyt arvoltaan jotakuinkin samana.

Päästyämme nyt siis selville siitä, että pääasiallisimpana syynä eri maiden valuuttakurjuuteen on kultakannalta luopuminen ja setelien liiallinen liikkeellelaskeminen, tarkastamme hiukan Suomen valuuttauoloja, jonka jälkeen teemme lyhyesti selkoa niistä ehdotuksista, joita on tehty valuuttakurjuuden poistamiseksi.

Panemme tähän ensiksikin valtion menot ja liikkeelläolevan setelistön vuosina 1913—1916. Viimemainittu vuosi on otettu rajavuodeksi sentähden, että seuraavan vuoden alkupuolelta lukien saimme jo jotenkin itenäisesti hoidella asioitamme ja siis suurin osa senkin vuoden syntejä lankeaa suomalaisten miesten niskoille.

Vuosi	Menot milj. mk.	Setelistö milj. mk.
1913	184,9	113,0
1914	186,0	141,7
1915	199,5	231,6
1916	268,1	421,3

Jo sodan alussa oli Suomen Pankki lopettanut setelien kullalla lunastamisen, ja setelistö rupeaa heti kasvamaan. Setelistön kasvamisen aiheuttaa pääasiassa se, että Suomen Pankki on pakotettu liian korkeasta kurssista lunastamaan maahan tulvanneita ruplia, joita sitten käytettiin sete-

Presidentti Ebert

lien katteena. Mutta vuoden 1916 lopussa ei setelistö ollut vielä saanut mitään peloittavaa laajuutta, ei myöskään markkan arvon alentumista ollut kovin suuresti huomattavissa. Erinäisten tavaralajien hinnat olivat kyllä nousseet, mutta kaiken todennäköisyyden mukaan ne ovat oikeassa, jotka väittävät, että syy näihin hinnannousuihin on etsittävä tavaran puolella. Ulkomaitten valuuttanoteerauksissa oli marka ostokykyynsä nähden liiankin korkealla.

Vuoden 1917 alkupuolelta lähtien hoitelivat suomalaiset miehet maan raha-asioita. Tässä sivumennen oikaistakoon myös se yleinen väärä luulo, jota maamme sanomalehdet ovat kilvan levittäneet varmastikin Suomen raha-asioitten suureksi vahingoksi, että muka Suomen raha-asiat olisivat

olleet Borovitinin jäljeltä erikoisesti rempallaan. Sanottakoon sen miehen poliittisesta hommailusta mitä tahansa, mutta hänen raha-asiallisista ja finanssiteknillisistä toimenpiteistään ei voida sanoa muuta kuin hyvää. Olen itse 1917 Valtiovarainvaliokunnan sihteerinä joutunut penkomaan sen herran jälkiä ja yhdessä muiden kanssa on minun ollut pakko ihmetyksellä todeta, että hän vaikeuksista huolimatta oli sekä koettanut kunnollisesti suoritua raha-asiallisista pulmista että myöskin siinä verrattain suuressa määrin onnistunut. Maamme raha-asiat eivät olleet ensinkään rappiolla, päinvastoin Suomen kotimaiset vallanpitäjät saivat hyvin hoidetun ja rikkaan perinnön. Ei siis pidä paikkaansa se, kun K. V. Hoppu sanoo (”Setelirahoitus”, Helsinki, 1923, s. 12—13): ”Vaikka emme ryhdykään vuoden 1917 finanssipolitiikan esitykseen tarkemmin, huomautettakoon kuitenkin, että kun kotimaiset miehet maaliskuussa 1917 ottivat ohjat käsiinsä, oli ryhdyttävä sekä järjestämään rappiolle joutuneita raha-asioita, että” j.n.e. Suomi kuului tavallaan sotaikäyviin maihin, mutta ei moni puolueettomistakaan maista ollut kestänyt sodan aiheuttamaa ankaraa aikaa rahallisesti niin hyvin kuin Suomi.

Että vaikeudet tästä huolimatta olivat suuret, sitä ei tahdo kukaan kieltää. Mutta suurimpana syynä oli se, että suomalaiset itse eivät olleet aikoinaan ryhtyneet korjaamaan lainsäädännössä olevia puutteita. Jotakuinkin sattuvasti kuvaa O. K. Kilpi (Hinta- ja valuuttavallankumoukset, s. 88) tilannetta seuraavin sanoin: ”Suomi astui maailmansodan ajanjaksoon verotuslaitoksella, joka oli sivistyskansojen vanhanaikaisimpia. Se oli myös sellainen, että sen sodan syytyessä täytyi heti tulla tehottomaksi. Väillisten verojen (pääasiassa tullien) osuus valtion verotuloissa oli Euroopan suurimpia. Kun maailmansota ehdytti tullitulot, oli valtion muulla tavoin saatava rahaa, vaikkakaan sen menot eivät sanottavasti kohonneet sodan alkuvuosina. Verotuslaitoksen uudistamiseen ryhdyttiin vasta myöhään, ja tulokset siitä kypsyivät sitäkin myöhemmin.”

Valtiovarainvaliokunnassa oltiin vuonna 1917 täysin selvillä siitä, että on voimakkain käsin käytävä kiertämään verotusruuvia ja ensi hätään käytettävä mahdollisimman runsaassa mitassa kotimaista lainausta valtion yhä lisääntyväin menojen peittämiseen. Kotimaisen lainan saanti näytti suotuisalta. Ainakin minä sain sellaisen käsityksen ollessani Valtiovarainvaliokunnan puolesta henkilökohtaisesti asiaa tiedustelemassa maan suurimmilta pankkilaitoksilta. Toivomuksena vain lausuttiin (August Ramsay), että tekeilläoleva shekkilaki pian joudutettaisiin valmiiksi, että pankit tulisivat toimeen pienemmällä käteiskassalla. Muistammehan sitäpaitsi, että silloinen senaatti tahtoi lainata Kerenskin hallituksellekin 350 miljoonaa markkaa, ja että silloinen rahaministeri (Väinö Tanner) jo omin lupinsa vippasi ryssän porvareille 50 miljoonaa, saaden siitä eduskunnalta ankarat nuhteet. Kaikki merkit siis viittaavat siihen, että rahaa olisi ollut runsaasti saatavissa. Lisäksi oli Valiokunta — ja Eduskunta — valmis säätämään hyvin pitkälle meneviä verolakeja. Se käsitys myöskin oli Valtiovarainvaliokunnassa yleinen, niin sosialistien kuin porvarienkin kesken, että menojen suhteen on noudatettava säästäväisyyttä ja menoja on lisättävä ainoastaan välttämättömissä tapauksissa. Myöhemmät tapahtumat ovat osoittaneet, että nämä periaatteet olivat yleensä järkeviä ja oikeita periaatteita, ainakin valuuttapolittisesti asioita arvosteltaessa.

Maan raha-asiain ja ennen kaikkea valuutan kannalta on syvästi valitettava, että kokonaan uudet tuulet puhalsivat siinä eduskunnassa, joka kansalais sodan jälkeen kokoontui. Sen eduskunnan — tynkieduskunnaksi sitä on sanottu — oli villinnyt tuhlavaisuuden henki. Vuotta ennen valinneista periaatteista ei näkynyt jälkeäkään. En itse ryhdy tätä menoa

NÄLKÄISET

Piirtänyt Georg Grosz, jonka piirustukset Saksassa tuomittiin poltettavaksi niiden „kiihoittavan” sisällön vuoksi.

ja majakkalaitoksen hallituksesta ja merenkuluntarkastuksesta merenkulkuhallitus alaisine laitoksineen, meteorologinen laitos siirtyi valtion haltuun ja tuli laajennetuksi. Saattaa asettaa kyseenalaiseksi, olivatko monet uudistukset ensinkään tarpeelliset taikka olivatko laajennukset tarkoituksenmukaiset. Monissa suhteissa saattaisi tehdä vakavia muistutuksia. Venäläiset jättivät peruikeen lennätinlaitoksen, joka nyt joutui Suomen valtion omaisuudeksi. Maan sisäinen tila vaati runsaasti menoja järjestysvallan kustannuksiin. Sotavankilaitos maksoi kymmeniä miljoonia. Tilanne, jota pahensi vielä se, että vakinaisilla tuloilla voitiin rahoittaa ainoastaan 20 % (!) menoista ja kaikki muu toistaiseksi lainoilla, oli sellainen, että se olisi pitänyt vaatia mitä suurimman pidättyvyyden menoissa. Niin ei valitettavasti ollut asianlaita.” Selostettuaan vielä erinäisiä muita menoja kirjoittaja huokaa: ”Valitettavasti itsenäisyyden

kuvaamaan, koska on mahdollista, että kynäni ei pysy tarpeeksi aisoissa, mutta kuulkaamme mitä tunnustuksia tekee porvari K. V. Hoppu (Setelirahoista, s. 19—20). Hän sanoo:

”Jo vuoden 1917 lopulla ja vuoden 1918 kuluessa valtasi meidät erityinen innostus perustaa uusia hallintolaitoksia taikka muodostaa ja laajentaa entisiä. Nämä uudistukset tulivat maksamaan kymmeniä miljoonia markkoja. Niinpä luotiin korkein oikeus, korkein hallinto-oikeus, vakuutusneuvosto, kalastushallitus, asutushallitus, geodeettinen laitos, merientutkimuslaitos, laajennettiin kouluhallitus, postihallitus, maataloushallitus, teollisuushallitus, muodostettiin vaivashoidon- ja ammattientarkastuksesta sosiaalihallitus, johon liitettiin sosiaalivakuutusten tarkastus, luotsi-

aamunkoitto näytti taloudellisesti niin ruusunhoitoiselta, että säästäväsyyssyys ei ollut ylin valtiomenojen periaate.”

Menoista siis pidettiin hyvää huolta, mutta kotimaisia lainoja ei riittävästi otettu, vaikka niitä olisi ollut saatavissa. Tästä sanoo Hoppu (s. 45): ”Tässä yhteydessä tulokoon jo mainituksi, että valtion yksityispankeista v. 1918 ottama luotto ei ollut suuri. Olosuhteisiin ja erikoisesti rahan runsauteen katsoen se olisi voinut olla monin kerroin suurempi. Sen sijaan olisi ollut kartettava Suomen Pankin luottoa mikäli mahdollista ja tyydyttävä yksityispankkien rahoitukseen. Siitä olisi ollut seurauksena se, että setelistö ei olisi kasvanut siinä määrin kuin mitä tapahtui. Sama huomautus koskee myöskin vuotta 1919, vaikka lieventävänä asianhaarana on otettava huomioon myöskin se seikka, että valtiollisista systä ei vuoden keskivaiheilla astunut hallitus nauttinut rahamiespiireissä sellaista luottamusta, että sillä olisi ollut riittävä luotto yksityispankkien taholla.”

Annetaan puheenvuoro edelleenkin vielä hetkeksi Hopulle. Hän sanoo: ”Mutta meillä ei valtio tyytynyt vain mainittuihin uusiin menoihin. Tulevaisuus nähtiin niin suurenmoisena, että ryhdyttiin varsin suuriin liikeyrityksiin, taikka sanokaamme yksityisten liikeyritysten ottamiseen valtion haltuun. Tässä on ennen kaikkea mainittava kahden teollisuuslaitoksen, nimittäin Ab. W. Gutzeit & C: on ja Ab. Tornatorin osake-enemmistöjen hankkiminen valtiolle. Näiden lisäksi ostettiin valtiolle laaja Jokioisten kartano sekä hotellilaitos Imatralla.” (Erinäiset koskikaupat y.m. olisivat myös sietäneet maininnan.)

Sitten kirjoittaja lausuu, että mainitun kahden teollisuuslaitoksen hankkimista valtiolle on moitittava ”ja arvostelu varsinkin edelliseen nähden ei voi olla muuta kuin ankara.” ”Vaikka jättääkin huomiotta esitetyn ja varsin pätevästi todistetun väitteen, että mainittujen teollisuuslaitosten omaisuuden, eritoten metsien, arvioiminen ei ole tapahtunut riittävällä huolellisuudella, ja että ne siis eivät vastanneet silloinkaan sitä, miksi asema kauppoja tehdessä arvosteltiin, niin sittenkin arvostelu tähän asti kaupoista ei voi olla suopea.” Gutzeitin osake-enemmistö maksoi 68,2 miljoonaa Norjan kruunua, mitkä laskettiin Suomen rahassa 163,680,000 markaksi. Tornatorin osake-enemmistöstä maksettiin 63,152,000 markkaa. Miten väärät ovat laskelmat Gutzeitiin nähden olleet, osoittaa se, että viime vuoden (1922) loppuun mennessä oli osakkeista maksettu korkoa ja kuoletusta — 273,000,000 markkaa. Siis 110,000,000 markkaa enemmän kuin miksi senaattori Juhani Arajärvi oli koko kauppasumman Suomen valtion papereihin merkityttänyt. Hopun laskelmain mukaan tekee

kuitenkin vielä maksamatta oleva pääoma enemmän, eli yli 300,000,000 markkaa. Lisäksi korot!

Näistä hassutuksista on luonnollisesti käyty kiivaasti asianomaisten ministerien kimppuun. Puolustuksekseni muistan Arajärven erään kerran eduskunnassa lausuneen: Jos olisimme osanneet aavistaa, että Suomen valuutta tulee niin suuresti laskemaan, olisi asia ehkä ollut toisin. On siinäkin rahaministeri! Itse Arajärvi käyttää setelipainoa yötä päivää, liikkeessäoleva setelistö oli Gutzeitin kauppaa päätettäessä noussut kahdeksankertaiseksi siitä, mitä se oli ollut keskivaiheilla vuotta 1914, mutta meidän rahaministerillämme, vaikka onkin pankinjohtaja, ei ole kaukaisintakaan aavistusta siitä, että hän itse juuri tekee sen kuin kerkiää alarvoista rahaa, jonka seurauksena *täytyy* olla markan kurssin laskeminen. Samalla tuhlataan kansan varoja täysin kourin oikealle ja vasemmalle, vaikka ministeri ei voi valtion vakinaisilla tuloilla rahoittaa enempää kuin 20 % valtion menoista!

Usein on ihmetellen kysytty, mitkä syyt ovat aiheuttaneet Gutzeit-yhtiön osakkeitten oston. Vastaukseksi on Arajärvi eduskunnassa esittänyt seuraavaa: Kun ulkolaiselta taholta kysyttiin suomalaisten teollisuuslaitosten osakkeita ja siten tahdottiin saada määräämisvalta niissä ulkomalaisille, tahtoi hallitus puolestaan tämän estää, vieläpä hankkia määräämisvallan ulkomaalaisten käsistä Gutzeit-yhtiössä suomalaiselle taholle. K. V. Hoppu tekee tämän johdosta kirjassaan seuraavan hauskan johtopäätöksen: "Tähän on muistutettava, että toinen käsi ei näyttänyt tietäneen, mitä toinen teki. Sama hallitus ja sama eduskunta olivat vähän aikaisemmin antaneet hyväksymisensä saksalais-suomalaiselle kauppasopimukselle, joka avasi ovet selki selälleen saksalaisille, ei ainoastaan ottaa haltuunsa teollisuuslaitoksia, perustaa sellaisia puhtaasti saksalaisia, vieläpä ilman mitään rajoitusta omistaa kiinteistöjä aivan samalla tavalla kuin kotimaan mies. Mitä hyödytti silloin parin, vaikkapa suurenkin, teollisuuslaitoksen määräämisvalta suomalaisilla, kun saksalaisilla oli mahdollisuus täällä saada haltuunsa taloudellinen elämä, liiketoiminta, kiinteistöt j.n.e. Vain Saksan sortuminen vapautti meidän maamme siitä taloudellisesta holhouksesta, joka epäilemättä olisi kaikkea kiitosta ansaitseva saksalainen yritteliäisyys ja ahkeruus toteuttanut."

Suomen valuuttakurjuuteen on siis syynä se, että, kun kultakannalta oli luovuttu, "ei yritetty jatkoll' eliä, mutt' leviäst' vaa". Valtion menot lisättiin kevytmielisesti monenkertaisiksi ja menojen peittämiseksi pyritettiin vielä kevytmielisemmin setelipainoa. Setelistön kasvamista on

vastannut hintain kohoaminen. Lainaan tähän O. K. Kilven aikaisemmin mainitusta kirjasta sitä kuvaavan taulukon:

	Setelistön Hintain kasvam. kohoam.	
V. 1914 heinäk.	100	100
„ 1915 tammik.	122	106
„ 1916 „	199	143
„ 1917 „	361	251
„ 1918 „	667	588
„ 1919 „	958	964
„ 1920 „	955	819
„ 1921 „	1,139	1,065
„ 1921 heinäk.	1,168	1,139

Mielestäni tämä taulukko tukee sitä väitettä, minkä setelistön lisääntymisen vaikutuksesta olen esittänyt.

Mainittakoon muuten, että porvarillisella, asiantuntevalla taholla on tätä Suomen vallanpitäjien valuuttapolitiikkaa arvosteltu vielä ankarammin sanoin kuin mitä tässä kirjoituksessa on käytetty. Julius Grénman sanoo kirjassaan *Valutaproblemet*, että sellainen menettely on "varkaita" (stöld). Häntä vastaan ei ole painokannetta nostettu.

Valtion menot pyörivät nyt kolmen miljardin korvilla, ja setelistö lähentelee puoltatoista miljardia.

Valuuttaoloja ajatellessamme herää väkisinkin kysymys: mitä on tulevaisuus tuova mukanaan? Mitä on lähivuosina odotettavissa? Yleensä esitetään asia siten (vert. O. K. Kilpi, m.t., s. 96), että "kolme tulevaisuuden kuvaa, kolme tietä on edessään jokaisella maalla, joka on joutunut niin syvälle paperirahatalouteen kuin Suomi".

1. Repudiatio. Paperirahan jatkuva lisääminen ja sen lopullinen täydellisesti arvottomaksi tuleminen, jolloin kukaan ei sitä ota vastaan enää mistään nimellishinnasta.

2. Laillinen devalvatio, vakavan rahan palauttaminen virallisesti tunnustamalla jo tapahtunut paperirahan arvon aleneminen. Tähän usein liittyy eräänlainen valtion vararikko.

„RUITATTU”
Piirtänyt G. Grosz

3. Setelirahan arvon ja kullalla lunastamisen takaisinpalauttaminen entiselleen. Tämä sisältäisi sen, että seteleitä määrätietoisesti lunastettaisiin liikkeestä ja ”poltettaisiin”, kuten englantilainen Cannan ehdottaa.

Ensimmäisessä kohdassa mainitun vaaran näyttää Suomen rahalaitos nyttemmin jo välttäneen. Setelistöä ei ole viime aikoina ollut pakko enää sanottavasti lisätä. Kolmannessa kohdassa mainittu keino ei meillä myöskään tule kysymykseen, sillä ensiksi se olisi ylivoimainen tehtävä, ja toiseksi ollaan jo jotenkin yleisesti selvillä siitä, että se olisi vähintään yhtä turmiollista maan elinkeinoelämälle kuin ensimmäisessä kohdassa

oleva ”keino”. Hullunkurisuutensa vuoksi mainittakoon, että eräs 1918 vuoden senaattoreista, siis syntipukeista, on kuitenkin sellaista oikein vakavissaan ehdottanut. Aleksander Frey.

Sensijaan meillä on eri tahoilla suositeltu devalvatiota, vakavan rahan palauttamista virallisesti tunnustamalla jo tapahtunut paperirahan arvon aleneminen. Useat olisivat ehkä halukkaat panemaan devalvation piiankin toimeen, mutta siihenkin näyttää liittyvän erinäisiä käytännöllisiä vaikeuksia. Näyttää siltä, että kultakannalle asettuminen pitäisi tapahtua yhteydessä eräitten muitten maitten rahareformin kanssa, ja jonkinlainen yhtenäisyys näyttää kirjavien olojen vuoksi olevan tällä alalla verrattain työläästi saavutettavissa. Yksi ikävä kohta on myös se, että Suomen Pankin nykyinen kultavarasto on aivan riittämätön. Tätä asiaa käsitellessään lausuu pankinjohtaja K. Kiviallio (m.t., s. 85) seuraavaa:

”Mutta ennenkuin setelien vaihtaminen voi tällä tavalla tapahtua, täytyy Suomen Pankilla olla riittävästi kultaa tai kullalla lunastettavaa ulkomaan valuuttaa. Jos setelistö jäisi esim. 180 miljoonaan markkaan, voisi siitä olla kattamattomana ehkä 60 miljoonaa markkaa. Ennestään on pankilla 40 miljoonaa kultamarkkaa; lisäksi tarvittaisiin siis kaksi kertaa niin paljon. Se olisi hankittava. Mutta millä tavalla?”

Vaikeudet näyttävät siis devalvatiossakin olevan siksi suuret, että tuskin lähivuosina siihenkään kyetään ryhtymään.

Ei siis mikään näistä O. K. Kilven mainitsemista keinoista Suomelle tällä hetkellä sovi. Täytyy ottaa avuksi neljäs, jota hän ei ensinkään maininnut.

Mikä se on?

Se on se, että retkuillaan eteenpäin tätä samaa kurjaa tietä. Koetellaan epätoivoisin keinoin, ulkomaitten valuuttoja kokoilemalla ja valuuttapörssiessä kärkkymällä sekä Suomen Pankin voittovaroja tuhlailemalla estää valuuttamme heilahduksia, koetetaan jostakin kunnan nuorukaisesta kasvattaa Suomen Pankille sellaista valuuttatirehtööriä, jota eivät yksityispankkiirit pääse heti kolttosista syyttämään, ja jäädään odottavalle kannalle.

Niin se arvattavasti tulee käymään. Tähän nykyiseen valuuttaamme saamme siis tyytyä ehkä vielä viisi vuotta. Ehkä myös kymmenen. Sitä emme tiedä.

Kukkialla heinäkuun 2 päivänä 1923.

Sulo Wuolijoki.

P. S. Kuten päiväyksestä näkyy, on kirjoitus laadittu 2 päivänä heinäkuuta 1923. Tarkastaessani kirjoitusta nyt, 6 päivänä syyskuuta 1924, en ole havainnut olevan syytä muuttaa siitä ainoatakaan riviä.

S. W.

Yläluokan ja alaluokan nainen.

Asuin v. 1919 Pietarissa. Olin silloin oikeastaan ensikerran elämänsäni tilaisuudessa lähemmin tutustumaan oikeisiin "kulttuurin kukkasiin", ennen korkeassa asemassa eläneisiin ylhäisönaisiin. — Asuin, näet, naapurina suutari Takkusen kanssa erään ruhtinaan puolison ja hänen "kauniin" tyttärensä viereisessä huoneessa. Työstä sanottiin, että hän oli ollut eräitä huomattavia tähtiä keisarillisissa tanssiaisissa. Ei tuo tyttö minun mielestäni mikään kaunotar ollut. Naama oli pitkä ja kaita kuin saappaan pohja, etuhampaat ulkonevat ja nälkäiset kuin englantilaisella naisella, leuka suippo ja kiverä. Silmät olivat kyllä suuret, mutta niin ulkona matalan otsan alla, että olisi helposti voinut kepillä päästä lyödä. Mitä kaiken maailman rotuja siinä lie vuosisatoin kuluessa yhteen sulatettukin, että oli vihdoin saatu syntymään moinen otus. — Mutta meillä työläisillä on meidän makumme. — Työläisnaisena ja työläisnaisen pukuun puettuna ei hänestä olisi viheliäisinkään hamppari huolinut, mutta voi olla, että herrat hänestä tykkäsivät ja että monet kultakannuksiset aatelispojat olivat laulaneet ihanimmat serenaadinsa hänen akkunansa alla.

Joka tapauksessa he olivat oikeaa ruhtinassukua, jotka voivat esittää sukuluettelonsa, joka ulottui paljon kauemmaksi Iivana Julman aikoja. Oikeita puhtaita, jalorotuisia ylhäisönaisia, joista aikoinaan oli sanottu, että he olivat luotuja elämään vain kruunujen loistossa. — Ukko ruhtinas oli kuulunut keisarilliseen seurueeseen jo nuoresta alkaen ja kun keisari meni kaiken maailman tietä, seurasi ruhtinas esimerkkiä. Eikä kukaan pietarilainen armon vuonna 1919 voinut sanoa oliko ruhtinas ottanut ja matkustanut taivaaseen vai oleskeliko vielä tämän matosen maan päällä.

Ruhtinatar oli jäänyt tyttärensä kanssa Pietariin vartioimaan aarteitaan, jotka sanottiinkin olleen satumaiset. Suurenmoinen palatsi, jossa heidän käytettävänä oli ollut kuusitoista asuinhuonetta ja, lukuunotta-

matta miespalvelijoita, lakeijoita, tallirenkejä, piharenkejä y.m. oli yksinomaan näitä kahta naista ollut passaamassa kaksitoista naispalvelijaa.

Vallankumous lakasi ruhtinaat ja kreivit menemään kaiken maailman tuuliin. Useimmat niistä jättivät perheensä Venäjälle, vakuutettuina siitä, että pakomatka oli vain lyhytaikainen. Näin oli tämäkin ruhtinatar jäänyt tyttärensä kanssa. — Vallankumouksellinen kaupungin hallitus otti ruhtinaan palatsin huostaansa, jättäen kuitenkin ruhtinattaren käytettäväksi kaksi kamaria ja kyökin kaikkine huonekaluineen. Muu palatsi irtaimistoiheen julistettiin kansallistutetuksi. —

Työläisiä sijoitettiin nyt asumaan entisen ruhtinaan entiseen palatsiin. Näitten mukana muutti ruhtinattaren viereiseen kamariin "hovisuutari" Takkunen, kipakan eukkonsa kanssa, viheliäisestä puuvajastaan pihanperältä. — Suutari Takkunen oli tullut nuorena poikana Savonmaasta ja ollut ruhtinaan "hovisuutarina" parikymmentä vuotta. Niinkuin monet suutarit, oli hovisuutari Takkunenkin kirjämies ja aivan omaperäinen filosofi. Ei ollut koskaan kuulunut työväenjärjestöihin, mutta tutkinut itseksensä yhteiskunnallista kysymystä kirjoista, hevosvaljaista, ajopeleistä, ruhtinaallisten kenkien kultasoljista ja sensellaisista. Nyt, kun vallankumous oli korottanut hänet yhtäkkiä ruhtinaalliseen säätyyn, s.o. asettanut asumaan entisen herrattarensa viereen, vieläpä antanut koko joukon komeamman asunnon kuin itselleen ruhtinattarelle, oli Takkusen kalju pää, hyvin ymmärrettävistä syistä, mennyt jonkun verran pyörälle. Kun hän nyt tässä palatsissa, johon tavallinen kuolevainen ei ennen saanut jalallaan astua eipä edes portista pihaan kurkistaa, naputteli ja koputteli, paikkaili ja putsaili työmiesten saappaita, oli hän entistä hartaammin syventynyt tutkimaan maailman menon vaihtelevaisuutta, eli — niinkuin hän filosofin kielellä sanoi — niitä monikantaisia kysymyksiä, ongelmia, lokeroita, koukkuja, mutkia ja ristiiriitoja, joita elämä kunakin ajankohtana asettaa kuolevaisten ratkaistavaksi.

Tämän ystävänä filosofi-suutarin avulla minä sitten pääsinkin aivan pienimpiä yksityiskohtia myöten tutustumaan ruhtinattaren ja hänen tyttärensä elämänvaiheisiin, entisissä ja näissä uusissa olosuhteissa. Oli näet niin, että ruhtinattaresta oli tullut suutarin tärkein mielenkiinnon esine. Ruhtinattaresta oli tullut suutarille koekaniini, jonka elämää erittelemällä hän pyrki vastamaan kolmeen suureen kysymykseen: mikä on kehityksen laki, mitä on sivistys ja — mikä on nainen?

Tätä tutkimustyötä harjoitettiin siten, että suutarin eukko oli päivät päästään pelkkänä korvana ja telefonoi tarkkaan suutarille mitä ruhtinattaren puolella tapahtui. Suutari puolestaan järjesti tutkimuksen tulokset omaan filosofiseen järjestelmäänsä, kooten suunnattoman joukon jokapäiväisen elämän pikkutapahtumia kysymyksen lopullista ratkaisua varten.

Eräänä lokakuun iltana, kun Judenitshin joukot seisoivat Pietarin porteilla, kun kanuunat jyrisivät lakkaamatta, kun sodanloimut punasivat Pietarin monilukuisten tornien ja kirkkojen kupooleja ja valonheittäjät lähettivät lakkaamatta vaaleita sädekimppuja vaimentaakseen palavien kylien heijastamaa veristä väriä, oli suutari Takkunen ratkaisut suuren filosofisen probleemin. Astuttuani sinä iltana hänen huoneeseensa heitti hän jo ovelle seuraavan kysymyksen:

''No, sinä joka olet myös kirjemies ja tiedät yhtä ja toista tämän maailman menosta, sanoppas miten ihmiskunnan kehitys kulkee, mikä on kehityksen laki?''

''Jaa, kehitys, kehityksen lakiko...?''

''Niin, meneekö kehitys eteen ja ylöspäin spiraalin muodossa, s.o. että kehitys, alkaen alhaisimmalta alkuasteeltaan kulkee spiraalisessa renkaassa yhä ylöspäin meille käsittämättömiin korkeuksiin? Vai kulkeeko se kaaren muodossa, niin, että se, alkaen alhaisimmalta tasolta, kohoaa yhä ylöspäin, kunnes se saavuttaa korkeimman huippunsa ja alkaa vähitellen laskeutua alaspäin, päätyen lopulta samalle tasolle, mistä se alkuun lähtikin...?''

''Tietääkseni tiede ei ole vielä tähän päivään asti kyennyt tätä kysymystä ratkaisemaan, siitä yhä väitellään tiedemiesten piireissä'', huomautin minä.

Matvei Ivanovitsh heitti kurasen saappaan polveltaan ja katsoi pitkään, merkitsevästi, messinkisankaisten silmälasien yli ja virkkoi:

''Vai niin, vai ei ole ratkaistu, kyllä se on jo ratkaistu.''

''Kuka? — En minä ole vain sattunut kuulemaan'', uskalsin epäillä.

Mutta Matvei Ivanovitsh Takkunen koputti rintaansa ja lausui juhallisesti: ''Minä Matvei Ivanovitsh olen sen ratkaissut.''

''Jopa jo. Ja mihin viisiin se kulkee?''

''Jaa, kehitys, kulttuuri? Se kulkee kaaren muodossa'', sanoi Takkunen levollisella varmuudella.

''Mutta Matvei Ivanovitsh, perusteluita, faktoja, vetäkää ne esille, lyökää pöytään'', ivasin minä.

''Perusteluita, faktoja? No sanos nyt ensinnäkin keitä ovat nämä asukkaat tuossa oven toisella puolen?''

''Jaa, tämä ruhtinatarko — ?''

''Niin, ja hänen tyttärensä...''

''Yksi onneton ruhtinatar, joita on nykyään Venäjällä monta...''

Takkunen kurotti kaulaansa, pyyhkäisi kaljua päälakeaan ja lausui kuiskaamalla, mutta painavasti:

''Kuule. Ne ovat luolaihmisii — luolaihmisii ne ovat, ei muuta. Heidän suhteensa on kehitys saavuttanut jo lopullisen päämääränsä. — Katsos, ne eivät osaa tehdä työtä, ne eivät osaa tehdä mitään. Ne eivät osaa ommella, eivät pukea vaatteitaan ylleen, eivät kammata tukkaansa, eivätkä pestä pyykkiä, ei lakaista lattiaa, ei kuoria perunoita, ei keittää ruokaansa, he syövät ruokansa raakana, niinkuin luolaihmiset ainakin, he elävät liassa ja kurjuudessa, vaikka heillä on varoja ja kalleuksia vielä yllinkyllin. Minä kävin heidän murjussaan vasiten tänään. Et usko mikä siivottomuus, mikä lika ja kurjuus siellä vallitsee, vaikka on kaksi tervettä ihmistä. Se kölsä haiseekin kuin tuhannen helvetti. Se on ihan täydellinen luolaihminen asunto.''

''Mitä se sitten todistaa? Eiväthän he osaa taloutta hoitaa, kun eivät ole siihen tottuneet'', intin minä.

Mutta suutari ei antanut perään. ''Se juuri todistaa, että kehitys kulkee kaaren muodossa. — Sanoppas, mikä on kulttuurin perustus, sen mitta ja määrä. Eikö se ole työ? Eikö se ole taito tehdä työtä, käyttäen hyväkseen kaikkia niitä apuneuvoja, olkoonpa kysymys luudasta tai naskalista, joita on ihminen lukemattomien vuosituhansien aikana työssä ja työn opettamana keksinyt. Se on kulttuuria eikä mikään muu.''

''Mutta jos he eivät nyt osaakaan laasta lattiaa, eikä kuoria perunoita, niin voivat he siitä huolimatta olla henkisesti hyvinkin sivistyneitä, hienostuneita sieluja, minä tarkoitan...''

''No hyvä jumala'', huudahti Takkunen. ''Raakalaisia. Täysin viljejä. Ne riitelevät päivät päästään, haukkuvat toinen toistaan, että kun et sinä tee ja sinä et tee. Ja ne kiroilevatkin kuin pakanat ja villi-ihmiset. Ero on vain siinä, etteivät villi-ihmiset osaa kirotta yhtä ruokottomasti kuin he, sillä villoilla näät sen, on kieli köyhä.''

''Mutta'', intin minä edelleen, ''jos olisi totta, mitä sanot, miten on sitten mahdollista, että he olisivat menestyneet ylhäisemmissä, sivistyneemmissä piireissä?''

’Luolaihmiset luolaihminen parissa’’, sanoi Takkunen tyynesti: ’Luolaihminen oli peitetty. Ja sitä peittämässä piti tässäkin talossa olla 12 naista. Luolaihminen peitettiin silkillä, kultahepenillä ja koristellen briljanteilla sekä maailman hienoimmilla turkiksilla. Kun tämä luolaihminen sitten ajoi kuusivaljakolla, vaunuissa tai kuomireessä, jota koristi ruhtinaan vaakuna ja ohjasi kultakaluunaiset lakeijat, niin eipä juolahtanut kenenkään kuolevaisen mueleen, että siinä kyyditään luolaihmiä, kunnes tuli tämä ankara aika. Kun historian käsi riisui kultahepenet, valheverhot ja sanoi: ’osoittakaa, kykenettekö te tekemään kulttuuri-ihmisen tehtäviä, toimittamaan tässä maailmassa jotakin hyödyllistä’, niin eipä kyenneet tekemään enemmän kuin heidän esiäitinsä, jotka satatuhatta vuotta sitten asuivat kallioluolassa. Ja niin on nyt todistettu ja toteen näytetty, että kehitys kulkee kaaren muodossa.’

’Puheesi on armotonta, mutta en voi kieltää, että puheessasi on paljon, joka tuntuu totuuden mukaiselta.’

Suutari Takkunen innostui: ’No, hyvänen aika. Se on totta ihan joka sana. Kuka se on kodit siistinyt ja kotilieden lämpimänä pitänyt, eikö se ole ollut työläisnaisen käsi. Ja enemmän. Kuka se on pelastanut, mitä pelastettavissa on ollut historian vaikeina hetkinä....’

Matami Takkunen syöksyi sisään kalman kalpeana. ’Voi hyvä jumala’’, hän voihi, ’Narvan tullissa tapellaan, vihollinen hyökkää parast’aikaa Pietarin kaduille....’

’Vait eukko’’, huudahti Takkunen juhlallisesti, ’meillä on tässä paremmat asiat jupakassa kuin tappelun kahakka Narvan tullissa. Me näätseen tutkimme historiaa.’ ’Ajattelenpa’’, jatkoi hän, ’ajattelenpa armasta kotimaatani: ajattelenpa sitä suurina sotavuosina, kun miehinen suku oli maasta melkein sukupuuttoon tapettu herrain sodissa. Kun rauhan päivät koittivat, kuka se kynti ruohottuneet pellot, vierti kasket ja laittoi lainehtimaan jälleen kultaisen viljan, kuka se puhalsi uutta elämää kuolleeseen maahan? Olivatko ne silkkiukkaisia ja hempeähelyisiä herrasnaisia? Eivätpä jumal’avita olleetkaan. Ne olivat meidän suuret esiäitimme, työn raskaan raatajat. Ne tulivat pakopirttien pimenosta. Ne kantoivat hurstisilla rinnoillaan poikalapsia, meidän esi-isämme, joita olivat saaneet, ties jumala mistä — kuka oli heidän isänsä ollut kysy, et vastausta siihen saa. Mutta näiden naisten suonissa virtasi työläisnaisen veri ja heidän povessansa sykähteli työläisnaisen ijäti lannistumaton, rohkea sydän. He tarttuivat väkeville käsillään

sahran sarviin. He olivat voittajia, ijäti kuolemattomia sankareita, jotka voittivat kuoleman ja sytyttivät uuden elämän.’

Vanhan suutarin kalju pää kumartui alas. Hänen kumarat hartiansa nytkähtelivät ja hänen silmänsä loistivat oudosti. Oli kuin olisi hän katsellut murhenäytelmää, niin valtavaa, niin suurenmoista, ettei sitä ole kukaan kirjoittanut, eikä kukaan koskaan voi kirjoittaa, mutta joka joskus harvoina hetkinä voidaan nähdä ja joka suurimmassa traagillisuudessaan on ihanaa ihanampi. Hän kohotti päänsä ja lausui väräjävin äänin:

’Niin ne ovat tehneet siellä, niin ne tekevät täällä, niin te tekevät kaikkialla, ennen, nyt ja tulevaisuudessa. Ne kolmekymmentä tuhatta työläisnaista, jotka parasta aikaa rakentavat barrikaadeja Pietarin kaduille, puolustaakseen kotejaan, ne luovat historiaa ja tulevat kuolemattomiksi.’

Matami Takkunen, joka sillävälän oli hiipinyt avaimenreikään, telefoni että, ’lempovieköön, siellä pestään lattiaa, odotetaan herraa!’

Mutta mestari Takkunen teki kädellään torjuvan liikkeen ja virkkoi halveksuen:

’Elä höpise. Kivikauden kansaa, ei heistä ole lattian pesijöiksi.’

Matami ei kuitenkaan antanut perää, vaan tenäsi:

’Pestään totisesti, kuka hänessä peseekin.... Älä huoli, nyt sieltä kuuluu puhetta.... Kukas tuo nyt on? Oles vaiti.... se on — se on tuo polnomotsikan akka.’

’Sitähän minäkin hm, tuota, että kehitys kulkee kaaren muodossa, se päättyy siihen, mistä se on alkanutkin’, päätti mestari.

Minä uskalsin vielä väittää, että kyllä sinun täytyy tuo kaarijuttusi vielä kerran tarkistaa. Sinun kaaresi koskee vain loiseläjaluokkia, esim. näitä feodaaliherroja. Heihin nähden se kyllä pitää paikkansa. Mutta sinähän sanoit, että työ on kaiken edistyksen, kehityksen, koko kulttuurielämän peruste, mitta ja määrä....

’Sen minä sanoin’’, keskeytti Takkunen, ’ja se pitää paikkansa.’

’No’’, jatkoin minä, ’eikö siitä seuraa, että työväenluokka, joka muodostaa koko kulttuurielämän perustuksen ja työnsä kautta luo joka päivä uusia kulttuuriarvoja, eikö se silloin myös ole alati ylöspäin kohoava luokka. — Jos työväenluokka pudistaa pois hartioiltaan sellaiset loiseläjät, joista ei ole enään mihinkään muuhun kuin syömään, juomaan, tanssimaan ja elostelemaan — olkootpa ne sitten yksilöitä, luokkia tai säätyjä — niin eihän se ollenkaan merkitse sitä, että kehitys kulkisi kaaren muodossa.’

Mestari Takkunen nyökytti päättään:

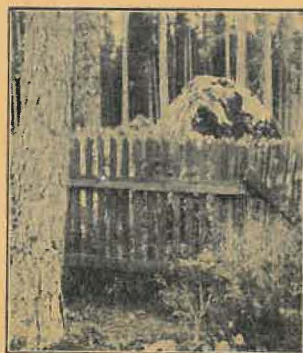
”Hm”, hymähteli hän, ”heitipä koukun.... Tuota puolta en ole tullut ajatelleeksi. Sekin vyyhti on vielä selvitettävä.”

Kuului hirveä jyrähdys, joka sai talon perustukset vapisemaan, niin että muutamia akkunaruujuja särkyi.

”Herra Jesus”, huudahti matami Takkunen, ”voi hyvä isä, minne tässä mennään?”

”Nukkumaan”, virkkoi mestari Takkunen levollisesti.

Joonas.

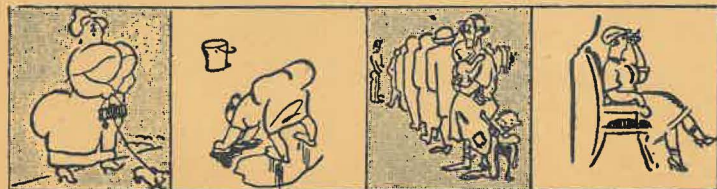

VUODEN 1918 MUISTOT:
Surmankivi Valkeakoskella

OSAT MUUTTUVAT!

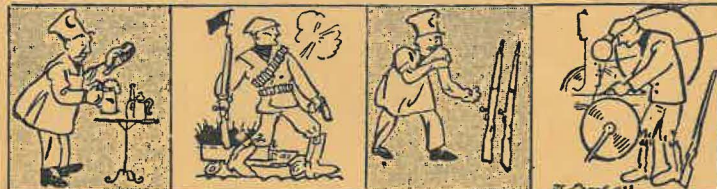
SAKSALAINEN v. 1919 VENÄLÄINEN v 1919 SAKSALAINEN 1923 VENÄLÄINEN 1923

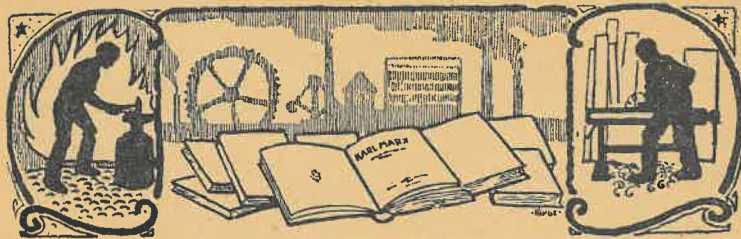
SAKSALAINEN NAINEN 1919. VENÄLÄINEN NAINEN 1919 SAKSALAINEN NAINEN 1923 VENÄLÄINEN NAINEN 1923

SAKSALAINEN NUORISO 1919 VENÄLÄINEN NUORISO 1919 SAKSALAINEN NUORISO 1923 VENÄLÄINEN NUORISO 1923

SAKSALAINEN TYÖLÄINEN (SOVITTELU) 1919 VENÄLÄINEN TYÖLÄINEN 1919 SAKSAL. TYÖLÄINEN 1923 VENÄLÄINEN TYÖLÄINEN 1923

Tietojen arvosta.

Työväestö joutuu hankkimaan tietonsa keskellä työn uuras-
tusta ja taistelun tuoksinaa. Sillä on kiire. Sillä ei ole varaa
tuhlata aikaansa sellaiseen tietoon, joka "on taakaksi ja kaataa
ojaan". Sellaistakin "tietoa", väärennettyä tietoa on paljon.
Siksi on syytä tehdä ikäänkuin jonkinlainen analyysi eli sisäl-
lön erittely tarjolla olevista tiedon lajeista.

Niinkin hyvää ja kaunista asiaa, kuin tietojen jakamista,
käytetään porvarillisessa yhteiskunnassa säännöllisesti väärin.
Itselleen hankkii porvaristo todellista tietoa, s.o. tieteen ja tek-
niikan uusimmat aseet, säilyttääkseen riistoasemansa. Työ-
väestölle se jakaa tiedon kuonaa, uskonnollista taikauskkoa, kun-
nioitusta riistojärjestelmää kohtaan, vihaa naapurikansoja
kohtaan, uskoa olemattomaan demokratiaan j.n.e., siten pidät-
tääkseen väestön enemmistöä nousemasta oikeuksiaan vaati-
maan.

Aivan sama koskee sosialidemokraatteja. Valistusasiassa-
kin he ovat osoittautuneet porvariston uskollisiksi aateveljiksi.
Työväen varoilla perustamansa n.s. "työväen akademian" ovat
he valtion avustuksesta lupautuneet tekemään porvarilliseksi
oppilaitokseksi ja itse toimimaan siellä ajatusten sensorina, ettei
luokkataisteluhengen ituakaan pääsisi tähän noskelaisuuden
korkeakouluun.

Mitä he sitten tulevat siellä opettamaan, kun he eivät ker-
ran lupaa opettaa työväenluokan vapauttamisoppia? Sitä mitä
heillä itsellään on. Jolleivät he juuri uskonnollisia harhakuvi-
telmia istuttaisikaan työläisten aivoihin, niin istuttavat he pal-

jon muuta samanlaista, kuten maanpuolustuksen nimellä käy-
pää kiihkoisanmaallisuutta ja sosialidemokratian nimellä tar-
jottua porvarillista yhteiskunta-ideologiaa eli -ajattelutapaa.

Katsokaamme mitä esimerkiksi heidän ensi rivinsä johtomie-
hellä, Taavi Tainiolla, on sanottavaa luokkataistelusta. Otamme
näytteeksi erään aikaisemman asian, koska tapahtumain kulku
on sen niin ilmielävästi paljastanut ja koska se samalla täydellisesti
vastaa sos.-dem. johtajain nykyistä kantaa.

Saksalainen sosialisti Wilhelm Liebknecht on kirjoittanut
hyvän kirjasen nimeltä "Hyökkäystä ja puolustusta", jossa
hän käsittelee kapitalistisen yhteiskunnan kehitystä ja luokkien
välisten ristiriitojen kärjistymistä verisiin yhteentörmäyksiin
asti. Tämä kirja on ilmestynyt suomeksi viimeksi vuonna 1914
Tainion kääntämänä ja muistutuksilla varustamana. Noissa
kääntäjän viisasteluissa sanotaan m.m.: "Kirjoittaja puhuu
tässä Saksan oloista, meillä Suomessa eivät tällaiset veriset
yhteentörmäykset voi tulla kysymykseen, sillä meidän kan-
samme on siksi rauhallista ja sitäpaitsi on sosialidemokratia
kaikissa maissa yhä enemmän kulkemassa rauhallisen kehityk-
sen suuntaan."

Mutta miten kävi Tainion ennustuksen? Ei ollut kulunut
kuin neljä vuotta niistä, niin jo oteltiin Suomen porvariston ja
työväestön välillä, ja verisesti oteltiinkin. Tainio oli lukenut
kovin huonosti historian läksynsä ja vielä huonommin marxi-
laisuuden läksyn. Mitä arvoa on tuollaisilla johtajilla, joiden
tiedot ovat noin pettäviä! En malta olla kertomatta tässä
kohdin erästä työläisarvostelua heistä. Oli erään sahaeteolli-
suusseudun työläisten kokous. Siellä kysyi puhuja kuulijoil-
taan, että mitä he arvelivat, riittääkö köyhälistövallankumouk-
sen onnistumiseksi se, että jok'ainoa työläinen tietää esimer-
kiksi niin paljon kuin sos.-dem. puolueen sihteeri. Silloin kuu-
lui vakava työläisääni: Ei riitä. — Miksi? — Sama työläinen:
Sillä ei päästä mihinkään; hän kieltää luokkataistelun ja siihen
valmistumisen välttämättömyyden. Tämä saha-"jätkä" osasi
marxilaisuuden, s.o. elämän todellisuuden läksyn paremmin
kuin sos.-dem. "akademian" miehet. Jokainenkin luokkatietoi-
nen työläinen tietää, ettei työn ja pääoman välinen yhteenotto
riipu mistään kansallisesta luonteenomaisuudesta, kuten rans-

kalaisesta tulisuudesta tai suomalaisesta rauhallisuudesta, vaan on se historiallinen välttämättömyys, kapitalismin luonteesta johtuva. Suurkapitalistien välinen kilpailu maailmanmarkkinoista ja pääoman laajentumispakko vei välttämättömästi suureen kansojen teurastukseen ja vie vieläkin, jos kapitalismi saa maailmaa vallita. Jättiläismäinen sota taas aikaansai kaikissa maissa, Suomessakin, niin pohjattoman kurjuuden työväenluokalle, että se oli pakotettu puolustamaan elämäänsä kapitalismia vastaan. Mutta kun yleensä oltiin tuollaisia huonosti läksynsä oppineita, niin kävi taistelussa huonosti.

Ei missään ole arvostelu tärkeämpää kuin yhteiskunnallisten tieteiden alalla. Kun porvarillisessakin yhteiskunnassa muiden tieteiden avulla pyritään totuuden löytämiseen yhteiskunnallisilla tieteillä sen salaamiseen, jotta riistoyhteiskunnan todellinen luonne pysyisi mahdollisimman hämäränä suurten kansanjoukkojen silmissä.

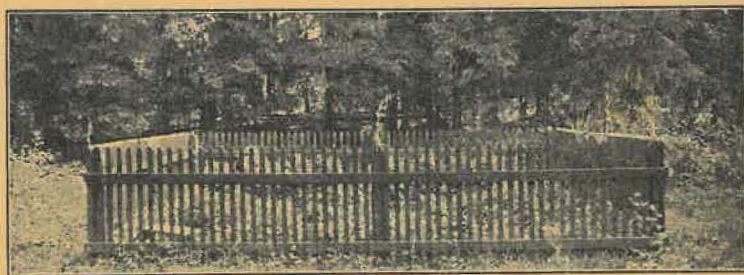
Yhtä suurta huomiota ei kaipaa muiden tiedon alojen arvostelu. Sen sijaan täytyy painostaa niiden tuntemisen tarpeellisuutta. Teknillisten tietojen suuri merkitys tunnustetaan yleensä ilman kehoitustakaan, sillä jokainen ymmärtää, että niiden avulla tulevaa köyhälistövaltaa puolustetaan vihollisen hyökkäyksiä vastaan ja niiden avulla uuden yhteiskunnan taloudellisia perusteita lujitetaan. Lausuihin Leninkin Kominternin kolmannessa kongressissa, että köhälistövallan täytyy kaikissa suhteissa päästä korkeammalle, kuin mihin on päässyt porvarillinen kehitys, vasta sitten on köyhälistövallankumous täysin täyttänyt tehtävänsä. Se on mahdollista ainoastaan ottamalla käytäntöön nykyaikaisen tieteen kaikkein parhaimmat keinot ja valtavin niistä on sähkö.

Mutta sellaisiin tieteisiin kuin esimerkiksi biologiaan saataan keskuudessamme suhtautua varsin välinpitämättömästi, ikäänkuin oppi maapallolla olevan elämän kehityksestä ei liikuttaisikaan meitä. Arvellaan, ettei sillä ole käytännöllistä merkitystä ainakaan järjestötyössä. Tämä on väärä käsitys. Järjestötyömme ainoa kestävä pohja on materialistinen elämänsäilytys. Mutta mikä onkaan lujempi perusta materialistiselle käsitystavalle kuin tietoisuus siitä, miten ympärillämme oleva elämä on kehittynyt. Mikä onkaan varmempi tae uskonnollista

taikauskkoa ja harhaluuloa vastaan kuin tieteen silmämme eteen tuoma kuva siitä, miten oma sukumme, ihminen, on kehittynyt. Jutut Aatamista, savikuvan sieraimiin puhalletusta elävästä hengestä ja miehen kylkiluusta tehdystä naisesta saavat silloin sadun arvon mikä niille kuuluukin.

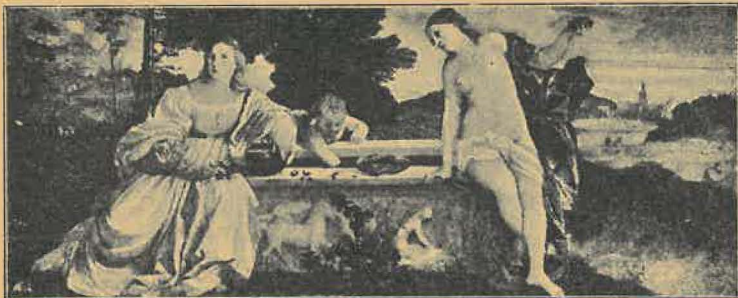
Kun me arvostelemme tarjolla olevia tietoja, leimaavat vastustajamme meidät tavallisesti tiedon vastustajiksi ja halveksijoiksi. Mutta ei ole tiedon vastustaja se, joka tutkii ja arvostelee, hän on oikeaan tietoon pyrkijä. Epäilyksen ja tutkimuksen kautta päästään todelliseen tietoon. Emmekä koskaan kyllin useasti Leninin proletaariselle nuorisolle antamaa ohjetta: *oppikaa*.

Oppilas.

VUODEN 1918 MUISTOT:

Iso korpihauta Valkeakosken lähellä. Haudassa, joka on a'idattu Sääksmäen kunnan toimesta, ei enää ole kuin 15 ammutun ruumiit, muut ovat omaiset kaivaneet ylös ja vieneet kirkkomaahan

Tizian: Rakkauden kaivo

Taide ja yhteiskunta.

Porvarillisen kasvatusekamelskan kouluttama ihminen tuijottaa ihmetellen taiteeseen ja muihin henkisiin elämänilmiöihin, tuijottaa yksityiskohtain täyttämänä mutta vailla kokonaiskatsetta. Hän tuntee joukon taidetuotteita, joukon taiteilijoita, ehkäpä yhden kokonaisenkin maan taiteen ja taiteilijat, mutta kaiken sattuman kaupalla. Marxilaisen koulutuksen saanut sosialisti sen sijaan voi selittää kaikki nämä ilmiöt — taiteen, runouden, tavat, moraalin, uskonnon, tieteen — taloudellisen viljelyksen päällysrakennuksena, ja saa, tarkkaamalla niitä suhteessa tuotantoon, paljon syvemmän käsityksen niistä, saa kansainvälisen yleissilmäyksen.

Mitä taiteeseen tulee, voidaan sitä tarkata ja historiallisesti kuvata monelta eri näkökannalta, mutta taide on kuitenkin ennenkaikkea muotoa ja taidehistoria etukädessä muotohistoriaa. Tässä on tarkoituksena luoda yleiskatsaus taiteen muoto- eli tyylihistoriaan ja osoittaa, miten taide on sidottu aikaansa ja aikansa tuotantosuhteisiin.

Historiallinen aika: Kaikkein enisimmäinen taide minkä tunnemme: bisoonihärkään, mammuttien, peurojen y.m. piir-

Kivikaiverrus myöhemmältä kivilaudelta, esittää kahden heimon välistä taistelua

pääasiassa ornamentteihin. Tämän selitys ei kuitenkaan ole lainkaan salaperäinen. Luolataiteilija oli alkeellinen, huomattavasti yksilöllinen omistaja, joka sai voimakkaan eläintieteellisen havaintokykynsä tuotantotavastaan, metästyksestä. Siirtymäinen asunnon vakinaisuuteen ja — karjanhoidon kautta — maanviljelykseen tylsistytti ulkoista näkemystä ja lujitti kollektiivisen yhteiselämän ja samalla ornamenttikoristelun viettiä.

Vanhan ajan vanhin taide: Egyptin, Persian, Assyrian y.m. on kauttaaltaan feodaalista — tilanhaltijakulttuurin, ruhtinaskulttuurin y.m. taidetta. Ornamenttitaiteesta siirrytään nyt patsastaiteeseen, yhteiskunnan hallitsi-

Egyptiläistä taidetta. Amenhotep IV uhraa auringonjumalalle

Kreikkalaista taidetta.
Polykletos: keihäänheittäjä

in ja heidän ympäristönsä kuvaamiseen. Taiteen tehtävänä on despotismin ylistäminen. Kaikki feodaalikulttuurit ihastelevat määrää, ylellisyyttä. Kuinka tyypillisiä ovat esim. valtaiset kuningashaudat, Egyptin pyramiidit, joita tuhannet orjat ovat pystyttäneet yhden ainoan kunniaksi, taikka vanhan ajan itämaiset kuvat, joissa hallitsijat esiintyvät jumalina ja kooltaan paljon suurempina tavallisia ihmisiä!

Vanhin *kreikkalainen* taide kuuluu vielä samaan suurfeodaalisten vallasolijain maailmaan kuin homerorunotkin. Mutta viidennellä ja neljännellä vuosisadalla ennen Kristusta kehittyi Kreikan taide — tuotantotavan ja luokkataistelun kanssa rinnan — jäykästä feodalismista joustavampaan porvarillisuuteen (Perikleen aika, taiteilijoihin sellaisine kuin esim. kuulu Feidias). Sileitä pylväitä esim. aletaan koristella, ja ruumisihanteesta tulee demokraattis-porvarillinen, sopusoin-
tuinen, eloisa, urheilumiehen keskimääräistyyppi.

Muotohistorian lait ovat kansainväliset. Kaikki kulttuurit kehittyvät samoja teitä: alkeellisesta maanviljelyskollektivismista feodaaliseen despotismiin ja kauppademokratiseen porvarillisuuteen. S.t.s. kulttuurit, jotka ehtivät niin pitkälle.

Egyptin, Intian, Persian, Meksikon, Kiinan, Jaappanin y.m. kehitys pysähtyi feodalismiin, joskin Japanin, Kiinan ja Intian taide on meidän päivinämme kehitymässä porvarilliskapitalistista kautta kohti.

Keskiajan taidekehitys heijastaa alunperin puhtaasti kirkollista kaikkivaltaa eurooppalaisessa kulttuurissa. Tässä hierarkisesti järjestetyssä kollektiivisessä kirkkokulttuurissa, paavi suurena hallitsijana ja ihmiset ankarasti alistettuina tämän ja maailmallisen feodalismimääräysvaltaan, oli yhteistyöskentely tyypillistä taiteessa, missä arkkitehtuuri oli vallitsevana. Plastiikka ja maalaus olivat rakennustaiteen palvelijoita. Tällöin rakennettiin ja somisteltiin kirkkoja, nimettömään ja unohdettujen taiteilijain ja taidekäsityöläisten yhteistoiminnalla, luotiin inhimillisen yhteistoiminnan mestarituotteita, joita kapitalismin vuosisadan yksilöllinen maalaustaide ei ole pystynyt saavuttamaan.

1100-luvulla alkaa kaupunkien ja porvarillisuuden taide, perustanaan käsityö ja kauppa, kirkkokulttuurin kauneusopin linjaa. Tavaratuotannon periaate siirretään taiteen alalle. Taiteella on uusi yleisönsä ja kirkkokulttuurin yhteistaiteesta siirrytään uuteen, yksilölliseen. Tullaan maalaustaiteeseen, joka pohjautuiksen arkkitehtuuriin.

Keskiajan taidetta:
Reimsin tuomiokirkko

Renessanssi. Michelangelo: Hatamin luominen

Michelangelo: Mooses

1400-luvulla joudutaan *renessanssiin*. Se on alkavan rahatalouden aikaa, selväpiirteistä kaupunkikulttuurin, kauppaporvariston aikakautta. Rahojen, tavarain omistaja on kaikki kaikessa, koko kulttuuri siirtyi keskiaikaisesta ritariromantiikasta ja uskonnollisesta mystiikasta häikäilemättömään maailmallisuuteen, realismiin, älyperäisyyteen, siirrytään yhteistyöskentelystä yksilöllisyyteen. Ollaan vallankumousajassa, joka on häikäilemättömämpi kuin mikään aikaisempi ennen meidän aikaamme. Taiteessa jumaloidaan voimaa, ihmisruumiin alastonta upeutta. 1300-luvulta lähtien alettiin käyttää eläviä malleja. Renessanssilla on valtaisa henkinen viljelyksensä, taiteen suurmiehiä sel-

laisia kuin Rafael, Leonardo da Vinci, Michelangelo, Botticelli, Tizian, Correggio j.n.e. Taidetta suosivat eritoten Italian rikkaat porvarilliset kaupunkitasavallat, jotka olivat rikkastuneet itämaisella kaupalla.

Barokki. Rubensin toinen puoliso ja hänen poikansa. Rubensin maalaus

Mutta porvaristo ei ole vielä kylliksi vahva tuhotakseen feodalismaa. Täten voi aateliston sisälliskahakoista luontunut *monarkia* koota kansallisia yhteyksiä ja säilyttää yksinvaltansa monta vuotta pitämällä taloudellisessa tasapainossa toisiaan vasten tuotantonäkökannalta ohielänyttä aatelistoa ja nousevaa, mutta ei vielä poliittisesti kylliksi vankkaa kauppaporvaristoa. Tämä kausi sattuu tietysti eri maissa eri aikoihin, kuten kaikki historialliset kaudet.

Monarkistisella itsevallan kaudella on kaksi tyyppillistä kulttuurihistoriallista osaa: *barokki* ja *rokoko*. Barokki on kohoavan monarkian aikaa, jolla on syvät juurensa Ludvig XVI ranskalaisessa kuningasvaltiossa, mutta varsinkin Espanjan Karl V aikaisessa keisarivallassa, joka oli niin suuri, että "aurinko ei koskaan siinä laskenut". Barokki on pöyhistele-

Rococo. Boucher: Venuksen riemukulku

vää, katoollis-uskonnollista, sen suunnattoman suurissa tauluissa vilisee valtaisia viittoja, kähäräperuukkeja ja jäykkiä kultakirjopukuja. Espanja oli Amerikan löydön jälkeen maailman kauppakeskus. Tyypillisiä barokkimaalareja olivat Velasques, Rubens, Tintoretto, Lebrun, Hals y.m. — *Rokoko* taas on laskevan yksinvallan taidetta, millä on voimakas porvarillinen leimansa. Sievistelevä, eroottinen, paimenidyllinen. Sen aiheina ovat jo tupakkapiiput, kaalinpäät, kuparikastrullit, pikkuporvarillinen perhetunteellisuus. Se uhkuu nuorta porvarillista terveyttä. Maailmankuulut nimet sellaiset kuin Watteau, Boucher, Reynold, Gainsborough ovat rokoko-kulttuurin keskeisiä mestareja. Varhainen alankomainen kauppaper-

varisto on protestanttis-mielikuvituksettoman, naturalistisen taiteensa Rembrantin kera.

Porvarisvalta alkaa Englannissa, missä porvarisluokka voittaa poliittisesti jo 1650. Englannista tulee maailmankeskus Espanjan kauppavallan sortuessa ja kauppakapitalismin muuttuessa teollisuuskapitalismiksi. Sen kauden englantilaisen taiteen tyypillinen edustaja oli moralisoiva Hogarth. Ranskan vallankumouksella taas oli virallinen porvarismaalarinsa Davidissa. Nuori porvarillinen taide, kuten vastaava kulttuuri ylipäänsäkin, palasi takaisin porvarilliseen kreikkalais-roomalaiseen antiikkiin ja etsi esikuviaan tämän sankarikuvista. Tämän varhaisen porvarillisen taiteen kautta kutsutaan *klassisismiksi*. (Kuva IX.) Taide muuttuu yhteiskuntapoliittiseksi tendenssipyrkimykseksi ja on järkeilevän ikävää. *Empirissä* — porvarikuningas Napoleonin aikuisen kulttuurin taiteellinen ilmaisu — muuttui klassisismi salonkimaiseksi, imehäksi. Tämän jälkeen jakaantui porvarillinen taide taantumuksellissankarilliseksi ja harmittomaksi tunteellis-romanttiseksi, aito pikkuporvarilliseksi, missä kotielämän teeskeilyhurskas idylli tapasi lohdutusta sen johdosta, että teollisuuskapitalismi oli niin armottomasti murskannut porvarisvallan-

Klassismi. Thorvaldsen: Nuoruden jumalatar Hebe

Käthe Kollwitz: Muistolehtinen Karl Liebknechtistä

kumouksen ylpeät lupaukset ”vapaudesta, tasa-arvoisuudesta, veljeydestä”. Porvarisvallankumoukselliset virtaukset elivät kuitenkin vielä taiteilijoissa sellaisissa kuin Delacroix (”Heinäkuun vallankumous”), Courbet ja Daumier, viimeksimainittu kaikkien aikain suurin karrikatyyripiirtäjä, sekä Millet. Vuosi 1848 nostattaa proletariaatin eurooppalaiseksi suurvaltaksi ja alkaa voimakkaasti vaikuttaa taiteen muotohistoriaan. (Alkua tähän oli jo havaittavissa espanjalaisissa Velasquesissa y.m. Espanjan aikaisen villateollisuuden aikana.) Proletariaatti saa myöhemmin myös omia tulkkeja, kuten belgialaisen Meunierin, ranskalaisen Steinlenin, saksalaisen Käthe Kollwitzin y.m.

Porvarillinen kulttuuri siirtyy nyt yhä rajumpaan eritte-
lyyn ja jakautuneisuuteen. Erikoistuva tekniikka johtaa por-

varillisen taiteen *impressionismiin* (impression — vaikutus), täplämaalaukseen ja ”punktismiin”. Näiden suuntain kuuluisimpia nimiä ovat Manet, Renoir y.m.

Finanssi-kapitalistisen tuotannon ja porvarillisen kulttuurin hajaantumisprosessin kera meidän päivinämmä on seurannut kaikellaisten ”ismien” sekasotku taiteessa: futurismi, kubismi, naivismi j.n.e. Kaikki nämä ”suunnat” eivät kuitenkaan ole pelkkää tolkuttomuutta vaan ovat ne joiltakin osiltaan epäilemättä omiaan täydentämään taiteen kehitystä. Nykyinen taidehämmennys on muuten täysin kuvaavaa taloudelliselle hämmennystilalle: sota- ja kriisivuosien kaaosta tuotannossa ja kulttuurissa.

Lopuksi on meillä edessä tulevaisuus — *työväenluokka* ja sen taide. Uusi luokka, minkä kehitys on määrännyt astumaan porvarisluokan tilalle tuotannon johdossa, on vielä varsin vähäisessä määrässä kyennyt luomaan omaa taidettaan taikka omaa kulttuuriaan. Proletaarinen taide kulkee vielä muodoltaan porvarillisen taiteen viittomaa tietä. Olisikin epäpsykologista nyt jo odottaa proletaarista kulttuuria ja taidetta esim. Neuvosto-Venäjältä. Mutta ilman epäilystä orastaa jo meidän päivinämmä uusi proletaarinen taide, teollisuuden korostama, rakenteellinen, ei mystillisen muodoton yksilöllinen taide vaan raikkaan henkevä ja naturalistinen kollektiivitaide. Socialistisessa yhteiskunnassa eivät taiteilijat tule olemaan, kuten nykyisi, pienten yksilöllisten ja nurkkakuntaisten näkökantojensa eristämiä eivätkä luo taidettaan vauraille ja sen vuoksi noudata näiden ”makua”, vaan tulee heistä yhteiskuntaihmiä, kauneuden työläisiä yhteiskunnan palveluksessa. Taide, kuten koko yhteiskunnan kulttuuripäälyysrakennus tulee muodoltaan ja sisällöltään olemaan aikansa ja tuotantotapansa

lapsi: yhteiskunnallinen. Ja kun tunnemaailma, minkä tulevaisuuden proletaarinen taide saa systematisoidakseen, on laajuudeltaan ja rikkaudeltaan suunnattoman paljon edellä kaikkien muiden kausien tunnemaailmaa, koituu myös vastaisuuden taiteesta suuruuttaan ja rikkauttaan uhkuva.

T. N.

R. Valker: Nälkä

VAPPUMIELENOSOITUS VALKEAKOSKELLA

Kuva otettu työväen omalta kentältä, joka oli mielenosoituskulkeuden päätekohta

Vuoden 1924:n eduskuntavaalit.

Kirj. V. V.

Huhtikuun 1 ja 2 päivinä toimitetut eduskuntavaalit olivat Suomen luokkataistelun kannalla olevalle työväestölle merkittävät kahdessa suhteessa. Ensimmäinen ne ovat merkittävät siksi, että työväki taisteli näissä vaaleissa ilman puoluetta, ilman järjestöjä ja ilman sanomalehtiä. Toiseksi ne olivat hyvin merkittävät siksi, että kaikki maassa toimivat puolueet sosialidemokraateista kokoomukseen asti olivat vaalitunnuslausekseen ottaneet tämän vailla kaikkia taisteluvälineitä vaalitaisteluun joutuneen työväestön nujertamisen. "Kommunismia vastaan" oli kirjoitettu kaikkien puolueiden vaaliohjelmaan.

Uusiin vaaleihin oli jouduttu siksi, että maalaisliittolainen hallitus 3 päivänä elokuuta 1923 vangituttamalla vuoden 1922 vaaleissa valitun Työväenpuolueen eduskuntaryhmän, oli tehnyt eduskunnan merkityksettömäksi tyngäksi, jonka varaan ei minkäänlainen enemmän asioita ymmärtävä hallitus uskaltanut jäädä. Eduskunnan täydentämiseksi ja samalla lopullisen kuoliniskun antamiseksi "kommunismille" hajotettiin eduskunta ja määrättiin toimitettavaksi uudet vaalit sellaisena aikana, joka oli mahdollisimman epäedullinen työläisille. Vaaleja vaati erikoisella innolla sos.-dem. puolue, joka katsoi nyt kun vasemmistososialistit olivat raudoissa oikein pahasti voivansa heitä lyödä.

Toollerin: „Koneiden murskaajat” Viipurin Työväen teatterissa

Työväen taholta yritettiin kyllä vastustaa uusien vaalien toimittamista ja esitettiin eduskunnan täydentämistä siten, että v. 1922 vaaleissa valitut työväen edustajat vapautetaan vankilasta, että he pääsisivät täyttämään edusmiestehtävänsä. Työväen esityksiä ei tietenkään otettu huomioon ja niin jouduttiin vaalitaisteluun.

Vasemmistososialisteilta puuttuivat näissä vaaleissa kaikki ne välineet, joita vaalitoimintaan osaaottamiseen tarvitaan. Vasta sen jälkeen, kun eduskunnan hajotusmääräys jo oli tullut tunnetuksi, ryhtyivät työläiset eri puolilla maata toimenpiteisiin edes jonkinlaisen vaalitoiminnan järjestämiseksi. Helsingissä perustettiin Suomen Työväen Keskusvaalikomitea, jokaisen vaalipiirin keskuspaikkaan Piirivaalikomitea ja useille suuremmille paikkakunnille myöskin paikalliset vaalikomiteat. Edustajachdokkaat asetettiin n.s. järjestöäänestyksellä, siten, että jokainen järjestynyt työläinen sai jäsenkirjaa näyttämällä ottaa osaa äänestykseen huolimatta siitä, mikä hän oli puoluekannaltaan. Tällainen äänestys ei tietenkään vastaa puolueäänestystä, mutta on se kuitenkin parempi kuin se, että vain joku komitea ehdokkaat asettaa, kuten porvariston keskuudessa on tapana.

Varojen hankkimiseksi vaalitoimintaa varten vetosi sama järjestyneitten työläisten kokous, joka valitsi keskusvaalikomitean, kaikkiin työläisiin ja työväenjärjestöihin kehoittaen niitä taloudellisesti tukemaan vaalitoimintaa. Tämä kehoitus ei kaikkunutkaan kuuroille korville. Painsi voimakas liike päiväpalkan lahjoittamiseksi vaalirahastoon. Taas

kerran osoittautui kuinka uhrautuviaisia työläiset yleensä ovat, sillä heti ensimmäisinä päivinä vaalikomiteoiden perustamisen jälkeen olivat ne saaneet vastaanottaa useita satoja päiväpalkkalahjoituksia. Järjestöjen taholta toivottu avustus jäi sensijaan paljon pienemmäksi kuin oletettiin. Väärä puolueettomuuskanta oli sokaissut useimpien kokonaan vasemmistolaisten järjestöjenkin käsitykset niin, että ainoastaan aniharvat järjestöt tekivät rahastoistaan lahjoituksia vaalitoiminnan hyväksi.

Varoja saatiin koolle niin paljon, että voitiin palkata muutamia vaalipuhujia. Kaiken kaikkiaan lienee eri vaalikomiteoiden palveluksessa koko maassa ollut yhteensä 30 vaalivalistajaa, joiden toimi-aika vaihteli 1—4 viikkoon. Varsinaisen vaalilehden perustamiseen eivät varat riittäneet. Painettu sana täytyi kokonaan korvata lentolehtisillä, joiden levitys oli suuressa määrin sattuman varassa. Yhteensä julkaisivat eri vaalikomiteat kymmenen lentolehtistä ja yhden kuvallisen plakaatin. Kuinka suurelle määrälle ihmisiä niitä levitettiin, ei ole tunnettua, mutta kymmenet tuhannet työläiset koko maassa epäilemättä saivat niihin tutustua, koska he osasivat äänestää sosialistisen työväen ja pienviljelijäin listoja.

Tähän sitten sosialistisen työväen vaalitoiminta suuremmaksi osaksi rajoittuikin. Vaalikokouksia, joilla tavallisesti on niin suuri merkitys työväen vaalitoiminnassa, ei nyt voitu useassakaan paikassa järjestää. Sos.-dem. puoluejärjestöt, joiden hallussa ovat työväentalot, kieltäytyivät useissa paikoissa vuokraamasta niitä sosialistisia vaalikokouksia varten. Toisissa paikoissa taas viranomaiset estivät kaiken vasemmistolaisen vaalivalmistelutoiminnan ettei, kuten Iltalehtikin kerskuen totesi, edes työväen vaaliohjelmaa saatu kansalle esittää.

Näin pienillä voimilla ja alkeellisilla välineillä kävi vasemmistolainen työväki vaalitaisteluun. Tarkastakaamme nyt vertauksen vuoksi vihollisten: porvariston ja sos.-dem. puolueen taisteluvoimia.

Sos.-dem. puolueella oli käytettävissään 15 sanomalehteä ja suuri puoluejärjestönsä, joka hallitsee m.m. melkein kaikkia työväentaloja. Sillä oli suuria rahastoja ja vankkoja taloudellisia laitoksia, jotka voivat sadoilla tuhansilla tukea puolueen vaalitoimintaa. Lisäksi sillä oli suuret joukot rikkaita suosijoita, joilla on leikin asia uhrata tuhansiakin markkoja sos.-dem. vaalitoiminnan tukemiseksi. (Vaalitoiminnan rahoittamiseksi on sos.-dem. puoluetoimikunta tehnyt varakkaiden kannattajiensa kanssa sitoumuksen siitä, että nämä luovuttavat puolueen rahastoon joka vuosi viiden vuoden aikana 25—1,000 mk. kukin.)

Niin suuret määrät oli sos.-dem. puolueella varoja käytettävään,

Tollerin: „Koneiden murskaajat” Viipurin Työväen teatterissa

että puolueen lehtiä lähetettiin maaliskuun ajan ilmaiseksi kaikille täysi-ikäisille, jotka eivät olleet varmoja porvareita tai vasemmistososialisteja. Yksin tähän vaalitoiminnan haaraan käytettiin varoja ainakin kymmenkertaisesti se määrä, mitä vasemmistososialisteilla oli koko vaalitoimintaansa varten käytettävissä.

Sos.-dem. puolueen palveluksessa olleiden vaalipuhujien lukumäärästä on vaikea saada täyttä selvyttä näin sivulta käsin. Puolueen sanomalehdissä tiedoitetiin n. 100 puhujan matkoista, todellinen lukumäärä nousee paljon suuremmaksi. ”Pohjolan Työmies” kertoo, että Oulun eteläisessä piirissä ”useimmat edustajaehdokkaat” olivat vaaliagitaattoreina ja ”lisäksi muitakin, vaikkakaan siitä ei ole suurta porua pidetty”. Oulun eteläisessä piirissäkin oli siis sosialidemokraateilla ainakin kymmenkunta puhujaa, jotka eivät sisälly e.m. 100 puhujan joukkoon. Samanlaisia salaisia puhujia, joista ”ei ole suurta porua pidetty”, oli tietenkin suuret joukot muissakin vaalipiireissä, joten sos.-dem. vaalipuhujien kokonaislukumäärä on ollut lähempänä kahta kuin yhtä sataa.

Sos.-dem. puolueen taholta julkaistuista lentolehtisistä ei meillä ole numeroita, eikä niillä suuren sanomalehdistön rinnalla olekaan kuin aivan vähäinen merkitys.

Porvariston voimia tarkastellessamme huomaamme, että se voimiensa vahvuudessa voittaa vielä sos.-dem. puolueenkin. Porvaristolla on käytettävänä n. 150 varsinaista poliittista lehteä. Porvarillisiakin lehtiä jaettiin vaaliaikana ilmaiseksi, niin suunnattomassa määrässä, että epävarmoina pidetyille työläisvalitsijoille on ilmaiseksi tullut jopa kolmenkin

Tollerin: „Koneitten murskaajat” Viipurin Työväen teatterissa

puolueen lehtiä useille. Porvariston taholta harjoitetusta suullisesta agitaatiosta on mahdotonta saada selvää, sillä porvarilliset sanomalehdet eivät yleensä julkaise puhujiensa matkasuunnitelmia. Eri porvaripuolueiden agitaattorien lukumäärä nousee kuitenkin useihin satoihin. Lisäksi oli heillä tuhansittain n.s. hiljaisia valistajia, jotka harjoittivat salaista vaaliyllytystä.

Miten suuripiirteisesti porvaristo oli vaalitoimintansa järjestänyt, kuvaa sekin, että kokoomuspuolue oli valmistanut ja painattanut puolueensa vaalitoimitsijoita ja ”hiljaisia valistajia” varten erikoisen ohjekirjankin.

Sekä porvariston että sosialidemokraattien mahtavat vaalikoneistot ja kaikki voimat olivat käännettyt kokonaan vasemmistososialisteja (”kommunisteja”), niinkuin porvarit ja sosialidemokraatit rakastavat sanaa) vastaan, jotka vaaleissa piti kokonaan musertaa. Tämän tarkoituserän puolesta ulvoi kuorossa koko 165 lukuinen sanomalehtilauma, jota vastaan sosialistisella työväellä ei ollut asettaa muuta kuin yksi pieni lehtipahanen (”Tiedonantaja”). Yksinomaan sotaa ”kommunisteja” vastaan huusi myöskin se valtainen agitaattorijoukko, joka pääluvultaan oli vain sata kertaa suurempi kuin mitä sosialistisella työväellä oli käytettävänä.

Näin mahtavalla ylivoimalla kävivät sosialidemokraatit ja porvarit vaalitaistelua vasemmistolaista työväkeä vastaan, jolta, kuten yllä on selostettu, puuttuivat kaikki ne välineet, joita vaalitaistelussa pidetään

Työväen Kirjapaino Oy:n liiketalo: Vaasassa

välttämättömänä. Porvarien ja sosialidemokraattien vaalivoiton toiveet olivat heidän voimiensa mukaiset. Etukäteen he jo varmana asiana julistivat, että "kommunismi", s.o. työväenluokka, tulee nyt näissä vaaleissa kokonaan lyödyksi.

Katsokaamme sitten, miten vaaleissa kävi, miten toteutuivat suuret ennustukset.

Vasemmistolainen työväki sai vaaleissa ääniä yhteensä 91,664 ja valtasi näillä 18 edustajapaikkaa. Kun Työväenpuolueen äänimäärä vuoden 1922 eduskuntavaaleissa oli 128,181, on vasemmistolainen työväki kärsinyt nyt toimitetuissa eduskuntavaaleissa 36,517 äänen menetyksen. Prosentteissa laskien on vasemmistolaisen työväen äänimäärä vuoden 1922 vaaleihin verraten laskenut 28 prosentilla. Edustajaluku on vähentynyt 27:stä 18, eli 33 prosentilla.

Muiden puolueiden eduskuntavaaleissa saama äänimäärä ja edustajaluku selviää seuraavasta:

Sos.-dem.	254,072	(216,861)	äänestäjää,	60 (53)	edustajaa
Kokoomus	166,639	(157,116)	”	38 (35)	”
Edistys	79,863	(79,676)	”	17 (15)	”
Maalaisliitto	177,645	(175,401)	”	44 (45)	”
Ruotsal.	105,723	(107,414)	”	23 (25)	”

Vaalipiirittäin jakaantuvat eri puolueiden saamat äänimäärät seuraavasti:

Vaalipiiri	Sos. työv. ja pien-viij.		S. Sos. Työv. puol.		Edistyspuolue		Maalaisliitto		Kokoomuspuolue		Ruotsalainen puolue		Sosialidemokraattit	
	1924	1922	1924	1922	1924	1922	1924	1922	1924	1922	1924	1922	1924	1922
Uudenmaan .	16,019	25,915	10,346	9,534	2,920	2,921	20,890	19,540	51,661	52,551	39,066	30,160		
Turun eteläin.	10,314	16,295	7,112	7,422	7,765	6,692	16,406	16,085	17,015	15,402	17,320	11,971		
Turun pohj. .	5,999	7,713	4,629	4,559	11,037	9,775	17,514	17,199	—	—	24,975	21,860		
Hämeen etel.	4,351	6,137	5,627	7,005	7,344	4,991	13,487	13,599	—	—	24,343	22,584		
Hämeen pohj.	3,016	3,631	9,538	5,559	—	3,201	13,185	12,398	—	—	28,537	26,202		
Viipurin länt.	5,413	5,485	11,299	10,803	14,496	15,276	21,268	19,022	—	—	22,130	20,143		
Viipurin itäin.	2,146	3,259	6,544	7,546	34,622	33,039	9,374	9,100	—	—	15,203	12,701		
Mikkelin . . .	1,645	2,975	12,327	11,139	6,442	6,377	7,789	7,173	—	—	23,689	21,799		
Kuopion länt.	14,443	19,439	3,773	4,163	14,229	14,941	6,726	6,707	—	—	8,424	6,070		
Kuopion itäin.	779	1,838	2,773	2,329	9,563	10,882	5,128	4,897	—	—	14,957	15,706		
Vaasan itäin.	1,746	3,720	4,258	3,930	10,106	11,033	5,792	5,210	—	—	21,960	18,603		
Vaasan etel. .	5,248	5,866	—	500	9,717	8,432	9,372	8,689	20,665	22,020	3,709	2,814		
Vaasan pohj.	2,552	3,437	—	265	9,997	9,879	6,743	6,562	16,382	17,441	4,289	2,587		
Oulun eteläin.	10,744	13,483	3,140	2,864	21,753	23,905	6,580	6,525	—	—	4,714	3,110		
Oulun pohj. .	6,433	8,088	—	863	13,814	14,113	5,071	3,954	—	—	1,040	551		
Lapin	644	900	201	1,195	—	—	1,929	456	—	—	—	—		
Yhteensä	91,664	128,181	83,232	79,676	174,275	175,401	166,630	157,116	105,723	107,414	254,672	216,861		

Vasemmistolaisen työväen äänimäärä väheni vuoden 1922 vaaleihin verraten kaikissa vaalipiireissä. Enemmän se suhteellisesti on vähentynyt Kuopion itäisessä (57 %), Vaasan itäisessä (53 %), Mikkelin (45 %), Uudenmaan (39 %), Turun eteläisessä (36 %), Viipurin itäisessä (35 %) ja Hämeen eteläisessä vaalip. (29 %). Kaikissa näissä piireissä on vasemmistoäänestäjien lukumäärä vähentynyt enemmän kuin 28 %, joka on keskimäärä koko maahan nähden. Pienin on vasemmistolaisäänestäjien luvun alentuminen ollut Viipurin läntisessä piirissä (2 %). Sitä seuraavat: Vaasan eteläinen (11 %), Hämeen pohjoinen (17 %), Oulun eteläinen (18 %), Oulun pohjoinen (20 %), Kuopion läntinen (24 %), Turun pohjoinen (24 %), Vaasan pohjoinen (25 %) ja Lapin vaalipiiri (28 %).

Eri puolueiden edustajaluku jakaantui vaalipiirittäin seuraavasti:

Vaalipiiri	Sosialidemokr.		Sos. työläiset ja pienv.		S. S. T. P.		Maalaisliitto		Kokoomuspuolue		Ruotsal. kansanp.		Edistyspuolue		Yhteensä
	1924	1922	1924	1922	1924	1922	1924	1922	1924	1922	1924	1922	1924	1922	
Uudenmaan läänin	7	6	3	5	—	—	4	3	9	10	2	1	25		
Turun läänin eteläin.	4	3	2	4	1	1	4	4	4	3	1	1	16		
” ” pohjoin.	6	6	1	2	3	2	4	4	—	—	1	1	15		
Hämeen ” eteläin.	5	5	1	1	1	1	3	3	—	—	1	1	11		
” ” pohjoin.	6	7	—	—	1	—	3	3	—	—	1	1	11		
Viipurin ” läntinen	5	5	1	1	3	4	5	5	—	—	3	2	17		
” ” itäinen	4	3	—	—	10	10	2	2	—	—	1	2	17		
Mikkelin ”	7	7	—	—	1	1	2	2	—	—	3	3	13		
Kuopion ” läntinen	2	1	4	5	4	4	1	1	—	—	1	1	12		
” ” itäinen	5	5	—	—	3	4	1	1	—	—	1	—	10		
Vaasan ” itäinen	6	5	—	—	1	2	2	1	1	—	1	1	10		
” ” eteläinen	1	—	1	1	2	2	2	2	6	7	—	—	12		
” ” pohjoin.	1	—	—	—	1	3	3	2	1	4	5	—	10		
Oulun ” eteläinen	1	—	3	4	6	7	2	2	—	—	1	—	13		
” ” pohjoin.	—	—	2	2	4	4	1	1	—	—	—	—	7		
Lappi.....	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	
Yhteensä	60	53	18	27	44	45	38	35	23	25	18	15	200		

) 130 (

Oy. Savon Kansan liiketalo Kuopiossa

Numeroita pintapuolisesti tarkasteltaessa on edessä vaara, että joutuu tekemään vääriä johtopäätöksiä. Kun vasemmistolaisen työväen äänimäärä laski 36,000 ja sos.-dem. puolueen äänimäärä nousi 37,000, voisi tästä äkkipäätä tehdä sen johtopäätöksen, että vaaleissa on tapahtunut joukkoryhmitys vasemmalta oikealle. Eri vaalipiirien tilastoja tarkasteltaessa selviää kuitenkin, ettei asia ole niin yksinkertaisesti selitettävänä.

Parhaiten tämä käy ilmi tarkastellessamme Viipurin läänin läntistä vaalipiiriä. Sos.-dem. puolueen äänestäjäluku siellä on lisääntynyt 2,000 (10 %). Jos olisi tapahtunut siirtyminen vasemmalta oikealle, pitäisi vasemmistolaisen työväen äänestäjien olla samalla määrällä vähentynyt. Mutta niin ei ole tapahtunut. Vasemmistolaisen työväen äänestäjämäärä oli näissä vaaleissa vain 72 pienempi kuin vuoden 1922 vaaleissa. 2,000 unta kannattajaansa Viipurin läntisessä piirissä ovat sosialidemokraatit saaneet sellaisista joukoista, jotka eivät lainkaan ole ottaneet osaa viime eduskuntavaaleihin.

Samaan suuntaan puhuvat numerot Hämeen läänin pohjoisessa piirissä. Sos.-dem. äänimäärä nousi siellä n. 2,500:lla (9 %) ja vasemmistolaisten alentui n. 600:lla. Täälläkin on siis sos.-dem. puolueen suuremmaksi osaksi tarvinnut hankkia uudet äänestäjänsä muualta kuin entisten vasemmistososialististen äänestäjien joukosta.

) 131 (

Vaasan eteläisessä piirissä on sos.-dem. äänimäärä noussut n. 900:lla ja vasemmistolaisten alentunut n. 600:lla.

Viipurin itäisessä piirissä on sos.-dem. puolueen äänimäärä lisääntynyt n. 2,500:lla ja vasemmiston vähentynyt n. 1,100:lla.

Turun pohjoisessa piirissä on sos.-dem. äänimäärä lisääntynyt noin 3,100:lla ja vasemmiston alentunut 1,700:lla.

Vaasan pohjoisessa piirissä on sos.-dem. puolueen äänimäärä lisääntynyt 1,700:lla ja vasemmiston alentunut 900:lla.

Kaikissa näissä piireissä on sos.-dem. puolueen äänimäärä lisääntynyt paljon enemmän kuin vasemmiston on laskenut. Jos näin olisi tapahtunut koko maahan nähden, olisi sos.-dem. puolueen äänimäärä lisääntynyt kaksi kolmasosa sen, mitä se nyt lisääntyi. Mutta useissa vaalipiireissä ei sos.-dem. puolueen äänimäärä ole lisääntynyt edes samassa määrässä kuin vasemmiston on laskenut. Niinpä Kuopion läntisessä piirissä on sos.-dem. puolue saanut vain n. 2,300 äänen lisäyksen vasemmiston kärjessä 5,000 äänen menetyksen. Kuopion itäisessä piirissä on vasemmiston tappio suhteellisesti suurempi (57 %) kuin missään muussa piirissä. Tästä ei oikeisto kuitenkaan ole päässyt lainkaan hyötymään, sillä sos.-dem. äänestäjienkin lukumäärä piirissä on laskenut n. 800:lla.

Näistä esitetyistä numeroista käy täysin selville, etteivät sos.-dem. puolueen äänestäjien lisäys ja vasemmistososialistien äänimäärän vähenys ole missään suoranaudessa suhteessa toisiinsa. Vaikkakin on uskotavaa, että Sosialistisen Työväenpuolueen entisistä äänestäjistä on näissä vaaleissa osa äänestänyt sos.-dem. puoluetta, on sos.-dem. puolue suurimman osan uusista äänestäjistään kuitenkin saanut sellaisista henkilöistä, jotka vuoden 1922 vaaleissa eivät äänestäneet kumpaakaan työväen puoluetta. Muuten kuin täten ei mitenkään voi selittää sitä, että, kuten yllä on osoitettu, sellaisissakin piireissä (Viipurin länt. ja Hämeen pohj. y.m.), joissa vasemmistolaisten äänimäärä ei ole kuin vähän laskenut, sos.-dem. puolue kuitenkin on saanut tuhansia äänestäjiä lisää. Täytyy olettaa, että myöskin niissä piireissä, joissa vasemmistolaiset ovat kärsineet suurempia tappioita, sos.-dem. puolue on vetänyt itselleen yhtä suurella määrällä uusia kannattajia ennen vaaleihin osaaottamattomista joukoista kuin sellaisissakin piireissä, joissa vasemmiston tappiot ovat pienemmät.

Edelläolevan perusteella uskallamme jokseenkin suurella varmuudella vetää sen johtopäätöksen, että vasemmistososialistien äänimäärän väheneminen näissä vaaleissa ei suuremmaksi osaksi ole aiheutunut siitä, että

Oulun I. Työväen Kirjateollisuus Oyn liiketalo Oulussa

entiset vasemmistolaiset olisivat antaneet äänensä sos.-dem. puolueelle, vaan siitä, että entiset vasemmistososialistiset äänestäjät ovat nyt suurin joukoin olleet pois vaaleista.

Edelläesitetyistä numeroista näemme, että työväenliikkeen vihollisten suuret voiton toiveet vaaleissa täydellisesti romahtivat. Työväenluokkaa ei voitu nujertaa. Suunnattomasta ylivoimastaan ja rajattomista apulähteistään huolimatta porvarit ja sosialidemokraatit tosiasialisesti kärsivät vaaleissa tappion. Tämän tosiasian useat porvarilehdet vaalien jälkeen alakuloisella mielellä tunnustivatkin. Niinpä kirjoitti "Suunta" (17 p. huhtik.):

"Eduskuntavaalit ovat ohitse. Niissä piti ratkaistaman, miten paljon kommunisteja, yhteiskunnallisen ja valtakunnallisen vallankumouksen valmistelijoita, Suomen kansa on valitseva edustajikseen vielä sen jälkeen, kun edellisen eduskunnan koko kommunistinen ryhmä oli pidätetty ja asetettu syytöseen valtio- ja maanpetoksellisesta toiminnasta. Vaalien tulos tässä suhteessa oli se, että kommunistien edustajamäärä aleni 27:stä 18:aan.

Tämä tulos itse asiassa on sellainen, että jos joku porvarillinen kansalainen leimaisi sen erikoisen suureksi ja loistavaksi vaalivoitoksi, täytyisi häntä syyttää naivisuudesta. Niihin edellytyksiin nähden, joilla kommunistit kävivät vaalitoimintaansa, täytyy näet päinvastoin todeta, että juuri heille itselleen oli tulos, ainoastaan yhden kolmanneksen menetyksellä edustajapaikoissa, loistava. Heidän valtiopetoksellinen sanomalehdistönsä oli syytteen joutuneena estetty ilmestymästä, joten puolue oli vain muutamana pienen, puoleksi kaunokirjallisen lehtijulkaisun varassa vaalipropagandassaan; puolueyhdistysten toiminta oli puoluetta kohdanneen syytteen johdosta tullut ainakin hankalaksi, joskaan ei viranomais- ten velttouden ja hallituksen epäroinnin vuoksi aivan kokonaan mahdotto- maksi; varoja näyttää puolueella olleen tavallista hiukemmin käytettä- vissä vaalitoimintaan ja puoluetoimitsijoita vain puuttellisessa määrässä j.n.e. Ja kuitenkin puolue vei vaaleissa lävitse eduskuntaan kokonaista 18 edustajaa! Vaalit osoittavat, että ainakin noin kymmenessä osassa Suomen kansaa on kommunismilla varma kannatuksensa ja että vielä toisessa, ehkä yhtä suuressa osassa kansaa mielipide konjunktuurien mukaan on valmis hypähtelemään sosialismin ja kommunismin välillä.” — (Kursiveeraus kirj.)

”Amulehti” (9 p. huhtik.) lausui samasta asiasta:

”Jonkun verran surkeutta vähentää se, että kommunistien voimasu- hteet ovat pienentyneet. Mutta kuka takaa, ettei se ole ohimenevää laatua ja johtunut siitä, että heitä vastaan viime elokuussa ryhdyttiin tu- netuihin toimenpiteisiin. Ettei kuitenkaan tämantapaisilla toimenpiteillä suuria saada aikaan, siitä on todistuksena se, että kommunistinen ryhmä palaa takaisin eduskuntaan, joskin vähän entistä pienempänä.” — (Kur- siveeraus kirj.)

”Karjala” kirjoitti (12 p. huhtik.):

”Olihan kommunistien virallinen vaalitoiminta rajoitettua, sillä heillä ei ollut käytettävänä säännöllisesti ilmestyviä sanomalehtiä, heidän kir- japainonsa olivat suljetut, eivätkä he agitatsioonikokouksiensaakaan saaneet täysin vapaasti pitää. Vaikka viranomais- ten valvonta ei voinut olla kylliksi tarmokasta, niin olivat kommunistien mahdollisuudet sittenkin rajoitettuja. Kaikesta huolimatta saivat he vaaleissa noin 90,000 ääntä.” — (Kursiveeraus kirj.)

Tukholmalainen ”Aftonbladet” kirjoitti (16 p. huhtik.):

”Jos Suomen vaaleista mielitään panna merkille jotakin, niin jää täksi tarkkaan ottaen se, että Suomen kansa on pysynyt muuttumatto- mana. Kommunisteilla on tosin merkittävänä tappioita ja soialide- mokraateilla voittoja, mutta ne ovat pientä kantavuutta, ja kaikkein kum- mallisinta on, että kommunismi on osoittanut noin merkillistä elinvoimaa ja toimintakykyä. On näet muistettava, että koko heidän kansanedustaja- ryhmänsä on istunut vangittuna kahdeksan kuukautta, samaten kaikki muut johtajat, että kaikki heidän lehtensä on lakkautettu, että heidän jär- jestönsä on hajoitettu ja että kaikkia heidän toimenpiteitään pidetään tarkasti silmällä. Tällaisten olosuhteiden vallitessa on kerrassaan kum-

mastuttavaa, että sosialidemokraatit voittivat niin harvoja edustajapaik- koja kommunisteilla, niin perin hartaasti kuin he ponnistelivatkin.” — (Kursiveeraus kirj.)

Nämä porvarilehtien surumieliset toteamiset ovat työväelle sangen rohkaisevia. Ne osoittavat sosialistisen työväenliikkeen sisäistä voimaa, jota eivät mitkään pakkotoimenpiteet voi murtaa. Vuoden 1924 eduskun- tavaalien tulos on niissä olosuhteissa, missä se on saavutettu miltei ennen- kuulumaton koko maailmassa. Suomen työväellä on sen johdosta syytä iloita, samalla kun se voi toivorikkaana katsella tulevaisuuteen.

VUODEN 1918 MUISTOT:
Varkauden hautapatsas, jonka porvarit ovat hävittäneet

YRJÖ MÄKELIN
L. Vickbergin piirros

Yrjö Mäkelinin viimeinen työkausi.

On vaikea kirjoittaa Yrjö Mäkelinistä niinkuin tahtois. Tuntee sanansa niin heikoiksi ja kynänsä niin kompastelevaksi, sillä tätä voimakasta persoonaa ja hänen elämäntyötään muistellessa tulee mieleen myös hänen kuvarikas kielenkäyttönsä ja kauniit, selväpiirteiset, ikäänkuin kallioon hakatut lauseensa, jossa kuitenkin aina sykähteli elämä, hänen itsensä ja luokkansa kärsimysten kirkastama maailmankatsomus ja horjumaton vakaumus asiansa oikeuteen ja lopulliseen voittoon.

Tämä oli niiden pääsisällys, niiden sielu ja henki. Mutta juuri sen tahtovat hänen vihollisensa niiltä kieltää. He leimaavat sen teeskentelyksi. Sankarillisesti taistelleen toverimme toiminnan hedelmällisimmän kauden, sen ajan, mikä kului hänen vankilasta pääsemisestään hänen viimeiseen kuoletta-vaan vankeuteensa, he uskottelevat erehdykseksi, niin korjaamattomaksi erehdykseksi, ettei siitä ollut muuta pois pääsyä kuin turvautuminen itsemurhaan. Näin kyynillisen häikäilemättömästi selittää esimerkiksi sos.-dem. puolueen sihteeri Taavi Tainio Yrjö Mäkelinin kuoleman mysteerion puolueensa vuoden 1924 kalenterissa. Mikä on tarkoituksena tällaisella asian tulkitsemisella? Totuudenko etsiminen? Ei, vaan oman puolue-edun ajaminen, yritys käännäyttää työläisiä Yrjö Mäkelinin osoittamalta luokkataistelun tieltä omalle työväenasian petturuuden polulle.

Saamme olla kuitenkin varmat siitä, että Suomen luokkatietoiset työläiset ovat antaneet Tainion häväistyskirjoitukselle

sen tuomion, minkä rehelliset ihmiset yleensä antavat jokaiselle konnantyölle. Heidän kokemuksensa ja luokkavaistonsa sanoo, ettei Tainion puhe ole totta. He tuntevat, että Yrjö Mäkelin joka kirjoituksessaan puhui sitä, minkä hän itse tunsikin oikeaksi, että hän ikäänkuin lahjoitti niissä sydänvertaan työläislukijoille, rohkaistakseen kapitalismin orjuudessa nääntyviä luokkaveljiään ja tukeakseen heitä siinä taistelussa, jonka hän oli oppinut tuntemaan ainoaksi tieksi valoisampaan yhteiskuntaan. Juuri siksi työväki häneen uskoi ja porvaristo häntä niin sammuttamattomasti vihasi.

On mahdollista, että Yrjö Mäkelinin kuolema jää ikuisen salaperäisyyden varjoon. Yksi asia kuitenkin on selvä, nimittäin se, että sosialidemokraattien selitys Mäkelinin muka tuntemasta erehdyksen umpikujasta on kaikkea todellisuuspohjaa vaille oleva tuulesta temmattu väite. Mutta antakaamme tosiasioiden, s.o. Mäkelinin viime elinpäivien toiminnan ja hänen omien sanojensa puhua.

Kuvaavimpia hetkiä Mäkelinin elämästä on varmastikin se talvinen ilta, jolloin hän neljää vuotta kestäneen "valtiopetos"-vankeuden jälkeen astui junasta Oulun asemalle. Pariin tuhanteen nouseva työläisjoukko odotti jännityksellä rakastamaansa toveria ja johtajaa. Odottajain kesken kävi vilkas keskustelu. Puhuttiin:

— Miten lienee porvariston pitkä vankilapiina toveriimme vaikuttanut?

— Niin, kestäneekö vielä, kun vaimonkin sieppasi porvaristo ahnaisiin vankiluoliinsa?

— Ei edes neljän vuoden raskaan eron jälkeen annettu elämäntoveriaan ja taistelukumppaniaan tavata.

— Pelkäsivät kai, että vaimo agiteeraisi miehen kommunistiksi!

— Niinpä kai. Turha pelko, kyllä hän on hyvä agiteeraamattakin

Vihellys, juna saapuu, arvelut keskeytyvät, odotettu toveri astuu junasta. Tuntee hänet muusta joukosta tuntematonkin: ryhti suora, pää pysty, katse tarkan arvosteleva, nenän piirteet voimakkaat, ikäänkuin vainuiksi ilmaa: onko vihollisia vaiko ystäviä. Eivät suotta ole sosialidemokraatit hänelle leijonan päätä kuvanneet. Hän näkee merenä liikkuvan ystäväjoukon. Se uskoo häneen ja hän uskoo siihen. Hän — yksilöllisen ajatuskannan miehenä pidetty ja siitä moitittukin — näkyy iloitsevan päästessään osaksi tuota työläisvirtaa. Hän on heti löytänyt paikkansa rintamassa. Sen hän ilmaiseksikin vielä samana iltana toveripiirin illanvietossa. Ei hän syrjään jää epäröimään ja isänmaan antamaa kurjaa vapautta säästämättä kuluttamaan, niinkuin monet muut vankilasta päässeet ovat tehneet. Hän tuntee jo vankilan muurien sisäpuolella ratkaisseensa suhteensa esiintyviin työväen puoluevirtauksiin ja lausui nyt, että arvokkain lohdutus näännyttävässä vankeudessa oli tietoisuus siitä, että oli niin suuri määrä tovereita, jotka todella ja rohkeasti taistelivat, taistelivat heidänkin puolestaan. Hän sanoo olevansa iloinen siitä, ettei Pohjolan työväestö ole eksynyt oikealta luokkataistelun tieltä. Yhdessä sen kanssa hän tahtoo toimia, hän on valmis asettumaan taistelupaikalle, mikään ei voi häntä siitä kääntää pois.

— Oikein toveri, luottamuksemme ei ollut turha, sanoivat monet, ja liiketuksen kyynel uhkasi kohota monen työn raatajan silmäkulmaan.

— Hän on meidän miehiä, lausuttiin toisilleen mielihyvin.

Ja se hänestä tulikin. Häntä itseään näkyi vähäsen kummastuttavan, kun tämän hetken jälkeen meikäläisissä piireissä pidettiin aivan kuin luonnostaan seuraavana, että hän alkaa työnsä meidän keskuudessa. Mitään pyyntöjä siihen suuntaan

Yrjö Mäkelin työpöytänsä ääressä.

ei siis katsottu tarvittavan. Sosialidemokraatit sen sijaan koetivat taukoamatta pyydystä häntä, hänelle tarjottiin jos joi-takin helppotöisiä ja hyväpalkkaisia toimia; luottonsa kadot-tanut liike tarvitsi hyvää kylttiä. Mutta kaikki kauniit tar-joukset hän hylkäsi ja alkoi, kuten hän sitten itse leikillä lau-sui, ”tunkeutua kommunistipoikasten joukkoon niinkuin sika ahtaimman aidan rakoon”. Hän tahtoi olla rehellinen itsel-leen ja luokkaveljilleen ja taistella sillä rintamalla, jonka hän tiesi oikeaksi, vaikka siinä olikin uhattuna sekä hänen vapau-tensa että henkensä. Vapaaehtoisesti, nuorekkaassa innostuk-

nessaan tahtoi hän ottaa harteilleen äärettömästi voimia kysy-vän taakan. Ensimmäisenä hän oli toimituksessa aamulla ja viimeisenä nähtiin hänet yöllä häärimässä latomossa lehden ulkoasun kauneutta valvomassa. Suuri on hänen työkykynsä ollut ainakin, mutta kaikki, jotka hänet tunsivat, lausuivat, ettei hän vielä koskaan ollut niin suurella hartaudella työtä tehnyt. Tuloksen näkivät lukijatkin. Samaan lehteen voi hän kirjoittaa laajan erikoisartikkelin, terävän alakerran ja vielä hilpeän pakinan.

Mutta Yrjö Mäkelinin toiminta ei rajoittunut vain toimi-tustyöhön. Missä hyvänsä tarvittiin työväen toiminnassa uusia aloitteita, neuvoa ja ohjausta, siellä oli hän. Milloin oli hän ohjaamassa osuustoimintaliikettä työväen etujen tietä kulke-maan, milloin neuvoi hän horjuvia työväen valtuustoryhmiä.

Ja nyt, hyvät lukijat, te olette valmiit ratkaisemaan pää-asiaa. Teidän on vastattava Taavi Tainiolle, voiko ihminen, joka tuntee itsensä niin perinpohjin hairahtaneeksi, ettei hän näe erehdyksestään poispääsemikseksi muuta tietä kuin itse-murhan, voiko sellainen ihminen tehdä kaiken sen, mitä teki toveri Mäkelin. Jos te olette kyllin tutkistelleet itseänne ja tunnustelleet ihmisen luonnetta, niin te vastaatte epäröimättä: Ei! Niin vastaa myöskin kaikki ihmiskokemus ja ihmisen aja-tuselämän tutkimus. Ne todistavat, että milloin ihmisen aate-maailma on romahtanut, silloin romahtaa myös hänen ruumiil-linen ja henkinen tarmonsansa.

Sitä työtä, minkä Yrjö Mäkelin viimeisenä työ kautenaan teki, ei voi tehdä kuin ihminen, jonka aatemaailma on voimakas ja ehyt. Eivät vain eräät hänen syvämietteisimmistä kir-joituksistaan, kuten ”Joulusaarna”, ”Domine, quo vadis?” y.m., vakuuttaneet, että hänen ajatusmaailmansa oli rakennettu lujalle pohjalle, vaan myöskin hänen jokapäiväisessä työsken-telyssä ja keskustelussa lausumansa ajatukset todistivat sitä

samaa. Hän oli ratkaissut suhteensa maailmankaikkeuteen. Hän kehoitti meitä toisiakin ajattelemaan kosmillisesti ja planetaarisesti, s.o. maailmankaikkeutta käsittävästi. Mitä se merkitsee? Ottakaamme vastaukseksi hänen oman elämäntarinansa tarkastelu. Häntä rakastettiin ja vihattiin enemmän ehkä kuin ketään muuta tässä maassa. Hän oli siis siinä suhteessa suuri, ja sen hän tiesi itsekin. Mutta hän tiesi myös, että hän maailmankaikkeuteen verraten oli mitätön tomuhiukkaneen, joka hetken leijailtuaan putoaa, ja kun ihminen noin osaa ajatella suhdettaan maailmaan, voi hän ikäänkuin itsensä ulkopuolelta, maailmankaikkeudesta, rauhallisesti katsella tuon tomuhiukkaneen putoamista, hän voi tyynesti ottaa vastaan minkä kohtalonkäänteeseen tahansa, kun hän vain aatteelleen on ollut uskollinen. Toveri Mäkelinin aate oli työväenluokan voitto ja ihmiskunnan onni ja aseeksi sen saavuttamiseksi hän katsoi *vallankumouksellisen luokkataistelun* ja sille hän oli uskollinen viimeiseen asti, ei vain ulkonaisesti, vaan sisäisesti. Lähimmässä toveripiirissä ihmettelimme useasti, millä ihmeellisellä rauhallisuudella hän puhui siitä hillittömästä porvariston vihasta, mikä joka hetki kuohui häntä vastaan sanomalehdistössä, vieläpä kadullakin. Ilman pienintäkään pelkoa ja hituistakaan tieltään poikkeamatta suhtautui hän kaikkiin porvariston uhkauksiin. Mistä sai hän tämän voiman? Hän sai sen aatteensa eheydestä, juuri siitä, minkä Tainio yrittää häneltä kokonaan kieltää.

Vielä tulkoon julkisuuteen eräs keskustelu, joka Mäkelinillä oli noin kolme viikkoa ennen vangitsemistaan neljän oululaisen toverin kanssa. Keskustelu tapahtui Mäkelinin kodissa, missä hän yksinään kirjoitteli näiden toverien saapuessa.

Oletteko nähneet, alkoi Mäkelin, taas oli kuolemantuomioni lehdessä?

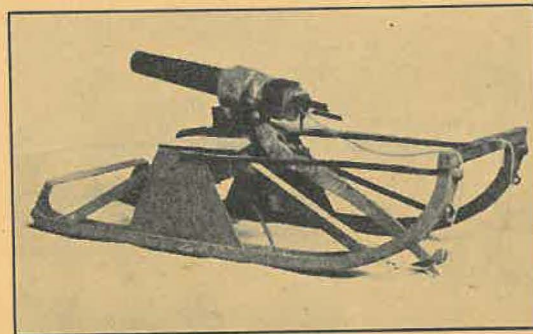
— Kuolemantuomio!

— Kaiku taas kirjoitti, että minut olisi "heitettävä yli laidan". Miten helposti ne sen voisivat tehdä nyt, kun lapset ovat maalla ja olen yksin kotona. Voisihan teistä joku jäädä tänne meille asumaan, ei siksi, että se mitään estäisi. Tappaa ne minut kuitenkin . . . mutta olisipa todistaja. Sillä minä en koskaan soisi, että porvari pääsisi minusta sanomaan, että minä olen itse tappanut itseni . . .

Tähän keskusteluun osaaottaneet henkilöt ovat vielä kaikkien elossa ja voivat nämä Mäkelinin lauseet todistaa.

Tuli sitten elokuun suuri kommunistimetsästys. Paljon kärsinyt toverimme Mäkelin joutui muiden mukana sinne, mihin ei syrjäisen silmä näe. Kun hän saapui siltä matkalta takaisin, oli taas valtava työläisjoukko asemalla vastassa, mutta se oli synkän murheen vallassa. Hän, jonka sydän ennen oli lämpimimminkin sykkinyt, oli nyt kylmänä, kuolleena . . .

K. V. S.

— VUODEN 1918 MUISTOT: Varkauden tykki, jonka nälkäiset työläiset itse valmistivat puolustaessaan kyläänsä valkoisia vastaan

Syksyinen yö.

Se putosi niinkuin paasi —
yön syksyisen painava pimeys, yrmivä yö —
ja kalpean taivaan hohtehen laasi,
ja syyssade pauhaa ja myrsky se käy
ja ikkunaruutuihin oksat ne lyö
kuin haamut joita ei näy.

Ja outoina ääninä myrskyn soinnut ne soivat:
on niinkuin kuulisit ilkkua kylläisen loisen
tai milloin taas kirouksena äännähdys soi sen:
— Jopa kytketty, jatk' uhan ainaisen loivat,
jopa tukittu syvyyden suu, kapinallinen, julkee,
ja vanhassa rauhassa rataansa maailma kulkee! —

Mut oksat ne ikkunoissa,
ne harovat kuin kädet kuumeiset telkien rautaa,
joka taakseen taistelijan elävältään hautaa.
Ah, kenties pünäpihtien jäljet on sormissa noissa,
niin tuskainen kosketus kouran kun luisen on yössä,
niin kouristain kädet kun ovat turhassa työssä!

Mut pisarameri, mi pilvistä lankee,
se kuulostaa kuin parku ja nyhkytys kurjain,
joit' tallasi antura herrain huovien hurjain;
joit' ahdistaa epätoivo ja orpous ankee,
kun teljetty on kodin turva ja huoltaja joukon.
Ihan korvissa kuulet sa itkua raiskatun loukon!

Ja pitkä on pimeys öinen!

Moni ehtii seurata harmaata haamua haamu,
kunis koittavi huomen ei alkavi aamu
ja auringon askarrus taikovatöinen.

Mut pimeään pillat jos ymmärrät hyvin,
vihas nouskoon sen hävityshengille syvin!

K. K.

VALOKUVATTUJA LUMIHIUTAILEITA

Eräs Bentley niminen farmari Yhdysvalloissa ryhtyi vuosia sitten tutkimaan lumihiiutaleita valokuvaamalla. Hän laittoi erikoisia kojeita hiiutaleiden kuvaamista varten. Hänellä oli tuhansittain kuvia. Hän julkaisi niitä muutamissa kuvalehdissä seurauksella, että pitsitehtailijat, koristemaalariilikkeet ja muut senkaltaiset ostivat häneltä kuvia koristemalleina käytettäväksi. Hän heittäkin farminsa hoidon sikseen ja ryhtyi „Jarmaamaan” lumihiiutaleita valokuvalevyille ja ansaitsi siten enemmän kuin viljelemällä maata. Tässä kuvatut ovat jäljennöksiä ja noin 94 ja jopa 3,600 kertaa suurempia kuin luonnollisessa koossa. Tarkastamalla kuvia huomaa, että kaikki eri mallit ovat kuusikulmaisia omalla tavallaan. Kahta samanlaista lumihiiutaletta ei Bentley sano löytäneensä pitkällä kokeiluajallaan. Luonto tuottaa joka luomisteollaan aina uusia ja uusia — jokainen hiiutale, joka putoaa maahan, on toisenlainen kuin kaikki ennen pudonneet. Ainoa yhtenäisyys on se, että ne kaikki ovat kuusikulmaisia.

Työväen raittiusliikkeen vaikea vuosi.

Suomen Työväen Raittiusliitto perustettiin 25 p. maaliskuuta 1914. Se siis täytti nyt kuluneena vuonna 10 vuotta. Tämä merkkivuosi muodostui monessa suhteessa vaikeimmassa vuodeksi liiton historiassa.

Maaliskuussa pidetyt liiton kymmenvuotisjuhlat sujuivat vielä täydessä yksimielisyydessä. Sos.-dem. raittiusmiehetkin, joita yleensä on kovin vähän, antoivat täyden tunnustuksen liiton toiminnalle, jota he pitävät suuriarvoisena. Samat tunnustuksen antajat valmistelivat kuitenkin jo silloin hyökkäystä liittoa vastaan. Heillä oli suunnitelmassa hankkia enemmistö huhtikuun 20—21 p. Tampereella pidettävässä edustajakokouksessa, ja muodostaa liitosta sos.-dem. puoluejärjestö. Tässä tarkoituksessa liittyi joukko sosialidemokraattisia puolueosastoja huhtikuun alkupuolella liittoon saadakseen edustajansa liittokokoukseen.

Liittokokoukseen saapuessaan olivat sos.-dem. "raittiusmiehet" ylen varmoja voitostaan. Röyhkeästi he ilmoittivat, etteivät he anna mitään arvoa sille varsinaiselle raittiusväelle, joka ei kuulu sos.-dem. puolueeseen. Samoin halusivat he heittää yli laidan ne sos.-dem. puolueen jäsenetkin, jotka olivat työskennelleet Raittiusliiton toimikunnassa. Tällaisella röyhkeällä menettelyllään hävitti sos.-dem. ryhmä itseltään kaiken sen kannatuksen, jonka se muuten olisi voinut kokouksessa saada.

Kokouksen periaatteelliset päätökset tehtiin kuitenkin täysin yksimielisesti. Mutta liittotoimikunnan vaalissa tuli selkkäus. "Sos.-dem. ryhmä" esitti uhkavaatimuksen, että sen pitää saada liittotoimikuntaan viisi henkilöä, joiden viiden joukossa ei ollut liiton entinen sos.-dem. puheenjohtaja ja entinen sos.-dem. rahastonhoitaja, jotka rangaistukseksi siitä, että olivat kunnollisesti toimineet liitossa, olisi nyt pitänyt jättää pois. Tällaiseen uhkavaatimukseen ei kokous tietenkään voinut suostua ja liittotoimikunnan vaali toimitettiin sääntöjen mukaisessa järjestyksessä. Liittotoimikuntaan tuli tällöinkin valittua viisi sosialidemokraattia, mutta joukossa olivat ja vielä suurimmalla äänimäärällä valittuina nämä yli laidan

heitettäväksi tuomitut entisen liittotoimikunnan sosialidemokraattiset jäsenet.

Vaalin tuloksesta "sos.-dem. ryhmä" otti aiheen raittiusliittoa vastaan tähdätyn hajoittamisagitatsioonin aloittamiseen. Tämä agitatsioni aloitettiin heti edustajakokouksen jälkeen ja käytettiin siinä mitä likaisempia keinoja. Unhoittaen, mitä itse juuri joku viikko sitten olivat sanoneet liiton toiminnan suurimerkityksellisyydestä, alkoivat sos.-dem. johtajat ja sanomalehdet nyt parjata sitä kaikella tavalla. Niiden mukaan liiton toiminnasta ei ole ollut mitään hyötyä, se on vain harjoittanut kommunistista agitatsionia, johon se on käyttänyt valtiolta saamansa avustuksenkin. Tällaista ja paljon muuta väitettiin. Lopuksi pitivät sosialidemokraatit uuden raittiusliiton perustavan kokouksen ja perustivat "sos.-dem. raittiusliiton". Minkälainen raittiusliitto se on, sitä kuvaa se, ettei yhtään ainoata raittiusyhdistystä liittoon yhtynyt.

Parjaustoinnallaan ja viinakapitalistien suosiollisella avustuksella saivat sos.-dem. "raittiusmiehet" (joiden johtavina miehinä esiintyivät tunnetut rapajuopot Taavi Tainio, Sasu Punanen ja Vihtori Huhta) aikaan sen, että Raittiusliitolta otettiin pois valtioapu ja annettiin se sos.-dem. "raittiusliitolle". Muutamissa paikoissa viranomaiset lisäksi estivät liiton paikallisosastojen toiminnankin. Raittiusliiton toimikunnasta erosivat kaikki viisi sosialidemokraattia. Kun lisäksi toimikunnan jäsenistä yksi vangittiin, tuli toimikunta vajalukaiseksi.

Liiton taloudellisen aseman muuttuminen ja liittotoimikunnan vajalukisuus pakottivat kutsumaan koolle ylimääräisen edustajakokouksen. Se pidettiin 24 p. elokuuta Helsingissä. Kokouksessa, jossa todettiin, etteivät liittoa vastaan kohdistetut iskut olleet heikentäneet työläisraittiusväen intoa raittius työn tekemiseen, järjesteltiin liiton toimintaa itse kannattavalle pohjalle ja täydennettiin liittoimikuntaa.

Tällä kokouksella voidaan katsoa Raittiusliiton jo päässeen vaikeaman aikansa ohitse. Kokouksen jälkeen on liiton toiminta mennyt ripeästi eteenpäin. Syyskuussa perustettiin liitolle oma äänenkannattaja "Tais-teluun!", joka ilmestyy kerran kuukaudessa. Syksyllä pidettyyn yleiseen raittiusviikon viettoon otti liitto tehokkaasti osaa. Vuoden varrella on liittoon liittynyt lukuisasti uusia osastoja. Kaikista näistä merkeistä voidaan vetää se johtopäätös, että Työväen Raittiusliitto vaikean vuotensa kautta on vain kasvanut ja lujittunut sekä tullut entistä pystyvämmäksi tehtävänsä.

R. M.

Oulun 1. Työväen Kirjateollisuus Osakeyhtiön talo Oulussa. Talossa sijaitsee m.m. Pohjan Voiman toimitushuoneisto

Venäjän esimerkki

*Siellä, missä sorto suurin,
virkavalta vankimpana,
kansa kärsimysten kuurin
perinpohjin painamana,
siellä nousi ensimmäisnä
jättijoukko tuhatpäisnä
oikeutta ottamaan*

*— sortumatta sorron yöhön
vapauteen tiensä raivas. —
Siellä syttyi valovyöhön
ensimmäisnä hengen-taivas.
Siellä kasvoi kansan voima
— uuden ajan asteloima —
mahtajaksi yli maan.*

*Maine työväen Venäjästä
kaikkiall' on kiitämässä,
iki-valon kipinästä
maailman valo syttymässä.
— Työväenjoukon johtotähti
valon vartioksi lähti,
kansa vapaa Venäjän.
Taantumuksen tuma tahti
ajan alhan haastaa kieltä.
Mutta synkän sorron mahti
masenna ei kansan mieltä. —
Eessä esimerkki Venään
ei se uuru yöhön enään,
aina pyrkii päivähän. —*

SVANTTE VUORIO.

Sosialistinen Nuorisoliitto.

Vuosi 1923 lopetti kaksi koko maatakäsittävää nuorisojärjestöä: "Suomen sos.-dem. Nuorisoliiton" ja "Suomen Sosialistisen Nuorisoliiton". Molemmat nämä liitot kaatuivat taantumusaallon uhreina. Ensimmäinen lakkautettiin oikeuden päätöksellä ja viimeksi mainittua kieltäytyivät viranomaiset rekisteröimästä, jonka johdosta se lopetti toimintansa.

Uusi nuorisoliitto perustettiin 2 p. joulukuuta Helsingin ja ympäristön sosialististen nuoriso-osastojen edustajien pitämässä kokouksessa. Oli näet asianlaita niin, että maassa oli toiminnassa noin parisataa mihinkään liittoon kuulumatonta rekisteröityä sosialistista nuorisojärjestöä. Näiden nuorisojärjestöjen yhdyssiteeksi perusti mainittu helsinkiläinen kokous liiton, jolle hyväksyttiin nimeksi Sosialistinen Nuorisoliitto. Samassa kokouksessa hyväksyttiin liitolle seuraavanlainen ohjelma:

"Sosialistisen Nuorisoliiton ohjelma.

Työväenluokan nuorison sivistystason kohottaminen ja sen tietoiseksi tekeminen luokka-asemastaan ja sen veloituksista on Sosialistisen Nuorisoliiton päätehtäviä. Tämän tehtävän toteuttamiseksi liitto järjestää työläisnuorison toimimaan järjestöihinsä ja niissä saamaan alkeet tiedoille ja taidoille, joita työväestä tarvitsee ottaessaan osaa yhteiskunnalliseen ja valtiolliseen toimintaan. Paitsi järjestötoiminnan avulla tapahtuvaa toimintakasvatusta, asettaa liitto suuren merkityksen myöskin varsinaiselle opiskelutoiminnalle, jonka edistämiseksi muodostetaan erikoisia opintopiirejä ja ryhmiä, joissa yhteisesti opiskellen työläisnuoriso saa mahdollisuuden omintakeiseen teoreettiseen opiskeluun tiedon eri aloilla. Samalla liitto tekee voimakasta propagandaa itseopiskelun puolesta ja koettaa vaikuttaa siihen suuntaan, että kaikki ne henkiset kyvyt ja taipumukset, jotka työväenluokan nuorisossa ilmenevät, pääsisivät kehittymään.

UUODEN 1918 MUISTOT:

Hämeenlinnan kuuluisa hautakivi, jonka paikkakunnan työläiset pystyttivät v. 1918 kapinan jälkiselvittelyissä ammuttujen työläisten muistoksi

Työväenluokan nuorison fyysillistä kasvatusta pitää liitto tärkeänä ja järjestää sen edistämiseksi voimistelu- ja urheilutoimintaa jäsenistönsä keskuudessa. Raittiustyön harjoittaminen työväenluokan keskuudessa kuuluu myöskin kiinteästi liiton ohjelmaan.

Sosialistinen Nuorisoliitto kutsuu koko Suomen työtätekevää nuorisoa yhdistymään sen luokkataistelulippujen alle. Liitto on varmasti vakuuttettu siitä, että vain luokkataistelun kautta voi työväenluokka vapautua siitä sordonalaisesta asemasta, missä se kapitalistisen yhteiskuntajärjestyksen vallitessa on."

Liiton virallistuttaminen ei tuottanut mitään vaikeuksia. Se merkittiin yhdistysrekisteriin 17 p. tammikuuta 1924. Järjestöjä liittyi siihen heti kymmeniittäin. Puoli vuotta toimittuaan oli liitossa jo 125 osastoa ja n. 5,000 jäsentä. Vuoden lopussa lienee liiton osastoluku jo 150 ja jäsenmäärä 6,000—8,000 paikoilla.

Kesällä 1924 ryhtyi liitto julkaisemaan omaa äänenkannattajaa "Nuorisoliitto"-nimistä kuukausilehteä. Lehti sai alusta alkaen hyvän

menekin. Tämän virkeäisältöisen nuorisolehden tunki Suomen työläisnuorisio heti omaksi äänenkannattajakseen.

Liitto ja sen alaiset järjestöt ovat vuoden varrella kohtalaisen ripeästi toimineet. Toimintaa on jonkun verran häirinyt viranomaisten mieltävaltaisuus, he kun ovat toisilla paikkakunnilla estäneet sosialististen nuorisjärjestöjen toiminnan. Useimmilla paikkakunnilla on sentään saatu toimia häiritsemättä. Niilläkin paikkakunnilla, joissa viranomaiset ovat ryhtyneet laittomiin toimenpiteisiin, voidaan vaikeudet toiminnan sopivalla järjestelyllä voittaa.

Sosialistisessa nuorisoliikkeessä työskenelevät toverit katselevat kaikista vaikeuksista huolimatta toivorikkaana tulevaisuuteen varmoina siitä, että nuorison järjestämis- ja valistustyö tulee vuosi vuodelta tuottamaan yhä parempia tuloksia huolimatta siitä, miten synkältä se sitten ulkoapäin näyttääkin.

UUODEN 1918 MUISTOT:

Hämeenlinnan punakaartilaiden hautapatsas porvariston hävittämänä

Ammatillisten järjestömuotojen kehityksestä vv. 1912—1924.

Kirj. E. A. Metsäranta.

Ammatilliset järjestömuodot ovat viime aikoina joutuneet suuren huomion alaisiksi. Järjestömuotojen uusimisen vastustajat ovat yleensä leimanneet uudet järjestömuodot kommunistiseksi haihatteluksi, jotka on tahdottu saattaa käytäntöön maailmanvallankumouksen toimeenpanoa silmälläpitäen. Käytännöllisessä toiminnassa on ne tahdottu osoittaa kokonaan mahdottomiksi ja senvuoksi esitetty kaikenlaisia verukkeita uusien järjestömuotojen tielle. Onpa tässä suhteessa menty niinkin pitkälle, että niissä on voinut rikollistakin ja yhteiskunnalle vaarallista. Niinpä m.m. korkeimman oikeuden päätöksessä, koskeva Pohjolan ammattiyhdistysmiesten juttua sanotaan, että korkein oikeus havaitsee selvitetyn, että sen jälkeen kuin Suomen Ammattijärjestön ja siihen kuuluvien alijärjestöjen johto oli liittynyt palvelemaan Suomen sosialistisen työväenpuolueen tarkoituseriä ja näitä järjestöjä oli ryhdytty puolueen perustavassa kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan järjestämään uudelleen, jotta niitä suunniteltua vallankumousta toteutettaessa voitaisiin, työtaistelussa kuriin ja yhteisvastuuntuntoon toteutettuina, käyttää valtiollisina taistelujärjestöinä ja siten uuden yhteiskuntajärjestyksen luomiseen tarpeellisina neuvostojärjestöinä. Tämä korkeimman oikeuden sanonta ei kuitenkaan ole mitään uutta, sillä sosialidemokraattisissa sanomalehdissä ja muussa propagandakirjallisuudessa on ammatillisten järjestöjen uusista järjestömuodoista sanottu aivan samalla tavalla. ”Työväen Tietokirjassa”, jonka Työväen Sanomalehti O/Y kustansi v. 1922, sanotaan m.m., että ”mitä taas järjestömuotojen uusimiseen tulee, niin siinäkin eivät kommunistimme ole saavuttaneet mitään muuta kuin sen, että he ovat saaneet n.s. keskusneuvostojen kautta käsiinsä paikallisen johdon, jonka avulla levitetään kommunismia työväestölle. Ja ainoa syy järjestö-

muotokysymyksen uusimistouhussa onkin ollut kommunismin levittäminen ja maamme ammatillisen liikkeen liittäminen kommunistiseen internationaliin. Sen eteen on koko agitatsioni ja kaikki muu toiminta kohdistettu.”

Useissa muissa kirjoituksissa on työväen ammatillisen liikkeen uudet järjestömuodot tahdottu saattaa huonoon valoon. Yleensä on ne tahdottu leimata työväenluokalle vahingollisiksi, käytännölliseen toimintaan sopimattomiksi ja vain kommunistisia tarkoituksia ajaviksi. Missä määrin näissä vastustajain väitteissä on perää, silviää seuraavasta lyhyestä ammatillisten järjestömuotojen kehitystä käsittävästä selostuksesta.

Työväen ammatillisen liikkeen n.s. uudet järjestömuodot, joista on paljon puhuttu, ovat vuosikymmenisen työn tulos. Jo ammattijärjestön perustamisesta alkaen on kaikissa merkityksellisemmissä ammattiyhdistysväen kokouksissa keskusteltu ja suunniteltu järjestömuotojen muuttamisesta oloja ja työväen taloudellista taistelua vastaavimmiksi. Niinpä jo toukokuun 21—26 p:nä 1912 pidetylle S. Ammattijärjestön edustajakokoukselle esitettiin eri järjestöjen taholta niin paljon järjestömuotojen uusimista koskevia ehdotuksia, että kokous katsoi välttämättömäksi asettaa erikoisen järjestömuotokomitean tutkimaan niitä edellytyksiä, joita järjestömuotojen uusimiseen mahdollisesti oli olemassa. Tämä tällöin asetettu komitea sai työnsä valmiiksi huhtikuulla 1917, jolloin se esitti mietintönsä järjestöjen käsiteltäväksi. Mietinnössä komitea esitti paljon sellaista, joka nykyisissä järjestömuodoissa on otettu huomioon. M.m. komitea mainitsi, että liittojen kehittäminen teollisuusliitoiksi on pidettävä johtavana periaatteena, sillä työnantajajärjestöjä vastaan sillä tavalla voidaan parhaiten taistella. Perusjärjestöihin nähden komitea ehdotti: 1) että kullekin paikkakunnalle muodostetaan kussakin liitossa yksi ammattiyhdistys, joka sitten jakaantukoon ammattiosastoihin ja verstasosastoihin; 2) että eri paikkakuntien ammattiosastot muodostakoot koko maata käsittävän liiton; 3) että kaikki liitot yhtykööt Suomen Ammattijärjestöön; 4) että kukin paikkakunnan kaikki ammattiosastot kehittäkööt keskinäisiä suhteitaan.

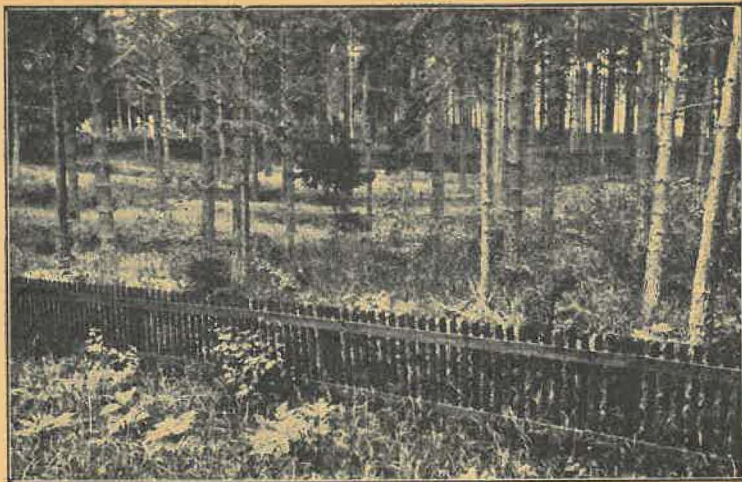
S. Ammattijärjestön toukokuulla 1920 edustajakokouksessa otettiin huomioon ylläselostettu järjestömuotokomitean ehdotus, vaikkakin olojen kehitys pakoitti täydentämään tätä ehdotusta. Tämän vuoksi edustajakokouksen järjestömuotovaliokunta sanookin mietintönsä alussa, että se on ottanut pohjaksi M. Väisäsen laatiman ehdotuksen, ottaen myös huomioon osaksi v. 1912 S. Ammattijärjestön edustajakokouksessa asetetun

toimikunnan laatiman ehdotuksen, Ammattijärjestön toimikunnan ja P. Haulin ehdotukset. V. 1920 ei siis enää sellaisenaan kelvannut se työ, jonka järjestömuotokomitea vuoteen 1917 mennessä oli suorittanut. Mutta kieltää ei kuitenkaan voida, etteikö tällöin suoritettu työ sittenkin ollut varsinaisena pohjana niille järjestömuotopäätöksille, joita v. 1920 edustajakokouksessa tehtiin ja jotka muodostuivat käänteentekeviksi ammatillisten järjestöjemme rakenteessa.

Ammatillisten järjestömuotojen uusimisprosessin voidaan katsoa alkaneeksi v. 1912, mutta varsinaisen uusimisen vasta 1920. Liittojen uusimiseen ei kuitenkaan vielä tälläkään kertaa sanottavammin ryhdytty. Siihen ei ollut edellytyksiäkään, sillä perusjärjestöjen ammattirajojen mukainen rakenne ei edellyttänyt täydellistä teollisuusliittomuotoon siirtymistä, joten se oli hyväksyttävä vain johtavaksi periaatteeksi. Tämä taas puolestaan edellytti sen, että edustajakokouksen oli kiinnitettävä päähuomio perusjärjestöjen uusimiseen, joka olikin välttämätön askel teollisuusliittomuotoon siirtymiselle.

Ammattijärjestön edustajakokouksessa v. 1920 asetettiin sille kannalle, että perusjärjestöjen rakennetta määriteltessä on ensimmäisenä otettava huomioon se, mitä kaikkea lajia työväkeä on. Perusjärjestöiksi ei nykyisin enää voida pitää soveliaina samoja järjestöjä kaikilla aloilla. Tehdasteollisuusaloilla katsottiin vanha ammatittain järjestäytyminen vähemmän soveliaaksi, sillä kunkin työpaikan työväen täytyy toimia mahdollisimman ehyesti eikä hajaantua pikkuryhmiin. Pikkuryhmiin hajautumisen todettiin synnyttävän monenlaisia kahnauksia ja tuottavan vahinkoakin yhteiselle asialle. Ainakin eri ryhmien täytyy olla kiinteässä yhteydessä keskenään, olla jonkunlainen työpaikkajärjestö tai neuvosto, joka pitää yllä kokonaisuutta, sanotaan mainitun edustajakokouksen päätöslauselmassa. Vieläpä kunkin työpaikkajärjestön kaikkine mahdollisine alaosastoineen tulisi kuulua samaan liittoonkin, sanotaan siinä edelleen. Käsateollisuuden ja muilla sellaisilla aloilla, missä työläiset työskentelevät pienissä ryhmissä, katsoi edustajakokous osastottain järjestäytymisen ainoaksi mahdolliseksi. Työpaikkajärjestöt katsottiin tällaisilla aloilla mahdottomiksi toteuttaa, paitsi osastojen alajärjestöinä, jollaisina niitä olisi otettava käytäntöön ja niitä kehitettävä.

V. 1920 pidetyn edustajakokouksen ammatillisia perusjärjestöjä koskeva päätös muodostui siis ylläolevia näkökohtia silmälläpitäen seuraavaksi:

VUODEN 1918 MUISTOT:

N.s. nälkäänkuolleiden hautausmaa Hämeenlinnassa

1) että perusjärjestöiksi tunnustetaan tehdasteollisuusaloilla työpaikkajärjestöt, joiden nimi voi olla osasto työpaikan nimen mukaan tai työhuonekunta, ja joiden muodostaminen jätetään lähemmin asianomaisten työläisten päätettäväksi yhdessä asianomaisten liittojen toimikuntain kanssa, tarvittaessa Ammattijärjestön toimikunnan avustamana;

2) että käsityö- ja muilla sellaisilla aloilla, joissa työ on joko tilapäistä tai työläiset työskentelevät pienissä ryhmissä, tunnustetaan edelleen ammattiosastot työalojen mukaan luonnollisiksi perusjärjestöiksi, joiden alaosastoina mahdollisuuden mukaan toimivat työhuonekunnat ja pyritään toimimaan niiden edelleen vahvistamiseksi.

Tämä päätös antoi ammatillisille perusjärjestöille kokonaan uuden luonteen ja rakenteen. Ne muodostuivat kapitalistista kehitystä vastavimmiksi, josta syystä niitä on moitittukin kommunistisiksi ja väitetty tarkoituksiltaan rikollisiksi.

Perusjärjestöjen uusimisen lisäksi piti v. 1920 pidetty Ammattijärjestön edustajakokous myös välttämättömänä muodostaa perusjärjestöjen paikallisiksi yhdyssiteiksi paikalliset teollisuusneuvostot ja ammatilliset keskusneuvostot. Nämä järjestöelimet ovatkin osoittautuneet välttämät-

tömiksi ja samalla elinvoimaisiksi. Porvaristo on sanonut niitä niiden toimintakykyisyyden vuoksi Venäjältä tuoduiksi vallankumouksellisiksi elimiksi. Paikallinen teollisuusneuvosto muodostetaan siten, että jos samalla paikkakunnalla on useampia saman liiton työpaikkajärjestöjä tai osastoja, perustavat nämä yhdyssiteekseen teollisuusneuvoston, johon kukin työpaikkajärjestö tai osasto valitsee edustajansa vuosittain. S. Metalliteollisuusliiton liitossa on tällainen järjestäytyminen jo täydellisesti toteutettu. Ammatilliset keskusneuvostot taas muodostuvat siten, että sellaisilla paikkakunnilla, missä on paljon eri liittojen alaisia osastoja ja paikallisia teollisuusneuvostoja, perustetaan ammatillinen keskusneuvosto, johon jokainen liittynyt osasto tai teollisuusneuvosto valitsee edustajansa vuodeksi kerrallaan. Keskusneuvostojen tehtävänä on käsitellä ja tehdä ehdotuksia sellaisista yhteisistä asioista, jotka koskevat kaikkien töiden aloilla toimivia osastoja, hoitaa yhteistä valistustyötä paikkakunnalla, toimeenpanna luentokursseja, milloin se on soveliaista, valvoa yleisempiä työriita-asioita paikkakunnalla ja tehdä niistä esityksiä liittojen osastoille ja teollisuusneuvostoille ollen niiden kanssa vuorovai-
kutuksessa, kutsua koolle kaikkien osastojen yhteisiä kokouksia, milloin se osoittautuu tarpeelliseksi yleisen mielipiteen pikaiseksi selville saamiseksi joissain asioissa, sekä valmistella asioita niille.

Ammatilliset keskusneuvostot saavat toimintaohjeensa Ammattijärjestöltä, jonka alaisia järjestöjä ne varsinaisesti ovat. Aluksi keskusneuvostot ovat menneet muutamiin omavaltaisuuksiin, mutta toiminnan vaikiutuessa tulevat ne vähitellen poistumaan, kuten suurelta osalta on jo tapahtunutkin.

Nämä v. 1920 edustajakokouksessa tehdyt järjestömuotopäätökset ovat siis se kivijalka, jolle teollisuusliitot ovat muodostuneet ja tulevat muodostumaan. Vielä ei kylläkään ole järjestömuodoissa päästy täysin "selville vesille", sillä ammattirajojen mukainen järjestäytyminen tekee vieläkin osittaista haittaa. Kaikki liitot, vaikka ne ovatkin muodostuneet teollisuusliitoiksi, eivät vielä ole poistaneet työpaikkajärjestöjään toisten liittojen alaisilla työmailla. Mutta sitä mukaan kuin toukokuun 21—25 p:nä v. 1923 pidetyn Ammattijärjestön edustajakokouksen järjestömuotopäätös, joka täydentää edellisessä edustajakokouksessa tehtyjä päätöksiä, tulee toteutetuksi, poistuvat ristiriitaisuudet ja samalla ammatillinen järjestäytyminen. Kun perusjärjestöjen uusiminen oli jo suurelta osalta suoritettu, oli edustajakokouksella mahdollisuus vetää teollisuusliitoille selvät rajat. Kaikissa kohdin ei edustajakokous kuitenkaan voinut

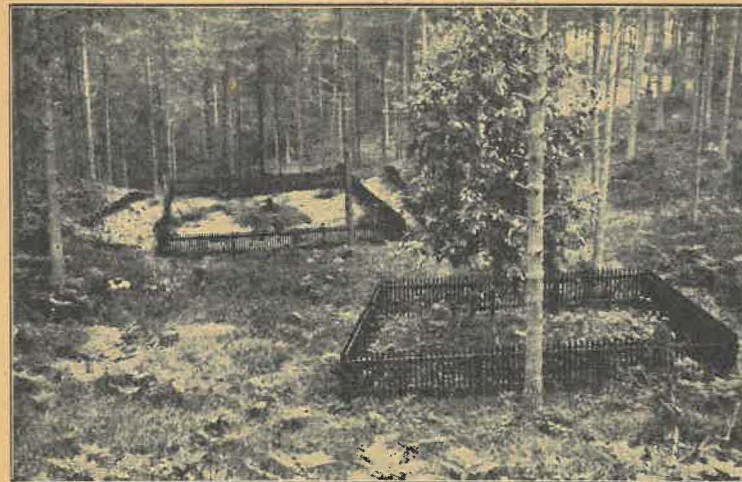
mennä kyllin pitkälle, mutta pääasioissa voidaan tämän kokouksen päätöstä, kun perusjärjestöjen uusiminen otetaan huomioon, pitää järjestömuotokysymyksessä ratkaisevana.

Toukokuulla 1923 pidetyn Ammattijärjestön edustajakokouksen järjestömuotopäätöksen mukaan tulee vastaisuudessa olemaan vain 12 liittoa, nimittäin: puuteollisuustyöväen, rakennusteollisuustyöväen, paperiteollisuustyöväen, metalliteollisuustyöntekijäin, kirjateollisuustyöntekijäin, elintarvetyöntekijäin, kutomateollisuustyöväen, vaatetusteollisuustyöväen, nahkateollisuustyöväen, kuljetustyöntekijäin, maatyöväen ja lasi-, savi- ja kemiallisenteollisuuden työväen liitto. Tämän päätöksen mukaan tulee useita liittoja lakkauttaviksi, kuten nyt jo on tapahtunutkin. Ammattijärjestön päätöksen mukaisesti on nyt jo perustettu puuteollisuustyöväen, rakennusteollisuustyöväen ja kuljetustyöntekijäin liitot, jotka alkavat toimintansa 1 p:nä tammikuuta 1925.

Tärkeintä Ammattijärjestön viimeksi pidetyn edustajakokouksen päätöksessä on se, että sen toteuttamisen kautta tulee samassa teollisuuslaitoksessa olemaan vain yhden, mainitun teollisuuden työläisiä edustavan liiton jäseniä, eikä kuten tähän asti on asian laita ollut, että yhdessä teollisuuslaitoksessa on toiminut jopa seitsemänkin eri liiton osastoa. Taisteluvoimat tulevat siis uuden liittorakenteen kautta huomattavasti keskittymään. Juuri tämä seikka onkin saanut porvariston raivoihinsa, sillä työväen voimien keskittyessä avautuu ammatillisille järjestöille entistään suurempi mahdollisuus pitää puoliaan työnantajain hyvin järjestettyjä järjestöjä vastaan.

Vuoden 1925 alusta toimintansa aloittavat liitot muodostuvat kaikesta päättäen taistelukykyisiksi. Rakennustyöväen liiton muodostavat seuraavat työläisryhmät: kirvesmiehet ja rakennuspusepät, murarit, rapparit, uunintekijät, kivityömiehet, maalarit, sähkötyöntekijät, putki- ja vesijohtotyöntekijät, sekä rakennuksilla työskentelevät naiset ja aputyöläiset; tiili-, kipsi-, riksilevy-, asfaltti-, sementti-, kalkki- ja näiden tehtaiden työläiset; rakennusten, siltain ja kanavain rakennuksilla työskentelevät työläiset. Samoin kaikki ne muut työläisryhmät, jotka työnsä puolesta kuuluvat rakennusteollisuuteen tai jotka liittotoimikunta muuten katsoo voivansa jäseniksi hyväksyä.

Näistä työläisryhmistä pysyttävät murarit, uunintekijät ja rapparit vielä toistaiseksi oman liittonsa. Luultavaa kuitenkin on, että nämäkin työläiset tulevat lähimmässä tulevaisuudessa liittymään rakennustyöväen yhteiseen liittoon.

VUODEN 1918 MUISTOT:
Ammuttujen hautoja Ahvenaisten rotkossa Hämeenlinnassa

Puuteollisuustyöväen liiton muodostavat seuraavat työläisryhmät: huonekalu-, konttori- ja koulukalustetehtaiden, puuseppä- ja verhoilutyöpajojen työläiset, höyläämöjen- ja puunjalostustehtaiden työläiset, puulaiva- ja venheveistämöjen, puusorvaamojen, tynnyri-, pyörä- ja ajokalu-tehtaiden työläiset, kehys- ja kultaustehtaiden työläiset; piano- ja urkuharmoonitehtaiden työläiset; leikkikalu-, harja-, sivelin-, korkki-, kävelykeppi- ja sateensuojatehtaiden työläiset, faneeri-, rulla-, nappula- ja tulitikkutehtaiden työläiset, paju- ja rottinkityöntekijät; sahalaitosten ja lautatarhojen työläiset, ne metsä-, uitto- ja lastaustyöläiset, jotka välittömästi toimivat sahalaitosten yhteydessä, sekä ne työläisryhmät, jotka välittömästi ovat edellämainittujen teollisuusalojen yhteydessä ja jotka liittotoimikunta katsoo voivansa liittoon hyväksyä.

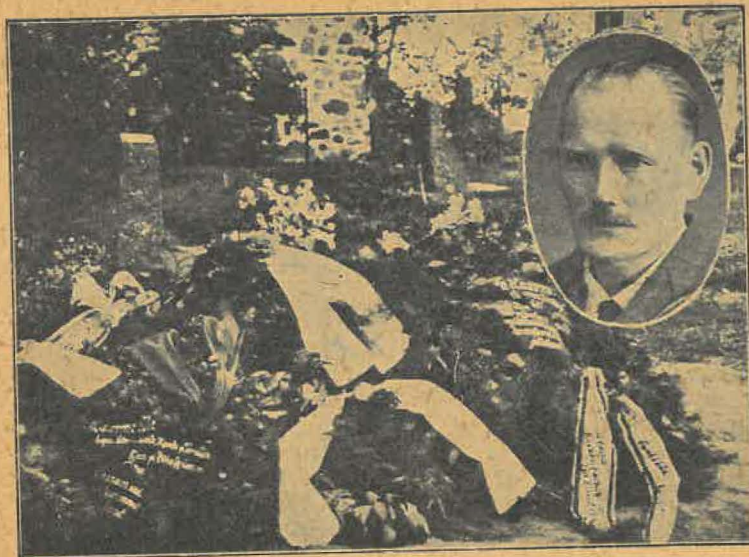
Kuljetustyöntekijäin liittoon tulevat kuulumaan: raitioteiden, ajuri- ja autoliikenteen työläiset, ulko- ja sisävesien laiva-, lotja- ja hinaaja-alusten työläiset, luotsi-, tulli- ja postilaitosten työläiset sekä lastaus- ja purkaustyöläiset; kaupan y.m. liikenteen työläiset, jotka eivät paremmin sovellu muihin liittoihin ja jotka liittotoimikunta katsoo voivansa liittoon hyväksyä.

Perustettu kuljetustyöntekijäin liitto ei siis, kuten edelläolevasta käy selville, vielä tällä kertaa muodostunut täydelliseksi. Kuljetustyöntekijöistä ehkä vaikuttavin ryhmä, rautatieläiset, on toistaiseksi jäänyt liiton ulkopuolelle.

Järjestömuotoihinsa nähden on näistä uusista liitoista asettunut puutteellisuustyöväen liitto ja rakennusteollisuustyöväen liitto täysin uudelle kannalle. Kuljetustyöntekijäin liitossa otetaan käytäntöön ammattiosastojärjestelmä, joka järjestäytymismuoto sillä alalla on helpommin toteutettavissa.

Viimeisen vuosikymmenen aikana on maamme työväen ammatillisen liikkeen järjestömuotojen uusimisessa tehty tavallaan suurtyö. Ammattirajojen mukaisesta järjestäytymisestä on siirrytty teollisuuksittain järjestäytymiseen, jonka on katsottu parhaimmin vastaavan sen taistelun asettamia vaatimuksia, jota ammatillisten järjestöjen on käytävä työnantajajärjestöjä ja koko kapitalistista maailmaa vastaan. Ammatillisten järjestöjen uudet järjestömuodot ovatkin näin ollen muodostuneet työväen taloudellisia taisteluja, siis vallankumouksellisia tarkoitusperiä, silmälläpitäen, mutta tästä huolimatta, niin mielellään kuin porvaristo haluaakin asian siten selittää, eivät ne sisällä mitään rikollisuuteen tähtäävää.

Ammattijärjestön kahdessa viimeksi pidetyssä edustajakokouksessa hyväksytyt ja nyt jo suureksi osaksi käytäntöön otetut järjestömuodot, ovat varmaan sellaiset, että työväki voi niiden määräämissä rajoissa kehittää taisteluvoimansa niin suureksi, että se kykenee voittamaan vastustajansa, kapitalistiset riistäjät.

ANTTI KAARNEEN HAUTA

Viime heinäkuussa kuoli Turussa sydänhalvaukseen *Antti Kaarne*. Vainajan elinvaiheista mainittakoon m.m. seuraavaa:

K. syntyi Messukylässä marraskuun 27 p:nä 1875. Perheen sittemmin muutettua Tampereelle, kävi hän täällä läpi kansa- sekä käsityökoulun. — Pienestä pitäen oli elämänsä ankaraa työntekoa. Ensiksi isän kanssa yhdessä sekatoissa, sittemmin metallityöläisenä. Ainainen orjallinen työ ei kuitenkaan ajan mittaan miellyttänyt. Kulkurin luonto vetää maantielle. Naimisissaolokaan ei pidätä. Läpi tulee näin käytyä useat Suomen seudut — vieläpä poikettua Pietarissa ja Tukholmassakin. Tämä kausi päättyi sitten 1900-luvun alkuvaiheilla "ristin juurelle". Elämänsä painopiste siirtyi kristillisen työväenpuolueen huomiseen. Sen puheenjohtajana toimien seuraa tämän jälkeen parisenkymmentä vuotta puhujana, sanomalehdentoimittajana ja eduskuntamiehenä.

Tulevat sitten vuodet 1917—18. K. asettuu avoimesti kumouksessa punaisten puoltajaksi. Hänen toimestaan esim. lähetetään kansanvaltuuskunnalle kristillisen työväenpuolueen puolesta julistus, jossa vakuutetaan heidän lojaalisuuttaan. Kansalaisista päättyi onnettomasti, kuten tiedetään. Tämän jälkeen pidetyssä Lahden edustajakokouksessa syntyy K:n, pastori Antti Rantalalan ja tri M. Helenius-Seppälän välillä ankara ottelu K:n suhteesta punaisiin. Uhataanpa julkaista hänen kansanval-

tuuskunnalle lähettämänsä kirjelmäkin ja saattaa hänet sen avulla linnaan. Paperi nim. ei ollut joutunut valkoisten käsiin. — Tämän jälkeen eroavat Kaarnen ja kristillisen työväenpuolueen tiet ainaiseksi.

Elämässä tuli tämän jälkeen uusi murroskausi. Se päättyi Sosialistiseen Työväenpuolueeseen liittymiseen. Uusi työ ja uurastuksen kausi. Puhujana, toimitsijana ja viimeiseksi eduskunnassa.

Erikoisesti on hänen huomionsa kiintynyt maalaisköyhälistön asiaan. Torpparien useissa kymmenissä luovutusjutuissa on hän asianajajana.

Elokuun 3 päivänä 1923 joutuu K. puoluetoveriensä kanssa istumaan telkien taakse. Terveys heikkona hän palaa tältä matkalta. Hän alkaa kaivata lepoa.

Heinäkuun 14 päivänä 1924 kahden tienoissa aamulla saapui sitten kaipaamansa lepo. Viimeisen etapin käännekohta oli saavutettu.

Y. K.

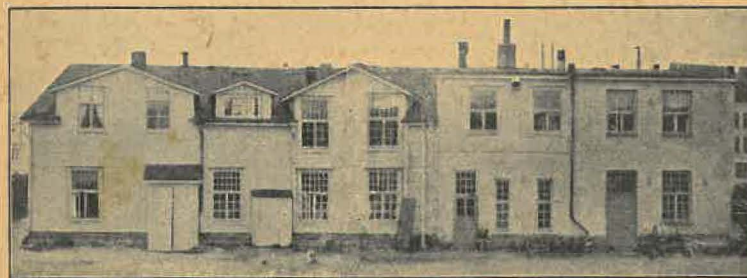

SYYSKUUN MURHAT
Pariisissa Ranskan vallankumouksen aikana (1792)

O.Y. TYÖ

O.Y. Työn liiketalo Kotkank. 7:ssä kadun puolelta katsottuna

O.Y. Työn liiketalo pihan puolelta

Oy. Työn liiketalo ja siinä sijaitseva kirjapaino suljettiin hallinnollisella määräyksellä elokuun 3 päivänä 1923 samoin kuin toisetkin työväen kirjapainot. Huolimatta siitä, että alunperin oli selvää, ettei tällaiselle sulkemiselle ole mitään tukea laissa, pidettiin talon viranomaisten toimesta kiinni aina kesäkuun 27 päivään 1924, jolloin etsivä keskuspoliisi lopultakin poisti asettamansa sinetit sen oville, kun hovioikeus sitä ennen oli selittänyt ettei kirjapainojen valtiolle menetetyksi julistamiseen löydy mitään tukea laissa.

Lyhyt silmäys maatalouden vaiheisiin ja sen nykyiseen asemaan.

Yleispiirtein kuvattuna on maataloudessa tapahtunut seuraava kehitys:

Vuoden 1910 jälkeen on viljellyn maan ala lisääntynyt noin 200,000 hehtaaria. — Tämä vastaa osapuulle väestön lisääntymistä. Mutta kun otetaan huomioon epänormaalit olot — kansalaissota, joka suurissa määrin vähensi väestöä — saamme tulokseksi, että viljellyn maan lisääntyminen ei vastaa läheskään väestön normaalista kasvua. Sataa peltohehtaaria kohti tuli v. 1910 — 166 asukasta. V. 1920 oli suhde jotenkin samanlainen. Kaikkiaan oli v. 1920 viljeltyä maata noin 2,000,000 hehtaaria.

Tämä maa-ala oli jakautunut n. 250,000 viljelmään, joista 182,000 itsestä ja 62,000 vuokratviljelmiä. Itsenäisten viljelijäin lukumäärä oli kasvannut kymmenessä vuodessa 52,000:lla.

Näistä neljännesmiljoonasta viljelijästä oli pienviljelijöitä, joiden viljellyn maanala oli alle 10 hehtaaria 194,732. (77.7 %) ja vain 3,772 (0.4 %) sellaista viljelmää, joiden viljellyn maanala oli yli 50 hehtaaria. — Tästä näkyy, että ne muutamat harvat suurviljelijät, jotka tosiasiaa määräävät maataloudessa, hallitsevat maatalouspolitiikkaa, puolustavat viljatuille, palkkiojärjestelmiä y.m., eivät käsitä puoltakaan prosenttia maatalonviljelevästä väestöstä.

V. 1920, jolloin oli erinomaisen hyvä vuosi, oli maanviljelyksen tulos koko maassa seuraava: 772,2 milj. kg. viljaa 2,085.5 milj. kg. heiniä ja 557.8 milj. kg. perunoita. Oman maan tuotanto ei tällöinkään riittänyt läheskään tyydyttämään kulutusta, vaan täytyi ulkomailta tuottaa esim. leipäviljaa 124.5 milj. kiloa. Tätä kirjoitettaessa ei ole vielä tiedossa kuinka paljon viime vuonna täytyi tuoda maahan ulkomaista viljaa, mutta voitane se laskea noin $\frac{3}{4}$ osaksi kulutuksesta, ellei enemmänä.

Vuosina 1910—1920 kasvoi elätettävien eläinten lukumäärä melkoisesti. Nautakarjan lukumäärä esim. lisääntyi kymmenessä vuodessa 43,000:lla päällä. Mutta vaikka karjan lukumäärä on lisääntynyt, on karjatuotteiden tuotanto siitä huolimatta vähentynyt. Voin maastavienti, joka ennen sotaa oli n. 12 milj. kg. vuodessa, oli esim. v. 1923 ainoastaan puolet sodan edellisestä viennistä, eli 6.5 milj. kiloa. Samoin oli lihan ja nahkojen ulosvienti pienentynyt. Ainoastaan juustonvienti oli pysytellyt samalla tasolla. Maataloustuotteiden maastaviennin vähenemiseen ovat vaikuttaneet monetkin seikat. Yksi vaikuttavimpia seikkoja on ollut se, että on

surkeitten poliittisten olojen vuoksi menetetty Venäjän markkinat, joka oli ennen Englannin jälkeen paras kajataloustuotteiden vientimaa. Sitäpaitsi on väestön lisääntyessä kotimainen kulutus kasvanut. Karjan lukumäärä, näet ei ole kasvanut yhtä nopeasti kuin väestö on lisääntynyt. V. 1910 oli 1,000 asukasta kohti 374 lehmää, v. 1920 oli vastaava luku vain 343.

On puhuttu paljon siitä, että esim. hyväsatoina 1922 vuotena on eletty kotimaisen viljan varassa pari kuukautta enemmän aikaa kuin keskimäärin ennen maailman sotaa. Mutta kun otetaan huomioon huonot vuodet niin tuskin on asema parempi. Sitäpaitsi, mikäli viljaviljely on lisääntynyt, on se tapahtunut karjataloustuotannon kustannuksella. Maailmansodan aikana, ulkomaisen viljansaannin vaikeutuessa ja viljanhintojen huikeasti noustessa, kääntyi maanviljelijäin harrastus karjataloudesta viljan kasvattamiseen. Kynnettiin ylös nurmia, vähennettiin heinätuotantoa ja hävitettiin karjaa. Näin luovuttiin, tilapäisten konjunktuurien hokuttelemina siitä viljelystavasta, jonka pitkäaikainen kokemus oli osoittanut kannattavimmaksi. Senjälkeen on viljatullien y.m. avulla koetettu viljatuotantoa keinotekoisesti lisätä, välttämättömäksi häviöksi maanviljelijäin valtavalle enemmistölle ja koko maanviljelyksen vahingoksi. Joskin joku harva suurviljelijä on viljatullien suojassa voinut hyötyä, on maa ja maanviljelys kärsinyt tappion. Parhaimpinakin vuosina, jolloin viljan tulo on ollut korkein, ei tämä viljatuotannon lisääntyminen ole vastannut voittoa vähentymistä — rahaksi laskettuna — puhumattakaan muiden maataloustuotteiden vähentymisestä.

Tästä lyhyestä yleissilmäyksestä käy riittävästi selville, että maataloustuotanto ei ole viljellyn maan lisääntymiseen eikä maataloustuotteiden kokonaistuotantoon nähden maailmansodan jälkeen lisääntynyt niin paljon, että tämä lisääntyminen vastaisi väestön lisääntymistä. Se oikeuttaa meidän päättämään, että maataloustuotanto ei ole edistynyt, mutta pikemminkin taantunut.

Sensijaan on — eritoten pientalonpoikien menot, vero- ja velkarasitukset kasvaneet n. kolminkertaisiksi. Tästä on ollut luonnollisena seurauksena talonpoikien yleinen köyhtyminen ja taloudellinen ahdinkotila.

Pienviljelijäin asema.

Edellä jo olemme osoittaneet, että Suomen maanviljelijäin suuren enemmistön, noin $\frac{1}{2}$ osan muodostavat pienviljelijät, joiden viljellyn maan ala on $\frac{1}{2}$ hehtaaria kymmeneen hehtaariin. Nämä, n. 200,000 pienviljelijän peltoala on keskimäärin n. 3.5 hehtaaria. Maatalousammattimiesten laskelmien mukaan, harjoittaakseen itsekannattavaa maanviljelystä meidän maassamme, pitäisi olla peltoa vähintään 8 hehtaaria. Pienviljelijät eivät omista tuosta alimmasta määrästä keskimäärin puoltakaan. Näemme siis, että pienviljelijät, vähäistä murto-osaa lukuunottamatta kärsivät maan puutetta. Pienviljelijäin joukosta on toinen puoli, joiden viljellyn maan ala on alle 3 hehtaaria. Mutta pienviljelijäin valtava enemmistö ei kärsi vain viljellyn ja viljelyskelpoisen maan puutetta. He kärsivät myöskin kotitarvemetsien, laitumen, turvesuon ja savimaan puutetta.

Tässä on Suomen maanviljelyksen pahin epäkohta. Ellei tämä epäkohta tule korjatuksi on turha puhuakaan maanviljelyksen kohottamisesta. Enemmän kuin toisen puolen maanviljelijöistä täytyy maanpuutteen vuoksi harjoittaa maanviljelystä sivuelinkeinonaan ja hankkia pääasiassa elatuksensa palkkatyössä. Mutta maanviljelys ei ole mikään sivuammatti. Se vaatii viljelijän kaiken voiman ja älyn.

Yksimielisiä ollaan siitä, että maanviljelyksen yleensä, jos mieli kannattaa, tulisi ennenkaikkea olla voimaperäistä. Se tahtoo sanoa, että maa tulisi niin viljeltyksi, jotta mahdollisimman pieneltä maa-alalta saataisiin mahdollisimman suuret tulot. Jos tämä on tärkeätä maanviljelyksessä yleensä, on se moninverroin tärkeämpää pienviljelyksessä, missä viljeltyä maata on vähän. Pienviljelystä onkin juuri tällä perusteella suositeltu. Koko yksikamarisen eduskunnan olemassaolon aikana on eduskunnan Maatalousvaliokunnassa ja Talousvaliokunnassa tästä kysymyksestä väitely. Tällöin ovat porvarilliset talousoppineet, agronomi Linnasta ja ministeri Hahlista aikaan tri U. Branderiin ja Paasikiveen saakka todistelleet, että pienviljelyksessä on suurviljelykseen verrattuna yksi korvaamaton etu: pienviljelyksen avulla tulee maa voimaperäisemmin viljeltyksi. Siitä on väitely summamutikassa parikymmentä vuotta ilman, että kukaan olisi kyennyt lyömään minkäänlaista todistusta pöytään. Tanskalainen husmanni, kääpiöviljelijä, joka kyntää parilla lehmällään, se on ollut Suomen herrojen ihanneviljelijä, jota on käytetty ihan tieteellisenä todisteena. Ei ole tilaisuutta tässä yhteydessä tehdä matkaa Tanskaan. Tiedämme tarpeeksi paljon sanoaksemme, että niin tanskalainen husmanni, kuin muutkin kääpiöviljelijät kaikissa maissa elävät suuressa kurjuudessa ja köyhyydessä, mutta pysytelkäämme oman maan kamaralla. — Vasta aivan äskettäin suoritettiin meillä ensimmäinen tutkimus erisuuruisten maatilojen viljelyksien voimaperäisyydestä. Ja mihin tuloksiin tämä tutkimus johti? — Että suurilla tiloilla on viljelys voimaperäisempi, tulot hehtaarialalta koko joukon suuremmat kuin pikkutiloilla. Pienviljelijöillä ei siis ole liian vähän maata, mutta tämä vähäinenkin maa on huonosti viljelty.

Syy on jokaiselle selvä. Huomautimme jo edellä että enemmän kuin puolet Suomen maanviljelijöistä ovat joutuneet siihen asemaan, että maanviljelys on muuttanut heille sivuelinkeinoksi. Kun talonpojan täytyy ansaita verorahansa, leipänsä ja muut rahamionsa kapitalistin palkkatyössä, silloin jää maanviljelys sattuman varaan. Tämä asia tunnetaan ja on kauan tunnettu joka kylässä, nyt vasta on tieteellinen tutkimuskin sanonut siitä ensimmäisen sanansa.

Kun talonpoika sortuu puulaakin töihin tai matkustaa Amerikkaan, niin hyvästi pelto ja armas isänmaa! Maanviljelyksen ja maanviljelijäin kannalta katsottuna se on pirulle sormen antamista. Kapitalismi ei tydy sormeen, se vaatii koko käden. Kun kapitalismin hirttosilmukka kerran vain kiertyy talonpojan kaulan ympärille, ei se siitä hellitä ennenkuin kuolemassa. Mitä enemmän talonpoika yrittellee palkkatöissä, sitä riippuvamaksi hän joutuu työnantajista ja kapilisteista vuosi vuodelta. Talonpoika potkii kuin kala kapitalismin verkossa, mutta takertuu yhä lujemmin kiinni.

Ja yhä useampia kaloja takertuu verkkoon. Mitä enemmän talonpoikain rahantarve lisääntyy, verot nousevat, luotto häviää, rahankorko kohoaa, sitä enemmän talonpojat köyhtyvät ja yhä suuremmat joukot ovat pakoitetut lähtemään pelloiltaan palkkatyöhön. Puhukoot vain agitaattorit, agronomit ja muut isänmaalliset kaunopuhujat lennokkaan runollisesti, että Suomen pelot itkevät ja rukoilevat isäntää tukkimet- sästä kotiin tulemaan ja juomaan maaemmon rinnoista tervettä voimaa, ei isäntä sieltä tule, sillä isäntä on lakannut olemasta isäntä, oma määrääjensä, hänelle on tullut uusi isäntä, työnantaja, kapitalismi, joka on häntä voimakkaampi. Tällaisissa oloissa on turha puhua talonpoikain vapaudesta. Ei se mies ole vapaa, joka on kapitalismin orja.

Eikö talonpoika tätä käsitä? Käsittää ja hyvinkin käsittää. Emme me, talonpojat, ole niin tyhmiä kuin luullaan. Kyllä me oman elämämme tunemme paremmin kuin meidän viisaat neuvojamme, herrat Helsingistä. Kyllä talonpoika sen ymmärtää, että kun maata on, olipa sitä enemmän tai vähemmän, niin sitä olisi viljeltävä. Kyllä hän tietää tukkimetsään lähtiessään, että nyt pitäisi vetää savea suoviljelykselle, valmistaa lantaa ja vetää valmista lantaa pellolle, pitäisi saada tunkiolle katto, rakentaa ajanmukainen navetta, sementtilatitioineen ja uskaisine virtsa-säiliöineen, pitäisi saada keväällä apulantoja, kesannoittaa maata, rakentaa salaojia, toimittaa syväkyntöjä j.n.e. — kaiken tämän talonpoika tietää yhtä hyvin kuin viisi sormea kädessä, mutta kun hätä lukee lakia, silloin saa järki vaieta. — Ei ole varaa valita, elämä käskee.

Tarkastipa pienviljelijäin nykyistä asemaa miltä puolen tahansa, on lopputulos sama. $\frac{4}{5}$ osaa Suomen maanviljelijöistä elää sanomattoman raskaissa oloissa. Vero- ja velkarasitukset ovat tulleet ylivoimaisiksi, talous kärsii työvoiman ja pääoman puutetta — seurauksena on elämän kurjistuminen ja yleinen köyhtyminen.

Mitä sitten olisi tehtävä talonpoikain, yleensä pienviljelijäin aseman korjaamiseksi?

Olemme jo edellä viitanneet niihin pahimpiin epäkohtiin, jotka ensikädessä kaipaisivat korjausta. Ne ovat 1) maan puute, 2) ylivoimaiset verot ja niiden epätasainen jakautuminen maksajain varallisuuden mukaan.

Suomessa ei ole maan puutetta. Suomi on Euroopan harvimpaan asu- tuita maita. 1910 vuoden tilaston mukaan oli Suomen maaseudulla maata 1,250.1 hehtaaria sataa henkeä kohti. Se merkitsee, että imeväiset lapset, irtain väestö, piat, rengit, käsityöläiset, kauppiat, teollisuuden harjoit- tajat ja teollisuustyöväestö mukaan luettuna tuli maata jokaista henkilöä kohti enemmän kuin 10 hehtaaria. Eli keskikokoista perhettä kohti yli 50 hehtaaria. Puheenaolevasta väestöstä on suuri joukko teollisuudenharjoit- taja, teollisuustyöväestöä, kauppiaita, käsityöläisiä, virkamiehiä j.n.e. sellaisia, jotka eivät viljele maata, niin näemme, että maata on yllinkyllin. Mutta tätä maata olisi todella saatava maanpuutteessa oleville. Ja sitä pitäisi saada sellaisilla ehdoilla, ettei se lisää viljelijäin jo ennestään ras- kaita velkataakkoja, eikä paina uutisviljelijää heti alussa ylen raskaan velkakuorman alle. Tämä on mahdollinen ainoastaan maan pakkoluovu- tuksen kautta. Maan pakkoluovutuksesta viljelystarkoituksiin onkin työ-

väen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmä jättänyt lakiesityksen eduskunnalle. Siihen pitäisi kaikkien maan, kotitarvemetsän ja laitumen puutteessa olevien kiinnittää huomiotaan. Sillä niin kauan kuin yrtetään maa-kysymystä Lex-Kallioiden y.m. samankaltaisten silmänkääntötömpöjen avulla ratkaista, ei siinä päästä askeltakaan eteenpäin, vaan joudutaan ojasta allikkoon.

Talonpoikain verorasituksia olisi huojaennettava. Suoranaisissa veroissa olisi saatava käytäntöön periaate: kullekin veroja varojensa ja maksukykynsä mukaan. Samalla olisi pontevasti taisteltava välillisten verojen, kuten tullien y.m. korottamista vastaan. Asianlaita on näet siten, että välillisten verojen kohoaminen aina merkitsee verorasitusten siirtymistä varakkaan kansaluokan hartioilta vähäväkisten kannettavaksi, koska vähävakiset maan suurimpana kuluttavana luokkana silloin saavat enimmäkseen verot maksaa. Siihen suuntaan porvarien veropolitiikka innokkaasti pyrkiikin. Ja siihen suuntaan ollaan menossa aika vauhtia. Esim. v. 1920 kertyi tuontitulleja 293.6 milj., viime vuonna 1,029.4 milj. markkaa. V. 1920 olivat suoranaiset eli välittömät verot 18.3 %, tämän vuoden tulorivion mukaan vain 15.2 % kaikista valtion tuloista. Se merkitsee vähäväkisten elämän kiristymistä, verorasitusten kasvamista.

*Mutta ei riitä se, että maan puutteessa olevat saavat maata ja että pienviljelijäin verotaakkaa huojaennetaan. Pienviljelijäin taloudellista asemaa on tuettava muutenkin siten, että talonpoikain luotto-oloja parannetaan, hankitaan huokeakorkoisia maanviljelyslainoja ja lisätään valtioavustusta.

Tämä pyrkimys, tämä politiikka on oikeaa maatalouspolitiikkaa, ei korulauseita, vaan reaalisia vaatimuksia, joiden läpimäminen vain voi tosiasiallisesti talonpojan aseman korjata ja parantaa.

Talonpoika.

Suomalaisten maanviljelyssiirtola Neuvosto-Venäjällä.

Kaukana etelä-Venäjällä, Rostovin—Torgovajan radan varrella, Donin laakson viljavimmilla seuduilla on parin vuoden ajan toiminut eräs suurisuuntainen maanviljelysyritys, jonka olemassa olosta vain aniharvoilla tämän seudun ihmisillä on tieto. Syysskuussa v. 1922 saapui Tselinanimiseen kylään satalukuinen joukko Amerikan suomalaisia ja joku määrä muita entisen tsaari-Venäjän vähemmistökansallisuuksiin lukeutuvia työläisiä ja pikkuviljelijöitä (farmareita) tarkoituksenaan ryhtyä taisteluun Neuvosto-Venäjän maatalousrintamalla ja osoittaa seudun ja koko maan talonpojille, että työtätekevät voivat ilman herroja ja routeja tulla toimeen ensiluokkaisessa suurviljelyksessä, ja että kollektiivinen

talousmuoto maanviljelyksessä takaa työntekijälle parhaan tuloksen vai-voistaan.

Tarkoitusta varten muodostettiin saman vuoden marraskuulla Kirkländ-nimisessä kaupungissa, Amerikassa, sikäläisten siirtolaistyöläisten keskuudessa yhtymä, joka sai nimekseen *Suomalainen Maanviljelyskommuna "Kylväjä"*. Lyhyen ajan sisällä liittyi yhtymään siksi lukuisa joukko jäseniä, joiden luovuttamalla jäsenmaksuilla ja saaduilla lainoilla saatiin hankituksi koneistoa ja muita tarveaineita niin paljon, että ensimmäinen joukko siirtolaisia saattoi elokuun 26 p. 1922 astua laivaan New-Yorkin satamassa, matkan määränä asuinsijat Donin laakson viljavilla lakeuksilla. Maata luovutti hallitus kommuunille noin 5,000 desjatiinaa. Alkuvaikeudet talouden pystyttämisessä olivat monet. Kuukauden pari sai joukko asustaa mikä missäkin vajassa ja teltassa, syystä, että hallituksen kommuunille luovuttamissa rakennuksissa asui vuokralaisia, jotka eivät millään muodolla olleet halukkaita muuttamaan pois huolimatta että he eivät kyenneet viljelemään kuin pienen murto-osan hallussaan olevasta maasta ja vaikka hallitus oli järjestänyt heille muualle sopivimmat asunnot ja viljelysmaat. Koneisto, jonka laskettiin joutuvan perille siksi ajoissa, että ehdittäisiin tehdä joku määrä kylvöjä seuraavaa kesää varten, viipyi niin kauan matkalla, että täytyi yrityksestä luopua. Eipä siis ihme jos nämä ja lukuisat muut vastoinkäymiset aiheuttivat sen, että useat kommuunin jäsenet, jotka olivat ruusuisin toivein jättäneet Amerikan, kasasivat kampeensa ja menivät takaisin mistä olivat tulleetkin, ehtimättä edes ihannoimaansa Neuvosto-Venäjän jälleenrakentamistyötä aloittaakaan. Vieläpä käyttäytyivät takaisin palattuaan siten, — kuin se, joka syyttää lasta äidin synnytyksivuista. Teoriat pettivät kun tuli eteen ankara tosielämä.

Mutta kaikki eivät olleet heikkoja, yritykseen otti osaa myös sellaisia, jotka tiesivät alkuun lähtiessään, ettei uuden talon rakentaminen ollut helppoa maassa, joka oli niin monet kovat kokenut, ja paljaaksi raastettu. He pysyivät uskollisesti paikallaan, alkoivat suunnitelmallisen työn, ja saivat jo tulonsa seuraavana vuonna (1923) korjata seuraavan hyvää yritteliäisyyttä todistavan sadon:

Laji.	Kylvöala desj.	Sato puudissa.
Vehnä	185	10,852
Ohra	68	5,285
Kaura	39	2,021
Hirssi	5	419

Laji.	Kylvöala desj.	Sato puudissa.
Herne	3	125
Maissi	25	—
Auringonkukka	14	—

Juurikasveille varattiin maata 7 desjat. Yli oman tarpeen saatiin kaalia ja sipulia. Vuoden keskisato oli 30,5 puutaa desjatiinalta.

Kuluvaa vuotta (1924) varten muokattiin maata jo 1220 desj. jakaantuen eri viljalajien kylvöalaan nähden seuraavasti:

Laji.	Kylvöala desj.	
Vehnä	750	
Ruis	152	Vuoden keskisato oli 30,5
Ohra	124	puutaa desjat. ollen yleissum-
Kaura	16	ma vajaa 50,000 puutaa.
Puutarhakasvit	13	

Loppuosa, 145 desjat. oli varattu auringonkukkaa, hirssiä, maissia, herneitä, papuja y.m. varten.

Kylvöalaa pyritään joka vuosi laajentamaan. Seuraavaa vuotta (1925) varten on tänä syksynä muokattu maata 2000 desj. Suunnitelma mainitun alan jakamisesta eri viljalajien kesken ei vielä tätä kirjoitettaessa ollut valmis, mutta päähuomio tullaan kuitenkin kiinnittämään vehnään, joka on osoittautunut parhaiten kannattavaksi ja soveltuvaksi venäläiseen ilmastoon.

On helposti ymmärrettävä, ettei tällainen suurtyö ole mahdollinen käsipelillä, vaan täytyy sitä varten olla uudenaikaisempia koneita. Vuoden 1923 loppuun mennessä oli kommuunalla seuraava määrä voima- y.m. maanviljelyskoneita: kolme 60-hevosvoimaista Best-traktoria, yksi 35-hevosvoimainen Gase-traktori ja kolme 24-hevosvoimaista, nopeakulkuista Fordson-traktoria; kolme kuorma- ja kaksi henkilöautoa. Kiintomotto-reita on 4, näistä yksi Diesel-tyyppiä. Varsinaisista maanviljelyskoneista mainittakoon neljä 8- ja yksi 2-teräistä auraa sekä joku 6-teräinen; neljä 12-teräistä ja yksi 7-teräinen lautasäe; 8 kylvökoneita, 13 itsesitovaa leikkuukonetta ja neljä niittokonetta sekä kaksi suurta puimakonetta, joista toisella tänä kesänä puitaessa saatiin kunnioitettava tulos: 2,000 puutaa vehnää noin 10-tuntisena työpäivänä. Näiden lisäksi saapui syksyllä kommuunaan voimakkaat heinän lastaus- ja suovauskoneet, jotka edellyttävät suuremmissa heinänkorjausta tulevana kesänä. Koko irtaimiston arvo, otettuna lukuun korjauspaja koneistoinen tekee pyöreissä luvuissa noin 150,000 rpl.

Huomiota kommuunassa ei ole kiinnitetty yksinomaan maanviljelykseen, vaan on karjanhoitokin saanut ansaitun osansa. Kun ottaa huomioon, että alkuun lähtiessä ei kommuunalla ollut muuta elukkaa kuin kulkukoira, ovat saavutetut tulokset ihmeteltäviä. Maatilan sarvikaarja käsittää tällä hetkellä satakunta päätä ja lisätään sitä jatkuvasti. Juhlallisen vaikutuksen tekee myöskin lammaskatras, nelisataisine määkijöineen, joista osa on erikoisen hienovillaista rotua. Sikoja on lähes kaksisataa ja lisääntyy lukumäärä harva se päivä. Siipikarjaa on karttunut tuhanteen nouseva parvi. Hevosten kasvatusta vasta alulla — samoin kuin muidenkin — mutta käsittää pollelauma noin parisenkymmentä päätä, näistä muutamia täysirotuksia donilaisia.

Sanomattakin on selvää, ettei kommuunan johdossa ilmene, eikä saa ilmetä, pienintäkään piirrettä komentavasta byrokraatiasta (virkavaltaisuudesta). Jäsenistö valitsee yleisissä kokouksissa asioiden hoitajaksi Toimeenpanevan komitean, joka taas valitsee isännöitsijän ja muut tarpeelliset asiat välittömät järjestäjät. Koko jäsenistö ruokailee yhteisessä ruokalassa, mutta asunnot ovat jokaisella perheellä erityiset. Naimattomia miehiä sitävastoin asuu useampia yhdessä. Asunto-olot — se tunnustettakoon — eivät vielä ole läheskään tyydyttävät. Se johtuu siitä, että paikkakunnalla ja koko alueella on ankara puute rakennustarpeista ja kommuunan varat eivät vielä kärsi tuottaa kalliita rakennustarpeita seuduilta, missä niitä on saatavissa. Mutta eteenpäin mennään tässäkin asiassa, sillä näinä päivinä valmistuu 16 huonetta käsittävä betooni-tiilinen asuinrakennus, ja heti aloitetaan uusien rakentaminen.

Valistusrienoista puhuen täytyy ikävällä todeta, ettei ole voitu kyllin voimaperäisesti viedä työvän asiaa talonpoikain keskuuteen. Synnä ovat kielivaikkeudet. Mutta kommuunan sisällä sitä varmistetaan antaumuksella. Huolimatta kymmen- kaksitoista-tuntisista työpäivistä, järjestettiin kuluneen kesän aikana kerran viikossa ohjelmallisia iltamatilaisuuksia ja samoin kerran viikossa keskusteluiltoja, joissa käsiteltiin kommuunan sisäisiä asioita, valtakunnan ja V.K.P:n kysymyksiä y.m. Vaikutusta tekemättä eivät järjestetyt iltamatilaisuudet olleet paikkakuntalaisiin, sillä nuorisosa varsin runsaslukuisena saapui juhlapaikalle ja ainahan sitä silloin tällöin voidaan tarjota mitä on tarjottavana venäjän kielelläkin. Ja nuorisosa helposti rakentaa tuttavuutta, siten toteuttaen smyitska-ajatusta.

Puolue- samoin kuin nuorisosa-jatsheikka (osasto) ovat toiminnassa, mutta kesäajan pitkä työpäivä vaikeuttaa, ettei toiminta ole niin ripeää

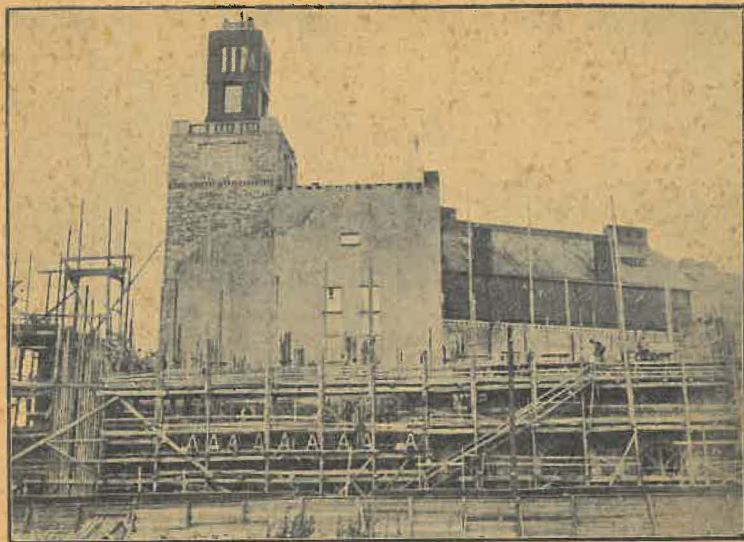
kuin olla pitäisi. Mutta kun kunnolla ja antaumuksella suorittaa pellolla Työläismaan nostamista, on sekin puolueutyötä, jolla on määrätty merkityksensä.

Vasta tämän kesän aikana perustettiin kommuunaan nuorten leninläisten (järjestönuorten) osasto. Heti kun lasten toiminta virisi, sai se niin jakamattoman kannatuksen nuorten kommunaardien keskuudessa, että sitä on ilo katsella.

Kuten kaikkialla, niin kommuunassakin asettaa kesä esteitä vapaalle valistustyölle. Mutta kun talventullen työt antavat jonkun verran aikaa, korvataan kesän aiheuttama vaillinki tässä suhteessa.

Kuten jo alussa mainittiin, on kommuunan kulkema tie ollut sangen rikas vastoinkäymisistä. Mutta tästä ei ole aiheutunut niinkään suurta haittaa kuin ensiajatuksella luulisi. Aina on niin, että vaikeuksissa ihminen paljastuu. Se, mitä hänellä on sisällä pulpahtaa pinnalle ja hän toimii myös sisimpänsä määräysten mukaisesti. Tämä ilmiö havaittiin kommuunassa ei ainoastaan alkutaipaleella, vaan pitkin matkaa. Peloitavan useat, jotka joten kuten kestivät alku-ajan vaikeat ajat, ovat yksi toisensa jälkeen jättäneet aloittamansa työn, vaikka monet heistä entisinä päivinä ovat olleet mitä loistavimman punaisia ja sen perusteella varsin vahvasti alleviivanneet halunsa auttaa Työläis-Venäjä. Mutta heidän punansa on ollut vain vaaleanpunaiselle — miksikä ei vaalealle — takille pirissyttä punaista jauhetta, jonka ensimmäinen vastoinkäymisen puhuri hajotti kaikkiin ilmansuuntiin. Mutta jällelle jääneet omaavat läpipainetun värin. Se ei muutu. Se jaksaa kestää ankarimmatkin myrskyt. Tämä on nähty ja todisteena ovat ne lukuisat seutukunnan talonpoikain pyynnöt, päästä jäseniksi suomalaiseen maanviljelyskommuunaan. Ja sen on todistanut hallituksen maavirasto, joka sanoo, että "Kommuuna Kylväjä" on edellä kaikista vastaavista laitoksista sekä talouden nostamisessa kuin sisäisessä eheydessä.

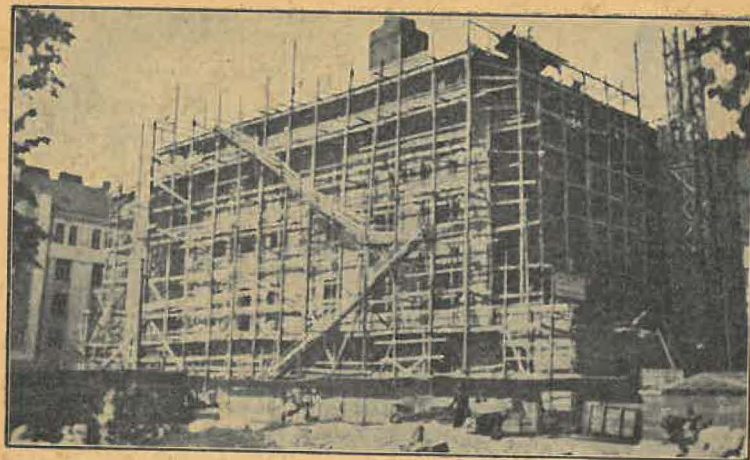
V...ko V... Ko.

Helsingin Työväentalon lisärakennus heinäkuussa

Helsingin Työväentalon lisärakennus.

Jo pitemmän ajan on Helsingin Työväenyhdistyksen talo osoittautunut järjestöjen toiminnalle liian ahtaaksi, jonka johdosta useina vuosina pohdittiin lisärakennuksen rakentamista, mutta aina oli joitakin vaikeuksia edessä. Lopulta kuitenkin ryhdyttiin rakentamispuuhaan oikein totisesti ja tehtiin kustannusarvioita sekä tilattiin piirustukset arkkitehti K. Lindahlilta, joka on talon vanhankin osan piirtänyt. Kun kustannusarvio nousi lopullisesti niin hirvään summaan kuin 7 miljoonaan, niin oli rahoittamisessa nousta vieläkin tie pystyyn. Kun Työväen Säästöpankki sitoutui kuitenkin sijoittamaan taloon 5,5 miljoonaa ja kun eri järjestöt ja yksilöt ilmoittivat antavansa lainoja yhteensä puoli miljoonaa, joita on jo saatukin noin 400,000: — sekä kun lisäksi yhdistyksellä oli jonkun verran omia säästöjä, niin ryhdyttiin uutta harmaata kivilinnaa rakentamaan vuoden 1924 helmikuun alkupäivinä.

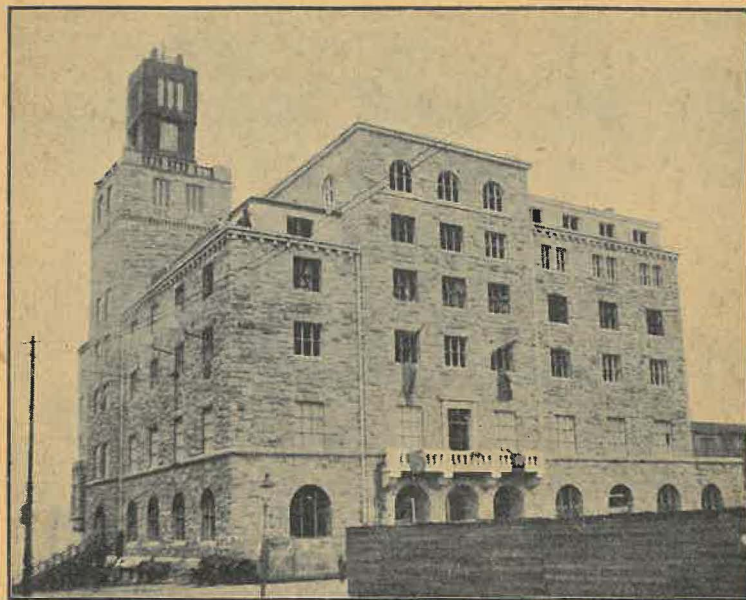

Helsingin Työväentalon lisärakennus, syyskuussa

Työt on teetetty urakalla: Kivityöt on suorittanut Kivityöntekijäin työryhmä. Muurauksen, rautabetonityöt ja vesikaton, rakennuttaja Rich. Helander. Sisärappauksen rapparien työryhmä. Maalauksen maalarien työryhmä. Vesijohtotyöt O.Y. Huber. Sähkötyöt H:gin Sähkötyö Osuuskunta, sekä useita erilaisia töitä on annettu eri liikkeille urakalla. Yhdistyksen puolesta valvoo töiden suoritusta rakennusmestari K. Ahlgrén.

Uuteen rakennukseen tulee 6 kerrosta, joista ensimmäiseen kerrokseen suuri eteishalli, vaatteiden säilytys huone ja elävien kuvien teatteri, jossa on 400 istumapaikkaa. Toiseen kerrokseen tulee suuri kahvila, pinta-ala 400 neliometriä, sekä kahvilaa varten tarvittavat keittiöhuoneet. Kolmannen kerrokseen erilaisia työväenjärjestöjen toimistoja sekä noin 100 neliometriä pinta-alaa käsittävä kokoussali. Neljänteen ja viidenteen kerrokseen S. Ammattijärjestön ja ammattiliittojen toimistohuoneet. Kuudenteen kerrokseen yhdistyksen toimitsijoiden ja palvelijain asuntopuoneita. Lisäksi tulee taloon uusiaikaisemmat keskuslämmityslaitteet ja kaksi hissiä, joista toinen henkilöhissi ja toinen tavarahissi uuteen ravintolaan.

Talon pitäisi valmistua vuoden 1925 alkuun, mutta on siinä ollut joi-takin esteitä, joten se ei luultavasti valmistu lopullisesti ennen kuin tule-van helmikuun loppuun mennessä.

Helsingin Työväentalon lisärakennus lokakuussa

Vaikka yhdistyksen menot talon kunnossapitoon ja velan korkoon tulevatkin olemaan suuret, niin toivoo yhdistys kuitenkin järjestyneen työväen yhteisvoimin kestäväen kaiken ja voivan pitää talon edelleenkin työväen sivistysajhona.

K—a.

N. Wälisen Jalkineliike

KUMTÄHDENKATU 4

Yleisölle suositellaan

Kuluttajain säästötoiminnasta.

Osuuskauppaliike on meidän maassamme lähtenyt liikkeelle paljon pienemmillä omilla pääomilla kuin missään muussa maassa. Osuusmaksut, jotka useissa maissa vastaavat ammattityöläisen viikkopalkkaa, ovat meillä mitättömän pienet. Ne muodostavat vain murto-osan perustamiskustannuksiin tarvittavista varoista. Liiketoimintaan on ryhdytty vieraan luoton varassa. Tästä on ollut se etu, että vähävaraisinkin on voinut liittyä helposti osuuskaupan jäseneksi. Mutta siitä on syntynyt toisaalta se haitta, että osuuskaupat ovat jääneet varsin riippuviksi kalliista ja epävarmasta tavaraluotosta.

Tämä huolestuttava ilmiö pakoitti keksimään keinoja, joilla asiaa voitaisiin parantaa, ja silloin tultiinkin siihen tulokseen, että jäsenten on, ei pakollisina osuusmaksuina, vaan vapaaehtoisesti rahoitettava liikkeenä, jotta voitaisiin vapautua epäedullisesta ja muutenkin osuuskauppaliikkeelle vastenmielisestä vieraasta luotosta.

Tällöin kehittyi lainausjärjestelmä, jota on pidettävä nykyisen osuuskauppojen säästökassaliikkeen edeltäjänä. Jäsenet luovuttivat varojaan kauppojensa käytettäväksi velkakirjoja vastaan, joissa laina-aika, korko y.m. seikat olivat tarkoin määritellyt.

Kun tämä järjestelmä oli kuitenkin melkoisen hankala ja varsinaisena säästöliikkeenä mahdoton saamaan huomattavampaa merkitystä, ryhdyttiin ulkomaiden esimerkin ja siellä saavutettujen kokemusten mukaan suunnittelemaan järjestelmällistä säästökassaliikettä. Jo niin aikaisin kuin v. 1906 oli tämä asia osuuskauppojen yleisen edustajakokouksen käsiteltävänä ja samana vuonna on pari säästökassaa ikäänkuin vahingossa viranomaisten vahvistuksen saaneilla säännöllään aloittanut toimintansaakin. Monista eri syistä, joista vaikuttavin oli viranomaisten tätä asiaa kohtaan tuntema vastenmielisyyttä, mikä taasen oli peräisin talletus- ja säästöpankkien taholta, tämä osuuskauppaelämällemme ensiluokkaisen merkityksellinen kysymys edistyi niin hitaasti, että vasta kymmenen vuoden kuluttua äskenmainitusta edustajakokouksesta, osuuskauppojen 14:ssä edustajakokouksessa v. 1916 hyväksyttiin säästökassoja varten mallisäännöt, joiden mukaan niitä sitten ryhdyttiin perustamaan. Samana vuonna alkanut Suomen osuuskauppaliikkeen kahtiajako oli kuitenkin omiaan vielä siirtämään kassojen toiminnan alkuun pääsyä.

Varsinaisen hajaannuksen tapahduttua v. 1917, jolloin työväestön hallinnassa olevat kaupat olivat perustaneet oman kaupallisen keskusjärjestön, Osuustukkukaupan r.l. (OTK) ja tulleet erotetuksi S. O. K:sta,

oli harvoilla tähän ryhmään kuuluvilla osuuskaupoilla säästökassan säännöt asiaumukaisesti vahvistettuna. Kun S. O. K. ei sittemmin ollut halukas antamaan sääntöjen vahvistukselle välttämätöntä tarkastus- sitoumusta muille kuin omien jäsenosuuskauppojen säästökassoilta, ja kun monien edistysmielisten osuuskauppojen asema kaikille tunnetuista syistä oli siihen aikaan hyvin epäselvä, viipyi vielä parisen vuotta, ennenkuin niiden säästökassaliikkeen voidaan katsoa alkaneen. V. 1919, elokuun 12 p:nä vahvisti Valtioneuvosto Tampereella toimivan Osuusliike Voiman i.l. säästökassaa varten säännöt, joissa OTK ensi kerran edellytettiin kassan tarkastajaksi.

Monien vaiheiden ja vastuksien jälkeen pääsivät työväestön keskuudessa toimivat osuustoiminnalliset liikkeet sitten harjoittamaan tätä heille sekä heidän jäsenistöilleen tärkeitä toimintaa. Ja tuskin millään muulla alalla osuuskauppaliikkeessämme on eteenpäin meno ollut niin nopeaa kuin säästökassaliikkeen kehitys on ollut. Sitä osoittamaan merkittävämpää seuraavan numerosarjan, mistä nähdään edistysmielisen osuuskauppaliikkeen liikevaihdon ja säästökassaliikkeen kehitys sekä keskinäiset suhteet neljänä viimeksi kuluneena vuotena:

Vuosi	Liikevaihto	Säästök. talletukset	% liikev.
1920	525.846.302:—	11.324.229:—	2.15
1921	673.074.568:—	27.044.073:—	4.16
1922	735.623.401:—	42.475.501:—	5.76
1923	844.405.191:—	70.575.761:—	8.37

Kuten saatetaan huomata, on kehitys kulkenut suotuisaan suuntaan, mutta siitä huolimatta on edistysmielisen osuuskauppaliikkeen tarvitsema tavaraluotto nykyisin lähes kaksi kertaa niin suuri kuin säästökassojen talletusmäärä.

Saattaaksemme osuuskauppaliikkeemme kokonaan riippumattomaksi vieraista pääomista ja voidaksemme entistä laajemmin ryhtyä harjoittamaan myös osuustoiminnallista tuotantoa, on jokaisen järjestyneen kuluttajan syytä pyrkiä vähäisillään säästöillään osuuskauppaliikettä tukemaan. Tämä sitäkin suuremmalla syyllä, koska se ei merkitse kuluttajalle vähäisintäkään uhrausta, vaan päinvastoin on mitä parhaassa soposuunnassa hänen omien, yksityisten etujensa kanssa. Säästökassassa ovat tallettajan rahat hyvässä turvassa, koska vain vakavaraiset ja hyvin hoidetut osuuskaupat saavat oikeuden harjoittaa säästökassaliikettä. Säästökassa maksaa myös rahoille korkeimman koron. Tästä huolimatta saa osuuskauppa rahaa jäseniltään käytettäväksi helpommalla kuin mitä se voisi saada sitä pankista lainaamalla tai käyttämällä tavaraluottoa. Tämän vuoksi se jäsentensä rahoilla voi ostaa tavaraa edullisemmin kuin vieraalla pääomalla.

Uskollinen osuuskaupan jäsen ei ainoastaan osta tavaraa osuuskaupasta. Hän myös antaa vointinsa mukaan sille tavarantoimittajalle tarvittavat varat.

Paloapuyhdistys Tulenturva.

Tulenturvan ensimmäinen perustava kokous pidettiin syyskuun 27 päivänä 1919. Tulenturvan perustaminen johtui siitä, että edistysmielinen osuuskauppaväki vuoden 1918 tapausten johdosta saatettiin osuuskauppaväen yhteisessä palovakuutuslaitoksessa Tulenvarassa niin syrjäytettyyn asemaan, ettei sillä ollut mitään sananvaltaa tämän yhteisen laitoksen hoidossa.

Joulukuun 6 päivänä 1919 pidettiin Tulenturvan lopellinen perustava kokous. Siinä ilmoitettiin osakkaaksi 47 osuuskauppaa 31 miljoonan markan vakuutusmäärällä. Osuuskauppojen omaisuuden vakuuttajana aloitti yhdistys toimintansa vuoden 1920 alusta ja vuoden 1921 alusta alkoi se myöntää vakuutuksia myöskin yksityisten omistamalle omaisuudelle.

Yhdistyksen osakas on jokainen, jolla siinä on vakuutus. Yhdistyksen kokouksessa on kullakin vakuutuksenottajalla yksi ääni kutakin vakuutussummansa alkavaa kymmentätuhatta kohti, ei kuitenkaan enempää kuin 1/15 kokouksessa edustettuina olevien koko äänimäärästä. Tulenturvan asioita hoitaa kuusi-jäseninen hallintoneuvosto, jossa on kolme varajäsentä, ja johtokunta, johon johtajan lisäksi kuuluu kaksi valtuutettua ja kaksi varavaltuutettua.

Vakuutuksenottajina oli vuoden 1923 lopussa 103 osuuskauppaa ja 3 osuustoiminnallista keskusjärjestöä. Tämän lisäksi oli vakuutuksenottajina 2,654 yksityistä henkilöä ja yhdistystä.

Vakuutuskannan muutokset, vakuutusmaksutulot ja vahingonkorvaukset selviävät allaolevasta taulukosta:

Vuosi	Vakuutus- ten luku	Vakuutus- kanta	Vakuutusmaksu- tulot	Palokor- vaukset
1920	1,113	111,782,925	248,807: 97	552,168: 72
1921	2,326	149,709,955	472,426: 98	106,146: 10
1922	3,109	211,872,295	636,531: 49	208,824: 30
1923	4,510	301,241,720	852,728: —	122,469: 31

Yhdistyksen toiminnan tukemiseksi kerätään pohjarahasto ja vararahasto. Sen lisäksi muodostavat vakuutuksenottajain sitoumukset yhdistyksen takuurahaston. Pohjarahasto kerätään siten, että kukin osuuskauppa, osakeyhtiö taikka muu järjestö maksaa pohjamaksua neljä mark-

kaa ja kukin yksityinen vakuutuksenottaja kaksi markkaa kultakin irti-sanomisajalle otetulta vakuutussummansa tuhannelta. Vararahasto taas muodostuu siten, että koko mahdollinen ylijäämä aina siirretään vararahastoon. Takuurahaston muodostavat osakasten takuusitoumukset, joihin osuuskaupat y.m. järjestöt sitoutuvat 50 markkaan ja yksityiset vakuutuksenottajat 20 markkaan asti kutakin vakuutussumman tuhatta kohti.

Vuotuinen ylijäämä ja rahastojen kasvu selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Vuosi	Puhdas ylijäämä	Pohja- rahasto	Vara- rahasto	Takuu- rahasto
1920	27,456: 78	144,732: 85	27,456: 78	3,789,836: 25
1921	112,443: 87	352,031: 30	139,900: 65	4,721,193: 96
1922	163,841: 46	521,771: 86	303,742: 11	6,890,730: 05
1923	259,013: 24	677,455: 63	562,755: 35	9,384,320: 65

Kuten näkyy, on Tulenturva lyhyestä toiminta-ajastaan huolimatta ehtinyt muodostua osuustoiminnalliseksi keskusliikkeeksi, joka hyvin täyttää paikkansa yhteistyössä.

Tietoja postista.

Kotimaisten postilähetysten taksa.

Tavalliset kirjeet, painon ollessa enintään 20 gr. 1 mk. Jokaiselta seuraavalta 20 gr:n painoerältä tai sen osalta 75 penniä.

Postikortit, yksinkertaiset 60 penniä. Kaksoiskortti 1: 20.

Ristisiteet, joihin voi lähettää painotuotteita, asiakirjoja ja tavaranäytteitä sekä käsikirjoituksia, kultakin 50 gr:lta tai sen osalta 30 penniä. Vähin maksu asiakirjoista ja käsikirjoituksista 1 mk., vähin maksu tavaranäytteistä 50 penniä.

Painotuotteina voi lähettää kirjoja, sanomalehtiä, sanomalehtileikkeitä, korjausvedoksia, piirroksia, kuvakortteja (joihin saa kirjoittaa aivan lyhyitä tervehdyskiä, onnentoivotuksia y.m.s.), valokuvia, rahtiseteleitä, konossementteja, painettuja tilauslistoja, kuittaamattomia laskuja ja yleensä koneellisia monistettuja (paitsi ei kopiopainon ja kirjoituskoneen). Asiakirjoina voi lähettää oikeudenkäyntikirjoja, pöytäkirjanotteita y.m.s.

Painotuote- ja asiakirjalähetys ei saa painaa yli 2 kg:n eikä mihinkään suuntaan olla yli 45 senttimetrin eli rullamuodossa yli 75 senttimetrin pituinen ja 10 senttimetrin läpimitan. Tavaränäytteet eivät saa painaa yli 350 gr. eivät olla enempää kuin 30 × 20 × 10 senttimetriä tai rullamuodossa 30 senttimetriä pitkiä ja 15 senttimetriä läpimitaten.

Toimitusten tai ulosantajain *reversaalin seuraamina lähettämät frankeeratut sanoma- ja aikakauslehdet*, kultakin 50 gr:lta 15 penniä.

Paketit: painon ollessa enintään 1 kg. 5:—, painon ollessa enintään 3 kg. 7:—, painon ollessa enintään 5 kg. 9:—. Jokaiselta seuraavalta kilolta tai sen osalta on maksu 2:50. Maanteitse kuljetettava postipaketti ei saa painaa enempää kuin 10 kg. (Inariin ja Utsjoelle kesällä vaan 1 kg., talvella 3 kg.); yksinomaan rautateitse kuljetettava postipaketti aina 50 kg. ja laivateitse 20 kg. Pakettiin (sen paremmin kuin siddelähetykseenkään) ei saa panna kirjeitä. Paketin tulee olla kestävässä kääreessä ja hyvin sidottu. Pakettiin mukana kulkee pakettiosoitkortti, jonka hinta postissa on 15 penniä ja johon lähettäjän on kirjoitettava tarpeelliset osoitteet ja ilmoitukset; pakettiosoitkortin irtileikattavaan kupunkiin saa lähettäjä kirjoittaa yksityisiä tiedonantojaan.

Sisäänkirjoitetut lähetykset, joiha voi lähettää kirjeitä, postikortteja, ristisiteitä ja paketteja, sisäänkirjoitusmaksu 1 mk.

Sitäpaitsi suoritetaan säädetty kuljetusmaksu, edelläolevien taksojen mukaan. Sisäänkirjoitettava lähetyks on jätettävä postitoimistoon ja postitoimisto antaa kuitenkin, jota vastaan postilaitos, jos koko lähetyks postissa hukkaantuu, maksaa 50 mk.

Vakuutetut lähetykset (kirjeet ja paketit). Vakuutusmaksu enintään 100 mk:n arvomäärältä 50 p. Kultakin seuraavalta 100 mk:lta tai sen osalta 25 p. Sitäpaitsi suoritetaan sisäänkirjoitusmaksu 1 mk. ja säädetty kuljetusmaksu. Lähetyksen sulkemisesta postitoimiston lakalla 50 p. Vakuutettava lähetyks on jätettävä postitoimistoon avonaisena, jolloin se postissa sinetöidään ja annetaan lähettäjälle kuitti, jota vastaan suoritetaan lähetyksestä mahdollisesti hukkaantuvaa määrää.

Postiosoitukset, maksu 100 mk:lta tai sen osalta 1 mk. Kultakin seuraavalta 100 mk:lta tai sen osalta 50 p.

Sähköpostiosoituksista on sitäpaitsi suoritettava a) Sähkösanomamaksu taksan mukaan; b) Sähkösanoman toimittamisesta lennätinkonttoriin 1:50; c) Sähkösanoman käsittelystä pikälähetyksenä 5:—.

Postiosoituksen korkein sallittu määrä on Smk. 5,000:—. Postiosoituksella lähetetään rahoja siten, että lähettäjä suorittaa posttiin lähetettävän rahasumman, merkitsee summan ja vastaanottajan nimen sekä osoitteen sitä varten annettavalle lomakkeelle, jonka reunaan voi kirjoittaa myös pieniä tiedonantoja. Jos postiosoituksella lähetetty summa joutuu hukkaan, suorittaa postilaitos sen sisäänjättökuittia vastaan lähettäjälle. (Sellaisille paikkakunnille, missä on lähellä jokin pankkilaitos, on suurempia summia paras lähettää *postilähetyksellä*, joita saadaan kaikista pankeista ja jonka sopii lähettää esim. sisäänkirjoitetussa kirjeessä.)

Postietuantilähetykset, joiha voi lähettää yksinkertaisia ja sisäänkirjoitettuja kirjeitä, postikortteja, ristisiteitä ja paketteja, vakuutettuja kirjeitä ja paketteja, maksavat tavallisten postimaksujen lisäksi postietuantimaksua saman määrän kuin postiosoitukset. Korkein sallittu postietuanti on Smk. 5,000:—.

Postietuannilla eli jälkivaatimuksella lähetetystä lähetyksestä saadaan periä maksu postista, lähetyksasemalta, sitten kun vastaanottaja on lunastanut lähetyksen ja postietuantiomakkeen toinen osa on palautettu lähetyksasemalle. Jos lähetyks ei lunasteta, palautetaan se lähettäjälle siinä

tapauksessa heti, jos vastaanottaja kieltäytyy lähetyks lunastamasta, vaan jos vastaanottajaa ei tavata, niin kahden kuukauden kuluttua.

Pikalähetykset maksavat tavallisten postimaksujen lisäksi 3 mk.

Lomakkeiden, paketti- ja postiosoituskorttien hinta 15 p., Postietuanti-kaavakkeiden 30 p.

Paikalliset lähetykset.

Kirjeet, kultakin 20 grammalta tai sen osalta 60 penniä.

Ristisiteet, kultakin 50 grammalta tai sen osalta 20 penniä. Vähin maksu asiakirjalähetyksistä 60 penniä.

Paikallistaksaa käytetään: a) kun lähetyks ulosannetaan samasta postitoimistosta, johon se on jätetty; b) kun se kuljetetaan seuraavaan saman postilinjan varrella olevaan postitoimistoon; c) kun se postilinjan varrelta kuljetetaan enintään kahden postitoimiston ohi, kulkematta kuitenkaan 3:teen postitoimistoon asti.

Postilähetykset ulkomaille.

Tavalliset kirjeet: painon ollessa enintään 20 gr. 2 mk., jokaiselta seuraavalta 20 gr. tai sen osalta 1 mk.

Postikortit: yksinkertaiset 1:20. Kaksoiskortit 2:40.

Ristisiteet: kultakin 50 gr. tai sen osalta 40 p. Vähin maksu asiakirjoista on 2 mk.

Sisäänkirjoitetut lähetykset: kuljetusmaksu laadun mukaan; kirjaimismaksu 2 mk.

Vakuutetut lähetykset: kuljetusmaksut laadun mukaan; vakuutusmaksu jokaiselta 300 frangilta tai sen osalta 2 mk.

Postilähetykset Ruotsiin, Norjaan ja Tanskaan.

Tavalliset kirjeet: painon ollessa enintään 20 gr 1:50, jos paino on yli 20 gr. mutta ei yli 125 gr. 3:—, yli 125 gr. mutta ei yli 280 gr. 4:50 j.n.e.

Postikortit, yksinkertaiset 1 mk. Kaksoiskortit 2 mk.

Ristisiteet, kuljetusmaksu lähetyksen laadun mukaan; kirjaamismaksu 1:50.

Paketit: a) postipaketit saavat painaa enintään 5 kg joista kuljetusmaksut ovat erilaiset eri maihin; b) n.s. tavalliset paketit saavat painaa enintään 49 kg ja kuljetusmaksu on niistäkin erilainen eri maihin.

Sisäänkirjoitetut lähetykset: Sisäänkirjoitusmaksu on 1:50. Sitäpaitsi tavallinen kuljetusmaksu.

Vakuutetut lähetykset, (kirjeet ja paketit): vakuutusmaksu jokaiselta 1,000 mk:lta tai sen osalta 40 p. Sitäpaitsi suoritetaan sisäänkirjoitusmaksu 1:50 ja kuljetusmaksu laadun mukaan.

Pikalähetykset, muiden maksujen lisäksi 3:75.

Muut postimaksut kannetaan kansainvälisen taksan mukaan.

Maksut sähkösanomista.

Sähkösanomamaksu kotimaassa on, matkan pituudesta riippumatta, 60 penniä sanalta.

Ulkomaille, alempana mainittuihin maihin lähetettävistä sähkösanomista suoritetaan maksua seuraavasti:

Sanalta		Sanalta	
Alankomaihin	2: 32	Ruotsiin	1: 76
Belgiaan	2: 32	Unkariin (Trelleb. ktt.) ...	3: 12
Bulgariaan	3: 44	Venäjälle	2: 62
Englantiin	3: 12	Viroon	2: —
Englantiin lehtisähkö.	1: 56	Amerikkaan:	
Espanjaan	3: 12	New-Yorkiin	10: 96
Itävaltaan	2: 56	Washingtoniin	16: 16
Romaniaan	3: 12	Visconsiniin	13: 36
Saksaan	2: —	Japaniin	33: 36
Sveitsiin (Trelleborgin		Ontarioon	10: 96
kautta)	2: 32	Californiaan	16: 16
Tanskaan	1: 92	Chigakoon	13: 36
Turkkiin	5: 48	Argentiinaan	31: 92
Italiaan	2: 84	Brasiliaan	30: 32
Norjaan	2: 16	Mexikoon	16: 16
Puolaan	2: 56	Australiaan ja	
Ranskaan	2: 56	Uuteen Seelantiin	30: —

(Sähkösanomamaksuja käytettäessä on huomattava markan kurssi; edellä olevat hinnat on laskettu: 1 fr = 8 mk.)

Kiireelliset sähkösanomat maksavat kolminkertaisen hinnan sekä koti-että ulkomaisessa sähkösanomavaihdossa.

Sana, jossa on enemmän kuin 15 kirjainta, luetaan kahdeksi. Numeroluvuissa luetaan aina 5 numeroa yhdeksi sanaksi. Liittomerkillä yhdistetyt tai heittomerkeillä erotetut sanat, sanan osat tai kirjaimet luetaan eri sanoiksi. Lainausmerkit, alleviivaus ja sulku-merkit luetaan jokainen yhdeksi sanaksi.

Tavallisesta kielestä poikkeavia sanayhdistyksiä ei sallita. Sähkösanoman lähettäjän on merkittävä nimensä ja täydellinen osoitteensa sähkösanoman alasyrjään.

Sähkösanomain osotteet saa kirjoittaa sovittuun tai lyhennettyyn muotoon. Sähkösanomia voi rautatieasemia käyttämällä lähettää melkein joka osaan maata. Sellaisiin seutuihin, joissa lennätinkonttoria ei ole, voi saada sähkösanoman lähimmistä lennätinkonttorista, postista tai lento-lähetillä eri maksua vastaan lähetetyksi.

Tavaran lähetys rautateitse.

Tavaran tulee olla hyvin päällystettynä joko puulaatikossa, korissa eli vasussa tai yksivärisen paperiin (ei sanomalehtipaperiin) käärittynä.

Rautatiepaketit lähetetään määräpaikkaansa ensiksi lähtevällä paketeja kuljettavalla junalla, seuraavan taksan mukaan:

Paketin paino: Enintään	2 kg.	2—5 kg.	5—10 kg.
Alle 100 km. matkalta	2: 50	4: —	5: —
Alle 500 km. matkalla	4: —	6: —	8: —
Yli 500 km. matkalla	5: —	8: —	10: —

Jos paino kohoaa yli 10 kiloa, kuljetetaan lähetys pikatavarana, jota tapaa käyttämällä myös pienet lähetykset tulevat halvemmiksi pitemmillä matkoilla.

Rahditavarana lähettäminen on halvin, milloin lähetys on suurempi ja sillä ei ole erityistä kiirettä; silloin lasketaan rahti sen mukaan, mihinkä kuudesta tavaraluokasta lähetettävä tavara kuuluu. Maksu pika- ja rahtitavarasta lasketaan 20 kg:n eristä; alin maksu on rahtitavarasta 3 mk. 25 penniä (päälle 8,000 kg:n lähetyksistä 24 mk.) ja pikatavarasta (paitsi tuoreista hedelmistä, hiivasta, juomavedestä, jäästä, tuoreista kaloista, kermasta, maidosta, tuoreesta lihasta, marjoista, vihanneksista ja voista, joista vähin maksu on sama kuin rahtitavarasta) 6 mk. 25 penniä (päälle 6,000 kg:n lähetyksistä 45 mk.) ynnä asemamaksu 10 penniä kustakin alkavasta 100 kilosta. Rahtikirjasta suoritetaan 25 penniä, sen kirjoittamisesta 25 penniä ja jäljennöksestä 25 penniä. Lähettäjä voi asettaa sekä pika- että rahtitavararahdin vastaanottajan maksettavaksi (paitsi pilaantuvasta tavarasta.) Samoin voi sekä pika- että rahtitavaran (ei paketin) lähettää rautatiejälkivaatimuksella; maksu 1 % (= 1 markka 100 markalta) jälkivaatimuksen määrästä, jonka tulee päättyä tasaiseen markkaan — tai 25, 50 tai 75 pennilukuun. Vähin määrä, joka toimituspalkkiona kannetaan, on 2 markkaa. Toimituspalkkio on maksettava tavaraa kuljetettavaksi jätettäessä.

Tyhjiä astioita, säkkejä y.m.s. joissa on kuljetettu elatusaineita y.m.s. voidaan palauttaa lähetysasemalle 7:nä päivänä tavaran saapumisesta, seuraavan tariffin mukaan:

Maidonkuljetusastiat kuljetetaan 25 pennin maksusta kollilta.

Muut yllämainittua laatua siten, että maksu 100 kilolta on 1—50 kilometrin matkalta 2 markkaa, 51—100 kilometrin matkalta 3 mk. 50 penniä ja yli 100 kilometrin matkalta 5 markkaa.

Osoitteita.

Ammatillisia järjestöjä.

S. Ammattijärjestö, Toimisto Helsinki, Sirkuskatu 5. Avoinna asiakkaita varten 10—12 a.p. ja 4—6 i.p. paitsi lauantaina 9 a.p.—2 i.p. Puhelimet: Puheenjoht. ja siht. 109 59; Taloudenhoitaja 60 23.

S. Tie- ja Vesirakennustyöntekijäin liitto, Iisalmi. Siht. K. Toppinen.
S. Puuteollisuustyöntekijäin liitto, Helsinki. Toimisto Sirkuskatu 5; puhelin 62 55. Puheenjohtaja N. Aronen.

S. Paperiteollisuustyöväen liitto, Tampere. Sihteeri S. J. Mäkinen. Toimisto Työväentalo.

S. Jalometallityöntekijäin liitto, Turku. Väinö Virtanen, Pohjoinen Takamaa, Asunto-Oy. Eteläkulma.

S. Elintarvetyöntekijäin liitto, Helsinki, Sirkuskatu 5; puhelin 93 79. Sihteeri Vilho Viitanen.

S. Kutomateollisuustyöväen liitto, Tampere. Sihteeri V. Kanto. Toimisto Työväentalo, puhelin 17 19.

S. Metalliteollisuustyöntekijäin liitto, Helsinki. Luottamusmies Artturi Virta. Toimisto Sirkuskatu 5, avoinna klo 11—1 ja 4—6, puh. 60 46.
S. Kirjatyöntekijäin liitto, Helsinki. Sihteeri O. A. Nymän. Puhelin 63 29.

S. Nähkateollisuustyöväen liitto, Helsinki. Sihteeri J. Venhola. Toimisto Sirkuskatu 5, puhelin 77 03.

S. Muurarien, Rapparien ja Uunintekijäin liitto, Helsinki. Toimisto Sirkuskatu 5. Sihteeri E. Härmä. Puh. 92 86.

S. Vaatetustyöntekijäin liitto, Helsinki, Sirkuskatu 5, puhelin 87 39. Sihteeri Antti J. Luostarinen.

S. Liike- ja Taloustyöntekijäin liitto, Helsinki, Sirkuskatu 5. Puhelin 121 51.

S.V.R. Konepajojen työväen liitto, Helsinki.

S. Rautatieläisten Ammattiliitto, Helsinki. Sirkuskatu 5.

Sukeltajain liitto, Helsinki. Sihteeri Juho Tähtitanner, Laivurinkatu 17, B, 10.

Lasiteollisuustyöväen liitto, Karhula. Sihteeri K. Vesiluoma. Rahastonhoitaja Heikki Lücke, Karhula.

S. Maatyöväen liitto, Helsinki. Sirkuskatu no 5.

S. Kuljetustyöntekijäin liitto, Helsinki, Sirkuskatu 5. Puheenjohtaja Hj. Niemelä. Puh. 73 92.

S. Rakennusteollisuustyöväen liitto, Helsinki, Sirkuskatu 5. Puheenjohtaja U. Nurminen. Puh. 60 44 ja 92 75.

Valistus- ja kasvatusjärjestöjä.

S. Työväen Raittiusliitto, Helsinki, Yrjönk. 31. Puheenjohtaja Jussi Tuominen.

Sosialistinen Nuorisoliitto, Helsinki, Sirkuskatu 5. Puheenjohtaja A. Haverinen.

S. Työväen Järjestönuorten liitto, Helsinki, Yrjönkatu 31.

S. Työväen Sivistysliitto, Helsinki, Sirkuskatu 3.
Työväen Urheiluliitto, Helsinki, Sirkuskatu 5. Puh. 53 46. Puheenjohtaja Eino Pekkala.

Työväen lehdet.

Työväenjärjestöjen Tiedonantaja, ilmestyy 6 kert. viikossa. Konttori: Helsinki, Kotkankatu 7.

Pohjan Voima, 6 k. v. Konttori Oulussa.

Työn Ääni, 3 k. v. Konttori Vaasassa.

Savon Työ, 3 k. v. Konttori Kuopiossa.

Työväen Urheilulehti, 1 k. v. Konttori: H:ki, Eläintarhantie 1.

Liekki, kaunokirjallinen viikkolehti. Konttori: H:ki, Sirkuskatu 5.

Työmiehen Viikkolehti. Konttori: H:ki, Kotkank. 7.

Tuisku, pilalehti, 1 kerta kuuk. Konttori Kotkankatu 7, Helsinki.

Työn Pilajuttuja, pilavihko, ilmestyy kerran kuussa.

Itä ja Länsi, työväen kuvalehti, 2 kert. kuuk. Konttori: H:ki, Sirkuskatu 5.

Nuorisoliitto, 1 kerta kuuk. Konttori: H:ki, Sirkuskatu 5.

Tuisku, pilalehti, 1 k. kuuk.

Työläisnaisten Urheilulehti, 1 k. kuuk. Konttori: H:ki, Sirkusk. 5.

Suomen Ammattijärjestö, 1 k. kuuk. Konttori: H:ki, Sirkuskatu 5.

Lisäksi on useilla ammattiliitoilla 4—12 kertaa vuodessa ilmestyvät lehtensä, joita jaetaan tavallisesti vain liittojen jäsenille.

Osuustoiminnallisia keskusjärjestöjä.

Edistysmielisten osuuskauppain keskusjärjestöjen osoitteet:

Kulutusosuuskauppien Keskusliitto (K.K.), Helsinki, Kirkkokatu 14, puh. 97 62. Toimitusjohtaja Väinö Hupli.

Osuustukkukauppa r.l. (OTK), Helsinki, Vironkatu 5, puhelin 127 50. Toimitusjohtaja Julius Alanen.

Paloapuyhdistys Tulenturva, Helsinki, Vironkatu 5, puhelin 127 50. Johtaja Eino Jalava.

Vakuutusosakeyhtiö Kansa, Helsinki, Kirkkokatu 14, puhelin 87 50. Toimitusjohtaja Paavo Raittinen.

K.K.:n Osuuskauppaliittojen asiamiesten osoitteet:

<i>Uudenmaan Osuuskauppaliitto</i>	Emil Sallila, Helsinki, K.K.
<i>Varsinais-Suomen</i>	„ K. F. Hellstén, Turku, Kaivokatu 14, B.
<i>Hämeen-Satakunnan</i>	„ E. Veistola, Tampere, Ol. Voima.
<i>Etelä-Pohjanmaan</i>	„ Y. Kaminen, Seinäjoki, Työv. Ok.
<i>Pohjolan</i>	„ E. Patala, Oulu, Osuuskauppa.
<i>Keski-Suomen</i>	„ P. Salmenoja, Jyväskylä, Ok. Mäki-Matti.
<i>Savon</i>	„ Onni Aunio, Kuopio, Osuustukkukauppa.
<i>Karjalan</i>	„ Ernst Lähde, Viipuri, Kansan Työ.

Sisällysluettelo:

Ilmoituksia	1—15
Pimennyksiä	16
Merkkien ja lyhennysten selityksiä	16
Almanakkaosasto	17—29
Markkinat	30
Eläinmarkkinat	30
Toripäivät	30
Merkkipäiviä	33
Ilmoituksia	44—47
Lakko! Hugo Gellbertin hiilipiirros	48
Aika ja Ijäisyys, runo, kirj. K. K.	49
Amerikan yhteiskunnallinen elämä ja työväenliike. Kirj. E. S.	51
Eräs porvarillinen yritys uuden historianfilosofian luomiseksi. Spengerin oppi. Kirj. Eino Pekkala	67
Muistelmia Leninistä	73
Valuuttapakinaa, kirj. Sulo Vuolijoki	83
Yläluokan ja alaluokan nainen, kertomus, kirj. Joonas	100
Osat muuttuvat, pilakuvasarja	107
Tietojen arvosta, kirj. Opiskelija	108
Taide ja yhteiskunta, kirj. T. N.	112
Vuoden 1924:n eduskuntavaalit, kirj. V. V.	123
Yrjö Mäkelinin viimeinen työkausi, kirj. K. V. S.	137
Syksyinen yö, kirj. K. K.	144
Valokuvattuja lumihuhtaleita	145
Työväen raittiusliikkeen vaikea vuosi, kirj. R. M.	146
Pohjolan sanomalehtipalatsi	148
Venäjäns esimerkki, runo, kirj. Sv. Vuorio	149
Sosialistinen nuorisoliitto	150
Ammatillisten järjestömuotojen kehityksestä v.v. 1912—1924, kirj. E. A. Metsäranta	153
Antti Kaarnen hauta	161
Oy. Työ	163
Lyhyt silmäys maatalouden vaiheisiin ja sen nykyiseen asemaan	164
Suomalaisten maanviljelyssiirtola Neuvosto-Venäjällä	168
Helsingin Työväentalon lisärakennus	173
Kuluttajain säästötoiminnasta	176
Paloapuyhdistys Tulenturva	178
Tietoja postista	179
Maksut sähkösanomista	182
Tavaran lähetys rautateitse	183
Osoitteita	184
Ilmoituksia	187

TURUN TYÖVÄENYHDISTYKSEN

RAVINTOLA

Turku | Eerikinkatu 30

Puhelimet: toimisto 18 87,
kassa 21 27, yleisön puh. 28 27

RUOKALA | KAHVILA

Palvelee kuluttajia

Osuusliike Tarmola

i.l.
Turku

Kansanvaltaisilla periaatteilla
toimiva paikkakunnan suurin
kuluttajajärjestö

Jäsenmäärä yli 4.000. 22 sekavataramyymälää
Kangas- ja lyhyttavara- sekä jalkineyymälää
Uusi ajan mukainen leipomo
Jäsenten säästökassatalletukset yli 1¹/₂ milj. mk.

KULUTTAJAT!

Tarmola on kulutusvoimien yhteenliittymisen tulos, jonka voimaa ei voi väheksyä. Tehkää se vielä voimakkaammaksi!

Kuluttajat!

H a l v i n
tavaroiden ostopaikka

Parhainten
virvoitusjuomain val-
mistaja

Edullisin
rahain talletuspaikka

on

5,000 jäsenperhettä käsittävä

Osuusliike Työkansa
i. l.

Kuopiossa ja lähiympäristössä

Satulasepän- ja Werhoilijan liike

TARKK'AMPUJANKATU 16

*

S. Huusko

KYLPYLÄ SAVO

SILTASAARENKATU N:o 3

PUH. 9935

*

*Suosittelaa arvoisalle
yleisölle*

PESULAITOS SAVO

HAKANIEMENRANTA N:o 4

*

*Suosittelaa arvoisalle
yleisölle*

VERHOILULIIKE

Huttunen & Wäisänen

Bulevardinkatu 28

Puhelin 3960

(T.O.L:n „päämaja” omassa talossa, Pitkätatu 46)

TYÖVÄEN OSUUSLIIKE R.L.

VAASA

ETELÄ-POHJANMAAN SUURIN KULUTTAJAJÄRJESTÖ

Jäsenmäärä 4,200

Vuosimyynti 20 milj. mk.

Myymlöitä 18

Tuotantolaitoksia:

Leipomo, Virvoitusjuomatehdas,

Kutomo, Jalkinekorjaamo

Omia kiinteistöjä 14

S. A. Lindroos'in

LEIPOMOLIIKETTÄ

HELSINKI / VAASANKATU 7

PUHELIN 79 26

Suosittelaa työläisille

Jos haluatte
erittäin hyvää

*limonaattia, vichyä, soodaa
ja mehuja,*

kysykää aina meidän vanhastaan
tunnettuja valmisteitamme

E. W. Saleniuksen Kivennäisvesitehdas

(Perustettu 1884)

HELSINKI

Iso-Roopenkatu 52, puh. 7 56

HERKULES KENKÄKAUPPA

Hämeenkatu N:o 2 B. Puh. 03500

Suosittelee miesten,
naisten ja lasten

JALKINEITA

maamme parhaimmista tehtaista sekä myöskin saappaita,
lapikkaita ja muita alaan kuuluvia tavaroita
ajan halvimmilla hinnoilla

Lähetetään myöskin maaseudulle jos postilähetyksraha lähe-
tetään ja kengän numero tai jalan mitta ilmoitetaan.

UUSI OULUN KENKÄKAUPPA

Siltasaarenkatu N:o 12. Puh. 05385

Myy hyväksi tunnettuja Oulun kenkiä halvimmalla
miehille, naisille ja lapsille

A.B. GUSTAV PAULIG O.Y.

HELSINKI

Puhelimet: Johtaja 55 11 / Toimisto 51, 20 38

SIIRTOMAATAVAROIDEN

TUKKULIIKE

KAHVIPAAHTIMO

SIKURITEHDAS

Kelloja, Kihloja ja Hopea-esineitä

myy halvimmalla

VELJ. RISSANEN KELLOSEPÄNLIIKE

Helsinki / I. Viertotie 28 / Puh. 11178

HUOM! TYÖLÄISET!

Lihakauppa

Toukola 4, puhelin Hermanni 55
Lihaa, voita y. m. ruokatavaraa
Päivän halvimmat hinnat

Werner Elki

D. G. Kirjapaino A. B.

VAASA

Pitkätie 48 / Puh. 487 ja 569

*

S U O R I T T A A
nopeasti ja kohtuullisilla hinnoil-
la kaikenlaisia kirjapainotöitä.

Kirja- ja Paperikauppa

Täydellinen varasto lomakkeita
tuomareille, nimismiehille y. m.

*

Kysykää hintojamme!

SUOMEN TYÖVÄEN
KESKINÄINEN VAKUUTUSYHDISTYS

TURVA

Pääkonttori Tampereella
Itä-Puistokatu 21

on työväen oma vakuutuslaitos

Palovakuutusosaston vakuutuskanta vuod. 1924 lopulla
yli 500,000,000 markkaa.

Käteisrahastot noin 1,300,000 markkaa ja takuurahasto
yli 10 milj. markkaa.

Turvan vakuutusmaksut
ovat samansuuruiset kuin
muidenkin nykyaikaisella
pohjalla toimivien suurten
vakuutuslaitosten ja vas-
tuukyky on luotettava, sen
ovat useat viralliset lai-
tokset todenneet.

TYÖLÄISET
palovakuuttakaa omaisuutenne
omassa laitoksessanne, silloin
voitte olla vakuutetut siitä
ettei ylijäämävarojakaan
käytetä muihin kuin Tei-
dän vakuutuksienne tur-
vaamistarkoituksiin.

TURVAN ELÄINVAKUUTUSOSASTO
vakuuttaa hevosia ja nautakarjaa tavallisilla
eläinvakuutusperusteilla.

Kääntykää paikallisasiamiehen puoleen vakuu-
tusta tehdessänne. Jos paikkakunnalla ei ole asia-
miestä, ilmoittakaa siitä viipymättä pääkonttoriin

LAKIASIAINTOIMISTO ERNESTI HENTUNEN

Lakitiedetten kandidaatti, filosofian maisteri, valantehnyt kielenkääntäjä

*

HELSINKI

BOULEVARDINKATU 28 C / PUHELIN 109 60

*

Toimisto ajaa asioita Suomessa ja ulkomailla kaikissa
tuomioistuimissa ja sovinto-oikeuksissa, toimittaa perimi-
siä ja perunkirjoituksia sekä laatii aviohtokirjoja ajaa
avioeroasioita, hoitaa tilojen palstoittamista ja niiden lail-
listuttamista, hankkii lainoja ja matkalupia ulkomaille,
huolehtii maatilojen ja kaupunkikiinteistöjen myyntiä.
Toimisto antaa lausuntoja ja vastauksia oikeuskysymyksiin
sekä koti- että ulkomaiden yli-oikeuksien ja päätöksien ja
tieteellisen kirjallisuuden perusteilla otteiden esittämisellä.
Rikosjutuissa toimitetaan tutkimuksia omilla etsivillä.
Toimisto ottaa huolehtiakseen asiakirjojen sisäänjättöä
Korkeimpaan Oikeuteen ja muihinkin virastoihin, josta
palkkiona laskutetaan 40 mk.

Kirjeenvaihto: suomen, ruotsin, saksan, venäjän, englan-
nin ja ranskan kielillä.

Toimitus nopea ja ehdottomasti huolellinen. Matkustetaan
maaseudulle.